NEAR EAST UNIVERSITY
LIBRARY
1988 - LEFKOŞA

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK
ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN, EŞ SEÇME KRİTERLERİ, İLETİŞİM BECERİLERİ VE İNANÇLARINI İNCELEMEK: EVLİLİK ÖNCESİ MODEL ÖNERİSİ

DOKTORA TEZİ

Gülen UYGARER

Lefkoşa

Temmuz, 2015

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK
ANABİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN, EŞ SEÇME KRİTERLERİ, İLETİŞİM BECERİLERİ VE İNANÇLARINI İNCELEMEK: EVLİLİK ÖNCESİ MODEL ÖNERİSİ

DOKTORA TEZİ

Gülen UYGARER

Tez Danışmanı : Yrd. Doç.Dr. Sertan Kağan

Lefkoşa

Temmuz, 2015

Eğitim Bilimleri Ensititüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

.....

Başkan: Prof.Dr. Mehmet ÇAKICI

.....

Üye: Prof.Dr. Hüseyin UZUNBOYLU

.....

Üye: Prof.Dr. Münevver YALÇINKAYA

.....

Üye: Yrd.Doç.Dr. Sertan KAĞAN

.....

Üye: Yrd. Doç.Dr. Sülen ŞAHİN

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

01.07.2015

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ 1988

.....

Prof.Dr. Orhan ÇİÇÇİ

Enstitü Müdürü

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN, EŞ SEÇME KRİTERLERİ, İLETİŞİM BECERİLERİ VE İNANÇLARINI İNCELEMEK: EVLİLİK ÖNCESİ MODEL ÖNERİSİ

Gülen Uygarer

Doktora, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

Tez Danışmanları: Prof.Dr. Hüseyin Uzunboylu ve Yrd.Doç.Dr. Sertan Kağan

Temmuz 2015, 263 sayfa

Doktora,

Bu çalışmanın amacı, evlenilecek potansiyel eşin seçilmesi sürecinde, potansiyel eşte aranan ve istenmeyen özelliklerin neler olduğu, romantizm ve eş seçimine dair inançların ve bu süreçte iletişim becerilerini incelemek ve uygulayıcılara sosyal değişim kuramı ışığında model önerisi geliştirmektedir

Çalışmanın yöntemi; karma bir yöntem benimsenerek hazırlanmıştır. Çalışmanın evrenini, Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Geçerlilik ve güvenirlilik açısından, faktör analizi ön çalışmaya uygulanmıştır. Çalışmanın örneklemi toplamda 525 öğrenci olup, nicel kısma katılım gösteren öğrenci sayısı 500, nitel kısma katılım gösteren öğrenci sayısı 25'dir. Nicel verilerin toplanması için; İletişim Becerileri Envanteri (İBE) Romantizm ve eş seçimi tutum Ölçeği (REST) ve Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Kriterleri Ölçeği'dir. Nitel verileri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış sorular hazırlanmıştır. Nicel veriler, SPSS programı kullanılarak ve nitel veriler

ise tematik analiz yoluyla analiz edilmiştir. Ki-Kare testi, ve manova testi yapılmıştır. Nitel verilerin analizi, yarı yapılandırılmış soruların ışığında temalar belirlenerek analiz yapılmıştır.

Bulgulara göre; katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu ettikleri özelliklerden ilk on sırayla; "Güvenilir, "Saygılı", "Dürüst", "Anlayış", "Kültürlü", "Kişilikli", "Sabırlı", "Temiz", "Romantik" ve "Güçlü Karakter" yer almaktadır. Katılımcılarım eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri özellikleri ortalamalarına göre ilk onda yer alan özellikler "Cinsel Taciz Eğilimli", "Dar Görüşlü", "Engelleyici", "Bencil", "Yalancı", "Sinsi", "Kendini Kontrol Edememe", "Kaba", "Gözü Dışarıda" ve "İlgisiz" yer almaktadır. İBE sonucunda,davranışsal boyut düzeyinin cinsiyete ve uyruğa bağlı değişimin istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Duygusal boyut düzeyinin katılımcıların babalarının tutumlarına bağlı değişimin istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. REST'in, "Beraber yaşama" düzeyinin cinsiyete, baba tutumlarına ve uyruğa bağlı değişimin istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. İdealleştirme düzeyinin anne tutumlarına ve yaşa bağlı değişimin istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Nitel verilerin analizine göre; bireysel farklılıklarına ilişkin olarak, romantik ilişkilerde ve eş seçme sürecinde iletişimin rolünü vurgulamışlardır. İlişkilerindeki olumlu katkı olarak iletişim becerilerinden genel olarak bahsedilmiştir. Partnerleri tarafından kendilerini anlamaları arzu edilen özellikler arasındadır. Evlilikteki doyumu ve uyumu etkileyen faktörlerin üzerinde durulduğu son yarı yapılandırılmış soruda yine bireysel farklılıklarla birlikte, bireylerin birbirlerini anlamalarının uyum ve doyum için anahtar faktör olduğu gözlenmiştir.

Elde edilen bugulara göre, çalışmacı sosyal değişim kuramı temel varsayımlarına dayanarak model önerisinde bulunmuştur. Model önerisinin 8 adımı mevcuttur. Bu adımlar sırayla; İletişim becerilerine odaklanmak, farkındalık, bakış açıları ve inançlar, sevgi dilleri, empati, ait olma ihtiyacının vurgulanması, .çatışma çözme ve baş etme beceriler ve konsesdur. Çalışmanın genel amacı olan evlilik öncesinde, bireylerin eş seçmini etkileyen değişkenlerin başında iletişim becerileri ve romantizm ve eş seçimi tutumimine ilişkin tutumlarının önemli olduğunu vurgulamaktır. Bireylerin eşlerinde bulunmasını arzu ettikleri ve arzu etmedikleri özelliklerin de bu süreç için önemli olduğunu ve iletişim becerileri ve romantizm ve eş seçimi tutumimi ile ilgili olarak ilişkileri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite öğrencileri, eş seçimi, romantizm ve eş seçimi tutumu, iletişim becerileri

ABSTRACT

EXAMINING UNIVERSITY STUDENTS OF MATE SELECTION CRITERIAS, COMMUNICATION SKILLS AND BELIEFS: PREMARITAL MODEL PROPOSAL

Gülen Uygarer

PhD, Department of Psychological Counselling and Guidance

Supervisors: Prof.Dr. Hüseyin Uzunboylu and Yrd.Doç.Dr. Sertan Kağan

July 2015, 263 pages

The puporse of the study is to examine desirable criterias and undesirable criterias of potential partner, attiutes and belief on romatizm and mate selection and level of communication skills. After that, according to findings, design model proposal to with respect to social exhange theory.

he method of this study is prepared by adopting a mixed method. The universe of study and preliminary work is being from the undergraduate students of Eastern Mediterranean University (EMU). The sample of the study is a total of 525 students, the number of students with attendance quantitative section 500, and the section 25, the number of students showing the qualitative participation. For the collection of quantitative data; Communication Skills Inventory (IBA) Romantic spouse Attitude Scale (REST) and the Student Selection Criteria Scale spouse. Semi-structured questionnaire to collect quantitative data has been prepared. Quantitative data has used SPSS and qualitative data has analyzed through thematic analysis. Chi-square test and

manova test were made. Analysis of qualitative data, the analysis identified themes in the light of semi-structured questions. According to findings, the participants of spouses which they desires in the presence of the first ten features are listed in orderly as dependable, respectful, honest, understanding, cultured, personality, patient, clean, romance and strong character is located. Participants' features they do not wish to engage in co-features in the top ten according to the average as listed as having a tendency to sexual harassment, being narrow minded, being prohibitive, being selfish, being liar, being sneaky, inability to control himself, being rude, have a roving eye, being irrelevant. The results of the İBE is show that the effect of gender and nationality of behavioral dimension is understood to be statistically significant. The change is depend on the attitude of the father of the participants of the emotional dimension is understood to be statistically significant. The REST of "living together" level of gender, parental attitudes and the change is understood to be significantly dependent on nationality. Idealization level of the mother and age-related change attitudes are understood to be statistically significant. According to the analysis of qualitative data; with the regarding to individual differences, emphasized the role of communication in the process of selecting romantic partners and spouses. Relations have been mentioned as a positive contribution in their communication skills in general. Understanding is on the top of the between partners by their desirable properties. Which focuses on the factors that influence satisfaction and harmony in marriage also ended semi-structured questions with individual differences, individuals were found to be the key factor for harmony and satisfaction of understanding each other. According to findings model proposal has been designed with respect to social

exchange theory. There are 8 steps of the model proposal. These steps sequentially is like below. Focusing communication skills, awareness, perspectives and beliefs, love languages, empathy, emmphasizing to the need to belong, conflict resolution and coping skills and consensus. Generally, the aim of the study is emphasizing to the importance of communication skills of the paticipants who are attitudes to romantic mate choice before marriage, the overall objective of the study, at the beginning of the variables affecting individuals choose a spouse. The features which they do not have the desire and the spouses of individuals that they wish to be important for this process and communication skills and relationships regarding the selection of romantic partners were examined.

Keywords: University students, mate choice, romantic partners attitude, communication.

Aileme...

TEŞEKKÜR

Hayattaki önemli değerin, aile kavramı oluşunu eğitim hayatım boyunca deneyimlemiş olduğum olaylar ışığında daha iyi anladım. Öncelikle, çalışmamın bir ailenin temellerini oluşturmak adına bireylerin hayatlarını birleştirmeyi arzuladıkları insanlar üzerine yapmamın sebebi de, en önemli değer olan ailenin daha sağlam temellere oturması için öneriler geliştirebilmektir. Özellikle değişen dünyanın insanoğlunun egoları üzerinde bırakmış olduğu iyleşmez izlerin, insanlık kavramını zedelemesidir.Sağlıklı ailelerin kurulması adına odaklanmış olduğum çalışma sürecinde, emeğini, desteğini ve rehberliğini esirgemeyen tez danışmanım Prof.Dr. Hüseyin Uzunboylu ve diğer tez danışmanın Yrd. Doç.Dr. Sertan Kağan'a teşekkür ederim.

Bir birey olabilmeyi ve ben olabilmeyi borçlu olduğum aileme, annem Fatma Uygarer, babam Mehmet Uygarer, ablam Rahme Uygarer'e, kardeşim Işıl Nurdan Işık'a ve hayat arkadaşım İbrahim Fuat'a kiymet biçilmez yardımları içi teşekkür ederim. 2015 yılına mucize getiren yüzümü daha çok güldüren Mehmet Uygarer Gündoğan'a teşekkür ederim. Dünyaya gözlerini açarak hayatımda sevginin en önemli element olduğunu bir kez daha kanıtladı.

İçindekiler

ÖZET iv

ABSTRACT vii

İTHAF x

TEŞEKKÜR xi

İçindekiler xii

Tablolar Listesi xvii

Şekiller Listesi xxiii

Kısım 1 1

GİRİŞ 1

1.1 Giriş 1

1.2 Problem 6

1.2.1 Alt Problemler 6

1.3 Araştırmanın Önemi 7

1.4 Araştırmanın Varsayımları 10

1.5 Araştırmanın Sınırlılıklar 11

1.6 Tanımlar 11

1.7 Kısaltmalar 13

Kısım 2 14

KURAMSAL ÇERÇEVE 14

2.1 Araştırmada Temel Olarak Kullanılan Kuramlar 14

2.1.1 Sosyal Rol Kuramı 14

2.1.2 Sosyal Öğrenme Kuramı 15

2.1.3 Yaşantısal Aile Kuramı 17

2.1.4 Bowen Aile Sistem Kuramı 18

2.1.5 Bağlanma Kuramı 18

2.2 Romantik İlişkiler 19

2.3 Evlilik Nedir? 20

2.3.1 Eş Seçimi Nedir? 24

2.4 Aile Nedir? 25

2.5 Sağlıklı Aile 28

2.7 Sağlıksız Aile 30

2.8 İletişim Nedir? 31

2.8.1 İletişim Becerileri Nelerdir? 32

2.9 Kişilerarası İletişim 35

2.10 Etkili İletişim 36

2.11 Kültür 36

Kısım 3 38

3.1 Evlilik, Aile, Eş seçimi, İnançlar ve İletişim Becerileri ilgili Çalışmalar 38

Kısım 4 54

YÖNTEM 54

4.1 Karma Araştırma Yöntemi 54

4.2 Araştırma Modeli 55

4.3 Evren ve Örneklem 56

4.3.1 Araştırmanın Evreni 56

4.3.2 Araştırmanın Örneklemi 56

4.4 Pilot Çalışma (Ön Çalışma) Evreni ve Örneklemi 57

4.5 Veri Toplama Metotları 58

4.5.1 Araştırmanın Veri Toplama Araçları 58

4.5.1.2 Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeği (REST Ölçeği) 58

4.5.1.3 İletişim Becerileri Envanteri İBE 60

4.5.1.4 Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Kriterleri 61

4.5.2 Nitel Veri Toplama 62

4.6 Geçerlilik ve Güvenirlilik 63

4.6.2 Pilot Çalışmanın Faktör Analizi 63

4.6.2.1 REST ölçeği KMO ve Barlett değerleri, ve Açımlayıcı Faktör Analizi sonuçları 65

4.6.2.2 İletişim Becerileri Envanteri KMO ve Barlett değerleri, ve Açımlayıcı Faktör Analizi sonuçları 71

4.7 Toplanan Verilerin Analizi 79

4.7.1 Nicel Verilerin Analizi 79

4.7.2 Nitel Veriler 79

4.8 Etik 80

Kısım 5 81

2. BULGULAR 81

5.1 Pilot Çalışmanın Örneklemi İle İlgili Tanımlayıcı Bilgiler 82

5.1.1 Pilot Çalışma Kapsamında Kullanılan Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Kriterleri Ölçeği, İletişim Becerileri Envanteri ile Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği'nden Elde Edilen Betimsel İstatiksel Bilgiler 83

5.2 Nitel Pilot Çalışmanın Örneklemi İle İlgili Tanımlayıcı Bilgiler 86

5.2.1. Nitel Pilot Çalımadan Elde Edilen Bulgular 87

5.3 Çalışmanın Örneklemi İle İlgili Tanımlayıcı Bilgiler 96

5.4 Çalışma Boyunca Elde Edilen Nicel Bulgular 97

5.5 Çalışma Boyunca Elde Edilen Nitel Bulgular 144

Kısım 6 155

TARTIŞMA 155

KISIM 7 172

SONUÇ VE ÖNERİLER 172

7.1 Sonuç 172

7.2 Öneriler 174

7.2.1 Araştırmacılara öneriler 175

7.3 Uygulayıcılar için: Sosyal Değişim Kuramı'na Dayanan 8 Maddelik Evlilik Öncesi Model Önerisi 176

KAYNAKÇA 183

EKLER 211

EK A 212

PİLOT ÇALIŞMANIN EVRENİNE DAHİL OLAN FAKÜLTELER VE YÜKSEKOKULLAR 212
EK B 213
REST ÖLÇEĞİ 213
EK C 217
İLETİŞİM BECERİLERİ ENVANTERİ 217
EK D 221
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EŞ SEÇME KRİTERLERİ 221
EK D 226
GÖRÜŞME FORMU 226
EK E 228
PİLOT ÇALIŞMA GÖRÜŞME FORMU 228
EK F 230
NİCEL PİLOT ÇALIŞMANIN BETİMSEL İSTATİSTİKLERİ 230
EK G 234
ÖZGEÇMİŞ 234

Tablolar Listesi

Tablo 1 REST Faktör Analizi, Alt Boyutlarına İlişkin Madde ve Faktör sayısı, Faktörlerin Toplam Varyans Katkıları 66

Tablo 2 REST Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi 68

Tablo 3 REST Ölçeğinin Döndürülmüş Faktör Yükleri 70

Tablo 4 İBE ölçeğinin Döndürülmüş Faktör Yükleri 73

Tablo 5 İBE boyutlara ilişkin bilgiler (açıklayıcı varyans, kümülatif varyans ve cronbach-alfa) 74

Tablo 6 İBE faktör analizi uygunluk değeri 75

Tablo 7 İBE Döndürülmüş Faktör Yükleri 77

Tablo 8 İBE Döndürülmüş Faktör Yükleri 78

Tablo 9 Nicel pilot çalışmadaki katılımcıların demografik özellikleri 82

Tablo 10 Nicel pilot çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde bulunmasını arzu ettikleri ilk on kriter) 84

Tablo 11 Nicel pilot çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri ilk on kriter) 84

Tablo 12 Pilot Çalışma Kapsamında Kullanılan İBE ve İBE'nin Alt Boyutlarından Elde Edilen İstatiksel Bilgiler 85

Tablo 13 Pilot Çalışma Kapsamında Kullanılan REST ve REST'in Alt Boyutlarından Elde Edilen İstatiksel Bilgiler 85

Tablo 14 Nitel pilot çalışmanın demografik bilgileri 86

Tablo 15 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin evlenme nedenlerinin birinci teması, birinin yardımıyla evlenmek 88

Tablo 16 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin evlenme nedenlerinin ikinci teması, duygusal arkadaşlık 88
Tablo 17 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin evlenme nedenlerinin üçüncü teması, evliliğe zorlanmak ya da evlenmek için yardım istemek 89
Tablo 18 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlere göre evliliğin anlamı birinci teması, aile için evlilik bir köprüdür 90
Tablo 19 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlere göre evliliğin anlamı ikinci teması, birlikte olmak 91
Tablo 20 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlere göre evliliğin anlamı üçüncü teması, mutlu olmak ve uyum içinde yaşamak 91
Tablo 21 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlere göre evliliğin anlamı dördüncü teması, evlilik fedakarlıktır 91
Tablo 22 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin evliliklerini devam etme sırrı birinci teması, evlilik fedakarlık ister 92
Tablo 23 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin evliliklerini devam etme sırrı ikinci teması, ilişkide saygının önemi 92
Tablo 24 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin evliliklerini devam etme sırrı üçüncü teması, sabırlı ve toleranslı olmak 93
Tablo 25 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin evliliklerini devam etme sırrı dördüncü teması, bir birini anlamak 93
Tablo 26 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin 25 yıllık evliliklerinde doyum birinci teması, uzlaşı 94
Tablo 27 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin 25 yıllık evliliklerinde doyum ikinci teması, anlamak 95

Tablo 28 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin 25 yıllık evliliklerinde doyum üçüncü teması, saygı,sevgi, dinlemek, tolerans ve uyum 95
Tablo 29 Çalışmadaki katılımcıların demografik özellikleri 96
Tablo 30 Çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde arzu ettikleri kriterler) 98
Tablo 31 Çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde bulunmasını arzu ettikleri ilk on kriter) 99
Tablo 32 Çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde arzu ettmedikleri kriterler) 101
Tablo 33 Çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde bulunmasını arzu ettmedikleri ilk on kriter) 102
Tablo 34 Cinsiyete göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu ettikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları 103
Tablo 35 Cinsiyete göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları 104
Tablo 36 Anne tutumlarına göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu ettikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları 104
Tablo 37 Anne tutumlarına göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları 105
Tablo 38 Baba tutumlarına göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu ettikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları 106
Tablo 39 Baba tutumlarına göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları 106
Tablo 40 Siyasi görüşlere göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu ettikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları 107

Tablo 41 Siyasi görüşlere göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları 107
Tablo 42 Yaşlara göre katılımcıların eşlerin bulunmasını en çok arzu ettikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları 108
Tablo 43 Yaşlara göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları 109
Tablo 44 Uyruklara göre katılımcıların eşlerin bulunmasını en çok arzu ettikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları 109
Tablo 45 Uyruklara göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları 110
Tablo 46 İletişim becerileri envanterinin betimsel istatistikleri 110
Tablo 47 İletişim becerilerinin zihin, duygu ve davranış alt boyutlarının ortalamaları, maksimum puan ve standart sapmaları 111
Tablo 48 Cinsiyetlerine göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi 112
Tablo 49 Anne tutumlarına göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi 113
Tablo 50 Katılımcıların iletişim becerileri duygusal boyut ile anne tutumları arası anamlılı Scheffe testi 114
Tablo 51 Baba tutumlarına göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi 115
Tablo 52 iletişim becerileri envanteri duygusal boyut ile katılımcıların babalarının tutumlarına bağlı değişimi-Scheffe testi 117
Tablo 53 Siyasi görüşlerine göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi 118

Tablo 54 Yaşlarına göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi 119
Tablo 55 Katılımcılarının uyruklarına göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi 121
Tablo 56 Katılımcıların iletişim becerileri envanteri davranışsal boyut ile uyrukları arası anamlılı Scheffe testi 122
Tablo 57 Romantizm ve eş seçim tutumuna ilişkin betimsel istatistiksel 123
Tablo 58 Romantizm ve eş seçim tutum ölçeği alt ölçeklerinin betimsel istatistikleri 123
Tablo 59 Cinsiyetlerine göre romantizm ve eş seçim tutumu ile iligli fark olup olmadığını Manova testi 124
Tablo 60 Anne tutumuna göre romantizm ve eş seçim tutumu ile iligli fark olup olmadığını Manova testi 127
Tablo 61 Katılımcıların romantizm ve eş seçim tutumu, yalnız ve tek doğru boyut ile anne tutumları arası anamlılı Scheffe testi 129
Tablo 62 Baba tutumuna göre romantizm ve eş seçimi tutumim tutumu ile iligli fark olup olmadığını Manova testi 130
Tablo 63 Katılımcıların romantizm ve eş seçim tutumu, beraber yaşama boyut ile baba tutumları arası anamlılı Scheffe testi 132
Tablo 64 Siyasi görüşe göre romantizm ve eş seçimi tutumim tutumu ile iligli fark olup olmadığını Manova testi 133
Tablo 65 Katılımcıların romantizm ve eş seçim tutum, zıt kutular boyut ile siyasi görüşleri arası anamlılı Scheffe testi 136
Tablo 66 Yaşa göre romantizm ve eş seçimi tutumim tutumu ile iligli fark olup olmadığını Manova testi 137

Tablo 67 Katılımcıların romantizm ve eş seçimi tutumim tutumu, idealleştirme boyut ile yaşları arası anamlılı Scheffe testi 139
Tablo 68 Katılımcılarının uyruklarına göre romantizm ve eş seçimi tutum ölçeğinin, fark olup olmadığını Manova testi 140
Tablo 69 Katılımcıların romantizm ve eş seçim tutumu, beraber yaşama boyut ile uyrukları arası anamlılı Scheffe testi 142
Tablo 70 Katılımcıların romantizm ve eş seçimi tutumu, yalnız ve tek doğru boyut ile uyrukları arası anamlılı Scheffe testi 143
Tablo 71 Nitel çalışma katılımcılarının demografik bilgileri 144
Tablo 72 Nicel pilot çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde bulunmasını arzu ettikleri kriterler) 231
Tablo 73 Nicel pilot çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde bulunmasını arzu ettmedikleri kriterler) 232

Şekiller Listesi

Şekil 1 REST Ölçeğinin Özdeğer Grafiği 69

Şekil 2 İBE Ölçeğinin Yamaç Eğim Grafiği..... 76

Şekil 3 Romantik ilişkilerde etkili iletişim becerilerin rolü 145

Şekil 4 İletişim becerilerinin doğru eş seçme sürecinde olumlu katkısı 148

Şekil 5 Katılımıcların eşlerinde olması gereken kriterler 151

Şekil 6 :Evlilikte uyumu ve doyumu olumsuz yönde etkileyen nedenler..... 152

Kısım 1

GİRİŞ

Bu bölümde, giriş, araştırmanın problem durumu, alt problemleri, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın varsayımları, araştırmanın sınırlılıkları, tanımları ve kısaltmaları içermektedir.

1.1 Giriş

Romantik ilişkilerin en önemli adımlarından biri istekleriyle uyuşan potansiyel partneri bulmak ve evlilik öncesinde en çok üzerinde durulan nokta, evlenilecek eşin istenilen kriterleri taşıması olduğu ifade edilebilir. Evlenecek eşin belirlenmesi iki yolla yapıldığı söylenebilir. Bireyin kendi istekleri ile uyuşan partneri kendisi belirler ya da aile büyüklerinin istekleri ile örtüşen kişinin belirlenmesi ile gerçekleşir. İkinci bahesdilen seçenekten çok, bireylerin kendi tercihleri söz konusu olan eş seçim süreci görülmektedir. Bu sürecin başında ise genellikle duygusal-romantik arkadaşlıklar yer almaktadır Bunlardan biri duygusal arakdaşılıklar sonucu evlilik ve diğeri ise görücü usulü eviliklerdir.

Potansiyel eşte bulunması istenen kriterlerle uyuşan eşin seçilmesi sağlıklı bir evliliğin önemli adımlarından biri olabilir. Evlenceği kişide bulunmasını istediği kriterler ile evleneceği kişiden ne beklediğini ortaya koyulabilir. Bugün evliliklerin boşanmalarla son bulunması işlevsel eş seçiminin önemini gittikçe artırmaktadır.

Hızla artış gösteren boşanmalar kitle iletişim araçları vasıtasıyla (internet platformları, televizyon, gazete ve benzeri), kamayonunun dikkatini çekmektedir. Medya aracılığı ile işlevsel eş seçiminin önemi gittikçe vurgulanmaktadır. Boşanmalarla beraber başarılı evliliklerin formülleri üzerinde durulmaya başlanmıştır. Sağlıklı evliliklerin formülü içersinde hangi elementlerin olduğu üzerinde durulmuştur (Örneğin, evliliklerde uyum ve doyumu elde etmeninin yollarının aktarılması).

Bu çözüm arayışından önce insanların "birlikte yaşamak", "evlenmek", "aile olabilmek" ve "ait olabilmek" gibi ihtiyaçları gidermek için nasıl işlevsel şekilde eş tercih edip edmedikleri, bu süreçte, romantizm ile eş seçimine dair inançları ve eş belirleme sürecinde ihtiyaç duyulan iletişim becerilerine incelemek amaçlanmıştır. olduğunu düşünürsek bu ihtiyacın giderilememesi sorunları beraberinde getirecektir.

Maslow'un ihtiyaç hiyarerşininde insanların birden fazla ihtiyacı olduğunu gösteren piramidin üçüncü aşamasında "sevgi-ait olmak" ihtiyacı yer almaktadır. Tıbki Maslow (1943)'un aktardığı gibi; yaşam boyu, insanların bir takım amaçlarla yaşamış oluşu ya da yaşamayı amaçlaması, bir takım ihtiyaçları gidermekle ilişkilidir (Maslow, 1943). Maslow'un ihtiyaç hiyarerşinin üçüncü aşaması "sevgi-ait olmak" ile beraber bu ihtiyaçların giderilmesine köprü olan yollardan biri evlilik olabiliyor. Hui, Molden & Finkel (2013) diyor ki; insanların evlenmek istedikleri için evlendiklerini ifade etti.Yani, herkes "sevgi-ait olmak" amacını amaçlayarak evlenme kararını almamaktadır.

(Hui, Molden, & Finkel, 2013)

Birey ihtiyaçlarını her zaman tek başına gidermesi mümkün değildir. Kendi dışında diğer insanlarla kurmuş olduğu iletişim, etkileşim ve ilişkiler çerçevesinde ihtiyaçlarını gidermektedir. Böylece insanoğlunun, ihtiyaçların dile getirilmesi ve giderilmesinin en temel unsuru iletişim olduğunu gözlemleyebiliyoruz.

Bunun için yakın ilişkiler, aile kurmak, evlilik girişiminde bulunmak ve eş belirlemek bu ihtiyaçları gidermenin adımları arasındadır. Böylece, sevgi-ait olma ihtiyacının bağlanma ihtiyacı olduğu ifade edilebilir. "Mutluluk" insanlığın antik çağdan bu yana üzerinde düşüp, tartıştığı ve sürekli tanımlamaya çalıştığı bir kavramdır. Bu konu üzerine bu kadar eğilmesinin temel nedeni 'nasıl mutlu olunacağı' sorusuna bir yanıt aransmasıdır. 'Nasıl mutlu olunacağı' sorusu insanın mutluluk için neler yapacağını araştırmasıdır. İnsanlık tarihinde üretilmiş olan tüm teknoloji, sanat ve bilim çalışmalarının, üretilme amacı yaşamı daha kolay, güzel ve daha mutlu kılmak adına yapıldığı görülmektedir. Bu ifadelerden anlaşılabileceği gibi, evlilklerin amacı da (sevgi-ait olmak gibi ihtiyaçlar) ihtiyaç gidererek mutlu olmaktır.

Aristo'nun felsefesinde, insanoğlunun hayat boyu mutluluğu arardığını ve mutluluğun insanoğlunun mükemmel olana uygun biçimde ulaşma yönündeki ya da birden çok mükemmel arasından en iyisine ulaşma yönündeki etkinliği olduğunu açıklar (Büyükdüvenci, 1993). Mükemmele ulaşmak için alınan kararlarda "en uygun biçimde" erişmek gerekmektedir. Hayat boyu mutluluk sözü verilen evlilikler için eş seçiminin çok önemli olduğunu, evliliğe dair en uygun biçimde en iyi, en mükemmele ulaşmayı hedeflemesidir. Çünkü, Aristo insanın bir organizma olduğunu, söz konusu "mükemmele ulaşma" amacına yönelik bir potansiyel taşıdığını ve bu etkinliğin yaşam boyu sürdüğünü

vurgular. Evliliklerde mutlu olabilmek, ihtiyaçların giderebilmek adına istenilen eşin sürecini de kapsamaktadır.

Ayrıca, alan yazında gerek evlilik öncesi, evlilik, evlilik ve aile niteliği bağlamında yapılan çalışmalarda konuya verilen önemi göstermektedir. Söz konusu çalışmaların yürütüldüğü ülkelerden özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde aile temelli devlet politikalarının, her on yılda bir yapılan meta-analitik çalışmalar ile desteklenerek şekillenmesi için temel oluşturmaktadır. Florida Üniversitesi'nde 1977 yılından itibaren bugüne kadar, evlilik ve aile danışmanlığına yönelik tez çalışmaları yapılmaktadır (Education.uf, 2015). Evlilik ve aile danışmanlığı üzerine yapılan çalışmaların devam eden artışın evlilik ve aile üzerine piskolojik yardım ve destek arayışının gerekliliğini vurgulamaktadır.

Türkiye'de ise evlilik ile ruh sağlığı arasındaki ilişkiyi ruh sağlığının negatif bileşenleri bakımından değerlendiren oldukça kısıtlı sayıda çalışma (Azizoğlu, 2000; Tutarel-Kışlak, 1997) vardır, diğer yandan evlilik ile ruh sağlığı arasındaki ilişkiyi ruh sağlığının pozitif bileşenleri açısından ele alan bir çalışma Türkiye'de henüz yürütülmemiştir. Bu durum, Türkiye'de gibi evlilik kurumuna oldukça önem verilen kültürel yapıya sahip bir toplum için oldukça büyük bir boşluk teşkil etmektedir.

Türkiye'de evlilik ile ruh sağlığı arasındaki ilişkinin bilimsel olarak fazlaca çalışılmış ve netleştirilmiş bir konu olmaması gerek konu ile ilgili kültüre etkileri de göz önüne alan bir alan yazının oluşturulamamasına, gerekse uygulama için somut veriler ve sağlıklı geri bildirimler verilememesine yol açmaktadır. Bu noktada konu hakkındaki görüşler ve yapılan uygulamalar gözlem temelli ve

öznel olmaya mahkum kalmaktadırlar. Aile hayatının sarsıldığı; şehir hayatının, iktisadi darlığın evlenmeleri çok azalttığı iddia edilir.

Kuzey Kıbrıs'ta ise; bu konu üzerinde takip edilen çalışmalar bulunmamaktadır. Bu nedence, çalışmanın amacı eş belirleme sürecinin evlilik için önemli olan anlamların ortaya çıkarılmasıdır. Hayatın vazgeçilmezleri arasında en önemli değerlerden, anlamlardan bir tanesi mutlu olmaktır. Bunu da bireylerin hayatındaki en temel amaç mutlu olmaktır şeklinde niteleyebilmektedir. Nasıl mutlu olurum, neler beni mutlu eder tarzında sorulara cevap bulmak insanoğlunun mutlu olmak için neler yapması ya da neler yapmakta olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Her girişimin amacı nasıl ki bir ihtiyacı gidermekse, eş seçme, evlilik, aile kavramları için üzerinde durup düşünmemizin nedeni daha çok nasıl mutlu olurum, doyum ve uyumu elde ederek mutsuzluktan nasıl uzak dururum şekilde süreç ilerlemektedir. Çalışmanın temelinde insanoğlunun ihtiyacını giderme sürecinde iletişim becerilerine olan ihtiyacın ortaya çıkarmak yatmaktadır. Ayrıca, evliliğe dair biriktirilmiş olunan inançların önemliliğini de vurgulamak yatmaktadır. O yüzdendir ki, iletişimin her zaman için hayatımızın büyük bir parçası ve bu parça hayatımızı anlamlandırmaktadır. Çalışmanın eş belirleme, romantizm ve eş seçimi tutumimi tutumu, iletişim becerileri ve bu noktaların eş belirleme sürecindeki önemi vurgulamak iletişim becerilerini güçlendirmek çalışmanın amacı olduğu gibi aslında toplum için büyük önem vurgulamaktadır.

1.2 Problem

Bu çalışmada, evliliklerdeki uyum ve doyumun elde edilmesinin aslında evlilik evlenilecek potansiyel eşin belirlenme sürecinde, eşte aranan özelliklerin neler olduğuyla, romantizm ve eş seçimi tutumuna ilişkin olan inançların ve bireylerin bu süreçte iletişim becerileriyle rolünü incelemek ve bu konuda psikolojik yardım sağlamada bir model önerisinde bulunmak amaçlanmıştır.

1.2.1 Alt Problemler

Çalışmanın temel amacı kapsamında ele alınan değişkenlere göre belirlenen alt amaçlar başlıklar halinde aşağıda verilmiştir:

Soru 1 Üniversite öğrencilerinin gelecekti eşlerinde bulunmasını en çok arzu etmiş oldukları özellikler nelerdir?

Soru 2: Üniversite öğrencilerinin gelecekti eşlerinde bulunması arzu edilmeyen özellikler nelerdir?

Soru 3: Üniversite öğrencilerinin gelecekti eşlerinin bulunması en çok arzu etmiş oldukları özellikleri ile cinsiyetlerine, anne tutumlarına, baba tutumlarına, siyasi görüşlerine, yaş gruplarına ve uyruklarına göre arasında ilişki var mı?

Soru 4: Üniversite öğrencilerinin gelecekti eşlerinin bulunması arzu etmemiş oldukları özellikleri ile cinsiyetlerine, anne tutumlarına, baba tutumlarına, siyasi görüşlerine, yaş gruplarına ve uyruklarına göre arasında ilişki var mı?

Soru 5: Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri seviyeleri nasıldır?

Soru 6: Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine, anne tutumlarına, baba tutumlarına, siyasi görüşlerine, yaş gruplarına ve uyruklarına göre iletişim becerilerinde fark var mı?

Soru 7: Üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimi tutumimine ilişkin inançları ne seviyededir?

Soru 8: Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine, anne tutumlarına, baba tutumlarına, siyasi görüşlerine, yaş gruplarına ve uyruklarına göre romantizm ve eş seçimi tutumimine ilişkin inançları arasında fark var mı?

Soru 9: Romantik ilişkilerde etkili iletişim becerilerinin rolü nedir?

Soru 10: İletişim becerilerinin doğru eş seçme sürecinde ne gibi olumlu katkısı bulunmaktadır?

Soru 11:Evlilikte uyumu ve doyumu olumsuz yönde etkileyen nedenler nelerdir?

1.3 Araştırmanın Önemi

Evlilik toplum için önemli bir kurum olan aileler oluşmasına temel oluşturan girişimdir. Çalışmada üniversite öğrencilerinin eşlerin arzu ettikleri kriterlerinin belirlenmesi ile iletişim becerilerinin rolünü ve romantizm ve eş seçimi tutumme sürecindeki inançların ortaya koymak çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Toplumsal ve küresel olarak meydana gelen değişimlerin insanoğlunun ihtiyaçlarının ve beklentilerinin çeşitlenmesi, evlilik ve evliliikten beklenen doyumunda farklılık göstermesi kaçınılmazdır. Çünkü, evlilik ve aile ilişkileriinin her adımı kültürün ürünleridir. Giderek bireyselleşen insanoğlunun belli amaçlar doğrultusunda evlenmesi ve bu evliliklerin boşanmalarla hızla son bulması dikkat çekmektedir. Romantik-duygusaş arkadaşılıklar (aşk evlilikleri) sonucu evliliklerin artış göstermesine rağmen boşanmaların artması daha çık bu konu üzerinde durulmasını vurgulamaktadır. Çünkü, daha önceleri aile

büyükleri (her iki büyük aile) aracılığı ile gerçekleşen evliliklerde bireyin çoğunlukla istekleri, beklentileri ve ihtiyaçları her zaman ön planda olmuyordu. Çalışmanın yapıldığı ada ülkesi Kuzey Kıbrıs'ın kısa süre devam edip boşanma ile son bulan evlilikler dikkat çekmektedir. Kuzey Kıbrıs'taki evlilikler de zaman içerisinde kültürel değişimlerden etkilenmiş ve değişime uğramıştır.Örneğin, romantik ilişkiler sonucunda meydana gelen evlilikler artması gibi. Bu değişimlerin yanında farklı nedenlerden dolayı, bireylerin maddi sıkıntılarının yanı sıra, günün getirmiş olduğu zorluklar gibi durum değişikliklerden boşanma oranlarının artış göstermektedir. Kuzey Kıbrıs'taki evliliklerin sağlam temellere oturturulması gerekmektedir. Ülke içerisinde yaşanılan sorunlarında göz önünde bulundurulması, farklı ülkelere göç etmiş olan Kıbrıs Türklerin yanı sıra, Kuzey Kıbrıs'ta sahip olmadığı imkanlara rağmen Türkiye ve bazı ülkelerden göç almıştır. Çalışmanın eş seçimi üzerine odaklamasının nedeni de Kuzey Kıbrıs'taki ve yakın coğrafyadaki (örneğin Türkiye) kısa süreli evliliklerin önüne geçip, sağlıklı ailelerin sayısını artırmayı hedeflemektedir.

Bu nedenden ötürü çalışma üniversite öğrencilerinin evlenecekleri potansiyel eşte bulunmasını arzu ettikleri kriterlerin belirlenmesi, romantizm ev eş seçimine dair inançlarının ortaya çıkarılması ve iletişim becerilerine duyulan ihtiyacın vurgulanması ortaya koymak amaçlanmıştır.

Böyle bir çalışmanın, Kuzey Kıbrıs gibi kültürel çeşitliliği içinde barından eğitim adasıdır. Hemen hemen her genç üniversite eğitimi almakta ve okuma-yazma bilme oranı 100%. Genç nesillerin evlilik konusunda özgürce ve sağlıklı şekilde karar alması önemlidir. Bu yüzden, uluslararası bir üniversitenin eğitim

fakültesinde eğitim gören öğrencilerin görüşlerini incelemek ve bu konu üzerinde evlilik ve aile danışmanlığının evlilik öncesi evlilik kararı verme aşamasında destek ihtiyacıa dikkat çekmektir.

Kuzey Kıbrıs'ta böyle bir çalışmayı yapmak büyük bir anlam taşımaktadır. Kültürel çeşitliliği içinde barındırmaktadır. Farklı kültürlerden gelen genç nüfusun evlilik ve eş seçmeye ilişkin üzerine odaklanması dikkat çekmektedir.

Ülkedeki boşanma oranlarının artışının yanı sıra, Kuzey Kıbrıs'ta böyle bir çalışmanın yapılmamasının ve bu çalışmanın ilk oluşunun aslında ülke adına önemli bir giriş olmaktadır. Ailenin güçlendirilmesi, evliliklerin sağlam temeller üzerine kurulmasıyla bağlantılı oluşundan dolayı, çalışmanın toplumsal değerle büyük bir anlam katacağı düşünülmektedir.

Geçmişte, büyük ailelerin birleşerek karar aldığı evlilikler şu an iki kişinin omzunda ve takındıkları noktada iki kişi o evlilik üzerinde iyileştirmekle mükelleftir. Bu noktada, değişen hayat koşullarını düşünüldüğü zaman, ailenin destek alacağı kurumların, yardım noktalarına duyulan ihtiyacın evlilik ve aile danışmanlığının 'lüks' ütopik bir hayal olmadığını ve mahremiyetin uzman yardımıyla paylaşılması paylaşımın tıkanıklıklar noktasına çözüm yaratma konusunda önemli bir destek mekanizmasıdır.Bu noktada, toplumun genel bakış açısının olumlu olumsuz oluşu, gerek aile danışmanlığına gerekse aileye olan bakış açısına dikkati toplamaktır.

Öncelikle, her evlilik öncesi 'doğru' eş arayışı ve bunla ilgili arayış devam etmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi, büyük ailelerin bu konuda geçmişte uğraşları varken bugün bu durum Kuzey Kıbrıs'ta neredeyse yok denecek

kadar azdır. Bunu da genç nesillerin kendi kararlarını sağlıklı şekilde kendi başlarına alabilecekleri ve neredeyse hemen hemen üniversite eğitimi almakta olan genç nüfusun özgür iradelerine varoluşçu kuramın da belirtildiği gibi özgürlük ve sorumluluklarının aynı çizgide ilerlemelerini kabul edebilecekleri bir noktadır.

Ülkedeki evliliklerin kısa sürede sonlanması, evliliklerdeki uyumun ivme kazanması için bireylerin beklentilerinin neler olduğunu araştırmak ve nelerin etki yaptığını incelemek üzerine çalışma planlanmıştır. Çalışmanın 2000'li yıllarda yapılışı ve bu yıllar içerisinde, toplumsal ve küresel olarak değişimin olduğu gözlemlenen bir ülkede ve bu zaman diliminde doyum beklenti noktalarının önceki yıllardan farklı oluşu üzerinde de vurgu yapmak gerekirse, eş seçme kriterlerinin çeşitlenip farklılık göstermesi kaçınılmazdır. Aile ilişkiler, evlilikler, her adımı kültürün bir ürünü olduğunu anlamaktayız. Aynı şekilde, kültürel değişimlerin günden güne her toplumda oluşuyor ve bireysel farklılıkların getirmiş olduğu kazanımların ve küreselleşen dünyanın parçasıdır. Değişen dünyanın etkilerinin her kurumda olduğu gibi toplumun en önemli yapı taşlarını etkilediğinden çalışma en önemli yapı taşı olan ailenin güçlenmesi ve sağlamlaşması üzerine odaklanmıştır.

1.4 Araştırmanın Varsayımları

- K.K.T.C'de bulunan Doğu Akdeniz Üniversitesi, örneklemdeki üniversite öğrencileri ile yapılan araştırmanın Doğu Akdeniz Üniversitesi'ndeki tüm öğrencileri temsil ettiği varsayılmaktadır.
- Araştırmaya katılan katılımcıların sorulan soruları gönüllü bir şekilde cevapladığı varsayılmıştır.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıklar

Araştırma sınırlılıkları aşağıda sıralandığı gibidir.

1. 2012-2015 yılları arasında çalışmanın yapılması yıla göre sınırlılık göstermektedir.
2. Bunun yanında da, araştırmanın örneklemenin Doğu Akdeniz Üniversite öğrencileri oluşundan dolayı, araştırma örneklemi sınırlılıklar arasındadır.
3. Araştırmadan elde edilen veriler katılımcıların Eş Seçme Kriterleri, İletişim Becerileri, Romantizm ve eş seçimi tutum Ölçeği ve bu konudaki görüşleri de görüşme tekniği kullanarak elde edilmiştir.
4. Ayrıca, araştırmanın yapılmış olduğu ülke Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti de sınırlılıkları oluşturmaktadır.

1.6 Tanımlar

Eş seçimi: Evlenilecek kişinin belirlenmesi sürecini kapsayan girişimdir.

Evlilik: Evlilik, kurumsallaşmış bir yol, bir ilişkiler sistemi, bir kadınla bir erkeği "karı-koca" olarak birbirine bağlayan, doğacak çocuklara belli bir statü sağlayan toplumsal yönden "devletin" kontrol, hak ve yetkisi bulunan yasal bir ilişki biçimidir.

Aile: Aile, kadın ve erkeğin çocuklarla birlikte yaşadığı, düzenlenmiş toplumsal bir sistem olarak tanımlanabileceği gibi; biyolojik ilişkiler sonucu insan türünün devamını sağlayan, toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallara bağlandığı, o güne kadar toplumda oluşmuş zenginlikleri kuşaktan kuşağa aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik,

toplumsal ve hukuksal yönleri bulunan toplumsal bir birim olarak da tanımlanabilir.

İletişim becerileri: sözel, sözel olmayan, empati, yüzsel ifadeler, beden dili, özgüven vb. sıralanabilir

İnanç:1. Bir düşünceye gönülden bağlı bulunma.2. Birine duyulan güven, inanma duygusu. 3. İnanılan şey, görüş, öğreti (TDK, 2014)

Doyum: 1. Eldekinden hoşnut olma durumu, doyma işi, yetinme, kanma, kanaat. 2. Bazı istekleri giderme, tatmin, orgazm (TDK, 2014)

Uyum: 1. Bir bütünün parçaları arasında bulunan uygunluk, ahenk. 2. Toplumsal çevreye veya bir duruma uyma, uyum sağlama, intibak, entegrasyon (TDK, 2014).

Empati: "Kişinin kendisini başka bir bilincin yerine koyarak söz konusu bilincin duygularını, isteklerini ve düşüncelerini, denemeksizin anlayabilmesi becerisi" (TDK, 2014).

Farkındalık: "Farkında olma durumu: " Farkındalığı böylece kaydetmekle ne duygular aktarılabiliyor ne şiirsel bir metin yaratılabiliyor" (TDK, 2014).

Sevgi dili: "Her insanın bir sevgi dili vardır. Eşinizin ya da arkadaşınızın birinci sevgi dilini anlamıyor iseniz bu ilişki sağlıklı olmaz ve kısa sürede problemler ortaya çıkar. Şayet biz beş sevgi dilini biliyorsak bu problemleri en aza indirgeriz. Paylaşarak, dinleyerek ve birlikte anlamlı faaliyetlere katılarak yaşanan nitelikli beraberlik gerçekten değer verdiğimizi ve birbirimizden hoşlandığımızı anlatır" (RuhsalGelişim, 2014).

Konsensüs: "Uzlaşma", ""Uzlaşmak durumu, uyuşma II, uzlaşı, uzlaşım, mutabakat, konsensüs" (TDK, 2014).

1.7 Kısaltmalar

TC	: Türkiye Cumhuriyeti
KKTC	:Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
YDÜ	:Yakın Doğu Üniversitesi
DAÜ	:Doğu Akdeniz Üniversitesi
REST	:Romantizm ve eş seçimi tutum Ölçeği
İBE	:İletişim Becerileri Envanteri

Kısım 2

KURAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın bu kısmında, çalışmaya ilişkin yararlanılan kuramlar (Sosyal Rol Kuramı, Sosyal Öğrenme Kuramı, Yaşantısal Aile Terapsi, Bowen Aile Sistem Teorisi (Kuramı) ve Bağlanma Teorisi (Kuramı)) ve temel kavramlara (iletişim, iletişim türleri, iletişim modelleri, evlilik, eş seçimi, aile kavramlarına) yer verilmiştir.

2.1 Araştırmada Temel Olarak Kullanılan Kuramlar

Çalışmanın yapılanmasında önem arz eden kuramlar; Sosyal Rol Kuramı, Sosyal Öğrenme Kuramı, Yaşantısal Aile Terapsi, Bowen Aile Sistem Teorisi (Kuramı) ve Bağlanma Teorisi.

2.1.1 Sosyal Rol Kuramı

Sosyal Rol Kuramı 20. Yüzyılın ortalarında popülerleşmiştir. Öncelikle Sosyal Rol Kuramı; Eagly (1987)'e göre; Sosyal Rol Kuramı cinsiyet ilişkilerinde iki sosyal yapı yaklaşımına odaklanmaktadır. Bunlar; cinsiyete göre iş dağılımı ve cinsiyete göre hiyerarşidir (erkekler genellikle daha çok statü ve güce sahip oluşları).

Eş seçimi, evlilik ve aile açısından Sosyal Rol Kuramına bakıldığı zaman; yapısal faktörler kadın ve erkeğin sosyal olarak paylaşılan inançların içeriğini belirlediğini vurgular. İnançların yanı sıra,rol ayrımı stereotip beklentileri ürettiğini vurgular (Rudman & Glick, 2012). Eagly (1987)'e göre; cinsiyete göre

ilişkilerde hiyerarşi söz konusudur. Ayrıca, evlilik, eş seçme ve duygusal ilişkiler kapsamında soyal rol kurmanın etkisi vardır (Archer, 1996; Buss & Barnes, 1986).

İnsanoğlu sosyal bir varlık olarak hayatını sürdüren tek canlı olduğundan sosyal yapının mihenk taşıtır. Doğumdan ölüme kadar, hayatını devam ettirirken ister gönüllü isterse gönülsüz, sosyal bir varlık olarak hayatını devam ettirmektedir. Ayrıca, hayatının her evresinde kendinden başka insanlar da olmuştur. Bundan dolayı da, insanoğlunun sosyalleşmesi, aidiyeti çok önemlidir (Eagly, Wood & Diekman, 2000).

İnsanoğlunun hayatını devam ettirirken yalnız olmayışı onun hayatında başka kişilerin varlığını düşünmeden duramayız.

2.1.2 Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramına öncelikle John Dewey, insanların birbirlerinden öğrenmeye başladığına dikkat çekmiştir (Dewey, 1966). Daha sonra, Vygotsky "potansiyel potansiyel gelişim alanı" ile öğrenmenin, öğrenenin ilgisi ve öğretenin rehberliği ile gerçekleştiğini vurgulamıştır (Phillips & Soltis, 1991). Sosyal öğrenme kavramı ilk defa 1947 yılında Roter tarafından kullanılmıştır Günümüzde ise çoğunlukla, sosyal öğrenme kuramı denildiği zaman Bandura gelmektedir. Bandura'nın 1960'ların başlarında sosyal öğrenmeye getirmiş olduğu yaklaşım ise sosyal davranışçılıktır (Schultz & Schultz, 2001).

Sosyal öğrenme kuramı; bilişsel öğrenme kuramı ağırklılı olup, sosyal öğrenme teorisi, sosyal bilişsel teorisi olarak da belirtilmektedir (Bandura, 1977). Bandura (1977)'e göre; "Sosyal Öğrenme Kuramı"; insan davranışı üzerinde durmaktadır. Bu kurama göre; insan davranışı "bilişsel, davranışsal

ve çevresel faktörler" arasındaki sürekli etkileşim halinde olup etkilenmekte olduğunu açıklandığı aktarılmıştır.

Eş seçimi, evlilikler ve aile açısından Sosyal Öğrenme Kuramı;

İnsanoğlunun öğrenme sürecinde, yakın ilişkide bulunduğu sosyal grupların önemli derece etkisi olduğunu vurgular. (Akers, La Greca, Cochran, & Sellers, 1989). Aile arkadaş grupları, sosyal öğrenmeyle etki sahibi oluşu, eş seçimi, evlilik ve aile ilişkileri açısından Sosyal Öğrenme Kuramı'nın etkisini ortaya koymaktadır. Yaşamın ilk aşamasından son aşamasına kadar, yaşam boyu öğrenmenin durmadan devam ettiği biliniyor, bununda sosyal bir birey olarak yaşama becerileri kazanırken tutunda her aşamada, öğrenme devam etmektedir.

Zaman içerisinde değişikliğe de uğramaktadır. Sosyal Öğrenme Kuramı, davranışın değişikliğe uğramasının şart ve gerekçeleri üzerinde durur. Çünkü insanoğlu davranış gözlemlerden olduğu kadar doğrudan deneyimleyerek de etkilenmektedir. Buna göre, insan davranışı gözlemlerden olduğu kadar, doğrudan deneyimden de etkilenmektedir (Kırhan, 2007).

Çalışmanın eş seçiminde nasıl potansiyel bir eşi seçmeliyim sorunun sevabını öğrenmenin sosyal çevrede gerçekleştiği, toplumun, ailelerin evlilik üzerinde biriktirdiği mesajların sosyal olarak öğrenilen noktaları; selamlaşırken el kaldırılması, baş sallanması gerektiğini öğrenmek gibi davranışlar ortaya çıkartmaktadır. Evlilikler üzerinde (Örneğin, nasıl bir eş olabilmek, karı-kocanın nasıl davranmasını öğrenmek gibi) de sosyal öğrenmenin etkisi vardır (Mihalic & Elliott, 1997). Hayatın her aşamasında, öğrenmek, gözlemlemek, deneyimlemek önemli olduğu için potansiyel eşin seçilmesi sürecinde bireyin

öğrenmiş olduğu davranışlar, beceriler, inançlar ve kriterler de çalışmas açısından önemlilik taşımaktadır.

2.1.3 Yaşantısal Aile Kuramı

Gladding (2006)'e göre; Yaşantısal Aile Kuramı, 1960'lı yıllarda aile terapisinin yaşantısal dalı, hümanistik-varoluşçu psikoloji hareketinden ortaya çıkmıştır. Çıkar çıkmaz da popüler olmuştur. Yaşantısal Aile Kuramın savunucuları ve yaratıcıları Gestalt terapiden, psikodramadan, danışan merkezli terapiden ve zamanın etkileşim gruplarından son derece etkilenmiştir. Bilindiği üzere, Yaşantısal Aile Kuramı'nın önde gelen kuramcıları, Satir, Whitaker ve Bumberry'dir. Kuramın ayırt edici ve temel özellikleri; "Kendini gerçekleştirme, Farkındalık, seçim ve sorumluluk" tur. Kuramın bilinen amacı ise; 'Açık iletişimi ilerletme, aile üyelerinin otantik ve otonomi sahibi bireyler olmasına yardım etme'dir (Meriç, 2012; Law & Crane, 2000). Birçok formu bulunan yaşantısal aile terapisi, duygular üzerinde durmaktadır. Farkındalık ve duyguların ifadesi kişisel ve ailenin doyumları aracı olarak görülür. Ayrıca, duygununun ifadesini herkesçe paylaşabilecekleri bir evrensel araç olarak görüldüğü ve kişilerarası beceriler hem doğrudan hem dolaylı olarak öğretilmekte olduğu vurgulanmıştır.

Meriç'in (2012) belirttiği noktalar, evlilik öncesinde bireylerin kendilerinde olması gereken özelliklerin farkına varma sürecince büyük anlam taşımaktadır. Bireyin seçim, özgürlük hususunda, varoluşçu yaklaşımında da belirtildiği gibi, çok önemli olduğu bireyin ileride evleneceği kişinin belirlenmesinin seçim farkındalık, sorumluluk özgürlük ve iletişim becerilerine vurgu yapmaktadır. Diğer kuramlardan farklı olarak, aktarım değil de aslında bireylerin kendi

gücünü fark etmesinin, evlilikleri için, eş seçiminde öncelikle kendisini tanımasını, anlamasını vurguladığı önemli bir kuramsal anlamdır.

2.1.4 Bowen Aile Sistem Kuramı

1950'lilerin başlarında, Murroy Bowen tarafından sistem yaklaşımı geliştirilmeye başlatılmıştır. Özellikle, Bowen Aile Sistem Kuramı; öz, çekirdek aile duygusal sistem, aile projeksiyon süreç, kuşaklı aktarım sürecinde, üçgenler, kardeş pozisyonda, duygusal kesim ve toplumda duygusal sürece odaklanır Bu kuram, insan davranışlarının farklı düzeylerde gözlemini kolaylaştırır. Ayrıca, buna bireysel ilişki sistemlerinin içerikleri de dahildir ki bunlar her birinin ait olduğu üyesi olduğu ilişki ve sistemdir (Comella, 2011).

2.1.5 Bağlanma Kuramı

Bağlanma Kuramı, 1950 yıllar arasında (Dünya Sağlık Örgütü (WHO)) John Bowlby'yi Londra'daki evsiz çocukların ruh sağlığı üzerine bildiri sunmaya davet edilmesi ve erkek çocuklarının annelerinde ayrımlarından sonraki suçlulukları arasındaki ilişkiyi işaret etmekte olan; Kırkdört çocuk hırsız: Kişilikleri ve yaşamları", konulu makalesi sonrasında ortaya çıkmıştır (Bowlby,1944).

Bebeğin annesi ile kurduğu ilişki kendini güvende hissetmesi, ihtiyaçlarının giderilmesi, duygusal yakınlık görme beklentilerinin karşılanmasını sağlar. İlişki olumlu şekilde seyrederse, bebek bakıcısıyla kurduğu ilişki sonucunda kendini sevilmeye ve onaylanmaya layık görür. Böylece kendisinin önemli olduğunu hissederek, karşısındakileri ve dünyayı da güvenilir ve olumlu bir yer olarak algılayacaktır (Çalışır, 2009).

Dünya Sağlık Örgütü Raporu da çocukların ilk üç yıl içerisinde anne yoksunluğundan kaynaklanan, fiziksel ve ruhsal hastalık riskinin arttığını işaret

etmekte olduğunu vurguluyor (Hazan & Shaver, 1994). Bowlby'e göre bağlanma; bireyin kurduğu ilk ilişki iken, yeni doğana bakım veren anne ya da annenin yerini alabilecek temel bakım veren bir diğer bakıcıyla gerçekleşmekte olduğu aktarılmıştır (Bowlby, 1973).

Bağlanma kuramı, daha çok geçmişte bebeklik ve çocukluk dönemlerine ve bu dönemdeki temel bakım veren ile çocuk arasındaki ilişkiye odaklanırken; günümüzde, yetişkinlerin sosyal ve romantik ilişkilerinde yaşadıkları duygusal bilişsel ve davranışsal özellikleri anlamak için de bu kuram kullanılır hale gelmiştir (Meredith, Strong, & Feeney, 2007).

Shaver ve Mikulincer (2004)'e göre; son dönemlerde yetişkinlikteki bağlanma biçimlerine yönelik araştırmalar artarak devam etmekte ve az sayıda çalışma bulunmakla birlikte bağlanma kuramcıları, bağlanmanın yaşam boyu gelişim bakış açısından yola çıkarak son yıllarda yaşlılık dönemindeki bağlanma biçimlerini incelemeye başlamış olduğunu belirttiler.

2.2 Romantik İlişkiler

Romantik ilişkiler, insanoğlunun hayatının önemli bir kısmını kaplamaktadır. "İnsanlar yalnız yaşamayan, başkalarıyla birlikte var olan ve yakın ilişkiler arayan canlılardır" (Atak & Taştan, 2012). Bu ilişkilerden biri de romantik ilişkilerdir. Hayatın şekillenmesinde önem gösteren bireyin ihtiyaçları arasında romantik ilişkilerden gelen girdilerde mevcuttur. Romantik ilişkilerle alakalı olarak bireyin tanışması ergenlik döneminde olduğunu aktarabiliriz. Bundan dolayı, ergenlik döneminin önemli konuları arasında yer almaktadır. Bilindiği üzere ergenler, çocukluk döneminden farklı olarak yeni ilişkiler kurma isteğine sahiptir. Bununla birlikte, akran ve romantik ilişkiler önem kazanır (Bayhan & Işıtan, 2010). Ayrıca, Bayhan ve Işıtan (2010) yakınlığın tanımını şöyle

yapmıştır: "Yakınlık iki kişi arasındaki duygusal bağı ifade eder" (s.34). Romantik ilişkiler de girdilerin bireyin ihtiyaçlarını karşılama noktasına vurgu yapılmaktadır. Bunun yanı sıra romantik ilişkiler, evlilikte karşılaşması mümkün olan problemlerin bir deneyimi ve karşı cinsi tanıma noktasında fırsat olanağı olarak da düşünülebilir (Duran & Hamamcı, 2010).

İnsanlar hayatını devam ettirmek için, birilerine ihtiyaç duyarken ilişki düzeylerindeki seviyede farklılık göstermektedir. Romantik ilişkilerdeki yakınlık daha farklıdır. Aşk; yakınlık, bağlanma, güven, saygı ve sevgi gibi duyguları beraberinde getirdiği aktarılıyor. Bu konu üzerinde, yurtdışında ve Türkiye'de önemle durulmaktadır. Romantik ilişkilerin de bireylerin ihtiyaçlarının karşılanmasına vurgu yapmaktadır.

2.3 Evlilik Nedir?

Çalışmada romantik ilişkilerin devamında eş seçme sürecinin amacı evlilik kavramı büyük önem taşımaktadır. Evlilikle ilgili birçok tanım mevcuttur.

Evlilik, bireylerin ilişkilerini resmi anlamda isimlendirilmesi olarak düşünülebilmektedir. Romantik ilişkilerin günümüzde, özellikle bulunduğumuz toplum açısından baktığımız zaman artış göstermekte ve evliliklerin çoğunluğunun romantik ilişkiler sonucunda gerçekleştiği gözlemlenmektedir. Yapılan diğer tanımlara bakıldığında; evlilik birliğinin bir tüzel kişiliği bulunmamasına rağmen hukukî ve ahlâki bir takım alâka ve menfaatlerin bütününden mürekkep ve karı koca arasındaki evlenme neticesinde vücut bulan bir iştirakin, ifadesi olduğuna da şüphe yoktur (Oğuzoğlu, 1950). "Evlilik, kurumsallaşmış bir yol, bir ilişkiler sistemi, bir kadınla bir erkeği "karı-koca" olarak birbirine bağlayan, doğacak çocuklara belli bir statü sağlayan toplumsal yönden "devletin" kontrol, hak ve yetkisi bulunan yasal bir ilişki biçimidir"

(Özgüven, 2000, s.19). "[B]ir kadınla erkeğin yaşamlarını paylaşabilmeleri, karşılıklı ihtiyaçlarını giderebilmeleri, birbirlerinin gelişimine ve olgunlaşmasına katkı sağlayabilmeleri evlilik ve aile yaşantısının temelini oluşturur" (Ekşi ve Kahraman, 2012, s. 131).

NEAR EAST UNIVERSITY LIBRARY 1988 - LEFKOŞA

Bugün kültürlerce yaygın olan evlilik; "Monogami", bütün kültürlerce yaygın olarak uygulanan, bir kadın ve bir erkeğin evliliğine denir. Yalnız, bu evlilik şeklinin dışında bazı kültürlerde var olan "Grup evliliği" birçok erkeğin birçok kadınla bir çifti özel olarak bağlayan kurallar olmadan evlenmesidir. "Poliandri" bir kadının birden çok erkekle, "poligami" bir erkeğin birden çok kadınla evlenmesine denir.

Ekşi (2005), evliliğin tanımını iki karşı cinsin birlikteliklerini resmi olarak, toplumun kabullenmesi ve onay vermesinden dolayı toplumsal bir değer sıfatında ve "Aile" kurumunun oluşup-devam etmesini sağlayan bir sistem olarak yapılmaktadır. Evlilik tanımlarının yanında, bireyin evlenmesinin altında farklı amaçlar yer almaktadır. Örneğin, evlilik, bireylerin karşılıklı cinsel doyum, uyum, iletişim, bağlanma gibi birçok ihtiyacın sağlanması gereken kurum iken bunun yanında en önemlisi ise toplum için neslin devamlılığının südürülmesi için gerekli bir ilişki türüdür (Polat D. , 2006). Ayrıca, insanların tabiatları itibariyle biseksüel olmaları nedeniyle, tamamlayıcı kadın erkek ilişkisi karşılıklı olarak zenginleştirici olduğu ve her iki tarafa da fayda sağladığı söylenmektedir (Janetius, 2004).

Özgüven (2000)'e göre; farklı cinsten iki kişinin beraberliklerini resmileştirmesiyle oluşturdukları bu yapının temel işlevinin kişilerin temel biyolojik, sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılamaları olduğunu dile getirmiştir. Ancak, günümüzde sadece farklı cinsten iki kişinin beraberliğinin

resmileştirmesiyle oluşan bir durum değil, bazı ülkelerde evlilikler hem cinsleri arasında da yapılmaktadır. Özgüven (2000) evliliği; bir kadın ile bir erkeği "karı-koca" olarak birbirine bağlayan bir yol olarak tanımlarken, doğacak çocuklara belli bir statü sağlayan, toplumsal yönden devletin kontrol, hak ve yetkisi bulunan yasal bir ilişki biçimi, kurumsallaşma olarak da kabul edilen bir yol olduğunu aktarmaktadır. Evlilik; bireyin mutluluğunu sağlayan ve kişilerin gelişiminde önemli rol oynayan bir birim olduğunu belirtmektedir (Fowers, 1993).

Evlilik, yaşamın en önemli aşamalarından bir tanesidir. Bireyler, eş seçerken ve evlenirken birçok açıdan doyum alacaklarına inanırlar ve genellikle evlenirken eşlerinin, en mükemmel seçim olduğuna inanma eğilimindedirler. Bu düşünceyle birlikte, evlilik gibi alınması çok zor bir kararın temelini oluştururlar. Evlilik kararlarında, "mutlu olma" ve yaşamın geri kalanını "idealindeki eş"le birlikte paylaşma duygusunun olduğu düşünülüyor. Bu inancı benimseyerek evlenen kişiler, eşleriyle ilgili bazı sıkıntılı ya da olumsuz durumlarla karşılaştıklarında, bu durumları önemsememe yoluna gidebilirler. Bazen de eşlerinin sıradan davranışlarını, olduğundan daha önemli ya da erdemli kabul edebileceği durumlarda olabilir.(Doğan, 2010, s.1). Evliliklerin toplumun en önemli yapı taşını oluşturma noktasında üstlenmiş olan misyonu anımsandığı zaman evliliğin önem derecesi de bir nebze ortaya çıkmaktadır. Evliliklerin önemli oluşu sağlıklı ailelere ulaşmanın, toplumun daha sağlıklı bireylere ulaşması başlangıç noktası oluşudur. O yüzden toplumun temelini sağlama oturtabilmek için evliliklere yeteri kadar önem verilip sağlıklı ve uzun ömürlü olmaları hedeflenmektedir. Böylelikle evliliğe ne gibi anlamlar

yüklenebileceği ne gibi ihtiyaçları giderebilecekleri ile ilgili olarak ön bilgi edinebiliriz.

Yalnız hayat koşullarının değişiminin evlilikleri de etkilenmektedir. Batı kültürün etkisi, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, artan nüfus, sanayileşme ve şehirleşme sonucunda günümüzde insanların yaşam tarzları değiştiği de gözlenmiştir. Yeni cinsel etik ve cinsel açıklık, evlilik ve aileyi de bu değişimden etkilenmektedir. Geleneksel ahlaki değerlere bağlılık, ataerkil aile yapısı ve çok sayıda çocuk sahibi olma yavaş yavaş ortadan kaybolabilme ihtimali mevcut olabilir. Onun yerine ayrılık ve terk etme, evlilik öncesi cinsel ilişki, kürtaj, gayrı meşruiyet, fahişelik ve evliliğe sadakatsizlik sosyal sistemde yer alan durumlardır. Her ne kadar ailenin temel fonksiyonu değişmediği düşünülse de, bu değişimler çiftlerin ilişkilerini ve evlilik uyumlarını etkilemektedir. Çiftler evlilik öncesi birbirlerini ne kadar uzun süre tanırlarsa, evlilikleri de o derecede mutlu olabileceği söylenmektedir. Kısacası, uzunca ve derin bir hazırlık dönemi başarılı bir evlilik için çok önemli ve gerekli görülmektedir (Janetius, 2004).

Romantik ilişkilerin resmiyet kazanmadığı halde de bireylerin ihtiyaçlarını gidermeye yardımcı olurken, evlilik statüsü ve iyi oluş arasındaki bu yakın ilişkiye cinsiyet açısından baktığımızda erkekler için evlilik statüsü ile iyi oluş arasındaki ilişkinin daha kuvvetli olduğunu gözlemlenmektedir. (Gove, Hughes & Style, 1983). Yani, bireylerin evliliklerin de onların bir takım ihtiyaçlarını giderme noktasında katkıya sahip olduğu söylenebilir. Yapılan bazı çalışmalarda bu faydanın kadın ve erkeğe sağladığı kazanç olarak farklılık gösteren noktalar üzerinde duruldu. Evliliğin kadınlar için, erkekler için olduğundan daha az fayda sağlayıcı olduğunu, çünkü kadınlar için evliliğin

yararlı olduğu kadar çevrelerindeki alternatifleri yok eden, stres kaynağı oluşturan bir yapı olduğunu, bu durumun kadınların iyi oluşlarına olumsuz etki yaptığını ortaya koymuştur (Glenn, 1975).

"Günümüzün değişen toplumunda evlilik karışık bir olgudur. Evlilik; sosyal, dini ve siyasi anlamda aynı haklara sahip kadın ve erkek arasındaki bir sözleşmedir" (Azizoğlu, 2000).

2.3.1 Eş Seçimi Nedir?

Günümüzde potansiyel eş belirleme süreci duygusal-romantik ilişkiler sonucunda meydana gelmektedir. Geçmiş yıllarda toplumun ve bireyin bulunduğu kültürel değerlere bağlı olarak aile büyüklerinin kararlarıyla meydana gelmekteydi. Görücü usulü evlenme olarak isimlendirilmiştir. Eş seçimi bireyin bağlı olduğu kültürel değerler dışında bireyin bir eşten beklentilerinden ve inançlarından etkilenmektedir. O yüzden, eş seçimi, evlilik öncesinde dikkatlice önemli bir girişimdir. Evlilik öncesinde evleneceği, aile kuracağı kişinin belirlenmesi pek kolay olmadığı gözlenmektedir. Tamamen bireyin gerek duygusal bağlamda gerekse mantıksal olarak alacağı kararlarla eş seçimini iyi bir şekilde yapılması gerekmektedir. Eş seçiminin sağlıklı bir şekilde yapılması için bireyin kendinden ne beklendiğini bilmesi, hayatını devam ettireceği partnerinden ne beklediğini bilmesi, nasıl biri olması gerektiğini bilmesi için sağlıklı ve yeterli bir iletişim becerilerine sahip olmadır. Ayrıca inançlar, duygular ve davranışlar eş seçimini etkileyen önemli faktörlerdendir (Cihan Güngör, Yılmaz ve Balcı Çelik, 2011).

Evlilik ve aile için yapılan tanımlara bakıldığında eş seçiminin neden önemli olduğu anlaşılabiliyor. Bireylerin, yakın ilişki yaşadıkları partnerlerini idealleştirilmiş imgelerle ve gerçekte olduklarından daha olumlu görme eğilimi

son yıllarda pek çok araştırmaya konu olmuştur. Olumlu yanılsama olarak adlandırılan bu eğilim, bireyin partnerini, partnerin kendi kendini değerlendirdiğinden daha olumlu değerlendirmesi olarak tanımlanabilir (Murray, 1999).

Ayrıca, partneri idealleştirilmiş imgelerle görmenin ve partnerin kusurlarını göz ardı etmenin ilişki ilerledikçe bireyde daha büyük hayal kırıklıklarına yol açacağını da öne sürmüşlerdir (Swann, Hixon ve De La Ronde, 1992). Bu nedenlerden dolayıdır ki, eş seçimi önemlidir.

2.4 Aile Nedir?

Bu çalışmanın odaklanmış olduğu eş belirlemeye verilen önemin ve sağlıklı aileye ulaşmak için yol haritası tasarlamaktır. Kısa süren evlilikler ve boşanmaların artış göstermesi ile sağlıksız aile örneklerinin artması esas nedenler arasındadır. Bu yüzden, ailenin tanımı üzerinde durmak gerekir. Bir bireyin varlığını sürdürmeye başladığı yer ailedir. Aile için birçok farklı tanımlar yapılmıştır. Yapılan tanımlara bakıldığı zaman;

Aile tarihi insanlık tarihi kadar eskidir. Dinsel, siyasal, ekonomik ve ahlaki birçok etken farklı zaman ve yerlerde, farklı aile biçimlerinin doğmasına, yaşamasına ve biçim değiştirmesine yol açmıştır. Bir toplumun içinde bir tek aile tipi olmadığı gibi var olan aile tipide zamana bağlı olarak biçim değiştirmiş ve değiştirmektedir (Metintaş, Akşit, Toprak, Çelik, Ünlüoğlu ve Tayfur, 2007). Aile kavramı konusunda bütün insan toplulukları için geçerli bir tanım ortaya koymak oldukça güçtür. Toplumlar kendi yapılarına bağlı olarak aile kavramına farklı anlamlar yüklerler. Ailenin, toplumsal örgütlenmenin temel yapılarından biri hatta toplumun temel yapısı olduğu tüm toplumlar tarafından kabul edilir (Metintaş vd. 2007)

Aile içinde bulunduğu toplumun bir birimi olarak o toplumun özelliklerini, beğenilerini, inançlarını, ön yargılarını, kısacası kültürünü yansıtır. Bunun yanı sıra özel bir içyapısı ve kendine özgü işleyişi bulunmaktadır (Bulut, 1990).

Aile toplumun en küçük birimidir. Kültürel değerlerin toplumdan topluma değişilik göstermesine rağmen "Aile" kurumu önemini hiç bir zaman kaybetmemiştir (Ağacık , 2007). "Aile" kurumunun ilk adımı olan, iki kişinin birlikte sadakat ve bağlılık içerisinde imzaladıkları sözleşmeyi evlilik olarak ifade etmişlerdir (Ekşi & Kahraman, 2012). Özgüven'e göre aile; karşıt cinsten iki kişinin iletişimi, eş seçme ve evlenmeleri ile gerçekleşen ve aynı çatı altında yaşayan, gelirlerini paylaşan, evlilik ve kan bağı ile birbirine bağlı, çeşitli rollerle birbirini etkileyen bireylerin oluşturduğu, yasal, toplumsal ve ekonomik bir kurumdur (Özgüven, 2000).

Aile, kadın ve erkeğin çocuklarla birlikte yaşadığı, düzenlenmiş toplumsal bir sistem olarak tanımlanabileceği gibi; biyolojik ilişkiler sonucu insan türünün devamını sağlayan, toplumsallaşma sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallara bağlandığı, o güne kadar toplumda oluşmuş zenginlikleri kuşaktan kuşağa aktaran, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal ve hukuksal yönleri bulunan toplumsal bir birim olarak da tanımlanabilir (Sağlam 2011, s.5).

Toplumu oluşturan bireylerin; etkili iletişim sağlama, mutlu olma, toplumsal değerleri koruma ve benzeri olgularını geliştirip-korumaları sahip oldukları "Aile" kurumu ile sağlanmaktadır.

Aile; her şeyden önce eşlerin duygusal ve cinsel gereksinimlerini karşılayan, çocukların bakımı, beslenmesi, eğitimi ve sosyalleşmesini sağlama fonksiyonlarına sahip yasal bir birlik ve hemen her toplumda önemli görülen

sosyal bir kurumdur (Sürerbiçer, 2008, s.1). Sürerbiçer'in aile için yapmış olduğu tanım aslında her ailede olması gerekenleri de bir şekilde dile getirmiştir.

Aile, bir üyesi olmaktan mutluluk duyulan, bireyin kendisini her açıdan güvende hissettiği, yaşamı ve başkaları ile bir arada yaşamayı öğrendiği sosyal yapıdır. Yaşamın getirdiği temel ihtiyaçlar ailede karşılanır. İlk ve en uzun süreli etkileşim aile içinde yaşanır. Kişiliği oluşturan temel davranışlar ve yaşama dair alışkanlıklar bu etkileşim yoluyla kazanılır (Kayhan & Yazıcıoğlu, 2007).

Aile toplumun çekirdeği, özüdür. Toplumdaki örgütlenme aileden başlar. Ailede ana, baba ve çocuklar ile eşler arasında bir düzen vardır. Aile, içinde yaşayan kişilerin çeşitli ihtiyaçların karşılayan bir ortamdır. Bu ihtiyaçlar beslenme gibi maddî, üreme gibi fizyolojik, kültür ve eğitim gibi manevî değerleri yaratacak olan ihtiyaçlar olabilir. Toplumdaki tüm kişileri ilgilendiren bu ihtiyaçların bir aile çatışı altında yeteri kadar giderilmesi, kuşakların güçlenmesini, maddî ve manevî değerlerin zenginleşmesini ve bunların yeni kuşaklara geçirilmesini sağlar (Cansel, 1969). Zeki ve Gordon (1990) göre "Aile toplumla ilgili en küçük sosyal birimdir. Bütün toplumlarda aile birey için hayat merkezi, bireyin içinde bulunduğu en önemli ve asli sosyal grup, üyeleri arasındaki ilişkilerden ve ilişkilerin yapılaşmasından doğan bir kurumdur". Toplumun en küçük birimi olarak kabul edilen ailenin insan yaşamında vazgeçilmez bir önemi vardır. İnsanın ihtiyaçlarını karşılayabileceği doğal yer kendi ailesidir. Bireyin yaşamından doyum sağlaması, bireysel fonksiyonlarını etkili bir şekilde yerine getirmesi ve yaşadığı topluma uygun bir kişi olarak yetişmesi önce aile çevresinde yaşanmaktadır. İlk sosyalleşme sürecinin ortaya çıkmasında aile önemli yer tutmaktadır(Nazlı, 2000). Bununla birlikte aile çocuğun toplumun

değer yargılarına ve niteliklerine uygun bir birey olarak yetiştirilmesinde önemli görevler üstlenmektedir (Sağlam 2011, s.1).

Devlet Planlama Teşkilatı'nın Türk Aile Yapısı Özel İhtisas Komisyonu aileyi, "kan bağı, evlilik ve diğer yasal yollardan aralarında akrabalık ilişkisi bulunan ve çoğunlukla aynı evde yaşayan bireylerden oluşan, bireylerin cinsel, psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı, topluma uyum ve katılıkların sağlandığı ve düzenlendiği temel bir toplumsal birim" olarak tanımlamıştır (Çavuşoğlu, 2007).

Aile; nüfusta yenilenmeyi sağlayan, milli kültürün taşındığı, çocukların sosyalleştirildiği, kişilerin ekonomik, biyolojik ve psikolojik gereksinmelerinin karşılandığı toplumsal bir kurumdur (Erkal ,1995).

Aile; üyelerinin psikolojik ve fiziksel sağlığı için gerekli sevgi, şefkat, yakın ilgi ve bakımı bulabilecekleri en doğal ortamdır. Bireyin mutlu olabilmesinde ailenin çok önemli bir yeri vardır. Bu bakış açısı ile toplumun sağlıklı olabilmesinin mutlu bireylerden kurulu aileler ile olacağını söylemek mümkündür. Aile, toplum ve birey arasındaki dengeyi sağlamaktadır (Arıkan, 1996). Bütün kültürlerde toplumun en küçük ve en temel birimi olan aile, birbirleriyle biyolojik, psikolojik ve sosyal ilişkiler içinde olan ve sorumlulukları bulunan bireylerden oluşur. Aile; eşler alt sistem, anne-baba alt sistemi ve kardeşler alt sistemi olarak üç alt sisteme ayrılmıştır. Evlilikle oluşan eşler alt sistemi, en anlamlı kişilerarası ilişkilerden biridir (Özgüven, 2000; Tutarel-Kışlak, 1997).

2.5 Sağlıklı Aile

Evlilikler vasıtasıyla oluşan ailelerin, işlevsel özellikler taşıması arzu edilmektedir. Çünkü toplumsal bir kurum olan aile, toplumun vazgeçilmez bir

parçası, temel yapıtaşıdır. Sağlıklı ve güçlü bir toplum, sağlıklı ve güçlü ailelerden oluşur (Kayhan & Yazıcıoğlu, 2007). Sağlıklı ve güçlü aile ortamları ebeveyn ve çocukların birlikte oyun oynadığı, birlikte konuştuğu ya da yan yana çalıştığı alanları içerir. Bu alanlar, her türlü sosyal ve bilişsel becerinin öğrenilmesi için ebeveyn yapılarının kullanıldığı verimli alanlardır (Meadows, 2010). Ayrıca sağlıklı aileler, "[b]irlikte olmaktan zevk alırlar. Birbirleriyle açık bir iletişim (empatik iletişim) içindedirler. Ortak amaçlar uğruna yapılması gereken bireysel faaliyetlerden ve fedakârlıklardan kaçınmazlar" olarak ifade etmektedirler (Salman & Uzunboylu, 2011, s. 4). Sahip olduğumuz aile; bireyin toplumsal çevresinin ilk ve en önemli boyutunu oluşturur. Çocuğun, toplumun beklentilerine uygun olarak yetiştirilmesi aile içinde gerçekleştirilir. Bireylerin mutlu ve huzurlu olması aile yaşantılarına bağlıdır.

Ailenin toplumsal işlevlerini yerine getirebilmesi için yapısının sağlıklı olması ve üyelerinin sosyal, zihinsel, psikolojik ve fiziksel gelişimini besleyecek bir ortam sağlanması gerekmektedir. Aile içi ilişkiler ağı, doğumun ilk anlarından başlayarak kişinin varoluşunu etkilemekte, bireyin kişiliğinden okul başarısına, diğer yetişkinlerle ilişkilerinden kendi çocuklarını yetiştirme tarzına kadar yaşamının her alanında etkisini göstermektedir.

Canel (2011) diyor ki; "Aile toplumun temelidir. Sağlıklı toplumu sağlıklı aileler oluşturur. Aile olmak kişiye sevgi, korunma ve kimlik sağlar. Sağlıklı ailelerde aile bireyleri, birbirlerinin mutluluklarını ve ruh sağlıklarını destekleyen tavırlar sergilerler" (s.142).

Canel (2011); sağlıklı ailenin özelliklerini şöyle özetledi;

Sağlıklı bir ailede aile üyeleri arasında sağlıklı bir iletişim varlığını sürdürken, aile üyelerinin birbirlerine ilgi ve sevgiyle yaklaşırlar. Bunun yanında, aile

üyeleri birlikte zaman geçirirler, birbirlerine bağlılık hissederler ve birbirlerinin varlıklarından mutluluk duyarlar. Aile içindeki çatışmalarını çözümleme konusunda başarılıdırlar ve birbirlerini oldukları gibi kabul ederler. Ek olarak; birbirlerini takdir ederler ve ortak zevklere sahiptirler. Aile üyeleri iletişimin en önemli aşamalarından olan kendi fikirlerini ve duygularını birbirlerine rahatça ifade edebilir, bu konuda sıkıntı duymazlar. Ailedeki olaylar hakkında şakalaşma ve olaylara mizahi dille yaklaşabilme yeteneğine sahiptirler ve bu her zaman çaba gerektirir. Sağlıklı ve her aile üyesi için doyurucu bir aile hayatı, tüm aile bireylerinin birlikte gösterdikleri çaba ve destekle mümkündür.

2.7 Sağlıksız Aile

Sağlıklı aile olabilmek adına içinde barındırılamayan unsurlar, sağlıksız aileyi işaret etmektedir. Sağlıksız Aile'de neler olabileceğini aktaran Canel (2011)' e göre; Sağlıksız bir ailenin üyeleri birbirlerine yoğun öfke ve kırgınlık duyarlar, aralarındaki çatışmaları çözümlemekte zorlanırlar ve aralarındaki küskünlükler günlerce uzar. Aile üyeleri arasında empati (kendisini karşısındakinin yerine koyma) eksikliği ve birbirlerine karşı anlayışsızlık vardır. Aile üyeleri birbirleriyle hakaret veya küfür içeren cümlelerle kurması ve çocuklarda davranış bozuklukları veya aile üyelerinde ruhsal sıkıntılar görülebilir. Ayrıca, aile üyeleri birbirlerine sevgi ve ilgi göstermekte, şefkatle yaklaşmada ve merhamet göstermekte zorlanırlar. Aile üyeleri arasında nefret ve güvensizlik duyguları oluşur. En kötüsü de, aile içinde şiddet veya istismar gibi durumlar yaşanabilir.

2.8 İletişim Nedir?

Hayatın en önemli yapı taşlarından olan iletişim, hayatımızın her evresinde varlığını hissetmektedir. İletişim alanından olsun olmasın, birçok araştırmacı, birçok düşünür, birçok yazar iletişimle ilgili görüşlerini paylaşıp iletişimin ne olduğunu kendilerine göre tanımlamışlardır. Öncelikle çalışmanın temel yapı taşlarından olan iletişim nedir ve nasıl tanımlandığını vurgulamak gerekmektedir. İletişim için yapılan tanımlardan bazıları;

İletişim kelime olarak İngilizce ve Fransızca "communication" kavramından ortaya çıktı ve ilk yıllar içinde ise haberleşme şeklinde tanımlanmıştır. Sonra, bir ileti alışverişini içerisine alarak "iletişim" olarak anılmaya başlamıştır. Communication kelimesi köken olarak Latince communis kavramı içermektedir. Bu kavram ise; birçok kişi ve nesneye tarafından ortaklaşa gerçekleştirilen anlamında kullanılmaktadır. ;letişiminin köken olarak sadece iletileri aktarmaktan yanında, toplumsal olarak da bir etkileşimi içerdiğini söylemek mümkündür (Zıllıoğlu, 2007).

"İletişim geniş anlamda "kişi ve çevresi arasında iki yönlü ilişkiyi ilgilendiren tüm aşamalar" olarak tanımlanabilir. Dinamik, akıcı, devamlı ve değişken bir süreçtir. İletişimi "herhangi bir işaret yardımı ile duygu, düşünce ve anlamların nakli ya da değiş-tokuşu" olarak da tanımlayabiliriz" (Anadolu 2012, s.86).

İnsanoğlu gün içersinde sürekli olarak iletişimin farklı boyutlarıyla yüz yüze gellmektedir. Örneğin, yolda yüyürken tanıdığımız kişilerle selamlaşmak, elektronik posta okumak, telefonda görüşmek, film izlemek, sosyal paylaşım sitelerinde paylaşımlarda bulunmak, yolda bir bebeğe gülümsemek, gerekse kendi iç konuşmalarımızda da kurmuş olduğu etkileşimlerle iletişimin bir parçası olmaktadır.

İletişim için yapılan tanımlara bakınca hayatımızın değişilmez, vazgeçilmez bir parçası olduğunu görürüz ve evlilikler, aileler, duygusal ilişkiler, eş seçimi içinde iletişime ihtiyacımız olduğunu yapılan tanımlardan anlayabiliriz. O yüzden de çalışma boyunca eş seçiminde bireylerin iyi karar alması ve arzu edilen potansiyel kişiyi seçmek adına ihtiyaç duyulan şey iletişimdir ki, böylece iyi bir iletişimle sağlıklı ailelerin temeli atılır.

2.8.1 İletişim Becerileri Nelerdir?

İletişim becerileri, sözel, sözel olmayan, empati, yüzsel ifadeler, beden dili, özgüven vb. sıralanabilir.

1. 'Bireyin kendisine ve iletişimde bulunduğu kişilere içten saygı duymak': Sağlıklı iletşim kurabilmek adına, bireyin öncelikle kendine değer vermesi gerekmekte bunun yanında da kendisine saygı duyması gerekmektedir. Bu saygı ve değer verme karşı taraftaki kişiye de uygulanması gerekmektedir. Karşıdaki kişinin özellikleri ne olursa olsun (bu özellikler; dil, din, cinsiyet, eğitim düzeyi, ırkı, ekonomik geliri vb) hoşgörü ve saygı ile karşıdaki kişiye yaklaşılması gerekmektedir. Saygının her ilişki için temel alınması gerekmektedir (Yüksel-Şahin, 2012).
2. 'Empatik anlayışla yaklaşması': "bir kişinin kendisini karşısındakinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakması, o kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona belirtmesi sürecine empati denilmektedir" (Ergin,2010, s.186). Sağlıklı iletişim kurbailmek adına karşıdaki kişiye empatik yaklaşılması gerekmektedir. İletişim kurulan kişinin duygu ve

düşüncelrini doğru olarak anlamaya ve anlaşıldığını iyi şekilde iletilmesi gerekmektedir.

3. 'Etkin dinlemeyi sağlaması': Bireyin karşısındaki kişiyi doğru anlayabilmek adına yine sağlıklı iletişim için, bireyin etkili şekilde karşısındaki kişiyi dinlemesi gerekmektedir. Göz iletişimi, yüz ifadesi, baş sallama ve onaylayıcı kelimelerin kullanılması gerekmektedir (Hartley, 2010).
4. 'Somut konuşması': Sağlıklı iletişim için karşıdaki kişiyi dinledikten sonra, konuyla ilgili duygu, düşünce, istek ve beklentilerin ifade edilmesi gerekmektedir. İlişkinin bu şekilde zenginleşmesi sağlanmaktadır (Yüksel-Şahin, 2012).
5. 'Uygun bir biçimde kendini açması': "Birisi ile bir ilişki başlatabilmek için, kendinizi açmanız gerekmektedir" (Hartley,2010, s.101). Sağlıklı ve daha derin bir iletişim kurabilmek için bireylerin kendisini açması gerekmektedir. Bireyin karşısındaki kişiyle kendisine ait bilgileri paylaşması gerekmektedir.
6. '"Ben Dilini" kullanması: Bireyin duygularını açıklarken kesinlikle ben dilini kullanması gerekmektedir. Karşıdaki kişiyi suçlamadan iletişim kurulması gerekmektedir (Yüksel-Şahin, 2012).
7. '"Tam ve tek mesajı" yollaması': Duygu düşüncelerin çekinmeden açıklanırken, isteklerinde çekinmeden açıklanması gerekmektedir (Wood , 2010).
8. 'Ben Dili'ni kullanarak, empatik güvengenlik davranışını göstermesi': Sağlıklı iletişimin kurulması için bireyin güvengen davranması gerekmektedir. Kendinizi ve başklarını baskı altında hissetmeden

duyguların, düşüncelerin ve isteklerin ifade edilmesi gerekmektedir (Wood, 2010).

9. 'Saygıyı temel alarak saydam davranması ve maske takmaması': Sağlıklı iletişim kurabilmek adına, duygu, düşünce ve isteklerin güvengen ve saygı temelli bir saydamlık kapsamında iletilmeye çalışması gerekmektedir. İlişkilerde mümkün olduğu kadarıyla, bireyler, dürüst, saydam ve içten olmalıdırlar. Aynı zamanda, bireyler, maske takmadan, farkı bir imaj sergilemeden doğal olunarak iletişim sergilenmesi gerekmektedir (Hartley, 2010).
10. 'Sözel ve sözel olmayan mesajları uyumlu olarak kullanması': Sağlıklı iletişim için sözel olmayan davranışlar yani, yüz ifadesi, vücut duruşu, ses tonu, giyim, beden temizliği vb. noktaların etkili kullanılması gerekmektedir. Bunun yanında, bireyin kendisine güvenin olduğu vücut duruşunun sergilenmesi, yüz ifadelerin donuk olmayışı, temiz kiyafetlerin giyilmesi gerektiği, sözel olamayan davranışlarla sözel davranışların uyumlu olması gerekmektedir (Wood, 2010).

Yeteri derecede iletişim becerisine sahip olmak, bireyin eş seçiminde doğru kararlar almasına ve sağlıklı uzun ömürlü evliliklere büyük bir yatırımdır. Yukarıda aktarılmış olunan iletişim becerilerinin sağlıklı iletişimi kurabilmek ve devam edebilmek adına ne kadar önemli olduğunu her bir becerinin yokluğunda doğabilecek olan sıkıntıların düşünülmesi sonucunda önem dereceleri analışmaktadır. Bireylerin birbirlerini anlayabilmek adına her zaman altının çizildiği nokta bireylerin kendinilerini etkili şekilde anlama, ifade etme ve tanımaları gerekmektedir. Duygu, düşüncenin ve istenilenlerin iyi bir şekilde

ifade edilmemesinin doğuracağı yoklum durumu sağlıklı iletişimin varlığını sürdürmesini olanaksız kılmaktadır.

"Evliliklerde eşler arasındaki iletişimi etkili kılan unsur, eşlerin birbirlerinin düşüncelerini, fikirlerini, duygularını dikkate almalarıdır. Sağlıklı bir iletişime sahip çiftler, birbirlerine güven duyarlar ve fikirlerini yargılanmaktan korkmaksızın ifade ederler" (Canel 2011, s.28).

Evliliklerin bireyler arasında iyi derece anlaşmaya, ortak paydaya ihtiyaç duyulmaktadır. Tamamen aynı fikirde olmak yani konsensus mümkün olmasa bile bireylerin hoşgörü eşliğinde ilişkilerini resmiyete dayandırarak sürdürülmesi toplum için hedeflenen bir girişimdir.

2.9 Kişilerarası İletişim

Sağlıklı aile ilişkileri, sağlıklı ikili ilişkilerin altında kişilerarası iletişim yer alır çünkü, kişilerarası ilişkileri; birbirlerinde anlam bulan ve ilişkileri kişisel olmayandan kişisel olana doğru ilerleme eğilimi olan bireyler arasında gelişen ve sürekli değişen etkileşimli bir paylaşım olarak tanımlaktadır (Capautp, Hzel & McMahon,1994). Kişilerarası iletişimin roller, maskeler ya da kalıpyargılar arasında değil kişiler arasında gerçekleşmektedir. Yani, kişilerarası iletişim, insanoğlunu insan yapanın ne olduğunu kısmen anlayıp ve paylaşıldığı zaman gerçekleştiğini vurgulanmaktadır. Ayrıca, insanoğlunu insan yapanın ne olduğuna daira bir şeylerin farkına varıldığı zaman gerçekleştiği ifade edilmiştir (Stewar & D'Angello, 1975). Aynı zamanda, kişilerarası iletişim, birbirlerine karşı değişen rolleri ve ilişkileri olan iki insanı ifade etmektedir (Hartley, 2010, s.41). Ayrıca, kişiler arası iletişimin de her zaman iyi yönlü olduğu vurgulanmıştır (Hartley, 2010).

2.10 Etkili İletişim

Sağlıklı ilişkilerim kurulabilmesi ve devam edebilmesi için etkili iletişime ihtiyaç vardır. En küçük örgüt olan ailenin sağlam bir zeminde temellenebilmesi adına etkili iletişimin gerekliliği üzerinde durulmuştur ve böylelikle de etkili iletişime duyulan ihtiyacın vurgulanmanmıştır. Duygusal ilişkilerin sağlıklı olabilmesi adına etkili iletişime ihtiyaç duyulduğu söylenebilmektedir. İyi bir iletişim içinde bulunduğu durumlara bakıldığı zaman, duyarlılıkla değerlendirilirken o duruma ilişkin uygun düşünülecek iletişim biçimine karar verilmiş olur (Ergin, 2010). Verilen kararında ilişkiler için önemi çoktur.

2.11 Kültür

Kültürün sözlük anlamı; "sürmek, ekip biçmek, tohumların iyileştirilmesi" olarak dile getirilmektedir (Yeğitek 2014). Anlatılmak istenen elde olanların devamı için tohumlarının atılması ve ekilip biçilmesiyle bir sonraki nesle aktarılması anlamıdır. Her toplumunda kültürü mevcuttur ve kültürün aktarılmasını sağlayan en önemli kurum ailelerdir. Ailelerin kültürel özellikleri taşıyarak nesiller arası aktarımı sağlar.

Bazı çalışmalarda kültür yerine "ekin" kavramının kullanıldığı görülmektedir. Günlük dilde ise "kültürlü olma" bilgili, çalışkan, eğitim düzeyi yüksek, düşünce zenginliği olan, saygılı gibi anlamlarda kullanılmaktadır. "Kültürlü insan" sosyal faaliyetlerde aktif, bilim, sanat ve felsefe alanında bilgili anlamında kullanılıyor (Yeğitek, 2014).

> Kültür, bir toplumda ilerlemenin, üretimin, eğitimin, bilimin, güzel sanatların, insan ve toplum anlayışının gelişim düzeyini gösterir. İnsanlar doğayla ilişkisinde, ihtiyaçlarını gidermek için üretimde bulunurlar. Aynı zamanda yaşamlarını sürdürmek için diğer insanlarla toplumsal ilişkilere girerler. İşte bu üretim etkinliği ve toplumsal ilişkiler sonucunda kültür ortaya çıkmıştır (Yeğitek, 2014, s.4)

Evlilikler için kültür çok önemli bir değerdir. Evliliklerin aslında kültürel değerlere göre çeşitlilik gösterdiği görülürken esasında, bireysel farklılıkların toplu resmi olan içerenin kültür olduğunu vurgulayabiliriz.

Özellikle çalışma içerisinde eş seçiminin sağlıklı evlilikler ve ailelere sahip olmanın yanı sıra, evlilik girişimini gerçekleştirecek bireylerin toplumun genç bireylerinin gerçekleştiğini biliyoruz ve gençlerin çalışma süresince önemli bir anlam taşıması ve değişen kültürel değerlerin gençler üzerinde de değişme sebebiyet vermesi kaçınılmaz olduğunu yapılan gözlemler sonucunda farkına varılabilmektedir. .

Kısım 3

3.1 Evlilik, Aile, Eş seçimi, İnançlar ve İletişim Becerileri ilgili Çalışmalar

Bu kısımda eş seçimi, evlilik öncesi, evlilik ve aile konularını içeren ilgili araştırmalar taranmıştır.

Rollins & Feldman (1970) çalışmarında; 799 orta sınıf çift katıldığı çalışmada genel olarak evlilik doyumunun nelerden etkilendiği incelenmiştir. Kadınlar ve erkeklerden daha çok evliliklerinin aile yaşam deneyimlerinden farklı şekilde etkilendiği ortaya çıkmıştır.

Sprecher, Metts, Burleson, Hatfield & Thompson (1995), Destekleyici iletişim, cinsel olarak ifade ediş ve işbirliğinde olma konusunda 94 çiften toplanan veriler sonucunda; katılımcıların yaş ortalamaları 24'dür. Destekleyici iletişim, cinsel olarak ifade ediş ve işbirliğinde olmanın ilişkiden elde edilecek doyumla ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Tezer (1996) yılında yapmış olduğu çalışmasında; ilişkilerin değerlendirmesinde ölçme aracının geliştirmesinin önemi vurgularken, evlilikte yaşam ölçeği geliştirmiştir. Geliştirdiği ölçme aracı ile; evlilikte doyumun derecesinin ölçebilecek bir ölçme aracının geçerlilik ve güvenirlilik sonuçlarını aktarmıştır.

Stack & Eshleman (1998) yapmış oldukları çalışmalarında; Medeni durum ve mutluluk birlikte yaşama, cinsiyet üzerinde karşılaştırmalı analiz yapılmıştır. Evlilikler ve millliterler arasında mutluluk açısından bir ilişki olup olmadığı net olarak ortaya çıkmıştır. Evlilikte, finansal doyum ve sağlıklı ilişki durumu ile mutluluk arasında ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Botkin, Weeks & Morris (2000). 1931 kadın üniversite öğrencisinin evlilik rollerinden beklentilerini ortaya çıkarmak için; 1990 ve 1996 yılında veriler toplanmıştır. 1972, 1978, 1984, 1990 ve 1996 toplanan veriler ile karşılaştırma yapılmıştır. Genel olarak otorite, ev işleri ile uğraşma ve çocuk bakımı üzerinde anlamlılık görülmüştür.

Bu araştırmanın amacı, Evlilik Doyum Ölçeğinin psikometrik özelliklerini madde – cevap kuramı modellerinden biri olan iki parametreli lojistik modelini kullanarak incelemek ve adaptasyon çalışması için ön aşamalarını gerçekleştirecek öneriler getirmektir. Araştırma, İzmir ilinde yaşayan evli, çocuklu ve gönüllü olarak katılım gösteren 32 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlanabilme ile bilgiler edinilimiş ve madde – cevap kuramının uygulanabilmesine örnek sağlamıştır (Derebaşı, 2004).

Curun (2006) araştırmasının örneklemini evlilik süreleri 6 ay ile 32 yıl ve 22 ile 64 yaş aralığında olan 102 evli çift oluşturmaktadır. Elde edilen veriler ile evli çiftlerin birbirlerine karşı yüklemeleri, aralarındaki iletişim çatışmaları, cinsiyet rolü yönelim ile evlilik doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Sonuç olarak, eşler belirlenen değişkenleri göre benzer ve aralarında çok az yönde farklılıklar olduğu bulunmuştur. Bunun yanısıra, eşler yaptıkları yüklemeler, çatışma

sırasındaki iletişiminin, kadınsı ve erkeksi özelliklerin evlilik doyumuna etkisi olduğu saptanmıştır.

Bodenmann, Ledermann & Bradbury (2007). 198 çiftin katıldığı çalışmada, ikili ilişkiler ile dışsal stresten kaynaklanan sorunlar üzerinde odaklamıştır. Bulgular ilişkiden elde edilen doyum ve cinsel aktivitelerin dışsal kaynaklı stresten etkilendiği ifade edilmiştir. Günlük stres seviyeleri yüksek kadınların evlilikten elde ettikleri doyum ve cinsel aktiviteler de daha az bulundukları ortaya çıkmıştır.

Canel (2007) tarafından geliştirilmiş olan, problem çözme becerilerini geliştirme yoluyla evlilik doyumunu arttırma grup çalışması, katılımcıların evlilik iletişimini geliştirmesi ve problemleri çözebilmesi amacıyla hazırlanmış beceri geliştirme grubudur. Bu çalışmanın sonucunda, "ailede problem çözme becerisini geliştirme yoluyla evlilik doyumunu arttırma grup çalışması"nın, evlilikteki doyum – uyum – mutluluk – yakınlık açısından olumlu yönde ve sorunlarla başa çıkma açısından etkili olduğu saptanmıştır. Ancak yapılan çalışmada eşlerin ailelerinden kaynaklanan problemlerde çözüme ulaşılamadığı tespit edilmiştir.

Çalışmada, katılımcılara (1024 evli birey (620 kadın ve 404 erkek)); "Çift Uyum Ölçeği", "Kısa Semptom Envanteri", "Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu", "Stresle Başa Çıkma Tutumları Envanteri", "Evlilikte Özyetkinlik Ölçeği", "Evlilikte Benzerlik Ölçeği", "Kök Aileyle İlişkiler Envanteri" ve "Kişisel Bilgi Formu"lar uygulanmış ve sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar da, araştırmacı tarafından geliştirilen model ile evlilik doyumunun eşlerin sahip oldukları kişisel özellikleriyle bir bütün olduğunu ortaya koymuştur (Güngör C. H., 2007).

Güven & Sevim (2007) yılında tamamlamış olduğu çalışmalarında; cinsiyet, yas gibi kişisel degiskenler, iliskilerle ilgili bilissel çarpıtmalar bakılıp, evlilikte algılanan problem çözme becerilerinin evlilik doyumunu yordayıp yordamadığına bakılmıştır. Bu değişkenlerin, evlilik doyumunu yordamada bir etkisinin olmadıgı saptanmıstır.

Üncü (2007) yılında tamamlamış olduğu çalışmasında; evli bireylerin duygusal zeka düzeyleri ile evlilik doyumları arasında ilişki olup olmadığına incelemiştir. Toplam katılımcı sayısı 466'dır. Duygusal zeka ölçeği ve evlilik yaşam ölçeği kullanılarak veriler toplanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; evlilik doyumu ile duygusal zeka arasındaki ilişkinin, pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Duygusal zeka düzeyi yükseldiği zaman, evlilikten sağlanan doyumun arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Demirkan, Ersöz,Şen, Ertekin, Sezgin, Turgut & Şehitoğlu (2009) yılında yapmış oldukları çalışmalarında; 657'isi kadın 543'ü erkek 1200 katılımcıya, boşanmayı araştırmak için bireyle "Eşinizle tartışmalarınız genellikle nasıl biterdi?" sorusu yöneltilmiştir. Kadınların %16'sı "beni döverek sustururdu" %8.8'i "eşinin hakaretlerine dayanamayarak ağlamaya başladığını ve eşinin o zaman sustuğunu" söylemiştir.

Bu araştırmanın amacı 921 evli bireylere (482 kadın, 439 erkek) İletişim Çatışması Eğilimi Ölçeği, Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği, Evlilik Yaşamı Ölçeği, Romantik Kıskançlık Ölçeği ve Demografik Bilgi Formu kullanılarak evlilik doyumlarını; iletişim çatışmaları eğilimi, duygusal zeka ve romantik kıskançlık düzeyleri ile cinsiyet ve evlenme biçimleri açısından incelemektir. Sonuçlara göre flört ederek evlenmiş kadınlar, erkeklere göre evliliklerinden daha fazla

doyum almaktadır. Kişilerarası ilişkiler, girişkenlik ve özfarkındalık boyutlarının evlilik doyumunu azalttığı; pasif-tümden reddetme ve tümden-reddetmenin ise arttırdığı gözlenmiştir. Flört ederek evlenen erkeklerde kıskançlığın evlilik doyumunu azalttığı, görücü usulünde ise arttırdığı yönünde bir bulguya ulaşılmıştır (Güngör Houser, 2009).

Koçak & Çelik (2009) yılında yapmış oldukları çalışmada; okul yöneticilerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile evlilik doyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi bazı bağımsız değişkenler açısından incelendi. Çalışmaya 206 evli okul yöneticisi katılımıştır. Maslach Tükenmişlik Envanteri, Evlilikte Uyum Ölçeği ve araştırmacılar tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ile veriler toplanmıştır. Okul yöneticilerinin mesleki tükenmişlikleri ile evlilik doyumları arasında ters yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Ek olarak, okul yöneticilerinin evlilik doyumları ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin bağımsız değişkenlere göre farklılaşma olup olmadığına ilişkin bulgular elde edilmiştir.

Bu araştırmada, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin katılımı ile 6 çifttin oluşturduğu kontrol grubuna, İlişki Durum Belirleme Ölçeği, İlişki İstikrarı Ölçeği ve yine 6 çiftten oluşan deney grubuna ekstra olarak eğitim programı uygulanarak araştırmada elde edilen nitel bulgularla, deney grubuna uygulanan eğitim programıyla kişilerarası iletişim becerilerine ve ilişkilerine yönelik olumlu etkileri olduğunu göstermektedir (Yalçın, 2010).

Çelenoğlu (2011) yılında tamamlamış olduğu çalışması; evli bireylerin, bağlanma stillerine ve kendilik algısına göre evlilikte yaşanan sorunlarla başa çıkma yollarının incelenmiştir. Sosyo-demografik değişkenlere göre evlilikte yaşanan sorunlarla başa çıkmanın farklılaştığını vurgulamıştır. Evlilikte

yaşanan sorunlar yüzünden kadınların kendileirni suçlayarak ve çatışmaya girerek başederken erkeklerde kaçınma yollarını tercih etmiştir.

Bu araştırmada bilişsel davranışçı yaklaşıma dayalı psikoeğitim programıyla; problem çözme beceri, iletişim beceri, evlilik doyum ve iyi oluş düzeylerine etkisini incelemek için 33'ü deney ve 16'sı kontrol grubuna olmak üzere toplam 49 Bornova Belediyesi Kadın Danışma Merkezi'ne aile içindeki sorunlarla başa çıkamama nedeniyle yardım almak için başvuran anneyi deney ve kontrol gruplarına rastgele atayarak iki gruba da ön test olarak Kişisel Bilgi Formu, Problem Çözme Envanteri, İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Evlilik Yaşam Ölçeği ve Psikolojik Iyilik Hali Ölçeği uygulanmıştır. Buna ek olarak, sadece deney grubuna bilişsel davranışçı yaklaşıma dayalı psikoeğitim programı verilmiştir. Sonuçlara göre, bilişsel davranışçı yaklaşıma dayalı psikoeğitim programının annelerin problem çözme beceri düzeylerini, iletişim beceri düzeylerini, evlilik doyum düzeylerini ve iyi oluş düzeylerini arttırdığı ortaya çıkmıştır (Pehlivan, 2011).

Bu araştırmada, 336 evli bireye "Cinsel Özgüven Ölçeği", "Evlilik Yaşam Doyumu Ölçeği", "Cinsel Öz-bilinç Ölçeği", "Cinsel Öz-yeterlik Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" ile veriler toplanarak evli bireylerin cinsel özgüvenlerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda evlilik yaşam doyumu, cinsel utangaçlık, evlenme biçimi, evlilik süresi ve çocuk sayısı ile cinsiyetin evli bireylerin cinsel özgüven düzeyi üzerinde ortak etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır (Çelik E. , 2012).

Musick & Bumpass, (2012). 2,737 kişiyle yaptıkları tarama çalışmasında; evlilik ve iyi olma hali arasında pozitif ilgiye bakmak amaçlanmıştır. Bu

çalışmada bireysel farklılıkların iyi olma halini etkilediğini ve iyi olma halini etkilediği gibi bireysel farklılıkların evlilikğin dogasını ve anlmanı etkilediğini ortaya çıkarmaktadır. Evliliğin etkisiyle, sosyal bağların, sağlığın ve psikolojik iyi olma üzerinde etkisini burgulamıştır. Evlilik her zaman psikolojik iyi olma açısından bir avantaj değildir.

Bu çalışma 378 evli kadına (Erzincan merkezdeki 5 ASM'ne bağlı olan) verilen iletişim çatışmaları eğitiminin evlilik doyumu üzerine etkisini belirlemek amacıyla ön test-son test, kontrol gruplu yarı deneme modeli uygulanarak yapılmıştır. Sonuç, İÇE evli kadınların evlilik doyum düzeylerini olumlu yönde etkilemiştir (Baran, 2013).

Yoo, Bartle-Haring, Day & Gangamma (2014) 335 evli çift bu çalışmaya katılmıştır. Katılımcıların, çift iletişimi, duygusal yakınlık, cinsel tatmin ve ilişki tatmini arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Cinsel olarak tatmin oluşun ilişkideki yakınlığı etkilediği ortaya çıkmıştır. Duygusal yakınlığın olmadığı zaman cinsel tatmin oluş üzerinde etkisi olduğunu ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu Anadolu Üniversitesindeki 1700 üniversite öğrencisine, "Akademik Motivasyon Ölçeği", "İhtiyaç Doyumu Ölçeği", "Tuckman Erteleme Eğilimi Ölçeği", "Yaşam Doyumu Ölçeği" ve "Bilgi Anketi" ile öğrencilerin sergiledikleri motivasyon profillerin; cinsiyet, algıladıkları başarı, psikolojik ihtiyaç doyum, akademik erteleme ve yaşam doyumu ile ilişkisinin ortaya konması amaçlanmıştır. Sonuç olarak, yüksek düzeyde motivasyonlu profildeki öğrenciler daha az akademik erteleme davranışı gösterip, yaşamlarından daha çok doyum elde ettiği ve psikolojik ihtiyaçlarının ise daha yüksek düzeyde doyuma ulaştığı ortaya çıkmıştır (Demir, 2015).

Bu çalışmada ise pozitivist/akılcı yöntemden ve yapılandırılmamış mülakat tekniğini ile uygulamalı NLP eğitimlerinin, kişisel gelişim, örgütlerde kişilerarası iletişim ve performans geliştirme üzerindeki etkilerini amaçlarını belirlemekti. Elde edilen sonuçlara göre kadınların NLP eğitimini katılma oranının yüksek olduğu bulgusuna ulaşılırken, mülakat sonuçlarında ise özgüven kazanma, kişilerarası iletişim becerilerini geliştirme, hedeflerini daha net biçimde belirleyerek başarıyı yakalama, beyinlerini daha etkili biçimde manipule etme, yaşama karşı daha olumlu ve çok yönlü düşünce yapısına kavuşma, stres katsayısını azaltma konularında yoğunlaşıldığı ortaya çıkmıştır (Tat, 2007).

Sevim (1999) yılında yapmış olduğu çalışması: evlilik ilişkisini geliştirme programları ile bu programların evlilikte çiftlerin ilişkilerini geliştirmeleri yardımcı olduğunu aktarmaktadır. Evlilik ilişkisini geliştirme programlarının tek tipi olmadığını ve farklı tipleri olduğu vurgulanmıştır.

Araştırmada öğrenim görmekte olan 400 öğrenciye BTF, RDÖ, İÖ, BDE, BDÖ ve SBTE kullanılarak romantik ilişkilerde reddedilme, incinebilirlik, bilişsel değerlendirme ve başaçıkma ile depresyon arasındaki nedensel ilişkisine bakılmış ve bu değişkenler arasında ilişki olduğu ortaya çıkmıştır (Erözkan, 2004).

Bağlanma, yaşamın ilk aylarından yetişkinliğe ve ileride karşı cinsle olan ilişkileri ve eş seçiminde önemli rol oyanamaktadır. Bireylerin bağlanma stilleri ile evlilikte yaşanan sorunlara başa çıkma yolları arasında bir ilişki olup olmadığı, hangi bağlanma stiline sahip olan bireylerin sorunlarla başa çıkmada olumlu bir yaklaşım izlediği ve hangilerinin kaçınca, çatışma, kendini suçlama

ya da kendiyle ilgilenme yolunu seçtiği gibi sorunların incelenmesi önemli gözükmektedir (Campbell, Simpson, Boldry & Kashy, 2005).

Bu araştırmanın amacı; kontrol odağı ve eleştirel düşünmenin üniversite öğrencilerinin duygusal ilişkilerindeki doyumsuzlukları ele alış biçimleri üzerindeki rolünü araştırabilmek ve 580 üniversite öğrencisine kullanılan veri toplama aracı İlişki Problemlerine Tepkilerim Ölçeğinin (MRRPS) Türkçe'ye uyarlanması için bir pilot çalışma yapmaktı. Sonuç olarak, terk etme ve dile getirme puanlarının eleştirel düşünme tarafından anlamlı olarak yordandığı ortaya çıkmıştır (Çırakoğlu, 2006).

Araştırmada üç farklı araştırma grubuna; "Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği", Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II ve İlişki Doyum Ölçeği kullanılmıştır. Aşırı beklentiler ve fiziksel yakınlıkla ilgili akılcı olmayan inançların ilişki doyumunu olumlu olarak yordadığı arttığı, bağlanmanın kaçınma, kaygı boyutları ile romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançların cinsiyet farklıkları ilişki doyumunu olumsuz olarak yordadığı ortaya çıkmıştır (Sarı, 2008).

Çetinkaya, Kemer, Bulgan, & Tezer (2008) yılında yayınlamış oldukları çalışmalarında; İkili İlişkiler Güven Ölçeği'nin Türkçeye çevrilmesi ile geçerlilik ve güvenirlilk kantıları incelenmiştir. 5 farklı ilden toplam 411 evli bireye bu ölçek uygulanmıştır.Orijinal ölçeğe eş düşecek yapı geçerliliği bulguları elde edilmiştir ve orijinal ölçekteki tek boyutunda desteklemiştir. Türkiye koşullarında uygulanabilecek bir ölçme aracı geliştirildiği belirtilmiştir.

Güngör & Özbay (2008) yılında yapmış oldukları çalışmalarında; evlilik ilişkilerinde çiftlerin kişisel ve sosyal yeterlilikleri konusunda inançlarını belirlemeyi hedef alan, Evlilikte Yetkinlik Ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik çalışması tanıtılmıştır. Bu ölçek aracılığı ile evlilik ilişkisinin niteliğini anlama ve yordama açısından kullanılabilir ölçek olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Banerjee, Duflo, Ghatak & Lafortune (2009) yılında yapılmış çalışmada; orta sınıf Hintilerin, görücü usulü evliliklerinde kast, eğitim ve diğer sosyal-ekonomik nitelikler arasındaki rolü incelenmiştir.

Bu araştırma, 1067 bireye (üniversite öğrencisi ve 18-22 yaş arası) ilişki ağından algılanan etkileşimin özelliklerinin, romantik ilişkiler üzerindeki etkisi "Kişisel Bilgi Formu", "İlişki Ağı Envanteri-İAE" ve "İlişki Yakınlığı Envanteri-İYE" ile incelenmiştir. Sonuçlar da, Ana-babayla ilişki geçmişinin ergenlerin romantik ilişkilerinde sıklık, çeşitlilik ve ilişki sağlamlığını yordamadığı; ergenlerin arkadaşlarıyla ilişki göstergelerinden biri olan karşı cinsiyetten arkadaşlarla olumlu ilişki geçmişinin ise sıklık ve etkinlik çeşitliliğini yordadığı bulunmuştur (Birsel Nemlioğlu, 2011).

Güngör, Yılmaz & Çelik (2011) yılında üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimi tutumu belirlemek amacıyla Cobb, Larson ve Watson (2003) tarafından geliştirilen ölçeğinin uyarlamasının geçerlilk ve güvenirlilik çalışması uygulanmak amaçlanmıştır. REST Ölçeği'nin bekar üniversite öğrencileri için geçerli ve güvenilir sonuçlar verdiği bulunmuştur.

Bağlanmanın ilişkiler açısından bakıldığı zamanda diğer çalışların duygusal ilişkiler, eş seçimi ve benzeri konularda önemle üzerinde durulmasının ne

kadar gerekli olduğu konusunda, çalışmlar yapılmıştır. Uygarer (2011) yılında yapmış olduğu çalışmasında üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerindeki bağlanma ihtiyacı üzerinde durmuştur.

Willard (2011) yılında yazılmış olan kitapta; eşlerinin ihtiyaçlarını nasıl giderdikleri üzerinde durulmuştur.

Kemer, Bulgan & Yıldız (2015) yılında tamamlamış oldukları çalışmalarında, cinsiyet, partnerin aldatma konusu (duygusal ve cinsel aldatma), diyadik güven arasındaki ilişkileri (güven düşük ve yüksek seviyeler) vee kıskançlık türleri fonksiyonları (bilişsel, duygusal ve davranışsal) vermiş oldukları duygusal tepkiler ve cinsiyet arasındaki ilişkilye bakılmıştır. Çalışmaya evli Türk Beş yüz otuz yedi (276 kadın ve 261 erkek) kişi katılmıştır. Duyusal aldatmayı daha üzücü buldukları ve İlişkilerinde de düşük güvene sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Bu araştırmada 694 üniversite öğrencisine Aldatma Ölçeği, İlişki İstikrarı Ölçeği, Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi ve Yakın İliŞkilerde Yaşantılar Envanteri II uygulanarak, romantik ilişkilerde ilişki bağlanımının, ilişki doyumu, ilişki yatırımı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme arasındaki ilişkilerden oluştuğunu açıklayan Yatırım Modelinin, Türk üniversite öğrencileri için geçerli olup olmadığını ve aldatmanın, kişilik özellikleri, bağlanma boyutları ve ilişki bağlanımı arasındaki ilişkilerden oluşan bir modelin açıkladığı yapı olup olmadığını araştırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre bağlanma boyutları (kaygı ve kaçınma) ve ilişki bağlanımının doğrudan ve dolaylı olarak romantik ilişkilerde aldatma ile ilişkili olduğunu ve modelin bir bütün olarak aldatma ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Müezzinoğlu, 2015).

Çalışmada Evlilikte Uyum Ölçeği kullanılarak ve evlilik geliştirme programı ile deney – kontrol gruplu 28 evli çiftte eşleriyle evlilik uyum düzeyleri belirlenmiştir. Sonuç olarak çiftlerin evlilik geliştirme programı ile evlilik uyum düzeylerinde anlamlı fark olduğu ortaya çıkmıştır (Kalkan M. , 2002).

Johari (2004) yılında yapmış olduğu çalışmasında; olumlu ve olumsuz mizah anlayışı ile evliliklerin kalitesi arasındaki ilişkiye bakmıştır. Mizah anlayışı ile evliliklerin kalitesi arasındaki ilişkide demografik değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. 450 katılımcı internet üzerinden çalışmada kullanılan mizah ve evlilik kalitesi ölçeklerini doldurdular. Evlilikte mizahın önemli bir bağlantısı olduğu ortaya çıkmıştır. Özellikle de, bireyin mizah anlayışının önemli olduğu ortaya çıkmıştır.

İnfertilitenin yaşam kalitesi ve evlilik uyumu üzerine etkilerini belirlemek amacıyla planlanan çalışma, "yöntem çeşitleme-methodological triangulation" metodunun kullanıldığı kantitatif kısmında katılımcılara "tanıtıcı bilgi formu", "Türkçe Dünya Sağlık Örgütü YaŞam Kalitesi Ölçeği–Kısa Form", "Çift Uyum Ölçeği" yüzyüze görüşme yöntemi ile 58 primer infertil olgu – 51 sağlıklı çift ise kontrol grup çalışması yapılmıştır. Araştırmanın diğer bir kısmı olan kalitatif bölümünde ise; tedavi sonucu çocuk sahibi 16 kişi ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Kantitatif kısmında elde edilen sonuçlar, infertil çiftlerde yaşam kalitesi ve evlilik uyumunun kontrol grubundan yüksek, cinsiyetlerarası farklılığın olmadığıdır. Kalitatif kısmında ise infertilite deneyimlemiş evli çiftlerde yaşam kalitesinin bozulduğu ancak evlilik bağlarının çocuk sahibi olmadan öncekine kıyasla güçlendiği bilgisine ulaşılmıştır (Onat Bayram, 2009).

Bacanlı, İlhan & Güngör (2012) yılında yapılan çalışmanın amacı İlişkisel Mizah Envanterini (İME) Türkçe'ye uyarlamaktı. Çalışma kullanılacak veriler 206 evli katılımcıdan toplanmıştır. Bu ölçeğin, evlilik uyumunu Mizah Tarzları Ölçeğine göre daha fazla yordadığı vurgulanmıştır.

Taycan & Kuruoğlu (2014) yılında yapmış oldukları çalışmalarında; evlilik uyumunun, demografik özellikler, eşlerin bağlanma özellikleri, mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Evlilik sorunlarından dolayı yardım almak adına başvuran ve deney grubunda yer alan25 kişi ile evlilik soru belirtmeyen ve kontrol grubunda yer alan 25 kişi ile çalışmaya dahil olmuşturlar. Bu süreçte, Psikiyatrik Görüşme Ölçeği,, Mizaç ve Karakter Envanteri, Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri veri toplamak amacıyla kullanılmıştır. Evlilik sorunu yaşayan çiftlerde eşlerin birbirini değerlendirme özelliklerinin sorun yaşamayan çiftlerden farklı olduğu, farklılıkların mizaç, karakter ve bağlanma özellikleriyle ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Yapılan bu çalışmada 524 evli kadının; (Çatışmaların Çözümüne Yaklaşım Ölçeği), (Ekonomik Şiddet Endeksi), (Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-2'nin eşler versiyonu), (Evlilikte Başaçıkma Yolları Ölçeği), (Sosyal Destek Endeksi), (Çift Uyum Ölçeği), (Kısa Semptom Envanteri) ile aile içinde yaşadıkları farklı türlerdeki şiddetin evlilik uyumları ve psikolojik durumları arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Sonuçlara bakıldığı zaman aile içinde yaşadıkları farklı türlerdeki şiddetin, bağlanma, evlilikte başa çıkma ve sosyal destek özellikleri kontrol edildikten sonra dahi, kadınların evlilik uyumlarındaki

ve psikolojik durumlarındaki varyansların anlamlı kısımlarını açıklanmıştır (Tuncay Senlet, 2012).

Bu araştırmada da 135 çiftte (İstanbul ilinde yaşayan 20 - 45 yaş arası) Kişisel Bilgiler Formu, Çift Uyumu Ölçeği, Beş Faktör Kişilik Envanteri (Kısa Formu), Kendini Toparlama Gücü Ölçeği, Ayrışma-Bireyleşme Envanteri ile çift uyum, mizaç özellik – tutum, ayrışma – bireyleşme ve kendini toparlama gücü ilişkisine bakılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre hem erkeklerde hem de kadınlarda duygusal tutarsızlık ile çift uyumu her iki cinsiyet için de negatif yönde anlamlı kendini toparlama gücü ile çift uyumları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki var, ayrışma-bireyleşmeleri ile çift uyumları negatif yönde anlamlı olarak ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır (Özden, 2013).

Araştırma 656 evli bireylere (Diyarbakır merkezde yaşayan ve en az bir yıl evli olan) Çift Uyum Ölçeği (ÇUÖ), Beş Faktör Kişilik Ölçeği (BFKÖ), İlişki İnanç Envanteri (İİE), Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği (ÇÇSÖ) ve Kişisel Bilgi Formu uygulanarak; 1 (bir) evlilik uyumu ile kişilik özellikleri, ilişkiye dair inançlar ve çatışma çözüm stilleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına, 2 (iki) cinsiyet, çocuk sayısı, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, evlenme biçimi gibi demografik değişkenler arasında evlilik uyumu açısından anlamlı düzeyde bir fark olup olmadığına ve 3 (üç) evlilik uyumunun, kişilik özellikleri, ilişkiye dair inançlar ve çatışma çözüm stilleri bağlamında yordanmasına bakılmıştır. Bu araştırmanın sonucunda; evlilik uyumlarının, cinsiyet, yaş, çocuk sayısı ve evlenme biçimine göre farklı olduğuna; fakat eğitim düzeyi, eşler arasındaki yaş farkı, eşler arası akrabalık bağı ve gelir düzeyine göre ise farklılık göstermemektedir (Tolan Çakmak, 2015).

Akfert, Çakıcı & Çakıcı (2001) yılında yapmış oldukları çalışmalarında; üniversite öğrencilerinde sigara-alkol kullanımını ve bunun aile sorunları ile ilişkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. 'anne-baba ilişkilerinde uyumsuzluğun' ile sigara ve alkon kullanımı arasında ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Sigara-alkol içme ile ilgili önleme çalışmalarının üniversite yıllarında da sürdürülmesinin önemi vurgulanmıştır.

Sayar (2007) yılındaki çalışmasında, boşanmış anne baba çocukları ya da annelerini kaybeden çocuklar, kendilerini tedirgin ve güvensiz hissetmekte olduğu ortaya konulmuştur.

Azizoğlu (2000) yılında yapmış olduğu çalışmasında; psikolojik yardım için başvuruda bulunan ve bulunmayan evli çiftlerin evlilik ilişkilerini değerlendirme Thibaut ve Kelley'nin Karşılıklı Bağımlılık Kuramını temel alarak incelemiştir. Psikolojik yardım için başvuran çiftlerde; karşılaştırma düzeylerinin başvurmayan çiftelere karşılaştırma düzeyine oranla daha düşük olduğu aktarılmıştır.

Özgüven (2000) yılında yazmış olduğu Evlilik ve Aile Terapileri kitabında; evlilik ve aile konularına bütüncül bir bakış açısıyla bakmıştır. Evlilik ve aile, evlilik ve aile sorunlarının nedenlerini, sağlıklı bir aile ve evlilik yaşamının ilkelerini aktarmıştır. Bunun yanında ise; evlilik ve aile terapisinin kuram, kavram, ilke, teknik ve uygulamalarını, izlenen farklı yaklaşımları hakkında bilgi vermiştir.

Gladding (2006) yılında yazmış olduğu kitapta ise; aile terapisi alanında güncelliği yansıtan ve kullanılan tekniklerler ailelerin işlevselliğini nasıl artırıp,

değişimi getireceğini aktarmaktadır. Sağlıklı ve başarı olarak terapotik yardımı sağlayacak temel kuramlar üzerinde bilgi vermektedir. Dört temel format üzerinde durulmuştur. Bunlar; aileleri anlamak, aileler ile çalışmak için kullanılabilecek yaklaşımlar, aile terapisinde özel popülasyon ve aile terapsinde profosyonel konular ve araştırmalar aktarılmıştır.

Uluocak & Bulut (2011) yılında yapmış oldukları çalışmalarında; aile terapilerinin gelişimi üzerinde durulmuştur. Bunun yanında, feminist teorsinin de aile terapisi ve aile kavramına ilişkin getirmiş olduğu eleştiriler değerlendirilmiştir. Yapılan eleştiriler, toplumsal cinsiyet; aile terapisinin teorik temeline ilişkin eleştiriler olup, normal aile kavramsallaştırmasına yönelik eleştiriler ve aile içi rollere ilişkin eleştiriler çerçevesinde ele alınmıştır.

Kısım 4

YÖNTEM

Kısım 1'de belirtildiği gibi, çalışmanın amacı; üniversite öğrencilerinin eş seçme sürecinde eşlerinde bulunması arzu edilen ve arzu edilmeyen özellikleri, romantizm ve eş seçimi tutumlarına dair inançları ve iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak ve evlilik öncesinde model önerisinde bulunmak amaçlanmıştır. Çalışma, 2012-2015 yılları arasında tamamlanmıştır. Bu kısım içerisinde, araştırma metodolojisi, araştırma deseni (tarama yöntemi), evren ve örneklem, veri toplama araçları, toplanan verilerin analizi ve çalışma boyunca dikkat edilen etiksel konulara yer verilmiştir.

4.1 Karma Araştırma Yöntemi

Çalışma için karma bir yöntem kullanılması planlanmıştır. Toplanan nicel verilerin yanı sıra, nitel veriler toplanarak araştırma sorularına cevaplar aranmaktadır. Johnson ve Christensen (2010) karma metodu şu şekilde tanımlıyor; Karma araştırma nicel ve nitel araştırma yöntemleri, yaklaşımları ve diğer paradigmaların özelliklerini içermektedir. Karma yöntem, araştırma sorularına uygun olacak koşullara ve pratik konuların araştırmacıya bağlı olarak düşünülmektedir.

Yine ayni şekilde, Creswell (1994) aktardığına göre; nicel ve nitel yaklaşımlarının birleştirilmesine odaklanılması, "karma yöntem", esas niyet bulguların triangülasyonunu yaparak ve sonuçlardaki uyumu göstermektir. Ayrıca, Creswell ve Plano Clark (2011) diyor ki; karma yöntem aracılığı ile yöntemlerin kombinasyonunun, tek başına nicel yöntemlerin ya da nitel

yöntemlerin sağladığından daha iyi bir anlayış sağlayacağı varsayımına ulaştığını aktarmıştırlar. (Cresswell & Plano Clark, 2011) (Çerv. Dede & Demir, 2014). Greene, Caracelli ve Graham (1989)'a göre; karma yöntem; "Üçgenleme, farklı yöntem sonuçlarının birbirine yakınsamanı, birbirini doğrulamasını amaçlar" (s.70). Ayrıca, Bryman (2006)'a göre; "Denge, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birleltiği çalışmaların kendilerine özgü güçlü ve zayıf yönlerinin olduğu fikrine dayanır. Buna göre, iki durumun (nitel ve nicel) birleştirilmesi bunların yalnız kullanılmalarındaki zayıf taraflarını dengeler" (s.70).

4.2 Araştırma Modeli

Karma yöntem içerisinde "iç içe geçen karma desen" tercih edilmiştir. "[A]raştırmacının verileri geleneksel nicel ve nitel desenler içinde topladığı ve çözümlediği durumlarda oluşur" (Cresswell & Plano Clark, 2011) (Çerv. Dede & Demir, 2014, s. 80). Araştırmanın nicel kısmı için araştırma deseni tarama modeli ("Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanması amaçlayan çalışmalara tarama(survey) araştırması denir" (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2012, s.14)) ve nitel kısmında ise örnek olay ("bilimsel sorulara cevap aramada kullanılan ayırt edici bir yaklaşım olarak görülmektedir. Durum çalışması, örnek olay çalışması olarak da bilinir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2012, s. 21) araştırmacı ve tez danışmanı tarafından belirlenmiştir.

4.3 Evren ve Örneklem

4.3.1 Araştırmanın Evreni

Evren her bir çalışmanın amacına uygun veri toplama araçlarıyla ölçülmesi hedeflenen şeylere uygun bir kitle olduğu düşünülerek hareket ederek, belirlenmektedir. Çalışmada veri toplama araçlarına uygun düşecek özellikleri taşıyan bir kitle olduğu düşünüldüğü için Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan, Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) eğitim fakültesi lisans öğrencileri evren olarak belirlenmiştir (Üniversite hakkında detaylı bilgiye ulaşmak için bu linke http://ww1.emu.edu.tr/tr/ bakınız) .

4.3.2 Araştırmanın Örneklemi

Nicel araştırmanın örneklemi: DAÜ, eğitim fakültesinde eğitim gören ve Türkçe konuşup yazabilen 500 lisans öğrencisi, evrenin özelliklerini yansıtması düşüncesiyle rassal (tesadüfi) seçim yöntemiyle çalışmanın nicel kısmında yer alacak katılımcılar örneklem olarak seçim yapılırken evreni oluşturan birimler arasında her hangi bir ayrıcalık gözetilmeden, her öğrenciye eşit seçimle şansı verilerek seçim yapılması amaçlanmıştır (Büyüköztürk, Kılıç, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2012). (DAÜ öğrencilerinin örneklem olarak tercih edilmesinin sebebi, örnekleme ulaşmak ve örneklem grubu ile çalışmak ekonomik ve ulaşabilir olması). Katılımcıları çalışmaya dahil ederken gönüllük esası dikkate alınmıştır.

Nitel araştırmaın örneklemi ise; nicel çalışmanın katılımcıları olan DAÜ, eğitim fakültesi, 500 lisans öğrencisi arasından, rehberlik ve psikolojik danışmanlık programında okuyan 25 öğrenci amaçsal (amaçlı) örnekleme belirleme tekniği belirlenmiştir. Çalışmanın amacına bağlu olarak bilgi açısından zengin

durumların seçilmesi ve derinlemesine araştırma yapılabimesi adına karar verilmiştir (Büyüköztürk, Kılıç, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2012).

4.4 Pilot Çalışma (Ön Çalışma) Evreni ve Örneklemi

Her yeni yapılan çalışma adına pilot çalışmanın (ön çalışma) yapılması, çalışmanın geçerlilik ve güvenirlilik çatısı altında ilerlemesine yarıdmcı olmak hedeflenmektedir. Bu nedenle çalışmanın geçerlilik ve güvenirliliğini artırmak için nicel ve nitel olarak iki ön çalışma yapılmıştır. K.K.T.C, DAÜ lisans öğrencilerinden Türkçe konuş, yazabilen öğrenciler nicel ön çalışmanın evreni olarak belirlenmiştir.

DAÜ, 300 lisans öğrencisi nicel ön çalışmasının örneklemi olarak on bir farklı fakülteleri ve yüksek okulları arasından evrenin özelliklerini yansıtması düşüncesiyle rassal (tesadüfi) seçim yöntemiyle Türkçe konuşabilen ve okuyabilen öğrenciler arasından hiç bir ayrıcalık tanınmamak adına örneklem seçilmesi amaçlanmıştır. (EK A'da ön çalışmanın evrenini oluşturan on bir farklı fakülte ve yüksek okulların listesine bakınız). 2013 yılında ise tamamlanmıştır.

Nitel yaklaşım benimsenerek yapılan nitel ön çalışma zor olan insan davranışlarının, kararlarının ve nedeyimlerinin nedenleri ve nasıllarını ortaya çıkarmak için tercih edilmiştir. 25 yıldan beri evli olan çiftlerin evliliklerinde doyumu elde etme yollarını ortaya çıkarmak üzerine amaçlanmıştır

Çalışma 2014 yılında 25 yıldan beri evli olan 5 çiftle yapılmıştır. Toplam katılımcı sayısı 10'dur. Ücretsiz düzenlenen konferans aracılığı ile katılımcılar seçilmiştir. İskele ve Gazimağusa bölgesinde duyurular dağıtılmıştır. 8 gönüllü çift konferansa katılmıştır. İçlerinden 5 çift yıl bazında 25 yıl ve üzeri evliliğe sahip oldukları için tercih edilmiştirler.

Daha detaylı ve zengin bilgiler elde edebilmek için örneklem amaçlı örnekleme tekniği ile belirlenmiştir (Büyüköztürk, 2012). Katılımcılardan 2 çift İskele ilçesinde, diğer 3 çift ise Gazimağusa bölgesinde kalmaktadır.

4.5 Veri Toplama Metotları

Kısım 4'ün başında belirtildiği gibi çalışmada karma araştırma yaklaşımı tercih edilmiştir. Çalışma boyunca, toplanması amaçlanan veriler için ölçekler ve yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmıştır.

4.5.1 Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Çalışmada, Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği (REST Ölçeği), İletişim Becerileri Envanteri Ölçeği (İBE Ölçeği) ve Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Kriterleri ölçeği olmak üzere 3 ölçek kullanılmıştır. Çalışma boyunca, 3 türlü ölçek kullanarak ve nitel sorularla araştırmanın araştırma sorularına ve objektiflerine yönelik sorular sorarak çalışmanın varsayımı test etmek ve derinlemesine bilgiler toplamak hedeflenmiştir.

4.5.1.2 Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeği (REST Ölçeği)

Romantizm ve Eş Seçim Tutum Ölçeği'nin (REST) Cobb, Larson ve Watson tarafından 2003 yılında, eş seçimi konusundaki sınırlandırıcı inançları ölçek için geliştirilmiştir. Ölçek 32 maddeden oluşmakta olup, 7'li Likert tipi "1=Oldukça katılmıyorum, 7= Oldukça katılıyorum" arasında değişen bir ölçektir (EK B'ye bakınız).

Ölçek bekar üniversite öğrencilerine uygulanmıştır. Ölçeğin puanlaması, maddelere verilen cevapların değerleri toplanarak hesaplanmaktadır. Ölçek 8 faktörlü bir yapı göstermekte olup, 8 faktör 4 çeldirici maddeyi içermektedir.

Ölçek, 28 maddeden ve 7 altı boyuttan (Yalnız ve Tek doğru, Aşk Yeterli, Beraber Yaşama, Tam Güven, İdealleştirme, Çaba Göstermeme, Zıt Kutuplar)

oluşmaktadır. Ölçeğin 1, 9, 20 ve 30. Maddeleri çeldirici olup puanlama sürecinde hesaplanmamaktadır. Ölçeğin yapı geçerliliği için temel bileşenlerinin analiz yapılıp varimaks döndürme uygulanmıştır. Toplam varyansın %62,4'ünü açıklayan 8 faktörlü bir yapı ile tanımlanmıştır.

Temel bileşenler analizinden önce maddeler arasındaki kısmi korelasyonların ve korelasyon matrisinin faktör analizi için uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı hesaplanmış ve Bartlett Sphericity testi yapılmıştır. KMO ile hesaplanan örneklem uygunluk katsayısı 76 olarak yeterli düzeyde bulunmuştur. Bartlett testi sonuçları da anlamlı bulunmuştur (X^2=4222.318, df=496, p<.001).

Yapılan faktör analizine özdeğeri 1.00'den büyük ve toplam varyansın % 49.84'ünü açıklayan yedi alt faktör elde edilmiştir.

Ölçeğin 28 maddelik Türkçe formunda yer alan maddelere ilişkin hesaplanan faktör yük değerlerine bakıldığında bu değerlerin .31 ile .93 arasında değişim gösterdiği görülmektedir. Buna göre Beraber yaşama boyutu, .89 ile .93 arasında değişen dört maddeden oluşmakta ve varyansın %3.68'ini açıklamaktadır. 4., 12., 19., 27. maddeler bu boyutta yer almaktadır. Yalnız ve Tek Doğru boyutu, .71 ile .80 arasında değişen iki maddeden oluşmakta ve varyansın % 1.63'ünü açıklamaktadır. 10. ve 25. maddeler bu boyutta yer almaktadır.

Aşk Yeterli boyutu, .43 ile .69 arasında değişen altı maddeden oluşmakta ve varyansın % 2.32'sini açıklamaktadır. 2., 17., 3., 11., 18., 26. maddeler bu boyutta yer almaktadır. Çaba göstermeme boyutu, .41 ile .69 arasında değişen üç maddeden oluşmakta ve varyansın % 1.50'sini açıklamaktadır. 7., 23., 31. maddeler bu boyutta yer almaktadır. İdealleştirme boyutu, .51 ile .70 arasında

değişen dört maddeden oluşmakta ve varyansın % 1.77'sini açıklamaktadır. 6., 14., 22. ve 29. maddeler bu boyutta yer almaktadır. Zıt kutuplar boyutu, -.55 ile -.83 arasında değişen dört maddeden oluşmakta ve varyansın % 2.16'si açıklamaktadır. 8.,16., 24. Ve 32. Maddeler bu boyutta yer almaktadır. Tam güven boyutu, .31 ile .74 arasında değişen beş maddeden oluşmakta ve varyansın % 2.74'ünü açıklamaktadır. 5., 13., 15., 21. ve 28. maddeler bu boyutta yer almaktadır (Güngör, Yılmaz & Çelik, 2011).

4.5.1.3 İletişim Becerileri Envanteri İBE

İletişim Becerileri Envanteri (İBE), üniversite öğrencilerinin sahip oldukları iletişim beceri düzeylerini değerlendirmek amacıyla Ersanlı ve Balcı tarafından 1998 yılında geliştirilmiştir (EK C'ye bakınız). Envanterin güvenirliliğini ölçmek için yapılan test yarılama alanizinden r=,64 ve test tekrar test sonucunda ise r=,68 bulunmuştur. En vanterin iç tutarlığını belirlemek amacıyla hesaplanan Cronbach alfa katsayısı ,72'dir.

Envanterin geçerlilik çalışması kapsamında, Korkut'un 1996 yılında geliştirmiş olduğu "İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği", ile korelasyonuna bakılmıştır. Korelasyon katsayısı ise r=,70'tir.

Ölçekte yer alan maddeler:" 5= Her zaman, 4=Genellikle, 3=bazen, 2=Nadiren ve 1=Hiç bir zaman" şeklinde puanlanmaktadır.

Ölçek zihinsel, duyusal ve davranışsal olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Her bir boyut 15 maddeden oluşmaktadır. Hangi alt ölçekte puanın yüksek oluşu, o bireyin iletişim becerilerinin o boyutta yüksek olduğunu göstermektedir (Ersanlı & Balcı, 1998).

4.5.1.4 Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Kriterleri

Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Kriterleri ölçeği, İbrahim Yıldırım tarafından 2007 yılında geliştirilmiştir. 100 maddeden oluşan (50 olumlu – 50 olumsuz) ve bekar bireylerin potansiyel eşte bulunmaları istenen kriteleri ortaya koymayı amaçlayan 9-10'lu likert tipi ölçektir (Olumlu özellikler 1= Hiç arzu etmem, 10= Çok arzu ederim; Olumsuz özellikler 1= Olabilir, 9= Kesinlikle kabul etmem) (EK D'ye bakınız).

İlk olarak, potansiyel bir eşte bulunması arzu edilen ve arzu edilmeyen önemli özellikleri belirleyebilmek amacıyla üniversite son sınıfta okuyan 168 kişiden oluşan bir gruba açık uçlu iki tane soru sorulmuştur. Sorular; "(1) Evleneceğiniz kişide bulunmasını arzu ettiğiniz olumlu özellikler nelerdir? (2) Evleneceğiniz kişide bulunmasını arzu etmediğiniz olumsuz özellikler nelerdir? Maddeler halinde sıralayınız."

Sorulan sorulardan elde edilen yanıtların incelenmesi sonucunda elde edilen veriler; en yüksek frekans alan 56 tane olumlu ve 61 tane olumsuz özellik olmak üzere toplam 117 özellik içeren bir liste oluşturuldu. Olumlu özellikler 10'lu Likert tipi (1= Hiç arzu etmem, 10 = Çok arzu ederim); olumsuz özellikler ise 9'lu Likert tipi (1= Olabilir, 9 = Kesinlikle kabul etmem) hazırlanarak 117 maddelik liste 268 kişiden oluşan bir gruba uygulandı. Elde edilen veriler üzerinde temel bileşenler analizi (Principle Component Analysis) yapılmıştır, yapılan analize göre; faktör yükü ,35'in üzerinde olan maddeler seçildi. Böylece 50 tane arzu edilen (Alpha = .92) ve 50 tane arzu edilmeyen (Alpha = .96) olmak üzere toplam 100 özellik bu şekilde belirlendi.

En yüksek frekans alan ilk on olumlu ve ilk on olumsuz özelliklerin ortaya çıkarılması amacıyla kullanılmaktadır.

Eş seçiminde cinsiyet farklılıkları, önemli bir tartışma konusu olduğunu aktarıldı. Bu farklılıklara göre, hem Evrim Kuramı hem de Sosyal Rol Kuramı açısından açıklama çalışmasında getirilmektedir. Daha önceden bu konuya ilişkin yapılmış çalışmaların hemen hepsi Batı kültüründe yapıldığını dile getirmiştir. Bu yüzden de, Türkiye'de yapılmış olan "üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterleri" adlı çalışmanın, eş seçiminde cinsiyet farklılıklarına bu kuramlar çerçevesinde açıklama getirmeyi hedeflemiştir Ayrıca, hem Evrim Kuramı, hem de Sosyal Rol Kuramı'nı destekleyici kanıtlar elde edilmesine karşın; sonuçların çoğu Türkiye'deki eş seçiminde Sosyal Rol Kuramı'nı destekler yönde olduğu ortaya çıkmıştır.

4.5.2 Nitel Veri Toplama

Nitel veri toplama, araştırmacı ve tez danışmanı tarafından çalışmanın amacına ve kullanılan ölçekler ışığında görüşme formu hazırlanmıştır (EK D'ye bakınız). Görüşme formunun geliştirilmesi sürecinde ilgili alan yazını incelenmiş ve yarı yapılandırılmış sorularının içeriğini oluşturacak maddeler oluşturulmuştur. Hazırlanan maddeler, evlilik ve aile danışmanlığı kapsamında, üç aktif uygulayıcı ve doktora derecisine sahip olan evlilik ve aile danışmanı ve psikolojik danışman, inceleme yaparak görüşlerini aktardılar. Alınan görüşler doğrultusunda, görüşme formu üzerinde ihtiyaç duyulan değişiklikler yapılmıştır.

Görüşme formu iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısım, katılımcılara, çalışmanın hangi amaç doğrultusunda yapıldığını açıklayan tanımlayıcı bilgler ve katılımcıların demografik özelliklerini elde etmek için hazırlanan sorular yer almaktadır. Görüşme formunun ikinci kısmında ise; toplam 4 tane yarı-

yapılandırılmış görüşme soruları yer almaktadır hazırlanmıştır (EK D'ye bakınız).

Görüşme formu hazırlanırken, katılımcılar ile yapılacak görüşmeyi yönlendirici olmaktan ve anlam empoze etmekten uzak durulmaya dikkat edilmiştir. EK D' de verilen görüşme formu, üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterlerini belirlemenin yanında, romantizm ve eş seçimi tutumlarını konudaki inançlarını ve iletişim becerileri temel yazılarak, uygun bir şekilde sorulması hedeflenmiştir. Pilot çalışma için hazırlanan görüşme formu üzerinde de aynı aşamalar izlenmiştir (EK E'ye bakınız).

4.6 Geçerlilik ve Güvenirlilik

Çalışmada, ölçülmesi hedeflenen durumun geçerlilik ilkesine ters düşmemesi adına önce ön çalışma yapılmıştır ve her ölçeğinde geçerlilik ve güvenirlilik çalışması mevcuttur. Ölçeklerin geçerlilik ve güvenirlilik çalışmaları Türkiye'de uygulandığından, çalışma için pilot çalışma uygun görülmüştür. Çalışmada kullanılacak ölçeklerin maddelerine %5 dilimine uygun düşecek şekilde katılımcı belirlenmiştir. Toplamda 300 katılımcı sayısı ile pilot çalışma yapılmıştır. Çalışmada kullanılan 3 ölçeğin geliştirilme amaçları üniversite öğrencilerinin görüşlerini ortaya çıkartmaktır (Güngör, Yılmaz & Çelik, 2011; Yıldırım, 2007; Ersanlı & Balcı, 1998). Çalışmada ölçeklerin uygulandığı katılımcıların tümü üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır.

4.6.2 Pilot Çalışmanın Faktör Analizi

Pilot çalışması DAÜ'deki 300 lisans öğrencisine uygulanmıştır. Lisans öğrencileri birbirinden farklı programlarda eğitim görmektedirler. Yapılan pilot çalışmada üç ölçek kullanılmıştır. REST Ölçeği ve İBE için faktör analizi yapılmıştır. Fakat, üniversite öğrencilerinin eşlerinde bulunmasını arzu etmiş

oldukları özellikler ve bulunmasını arzu etmedikleri özellikleri belirlemek adına kullanılan "Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Kriterleri Ölçeği"in her bir maddesinin başka bir şey ölçmesinden dolayı üniversite öğrencilerinin eşlerinde arzu ettikleri özellikler ve arzu etmedikleri özellikler için faktör analizi yapılmamıştır. Her bir ölçek için genel bir iç tutarlılık belirlenmesi için, Cronbach-alfa değeri hesaplanmıştır.

.Faktör analizi, veri toplamak için kullanınlan ölçme aracının yapısını aynı yapıyı ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi açıklamaya çalışmaktadır (Büyüköztürk, 2002). Faktör analizi, tüm veriler için yapılması uygunluğunu belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayına bakılır. () Bartlett küresellik testinin aldığı değer ve anlamlılığı değişkenlerin birbirleri ile ilişki olup olmadığını test etmektedir. KMO'nun ,60'dan yüksek olup, Bartlett testinin anlamlı bulunduğu zaman ölçekler ile toplanan verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir (Tavşancıl, 2005;Büyüköztürk, 2002). Faktör analizinin önemli olan aşamalarında biri faktör sayısına karar verilme aşamasıdır ve Kaisers ölçütü ile özdeğer grafiği (Scree plot) yöntemleri çoğunlukla bu amaç için kullanılmaktadır (Howard, Tinsley ve Tinsley, 1987). Aşağıdaki alt başlıkta REST ölçeği ve İBE'ye ilişkin KMO ve Barlett değerleri, ve Açımlayıcı Faktör Analizi verilmiştir.

4.6.2.1 REST ölçeği KMO ve Barlett değerleri, ve Açımlayıcı Faktör Analizi sonuçları

REST Ölçeği 32 maddeden oluşmaktadır. 7 ayrı alt boyu bulunmaktadır. Alt boyutlar ölçek içerisinde belirtilmeden genel olarak, ölçeğin madde sıralamasında orijinal formatında belli olmadığı için madde sıralamasında olduğu gibi verilmiştir. Ölçeğin genel olarak Cronbach-alfa değeri,α= 0,9312 Ölçeğin tüm maddeleri üzerinden faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizleri her bir boyut için ayrı ayrı yapılmıştır. Buna göre boyutların her birine temel bileşenler analizi, varimaks döndürmesi kullanılarak ayrı ayrı faktör analizi yapılmıştır. Bu analizler sonucunda elde edilen yedi (7) boyuta ilişkin madde ve faktör sayısı, faktörlerin toplam varyansa katkıları Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1 REST Faktör Analizi, Alt Boyutlarına İlişkin Madde ve Faktör sayısı, Faktörlerin Toplam Varyans Katkıları

	Beraber Yaşama	Yalnız ve Tek Doğru	Aşk Yeterli	Çaba Gösterme	İdealleştirme	Zıt Kutuplar	Tam Güven
R16	**,814**						
R13	**,778**						
R28	**,775**						
R5	**,774**						
R2	**,758**						
R11	**,751**						
R22	**,727**						
R27	**,720**				-,445		
R9	**,706**						
R14	**,678**		-,358				
R20	**,677**						
R4	**,674**				-,404		
R24	**,634**		-,388				
R3	**,619**						
R23	**,612**	,359					
R19	**,607**				-,420		
R30	**,602**	-,475	,393				
R25	**,567**	,379					-,439
R1	**,546**	-,472	,357				
R29	**,545**	,519					
R7	**,517**	-,425	,422				
R12	**,497**		,486		-,437		
R15	,385	**,649**					
R8	,385	**,612**					
R6	,424	**,578**					
R31		**,465**		,388			,369
R21	,411		**,665**				
R32	,378			**,764**			
R17			,366	**,638**			
R26	,416			**,613**			
R18		-,384			,391	**,501**	
R10	,401	,429					**,581**
Açıklanan varyans	37,774	10,672	7,006	6,097	4,400	3,425	3,211
Kümülatif Varyans	37,774	45,446	52,452	58,550	62,949	66,374	69,585
Cronbach -Alfa	,8344	,4824	,5719	,4394	,6333	,5519	,7549

Tablo 1'de görüldüğü gibi, REST ölçeğinin "Beraber Yaşama" alt boyutunun Cronbach Alfa değerinin ,8344 olduğu görülmektedir.Bu alt boyut toplamda 4 madde içermektedir. Açıklanan varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman 37,774 olduğu görülmektedir. Kümülatif varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman da 37,774 olduğu görülmektedir.

REST ölçeğinin "Yalnız ve Tek Doğru" alt boyutunun Cronbach Alfa değerinin ,4824 olduğu görülmektedir.Bu alt boyut toplamda 4 madde içermektedir. Açıklanan varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman 10,672 olduğu görülmektedir. Kümülatif varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman da 45,446 olduğu görülmektedir.

REST ölçeğinin "Aşk Yeterli" alt boyutunun Cronbach Alfa değerinin ,5719 olduğu görülmektedir.Bu alt boyut toplamda 4 madde içermektedir. Açıklanan varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman 7,006 olduğu görülmektedir. Kümülatif varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman da 52,452 olduğu görülmektedir.

REST ölçeğinin "Çaba Gösterme" alt boyutunun Cronbach Alfa değerinin ,4394 olduğu görülmektedir.Bu alt boyut toplamda 4 madde içermektedir. Açıklanan varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman 6,097 olduğu görülmektedir. Kümülatif varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman da 58,550 olduğu görülmektedir.

REST ölçeğinin "İdealleştirme" alt boyutunun Cronbach Alfa değerinin ,6333 olduğu görülmektedir.Bu alt boyut toplamda 4 madde içermektedir. Açıklanan varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman 4,400 olduğu görülmektedir. Kümülatif varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman da 62, 949 olduğu görülmektedir.

REST ölçeğinin "Zıt Kutuplar" alt boyutunun Cronbach Alfa değerinin ,5519 olduğu görülmektedir.Bu alt boyut toplamda 4 madde içermektedir. Açıklanan varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman 3,425 olduğu görülmektedir. Kümülatif varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman da 66,374 olduğu görülmektedir.

.REST ölçeğinin "Tam Güven" alt boyutunun Cronbach Alfa değerinin ,7549 olduğu görülmektedir.Bu alt boyut toplamda 4 madde içermektedir. Açıklanan varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman 3,211 olduğu görülmektedir. Kümülatif varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman da 69,585 olduğu görülmektedir. Tablo 2'de REST ölçeği ile ilgili Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett testlerinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 2 REST Ölçeği İçin Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi Sonuçlar

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		,908
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	5945,899
	Serbestlik Derecesi	496
	Anlamlılık Düzeyi	,000

Tablo'2 de görüldüğü üzere, 32 maddeden yapılacak faktör analizi için değişkenlerin faktörlenip faktörlenemeyeceği ile ilgili bilgi veren Kaiser-Meyer-Olkin'in Örneklem Yeterliliği Ölçüsü 0,908 çıkmıştır. Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (5945,899 p< .00). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir. (Tavşancıl, 2005).

Ölçeğin geliştirilme aşamasında yapılan çalışmaya göre ölçek 7 boyutludur ve bu boyutların açıklandığı varyans yaklaşık olarak %49,84'dür. Bu çalışmadaki

verilere göre de 7 boyutludur. Temel Bileşenlerin Analizine göre yapılan analiz sonucu 7 faktör elde edilmiştir. 7 faktörün açıklandığı toplam %.69,585 olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre, çalışmada elde edilen sonuçların ölçeğin geliştirmesindeki çalışmayla tam bir uyum içerisindedir

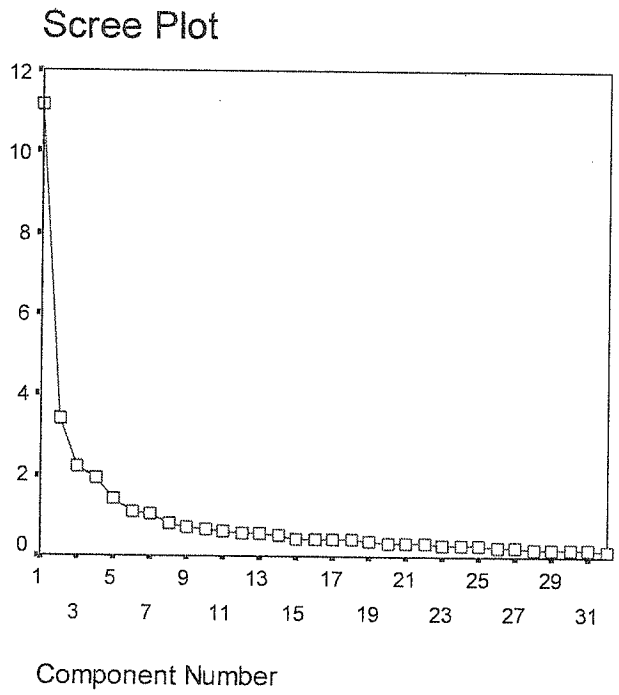

Şekil 1 REST Ölçeğinin Özdeğer Grafiği

Romantizm ve eş seçimi tutumimi ölçeğine göre yapılan faktör analizinde, faktörleşmenin temel bileşenler tekniği ve döndürme varimax tekniği kullanışmıştır ve Şekil 1'deki Bileşenler Özdeğer grafiğinden de görülebileceği gibi 7 faktör elde edilmiştir.

Tablo 3 REST Ölçeğinin Döndürülmüş Faktör Yükleri

Boyutlar	Beraber Yaşama	Yalnız ve Tek Doğru	Aşk Yeterli	Çaba Gösterme me	İdealleştir me	Zıt Kutuplar	Tam Güven
R22	,877						
R14	,844						
R24	,842						
R13	,782						
R20	,765						
R9	,748						
R5	,741						
R16	,631						
R28	,630						
R11	,618						
R2	,516						
R3	,432						
R6		,812					
R29		,760					
R8		,749				,374	
R25		,742					
R23		,620					
R15		,539					
R1			,800				
R7			,792				
R21			,781				,419
R30			,772				
R12			,766	,604			
R19				,752			
R27				,735			
R4				,632			
R32					,869		
R17					,763		
R26					,712		
R31					,523	,476	
R10						,798	
R18			,420				,795

*%30 faktör yüklülerin altındakiler alınmamıştır

Tablo 3'de görüldüğü gibi, madde 1, 2, 3, 4, 5, 7,9, 11, 12, 13, 14, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, ve 30 birinci alt ölçekte yer alırken, maddelerin yeri değişerek madde 1, üçüncü alt ölçeğe, madde 4 , dördüncü alt ölçeğe, madde 7, üçüncü alt ölçeğe, madde 12, ü.üçüncü alt ölçeğe, madde 19, dördüncü alt ölçeğe, madde 23 ,25 ve 29 ikinci alt ölçeğe geçmiştir. Madde 10 yedinci alt ölçekten, altıncı alt ölçeğe geçmiştir. Madde 17, dördüncü alt ölçekten beşinci alt ölçeğe geçmiştir. Madde 18 altıncı alt ölçekten yedinci alt ölçeğe geçmiştir. Madde 26 dördüncü alt ölçekten, beşinci alt ölçeğe geçmişti. Madde 31, ikinci alt ölçekten beşinci alt ölçeğe geçmiştir. Madde 32,dördüncü alt ölçekten beşinci alt ölçeğe geçmiştir.

4.6.2.2 İletişim Becerileri Envanteri KMO ve Barlett değerleri, ve Açımlayıcı Faktör Analizi sonuçları

İletişim Becerileri envanteri toplamda 45 maddeden oluşmaktadır. 3 ayrı alt boyu bulunmaktadır. Alt boyutlar ölçek içerisinde belirtilmeden genel olarak, ölçeğin madde sıralamasında orijinal formatında belli olmadığı için madde sıralamasında olduğu gibi verilmiştir. Ölçeğin genel olarak Cronbach-alfa değeri,α= 0,8325. Ölçeğin tüm maddeleri üzerinden faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizleri her bir boyut için ayrı ayrı yapılmıştır. Buna göre boyutların her birine Temel Bileşenler Analizi, varimax döndürmesi kullanılarak ayrı ayrı faktör analizi yapılmıştır. Ölçekte üç (3) boyut olduğu bilinmekteyken, yapılan analizler ışında, ölçeğin üç boyuttan daha fazla boyutu olduğu uygulanan örnekleme bakıldığında bulunmuştur.

Ancak yapılan analizlerle ölçeğin 3 boyuttan daha fazla boyutu bulunduğu görülmüştür. Her iki bulgularda verilmiştir. Öncelikle dokuz (9) boyuta ilişkin madde ve faktör sayısı, faktörlerin toplam varyansa katkıları Tablo 4'te görülmektedir. Bu analizler sonucunda elde edilen üç (3) boyuta ilişkin madde ve faktör sayısı, faktörlerin toplam varyansa katkıları Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 4 İBE ölçeğinin Döndürülmüş Faktör Yükleri

Boyutlar	1	2	3	4	5	6	7	8
I36	**,673**		-,499					
I7	**,645**							
I15	**,645**		,403					
I40	**,613**		-,515					
I17	**,613**		,419					
I38	**,611**		-,519					
I2	**,605**							
I1	**,592**		,354					
I29	**-,587**	,427						
I43	**,584**		-,511					
I12	**,553**		,439					
I13	**,552**		,445					
I31	**,529**							
I33	**,498**						-,401	
I45	**,486**						-,369	
I6	**,483**	,370						
I4	**,478**							
I22	**,474**							
I20	**,451**				,448			
I3	**,443**				,412			
I10	**,440**				,383			
I27	**,426**			,372				
I9	-,391					**,380**		
I16		**,668**						
I18		**,663**						
I8	-,500	**,647**						
I35	-,392	**,637**						
I37		**,630**	-,383					
I5		**,627**	,374					
I32	-,510	**,585**						
I34	-,456	**,578**						
I44		**,559**	-,455					
I14		**,511**	,385					
I28	-,462	**,502**						
I39	**,483**	,356	-,509					
I41			-,497					
I42	**,433**		-,465					
I30				**,546**				
I21				-,508	**,383**			
I26				**,467**				,405
I19				-,351	**,384**			
I11						**,642**		
I25				**,373**	,356	-,403		
I24	,370						**,547**	
I23								**,535**
Açıklanan Varyans	20,505	13,804	9,866	4,534	4,299	3,398	2,927	2,528
Kümülatif Varyans	20,505	34,310	44,176	48,710	53,009	56,407	59,334	61,862

Tablo 5 İBE boyutlara ilişkin bilgiler (açıklayıcı varyans, kümülatif varyans ve cronbach-alfa)

Madde	Zihinsel	Duygusal	Davranışsal
I36	**,673**		-,499
I7	**,645**		
I15	**,645**		,403
I40	**,613**		-,515
I17	**,613**		,419
I38	**,611**		-,519
I2	**,605**		
I1	**,592**		,354
I29	-,587	**,427**	
I43	**,584**		-,511
I12	**,553**		,439
I13	**,552**		,445
I31	**,529**		
I33	**,498**		
I45	**,486**		
I6	**,483**	,370	
I4	**,478**		
I22	**,474**		
I20	**,451**		
I3	**,443**		
I10	**,440**		
I27	**,426**		
I9	**-,391**		
I24	**,370**		
I25			
I30			
I19			
I11			
I16		**,668**	
I18		**,663**	
I8	-,500	**,647**	
I35	-,392	**,637**	
I37		**,630**	-,383
I5		**,627**	,374
I32	-,510	**,585**	
I34	-,456	**,578**	
I44		**,559**	-,455
I14		**,511**	,385
I28	-,462	**,502**	
I21			
I23			
I26			
I39	,483	**,356**	-,509
I41			**-,497**
I42	**,433**		-,465
Açıklanan varyans	20,505	13,804	9,866
Kümülatif Varyans	20,505	34,310	44,176
Cronbach-Alfa	,6760	,6814	,5357

İletişim Becerileri Envanteri (İBE) genel olarak iyi geçerlilik ve güvenirliliği bulunmaktadır. İBE ölçeğinin "Zihinsel" boyutunun Cronbach Alfa değerinin ,6760 olduğu görülmektedir.Bu alt boyut toplamda 15 madde içermektedir. Açıklanan varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman 20,505 olduğu görülmektedir. Kümülatif varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman da 20,505 olduğu görülmektedir.

İletişim Becerileri Envanteri (İBE) genel olarak iyi geçerlilik ve güvenirliliği bulunmaktadır. İBE ölçeğinin "Duygusal" boyutunun Cronbach Alfa değerinin ,6814 olduğu görülmektedir.Bu alt boyut toplamda 15 madde içermektedir. Açıklanan varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman 13,804 olduğu görülmektedir. Kümülatif varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman da 34,310 olduğu görülmektedir.

İletişim Becerileri Envanteri (İBE) genel olarak iyi geçerlilik ve güvenirliliği bulunmaktadır. İBE ölçeğinin "Davranışsal" boyutunun Cronbach Alfa değerinin ,5357 olduğu görülmektedir.Bu alt boyut toplamda 15 madde içermektedir. Açıklanan varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman 9,866 olduğu görülmektedir. Kümülatif varyansın yüzdeliğine bakıldığı zaman da 44,176 olduğu görülmektedir.

Tablo 6 İBE faktör analizi uygunluk değeri

Kaiser-Meyer-Olkin Değeri.		,857
Bartlett Testi Değeri	Yaklaşık Kaykare Değeri	7726,084
	Serbestlik Derecesi	990
	Anlamlılık Düzeyi	,000

Tablo 9'da görüldüğü üzere, 45 maddeden yapılacak faktör analizi için değişkenlerin faktörlenip faktörlenemeyeceği ile ilgili bilgi veren Kaiser-Meyer-Olkin'in Örneklem Yeterliliği Ölçüsü 0,857 çıkmıştır. Bartlett testi sonuçları da istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (7726,084, p< .00). Bu değerler veriler üzerinde faktör analizi yöntemini uygulamak için yeterli görülmektedir. (Tavşancıl, 2005). Temel Bileşenlerin Analizine göre yapılan analiz sonucu 9 faktör elde edilmiştir. 9 faktörün açıklandığı toplam kümülatif yüzde %.64,268 olarak belirlenmiştir. Fakat ölçeğin üç boyuttan oluşmasından dolayı, faktör sayısını üç ile sınırlayınca, açıklandığı toplam kümülatif %44,176 dır.

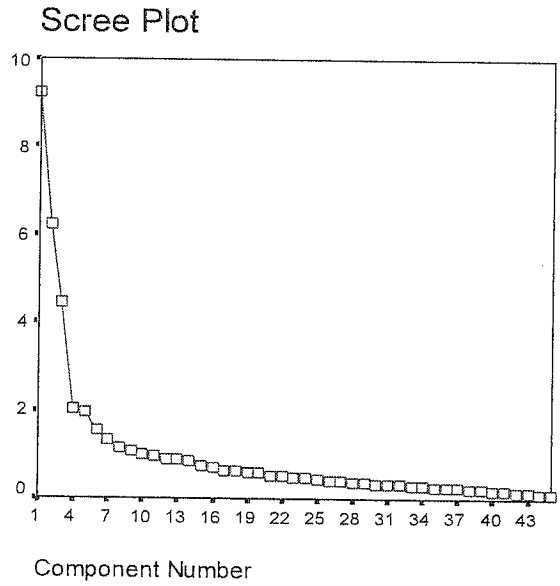

Şekil 2 İBE Ölçeğinin Yamaç Eğim Grafiği

İBE'ye göre yapılan faktör analizinde, faktörleşmenin temel bileşenler tekniği ve döndürme varimax tekniği kullanışmıştır ve Şekil 2'deki Bileşenler Özdeğer grafiğinden de görülebileceği gibi 9 faktör elde edilmiştir. Bu nedenden ötürü aslında bu envanterin dokuz alt boyutu olması gerektiği söylenebilmektedir.

Tablo 7 İBE Döndürülmüş Faktör Yükleri

Madde	1	2	3	4	5	6	7	8	9
I32	,829								
I35	,798								
I16	,798								
I29	,718								
I34	,717								
I18	,717								
I37	,703	,433							
I28	,688								
I8	,616					-,354			
I5	,543		,470						
I40		,870							
I43		,827							
I39		,818							
I38		,805							
I41		,801							
I36		,789							
I44	,411	,718							
I42		,702							
I33		,482							
I45		,439				,358			
I12			,886						
I6			,805						
I7			,805						
I17			,785						
I13			,764						
I1			,753						
I15			,723						
I14			,692						
I10				,617					
I22				,582					
I24				,574			,392		
I20				,514			,356		
I31				,361					
I3					,747				
I11					,668	-,536			
I4					,545				
I2					,442				
I9						-,687			
I19						,620			
I21	,424					,499			
I25							,808		
I30							,546		
I26								,865	
I27								,635	
I23									,887

Tablo 8 İBE Döndürülmüş Faktör Yükleri

	1	2	3
I8	,810		
I32	,784		
I35	,765		
I34	,755		
I37	,712		,447
I16	,708	,411	
I29	,681		
I18	,671	,425	
I28	,670		
I5	,572	,509	
I4	-,506		
I2	-,504		
I31	-,477		
I3	-,463		
I20	-,381		
I9	,366		
I10	-,358		
I21			
I19			
I25			
I24			
I23			
I17		,796	
I13		,782	
I15		,769	
I12		,768	
I7		,749	
I1		,718	
I6		,685	
I14		,684	
I27		,441	
I22		,391	
I26			
I30			
I40			,827
I43			,826
I38			,796
I36			,795
I39			,788
I44			,740
I41			,702
I42			,700
I33			,555
I45			,547
I11			

Tablo 8'de görüldüğü gibi, madde 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 15, 17, 20, 22, 24, 27, 31, 33, 36, 38, 40, 42, 43, 45 birinci alt ölçekte yer almaktadır. Madde 1, 6, 7, 12, 13, 15, 17, 22, 27 birinci alt ölçekten ikinci alt ölçeğe geçmiştir. Madde 5, 8, 14, 16, 18, 28, 29, 32, 34, 35, 37, ve 39 ikinci alt ölçekte yer almaktadır. Madde 5, 8, 16, 18, 28, 29,32, 34, 35 ve 37 birinci alt ölçeğe geçmiştir. Madde 39 ikinci alt ölçekten üçüncü alt ölçeğe geçmiştir. Madde 41 üçüncü alt ölçekte bulunmaktadır.

4.7 Toplanan Verilerin Analizi

4.7.1 Nicel Verilerin Analizi

Nicel veriler öncellikle SPSS programı aracılıyla katılımcıların demografik bilgilerini ortaya çıkarmak adına frekanslarına bakılarak katılımcıların demografik bilgileri ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca, çalışmanın problem ve alt problemlerine uygun düşecek şekilde Ki-Kare, Manova ve tanımlayıcı istatistiksel testler uygulanmıştır.

4.7.2 Nitel Veriler

Nitel verilerin analizinde, tematik analiz tekniği kullanılmıştır. Ses kayıt cihazı ile katılımcılarla yapılan görüşmeler kayır edilip araştırmacı tarafından deşifre edilmiştir. Deşifrelerin katılımcıların ifadelerini en iyi şekilde içerip içermediğini test etmek amacıyla, araştırmacının tez danışmanı ve bir öğretim görevlisi tarafından ses kayıtlarının her birinden rastgele on dakikalık kısımları kontrol edilmiştir. Deşifreler microsoft office programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme sorularına göre dosyalara ayrılarak, katılımcıların yanıtları önce kodlara sonrada kodlar ışığında belirlenen temalara yerleştirilmiştir. Her görüşme sorusu için aynı aşama takip edilmiştir. Kodlamalar ve temalar tez danışmanı tarafından kontrol edilip, uygunluk

derecesi sorgulanmıştır. Tematik analiz, verilerin kodlanmasını ve daha sonraki analizi ve betimlemelerin yeniden kodlanmasını ve ayrılmasını içermektedir (Ersoy,2011). Araştırma için, tematik analizin kullanılması içerisinde yer alan kodlama sistemi ile verilerin sağlıklı şekilde analiz edilmesini sağlamaktadır.Gibbs (2007) belirttiği gibi "olaydan olaya,ortamdan ortama ya da durumdan duruma değişen kodlara kategorilerin ya da tematik düşüncelerin nasıl temsil edildiğini keşfedebilirsiniz"(s.48).

4.8 Etik

Çalışma boyunca katılımcıların çalışmaya gönüllük ilkesine uygun şekilde katılmaları sağlanmıştır. Çalışma boyunca gönüllük ilkesinin devam ettiğinden çalışmayı kendi istedikleri zaman diliminde katılımlarını sonlandırma hakkında sahip oldukları bilgilendirilip ve çalışma süresince, araştırmacı tarafından katılımcıların herhangi fiziksel ve psikolojik zarar verilmemesi için tüm önemler alınmıştır. Görüşmeye katılan katılımcıların sözel olarak alınan müsaadenin yanında bilgilendirme formu imzalatıp sonrasında görüşme yapılmıştır. Görüşme esnasında ses kayıt işleminin yapılacağı ve ses kayıtların bilgisayar ortamına aktarılacağı konusunda da bilgilendirilmiştirler. Katılımcıların ses kayıtları, araştırmacı ve tez danışmanı tarafından kullanılan kişisel bilgisayarda şifreleme sistemi ile muhafaza edilmektedir.

Kısım 5

BULGULAR

Çalışmanın bu kısmında, toplanan nicel ve nitel verilenin analizi sonucunda elde edilen bulguların sunulması amaçlanmıştır. Çalışma sürecinde yöntem kısmında belirtildiği gibi çalışmanın nicel kısmının verilerinin toplanmasında kullanılan ölçekler yardımıyla (3 ölçek) toplanan veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilirken nitel sorularda çalışmayı yürüten araştırmacı ve araştırmacının danışmanı tarafından geliştirilen temalarla bağlı kalınarak analiz edilmiştir. Temalar, katılımcıların yarı-yapılandırlmış sorulara vermiş olduğu yanıtlar çerçevesinde kodlanarak temalandırılmıştır. Pilot çalışmaların ve ana çalışmanın örnekleminin demografik bilgileri, çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen veriler, araştırma sorularına uygun düşen analiz yöntemi ile yapılan analizlerden elde edilen bulgular sunulmuştur. Çalışmanın nitel kısımından elde edilen verilerin analizi ve bulguları sunulmuştur.

5.1 Pilot Çalışmanın Örneklemi İle İlgili Tanımlayıcı Bilgiler

Çalışma için yapılan nicel pilot çalışmaya toplam 300 üniversite öğrencisi katılmıştır. Üniversite öğrencileri, DAÜ'de farklı fakülterine bağlı bölümlerde eğitimlerini sürdürmektedirler.

Tablo 9 Nicel pilot çalışmadaki katılımcıların demografik özellikleri

Demografik özellikler		f	%
Cinsiyet	Kadın	143	47,5
	Erkek	157	52,2
Uyruk	KKTC	52	17,3
	TC	245	81,4
	Diğeri	3	1
Siyasi Görüş	Liberal Demokrat	53	17,7
	Sosyal Demokrat	81	27
	Sosyalist	80	26,7
	Milliyetçi	85	28,3
Anne Tutumu	Muhafazakar	53	17,7
	Otoriter	81	27
	Uzlaşıcı	80	26,7
	Demokrat	85	28,3
Baba Tutumu	Muhafazakar	53	17,7
	Otoriter	81	27
	Uzlaşıcı	80	26,7
	Demokrat	85	28,3
Fakülte/Yüksek Okul	Fen-Edebiyat	31	10,3
	Hukuk	48	16,0
	İletişim	25	8
	İşletme & Ekonomi	71	23,7
	Mimarlık	29	9,7
	Mühendislik	15	5
	Sağlık Bilimleri	59	19
	Turizm	22	7,3

N=300

Tablo 9'da görüldüğü gibi, çalışmaya katılan, katılımcıların 300 kişiden katılımcıların,143'ü (% 47,5) kadın ve 157 (% 52,2) ise erkektir. Katılımcıların uyruğuna (milliyetine) bakıldığı zamanda 52 (% 17,3) katılımcı Kıbrıslı Türk (KKTC vatandaşı) geriye kalan 245 (% 81,4) katılımcı Türk vatandaşı olduğunu belirtti. Yine 3 (% 1) katılımcı uyruğunu (milliyetini) belirtmedi. Katılımcıların

siyasi görüşlerine bakıldığı zaman, 83 (% 27,7) katılımcının liberal demokrat, 44 (% 14,7) katılımcının sosyal demokrat, 96 (% 32) katılımcının sosyalist, 77 (% 25,7) katılımcının milliyetçi olarak siyasi görüşü hakkında bilgi vermiştir.

Katılımcılarının anne ve babalarının tutumlarına bakıldığı zaman, 53 (% 17,7) katılımcının anneleri muhafazakar, 81 (% 27) katılımcının anneleri otoriter, 80 (%26,7) katılımcının anneleri uzlaşıcı, 85(%28,5) katılımcının anneleri demokrat iken, 1(%3) katılımcı annesinin tutumunu belirtmemiştir.

53 (% 17,6) katılımcının babaları muhafazakar, 81 (% 26,9) katılımcının babaları otoriter, 80 (% 26,6) katılımcının babaları uzlaşıcı ve 85 (% 28,2) katılımcının babaları da demokratiktir. Katılımcılardan bir tanesi annesi ve babasının tutumu konusunda bilgi vermemiştir.

Katılımcıların okumuş olduğu fakültere bakıldığı zaman, Katılımcılardan 15(%5) kişi mühendisklik fakültesinde eğitim görürken, 25 (%8,3) katılımcı iletişim fakültesi, 59 (%19,7) katılımcı sağlık bilimleri fakültesinden, 22 (%7,3) katılımcı Turizm, 48 (%16,0) katılımcı hukuk fakültesi, 29 (%9,7) katılımcı mimarlık fakültesinden, 71(% 23,7) katılımcı işletme ve ekonomi fakültesinden, 31 (%10,3) katılımcı da fen-edebiyat fakültesinde eğitim görmektedir.

5.1.1 Pilot Çalışma Kapsamında Kullanılan Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Kriterleri Ölçeği, İletişim Becerileri Envanteri ile Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği'nden Elde Edilen Betimsel İstatiksel Bilgiler

300 üniversite öğrencilerinden oluşan katılımcıların, potansiyel eşlerinde bulunmasını arzu ettikleri ve arzu etmedikleri özellikleri ortaya çıkarmak

amacıyla pilot çalışma için uygulanan ölçek sonucunda elde edilen bulgular bu kısımda yer almaktadır. alan arzu edilen kriterlerin ve arzu edilmeyen kriterlerin betimsel istatistiksel bilgilere EK F'de yer alan Tablo 72 ve Tablo 73'te yer verilmiştir. Ölçeğin kullanımı içerisinde yer ilk on arzu edilen ve ilk on arzu edilmeyen özelliklere ilişkin istatistiksel bilgilere aşağıdaki Tablo 10 ve Tablo 11'de yer verilmiştir.

Tablo 10 Nicel pilot çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde bulunmasını arzu ettikleri ilk on kriter)

	X	SS	Min	Mak
Paylaşımcı	6,7567	4,27376	,00	10,00
Duygusal Sağlık	4,6400	4,33972	,00	10,00
Cinsel Uyumlu	3,4067	3,74987	,00	10,00
Öngörülü	3,3667	3,95360	,00	10,00
İletişim Becerileri	2,6500	3,23042	,00	10,00
Anlayışlı	2,2300	3,05202	,00	10,00
Kültürlü	2,1433	3,18170	,00	10,00
Uzlaşmacı	1,6067	2,75874	,00	10,00
Güçlü Karakter	1,5333	2,76061	,00	10,00
Açık Görüşlü	1,4933	3,35572	,00	10,00

Tablo 10'da görüldüğü gibi, 300 katılımcının yanıtlarına göre eşlerinde bulunmasını arzu ettikleri özellikler şunlardır: paylaşımcı, duygusal sağlık, cinsel uyumlu, öngörülü, iletişim becerileri, anlayışlı, kültürlü, uzlaşmacı, güçlü karatler ve açık görüşlüdür.

Tablo 11 Nicel pilot çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri ilk on kriter)

	X	SS	Min	Max
Yalancı	6,5633	4,29583	,00	10,00
Sadakatsiz	3,5133	3,97944	,00	10,00
İlgisiz	2,8833	3,99871	,00	10,00
Gözü Dışarıda	2,7800	3,66192	,00	10,00
Art Niyetli	2,4333	3,67659	,00	10,00
Eşcinsel	1,9700	3,21510	,00	10,00
Nankör	1,6900	2,86144	,00	10,00
Zayıf Karakter	1,5433	2,81921	,00	10,00
Anlayışsız	1,5433	2,63399	,00	9,00
Cinsel Taciz Eğilimli	1,4950	2,91648	,00	10,00

Tablo 11'de görüldüğü gibi, birinci ön çalıışmaya katılan 300 katılımcının yanıtlarına göre eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri özelliklerin ilk onu; yalancı, sadakatsiz, ilgisiz, gözü dışarda, art niyet, eşcinsel, nankör, zayıf karakter, anlayışsız ve cinsel taciz eğilimli'dir.

Tablo 12 Pilot Çalışma Kapsamında Kullanılan İBE ve İBE'nin Alt Boyutlarından Elde Edilen İstatiksel Bilgiler

	N	X	SS	Min	Mak
İBE	300	102,3067	16,66729	47,00	205,00
Zihinsel	300	32,2067	6,98282	16,00	69,00
Duygusal	300	35,5300	6,66060	16,00	71,00
Davranışsal	300	34,5700	5,86342	15,00	65,00

Tablo 12'de görüldüğü gibi, 300 üniversite öğrencilerinden oluşan katılımcıların, iletişim becerilerini belirlemek amacıyla yapılan pilot çalışma kapsamında kullanılan ölçeğin betimsel istatiksel bilgleri bu kısımda yer verilmiştir. Öncelikle ölçekten elde edilen genel ve alt boyutlarına ilişkin betimsel istatiksel bilgilere Tablo 20'de yer verilmiştir.

Tablo 13 Pilot Çalışma Kapsamında Kullanılan REST ve REST'in Alt Boyutlarından Elde Edilen İstatiksel Bilgiler

	N	X	SS	Min	Mak
REST	300	103,7033	20,26947	41,00	143,00
Beraber yaşama	300	12,8533	3,70913	4,00	20,00
Yalnız ve tek doğru	300	5,6467	1,70436	2,00	10,00
Aşk yeterli	300	20,3233	4,45627	9,00	30,00
Çaba gösterme	300	9,2133	2,08863	3,00	15,00
İdealleştirme	300	12,5033	3,12236	4,00	20,00
Zıt kutuplar	300	12,7967	2,76178	4,00	20,00
Tam güven	300	12,7933	3,06626	4,00	20,00

Tablo 13'de görüldüğü gibi, 300 üniversite öğrencilerinden oluşan katılımcıların, potansiyel eşlerine ilişkin romantizm ve eş seçimine dair

inançlarını ortaya koymak üzere pilot çalışma kapsamında kullanılan ölçeğin betimsel istatiksel bilgleri bu kısımda yer verilmiştir. Öncelikle ölçekten elde edilen genel betimsel istatiksel bilgilere ve alt boyutlarına ilişkin betimsel istatiksel bilgilere Tablo 21 yer verilmiştir.

5.2 Nitel Pilot Çalışmanın Örneklemi İle İlgili Tanımlayıcı Bilgiler

Tablo 14 Nitel pilot çalışmanın demografik bilgileri

Demografik Özellikler		f	%
Cinsiyet	Kadın	5	50
	Erkek	5	50
Yaş	50	1	10
	51	1	10
	52	1	10
	54	2	20
	56	2	20
	57	1	10
	58	1	10
	60	1	10
Eğitim Durumu	İlkokul	5	50
	Lise	1	10
	Üniversite	4	40
Evlilik Süresi	26	4	40
	28	2	20
	36	2	20
	37	2	20

Tablo 14'de görüldüğü gibi ikinci ön çalışmanın (nitel) katılımcıların evlilik süreleri, eğitim durumları, cinsiyet olarak demograifk bilgiler verilmiştir.

5.2.1. Nitel Pilot Çalımadan Elde Edilen Bulgular

25 yıldan beri evil olan çiftlerle yapılmış olunan ön çalışmada, öncelikle evlenme nedenleri, evliliğin anlamının, evliliklerinin sırrını ve nasıl doyuma eriştikleri üzerinde durulmuştur.

Görüşme sorusu 1: Evlenleme nedenleri

Katılımcılarla görüşmeye neden evlenmeye karar verdiniz? sorusuyla başlanmıştır.Katılımcılardan elde edilen cevaplar katılımcıların demografik bilgilerin bağlamında değerlendirilmiştir. Katılımcıların tümü Kuzey Kıbrıs'ta yaşayan ve yerli Kıbrıslı Türkleridir. Katılımcıların görücü usulü evlilik sonucunda ve duygusal ilişkileri sonucunda evlendiği gözlenmiştir. Duygusal ilişkileri sonucunda evlenen katılımcıların uzun zaman beraberlikleri olduğunu belirtiler. Görücü usulü evlenen katılımcılar ise; evliliklerin ve ilişkilerinin olumlu şekilde ilerlemesi için aile büyükleri tarafından destek gördüklerini aktardılar.

Katılımcılar tarafından anlatılanlara göre, ailelerin müdahalesi bireysel kararların görünümünde bir endişe kaynağı olmuştur. Aşağıdaki alıntılar katılımcıların evlenmek için kendi kararlarını altında yatan nedenlerden sayısız göstermektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre, cevaplar başlıca üç tema altında kodlanmıştır.

Tablo 15 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin evlenme nedenlerinin birinci teması, birinin yardımıyla evlenmek

1.Tema: çöpçatan olarak nitelendirilen biri yardımıyla evlenmek (Çöpçatan aile büyüklerinden biri, herhangi bir akraba ve tanıdık olmaktadır).	Katılımcı 1: "Benim evliliğim görücü usulü oldu. Görücüler geldi ve babama sordular. Babam da evet dedi".
	Katılımcı 2:"Üvey annem evlenmem için bana birini bulmak istedi ve buldu. Eşimin halası aslında aracı oldu ve görücü gittik. Kimse konuşmadı. Ben kalkıp eşime dedim. Ben geldim seni görmeye. Ben seni beğendim. Sen beni beğendin mi? diye sordum. Eşim ben bilmem babam bilir dedi".

Tablo 16 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin evlenme nedenlerinin ikinci teması, duygusal arkadaşlık

2.tema: duygusal arkadaşlık	Katılımcı 3:". Eşim hep bizim mahalenin orada yürürdü. Bir gün annem eşimi kahve içmeye davet etti ve ondan sonra zamanla bir birimize aşk olduk. Altı ay kadar bu süre geçti. Eşimin ailesi beni istemezdi ve arkamdan dedikodu yaparlardı. Artık en sonunda eşime dedim eğer gerçekten beni seversen, aileni dinlemeyeceksin ve benimle evlenecen. Eşimin ailesi yine müsaade etmedi ve eşim çok hasta olup hastaneye yatınca evlenmemize izin verdiler"
	Katılımcı 4: "Çok sorunlarımız vardı. İlk olarak benim ailem eşimle evlenmemi istemiyordu. Çok hasta oldum 8 ay sonra, annem eşimin resmini hastahanedeki yastığımın altında buldu. Sonunda nişanlanıp evlendik".
	Katılmcı 5:"Türkiye'de okurken bir birimize aşık olduk. Beraber kalabilmek için evlendik".
	Katılmcı 6: "Ani bir karardı. Eşimle beraber kalabilmek adına evlendik".

Tablo 17 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin evlenme nedenlerinin üçüncü teması, evliliğe zorlanmak ya da evlenmek için yardım istemek

3. tema: ailenin evliliğe zorlaması ya da evlenmek için yardım istemek	Katılımcı 7: "Ben Türkiye'de okulumu bitirmek istedim. Evlenme gibi bir isteğim yoktu. Çünkü 1-1 buçuk yıl sonra okulum bitecekti. Kuzenimin aracı olmasıyla daha do ğrusu zorlamasıyla evlendim. Annem karşı çıkmasına ragmen bir yıl içinde kendimi evil buldum".
	Katılımcı 8: "Evlenmek için zamanın geldiğini düşündüm. Bana evlenmem için birini bulmalarını istedim"
	Katılımcı 9:"Dayım evlenmem için ıstar etti. 45 gün içinde evlendim".
	Katılımcı 10: "İşlerdim. Artık evlenmek için ailemin bana bir kadın bulmasını istedim"

Evlenme nedenlerine bakıldığı zaman: katılımcılar arasında tekdüzelik olmadığı görülmektedir. Evlilik kararlarında bireysel farklıklar vardır Her katılımcının farklı bir yaşam deneyimleri olduğundan, toplumsal değerlerin ve roller açısından beş çifttin evlilik kararı üzerinde farklılıklar mevcuttur. Toplumsal kararlar evliliği etkiler (Bener & Günay, 2012). Birinci temada: aile büyükleri ve akarabalar aracılığı ile evlenme kararı aldıkları görülmektedir. İkinci temada ise: katılımcıların tek başına evlenme kararı aldıkları görülmektedir. Bununla birlikte, evlilik kararlarında büyüklerin aracılığı ile alınmasının, kültürel değerlerin yanı sıra dini konularla da ile ilgilidir (Nüfusçu & Yılmaz, 2012). Kıbrıslı Türklerin, müslüman olmalarının ve çoğunlukla müslüman ailelerde büyüklerin kararlarıyla evlilikler yapılmaktadır. Bulgular, aile büyüklerinin gençler için doğru eşi bulma konusunda hak sahibi olduğu görülmektedir. Ayrıca, İngiliz sömürgesinde yaşayan Kıbrıslı Türklerin, evlilik ve benzeri gibi kültürel konularda da etkisi olduğu söylenebilir. Kültürel

farklılıkların evlilikler için dikkate alınması gerekmektedir (Schröder & Schmiedeberg 2015)

Görüşme Sorusu 2: Evliliğin Anlamı Görüşme sorusu ikincisi de evliliğe yüklenen anlam sorgulanmıştır. Evliliğe yüklenen anlamın evliliğe ilişkin beklentilerini de ortaya çıkarmaya yardım etmektedir. Bu bağlamda, evlilik kararlarının farklı oluşu ve evliliğe yüklenen anlamlarında farklılık ihtiyaçları karşıladığını göstermektedir. Genel olarak katımıcların birileri aracılığı ile evlenmiş olanlar için evlilik aile anlamına gelmektedir. Geriye kalan katılımcılarda birlikte yaşamak adına evlenmiştirler.Katılımcıların evliliğin anlamına ilişkin görüşleri dört kod altında verilmiştir.

Tablo 18 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlere göre evliliğin anlamı birinci teması, aile için evlilik bir köprüdür

1.tema: Aile için evlilik bir köprüdür.	Katılımcı 1: "52 yaşındayım. Evliliğin anlamı ailemi devam ettirebilmektir"
	Katılıcmı 2: "Çocukluğumda, sıcak ve mutlu bir aileye sahip olmak isterdim. Fakat sahip değildim. Çünkü annem ve babam ben 7 yaşındayken boşandırlar. Bu yüzden evliliğin anlamı mutlu bir eve sahip olmak ve şimdi ben o mutlu eve sahibim. Ayrıca, karım ve çocuklarımla birlikte mutlu yaşamakta evlilik anlamına geliyor. Evlilik aile olabilmek için bir adım "
	Katılımcı 5: "Daha önce hiç düşünmemiştim ama şimdi evliliğin ailem anlamına gelidğini düşünüyorum".
	Katılımcı 9: "Evlilik benim için beklenmeyen ve ertelenen bir girişimdi. Çünkü evlenmeyi planlamamıştım. Şimdi evliliğin anlamı ailem, çocuklarım ve kocam".
	Katılımcı 10 "Evlilik güzel bir kadınla evlenmek anlamına geliyor ve ben bunu başardım. Bugün evlilik ailem anlamına da geliyor"

Tablo 19 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlere göre evliliğin anlamı ikinci teması, birlikte olmak

2. tema: Birlikte olmak. Evlilik müslüman aileler için birlikte yaşamaya müsaade etmektedir.	Katılımcı 3: "Evlilikte ciddi anlamnda erkeği yola getirtmek için çok çaba harcanması gerekmektedir. Evliliğin anlamı da erkeği yola getirmek".
	Katılımcı 8: "Evlilik benim için ilk başlarda çokta anlam ifade etmiyordu. Birlikte yaşamak ve aile sahibi olmak dışında".

Tablo 20 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlere göre evliliğin anlamı üçüncü teması, mutlu olmak ve uyum içinde yaşamak

3. tema: Mutlu olmak ve uyum içinde yaşamak.	Katılımcı 4: "Evlilik mutlu olmanın kaynağı ve mutlu olabilmek için aşkı hissetmektir"
	Katılımcı 7: "Evlilik çiftler arasında uyum demektir. Uyum içinde eşlerin birbirlerinin anlamasına yardım etmektedir"

Tablo 21 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlere göre evliliğin anlamı dördüncü teması, evlilik fedakarlıktır

***4. tema:* evilik fekadarlıktır. İyi bir eviliğe sahip olmak ve huzur içinde yaşamak.**	Katılımcı 6: " Gerçekten evilik birlikte ailemle beraber fedakarlık ederek birlikte yaşayabilmektir".

Katılımcılara evliliğe ilişikin vermis oldukları cevaplar: evlilikten beklenen beklentileri ve evliliğinde bir takım ihtiyaçları giderdiği ortayaçıkmıştır. Beklentiler ve karşılanılan ihtiyaçlar katılımcıların kültürel izlerini ortaya

çıkarmaktadır. Eşlerine bağlı olmak ve ait olma ihtiyacını gidermeye vurgulamaktadır (Bowlyby 1968). Evliliğin anlamının her birey için evlilikte neyle farklı ve benzer şekilde mutlu olduğu dikkat çekmiş olmaktır.

Görüşme Sorusu 3: Evliliklerini devam etme sırrı

Katılımcılara evliliklerini devam etmedeki başarılarının sırrı sorulmuştur. Katılımcıların yanıtlarının başında sağduyunun önemi, anlayış, ve saygılı olabilmek yer almaktatır. İyi bir eşte bulunması gereken özellikler ile eşleşmektedir (Bozgeyikli & Toprak, 2013). Katılımcıların yanıtları dört başlık altında temalaşmıştır.

Tablo 22 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin evliliklerini devam etme sırrı birinci teması, evlilik fedakarlık ister

1. tema: evlilik fekadarlık ister	Katılımcı 1: "Benim fekadarlığımla evliliğim devam etti. İşin sırrı budur. Ben şanslıydım çok fazla fedakarlık yapmama gerek kalmadı. Fakat bazı evlilikler daha çok fedakarlık ister"
	Katılımcı 2: "İki kişi bir birine karşı fedakar ve saygılı olmak zorundadır"

Tablo 23 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin evliliklerini devam etme sırrı ikinci teması, ilişkide saygının önemi

***2.tema:* ilişkide saygının önemi**	Katılımcı 2: "Bir birine insanların fedakar olması ve aynı zamanda saygılı olması gerekmektedir".
	Katılımcı 6: "Saygı, sevgi, tolerans ve isteklilik listenizde olması gerekenler. Anlayışın içinde olan herşey"
	Katılımcı 7: "Birbirine iyi şekilde konuşmak, kibar ve saygılı olmak ve bir birinin ne istediğini anlamak için çaba sarfetmektir. Etkili iletişim kurmaktır. Ayrıca, çatışma girmek kaçmaktan daha iyidir".
	Katılımcı 8: "Tolerans evlilikte mutlu olmanın sırrıdır. Bir birine saygı göstermek gerekir. Saygı her kapıyı açar. Bir birine anlamaya çalışmak gerekir".

Tablo 24 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin evliliklerini devam etme sırrı üçüncü teması, sabırlı ve toleranslı olmak

***3. tema:* Sabırlı ve toleranslı olmak**	Katılımcı 3: "37 yıl boyunca evliliğimi pozitif enerjimle ayakta tuttum. Ayrıca, eşime her zaman güzel şeyler söyledim. Fakat anlaşamadığımız noktalarda oldu".
	Katılımcı 5: "Bu işin sabır ve toleransız bir tarifi mümkün değildir. Sabır ve tolerans gereklidir. Eşimle beraber ekonomik sorunlarımızı da sabır ve toleransla üstesinden gelebildik".
	Katılımcı 6: "Saygı, sevgi, tolerans ve isteklilik listenizde olması gerekenler. Anlayışın içinde olan her şey"
	Katılımcı 9: "Eşim bana tolerans gösterdi. Bende buna göre saygı, tolerans ve sabır ile ilişkimizi devam ettirdim".
	Katılımcı 10: "Sabır ve isteklilik. En büyük sır evliliği devam ettirmek için sabır ve isteğe ihtiyaç var".

Tablo 25 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin evliliklerini devam etme sırrı dördüncü teması, bir birini anlamak

4. tema: Bir birini anlamak için istekli olmak.	Katılımcı 6: "Saygı, sevgi, tolerans ve isteklilik listenizde olması gerekenler. Anlayışın içinde olan herşey"
	Katılımcı 7: "Birbirine iyi şekilde konuşmak, kibar ve saygılı olmak ve bir birinin ne istediğini anlamak için çaba sarfetmektir. Etkili iletişim kurmaktır. Ayrıca çatışma girmek, kaçmaktan daha iyidir".
	Katılımcı 8: "Tolerans evlilikte mutlu olmanın sırrıdır. Bir birine saygı göstermek gerekir. Saygı her kapıyı açar. Bir birine anlamaya çalışmak gerekir".

Katılımcılar evliliklerin sırlarını bu şekilde ifade etti. Katılımcıların evliliklerin sırlarına ilişkin deneyimlerini dört tema üzerinde sınıflandırıldı. Bu temalar, etkili iletişim parçalarını içeren unsunlardır. Eşlerin bir birlerine anlamaları ve iyi bir bağlantıya sahip olabilimleri için iletişim becerilerine ihityaç duyduklarına dikkat çekmektedir. Böylece, evliliklerini devam etme başarıları aslında bireysel olarak sahip oldukları iletişim becerileri ile de ilişkilendirilenbilmektedir. İnsanlar arasında meydana gelen etkileşim en önemli yapı taşı ileitşimdir (Canel, 2012). Ayrıca, çiftler arasında iletişim için de aynı derece duygusal bağlantı ve bir birlerini anlamak adına önemlidir. (Wiley, 2006).

Görüşme Sorusu 4: 25 yıl boyunca evlilikte doyum

Evlilikte doyuma nasıl erişirsiniz sorusuna gelen yanıtlar: çiftlerin birbirlerini anlaması, bir birlerine karşı toleranslı ve sevgi dolu olunması, bir birlerini dinlemesi ve biri konuşurken diğerinin konuşmamasıdır. Katılımcılar bir birlerini anlamaya ve ihityaçlarını önemsemeye vurgu yapmaktadırlar.

Tablo 26 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin 25 yıllık evliliklerinde doyum birinci teması, uzlaşı

***1. tema:* Uzlaşı**	Katılımcı 1: "Doyum elde etmek için, fedakarlık, iyi anlayış ve uzlaşı için ne yapılması gerekirse onu yapmaktır."
	Katılımcı 4: "Top ve tükef gibiyiz. Bir birimize iyi geliyoruz. Evliliğe ne verirsen oda sana onu geri verir. Tencere ile kapak gibi uyuşmaları gerek"
	Katılımcı 8: "Şikayet etmek yerine çözüm aradım. Yoğun hayatım içinde hedeflerime odaklanarak doyuma eriştim. Paylaşmak, eşimi anlamaya çalışmakla, onu dinlemek ve ne istediğimde net olmakla başardım".

Tablo 27 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin 25 yıllık evliliklerinde doyum ikinci teması, anlamak

***2.tema:* Anlamak**	Katılımcı 2: "İlk başta bir birimizi anlamıyorduk. Şimdi bir birimizi anlayıp bir birimizi neyin mutlu ve hoşnut ettiğini biliyoruz. Aşkımız ve sevgimiz giderek arttı. Böylece doyuma erişmeye başladık. Zaman geçirmeye ve bir birimizi önemsemeye başladık. Her sabah ben işe giderken, bana güle güle der. İşten geleceğim vakite kadar beni bekler. Sabah beşlere kadar beni beklediğini bilirim. Huzuru bana bu şekilde verir".
	Katılımcı 7: Eşler yol arkadaşının ihtiyacını fark etmesi ve evliliğin her hangi bir durumda bundan vazgeçmemisi gerekir. Evlilikte doyuma ulaşmak ve eşini anlayabilmenin yolu iyi iletişim becerileriyle gerçekleşir"

Tablo 28 25 yıllık ve üzeri evli olan çiftlerin 25 yıllık evliliklerinde doyum üçüncü teması, saygı,sevgi, dinlemek, tolerans ve uyum

3.tema: saygı, sevgi, dinlemek, tolerans ve uyum	Katılımcı 3: "Aynı anda konuşmuyoruz. Bir birimizi dinlememiz gerekir. Aynı zamanda, doyumu elde etmek için sevgi ve saygı en gerekli şeylerdir. Doyum için aşkımızı taze tutmak gerekir"
	Katılımcı 5: "Tolerans sayesinde aslında biz doyuma ulaştık. Eşim hakkında her şeyi kabullenerek devam ettim. Bu bana iç huzur verdı. Uyum için ayni fikirde olmaya çalıştık ve birlikte karar verdik. "
	Katılımcı 6: "Uyumu ve doyumu elde etmek için eşlerin karşılıklı bir birini dinlenmesi gerekir. Biz öyle yapıyoruz. Düzen ve kurallarımızda doyumu elde etmemize yardımcı oluyor."
	Katılımcı 9: "İnsanların bir birini etkili dinlemesi uyum ve doyumu elde etmesini sağlar. İnsanların ayrıca bir birlerine empati kumaya , uyum ve etkileşime karşın yüreklendirilmiş gerekmektedir".
	Katılımcı 10: "Seni kim severse onu seveceksin. Doyum ve uyum bireyin beklentisi ile ilgilidir".

Katılımcılar bir birinden farklı demografik özelliklere sahiptirler (örneğin farklı eğitim, farklı yaşam standartları, farklı iş ve evlilik süreleri). Buna ragmen, etkili dinleme, ihtiyaçları fark etme, anlama, sabır, sesis olma ve fikir birliği noktalarında ortak anlayışa sahiptiler. Bulgular bireysel farklılıkların her konuda etkisi olduğunu ortaya koymuştur (Örneğin, evliliğe yüklenen anlam, evliliğe karşı olan beklentilerin farkı oluşu) (Şahin, Basım & Çetin, 2009). Katılımcıların farklı demografik özelliklere sahip olmalarına ragmen evliliklerinin devamı ve doyuma ulaşmak için etkili iletişimin önemini vurguladır. Etkili şekilde sorunları çözme yeteğine sahip olmakla evlilikte doyumun olumlu yönde etkileneceğide iletişime duyulan ihtiyacı vurgulamaktır.

5.3 Çalışmanın Örneklemi İle İlgili Tanımlayıcı Bilgiler

Çalışmaya toplam 500 üniversite öğrencisi katılmıştır. Üniversite öğrencileri, DAÜ'de Eğitim Fakültesine bağlı olan farklı bölümlerde eğitimlerini sürdürmektedirler.

Tablo 29 Çalışmadaki katılımcıların demografik özellikleri

Demografik özellikler		f	%
Cinsiyet	Kadın	310	62
	Erkek	190	38
Uyruk	KKTC	115	23
	TC	366	73,2
	KKTC-TC	19	3,8
Siyasi Görüş	Liberal Demokrat	91	18,2
	Sosyal Demokrat	144	28,8
	Sosyalist	134	26,8
	Milliyetçi	131	26,2
Anne Tutumu	Muhafazakar	96	19,2
	Otoriter	115	23
	Uzlaşıcı	153	30,6
	Demokrat	136	27,2
Baba Tutumu	Muhafazakar	53	17,7
	Otoriter	81	27
	Uzlaşıcı	80	26,7
	Demokrat	85	28,3

Tablo 29'da katılımcıların 500 kişiden katılımcıların demografik bilgilerine bakıldı zaman, öncelikle cinsiyetleri; 500 katılımcının 310 (% 62) kadın ve 190 (% 38) ise erkektir. Katılımcılarının anne ve babalarının tutumlarına bakıldığı zaman, 96 (% 19,2) katılımcının anneleri muhafazakar, 115 (% 23) katılımcının anneleri otoriter, 153 (%30,6) katılımcının anneleri uzlaşıcı, 136(%287,2) katılımcının anneleri demokrat olduklarını belirtmiştirler.

92 (% 18,4) katılımcının babaları muhafazakar, 128 (% 25,6) katılımcının babaları otoriter, 135 (% 27,0) katılımcının babaları uzlaşıcı ve 145 (% 29,0) katılımcının babaları demokratiktir.

Katılımcıların siyasi görüşlerine de bakıldığında, 91 (% 18,2) katılımcının liberal demokrat, 144(%28,8) katılımcının sosyal demokrat, 134(%26,8) katılımcının sosyalist, 131(%26,2) katılımcının milliyetçi olarak siyasi görüşü hakkında bilgi vermiştir. Katılımcıların uyruğuna (milliyetine) bakıldığı zamanda 115(% 23,0) katılımcı Kıbrıslı Türk (KKTC vatandaşı) geriye kalan 366(%73,2) katılımcı Türk vatandaşı olduğunu belirtti. 19(%3,8)katılımcı uyruğunu (milliyetini) KKTC-TC vatandaşı belirtti.

5.4 Çalışma Boyunca Elde Edilen Nicel Bulgular

Çalışmanın alt problemlerinde belirtilmiş olan üniversite öğrencilerinin eşlerinde bulunmalarını arzu etmiş oldukları özellikleri ortaya çıkarmak için katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar çerçevesinde seçilen özelliklerin sıklıklarında faydalanarak, frekans sonuçları elde edilmiştir. Aşağıdaki Tablo 30'da görüldüğü gibi, üniversite öğrencilerinin eşlerinde bulunmalarını arzu etmiş oldukları özelliklerin frekansları bulunmaktadır.

Tablo 30 Çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde arzu ettikleri kriterler)

	X	SS	Min	MaK
Güvenilir	2,8580	3,47880	,00	10,00
Dürüst	2,3580	3,05885	,00	10,00
Kişilikli	1,9880	3,00165	,00	10,00
Sadaktli	1,7220	2,68461	,00	10,00
Sözünü Tutan	1,5820	2,69626	,00	10,00
Sevgi Potansiyelli	1,2160	2,47337	,00	10,00
Anlayışlı	2,2320	3,01602	,00	10,00
Saygılı	2,4700	3,06789	,00	10,00
Güçlü Karakter	1,7360	3,11604	,00	10,00
Değer Bilir	1,1840	2,55876	,00	10,00
Destekleyici	,8620	2,27096	,00	10,00
Duygusal Sağlık	,8480	2,36306	,00	10,00
Cinsel Uyumlu	1,6100	2,97988	,00	10,00
Temiz	1,8040	2,99324	,00	10,00
Paylaşımcı	,9880	2,51087	,00	10,00
Kültürlü	2,0100	3,22346	,00	10,00
Açık Görüşlü	1,2280	2,77406	,00	10,00
İletişim Becerisi	1,3200	2,84355	,00	10,00
Hoşsohbet	1,5860	3,06421	,00	10,00
Özverili	,6260	1,91663	,00	10,00
Uzlaşmacı	1,4400	2,93182	,00	10,00
Sabırlı	1,8240	3,06133	,00	10,00
Öngörülü	,7540	2,22787	,00	10,00
Zeki	1,2540	2,71445	,00	10,00
Ekonomik Bağımsızlık	,6840	2,05538	,00	10,00
Nazik	,9340	2,36152	,00	10,00
Cömert	1,0180	2,57506	,00	10,00
Enerji Dolu	,8020	2,27269	,00	10,00
Çocuk Eğitimini Bilen	,6080	1,97030	,00	10,00
Ortak Değerler	,5220	1,85159	,00	10,00
Fiziksel Çekicilik	1,0500	2,59325	,00	10,00
Ev İşlerini Bilen	,5820	2,00182	,00	10,00
Benzer Eğitim Düzeyi	,5620	1,86147	,00	10,00
Espirili	1,1340	2,70457	,00	10,00
Cesur	,8780	2,46562	,00	10,00
Heteroseksüel	,3120	1,41090	,00	10,00
Düzenli	,6400	2,13249	,00	10,00
Romantik	1,7660	3,25768	,00	10,00
Becerikli	,6140	2,03304	,00	10,00
Çocuk Yapma Yeteneği	,4080	1,67904	,00	10,00
Tutumlu	,5120	1,91969	,00	10,00
Ortak İlgi	,5720	2,04283	,00	10,00
Fiziksel Güçlü	,4820	1,97522	,00	10,00
Benzer Politik	,2300	1,21987	,00	10,00
Benzer Yaş	,5340	1,96177	,00	10,00
Zengin	,6440	2,11807	,00	10,00
Aynı Dinden	,6840	2,22036	,00	10,00
Aynı Etnik	,2000	1,04220	,00	10,00
Dindar	,4300	1,70261	,00	10,00
Bakire	,6580	1,95568	,00	10,00

Tablo 30'dea görüldüğü gibi 500 katılımcının eşlerinde bulunması arzu edilen özelliklerin ortalamalarına göre bakıldığı zaman katılımcıların genel olarak ilk onda (10) seçmiş oldukları özellikler belirlenmiştir. Bu yönde elde edilen bulgularda aşağıdaki Tablo 31'de verilmiştir.

Tablo 31 Çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde bulunmasını arzu ettikleri ilk on kriter)

	X	SD	Min	Mak
Güvenilir	2,8580	3,47880	,00	10,00
Saygılı	2,4700	3,06789	,00	10,00
Dürüst	2,3580	3,05885	,00	10,00
Anlayışlı	2,2320	3,01602	,00	10,00
Kültürlü	2,0100	3,22346	,00	10,00
Kişilikli	1,9880	3,00165	,00	10,00
Sabırlı	1,8240	3,06133	,00	10,00
Temiz	1,8040	2,99324	,00	10,00
Romantik	1,7660	3,25768	,00	10,00
Güçlü Karakter	1,7360	3,11604	,00	10,00

Çalışmanın örnekleminde yer alan katılımcılara göre, yukarıdaki Tablo 31'de görüldüğü gibi, katılımcılarım eşlerinde bulunması arzu ettiklerin ortalamaları göre ilk onda yer alan özellikler 1. sırada "Güvenilir" (x=2.8580), 2.sırada "Saygılı" (x=2,47), 3.sırada "Dürüst"(x=2,3580), 4.sırada "Anlayış" (x=2,2320), 5.sırada "Kültürlü" (x=2,01), 6.sırada "Kişilikli" (x=1,9880), 7.sırada "Sabırlı" (x=1,8240), 8.sırada "Temiz" (x=1,8040), 9.sırada "Romantik"(x=1,7660) ve 10.sırada da "Güçlü Karakter" (x=1,7360) yer almaktadır. Katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok arzu ettikleri on özellik bu şekildedir.

Çalışmanın diğer bir alt probleminde belirtilmiş olan üniversite öğrencilerinin eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri özellikleri ortaya çıkarmak için katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar çerçevesinde seçilen özelliklerin sıklıklarında faydalanarak, frekans sonuçları elde edilmiştir.

Tablo 32 Çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde arzu ettmedikleri kriterler)

	X	SS	Min	Mak
Yalancı	2,0482	3,10800	,00	10,00
İlgisiz	1,5783	2,74593	,00	10,00
Art Niyetli	1,1546	2,41270	,00	10,00
Sadakatsiz	1,4839	2,59638	,00	10,00
Gözü Dışarıda	1,6104	2,70718	,00	10,00
Eşcinsel	1,1647	2,46362	,00	10,00
Zayıf Karakter	1,0984	2,39053	,00	10,00
Anlayışsız	1,5000	2,76093	,00	10,00
Şiddet Kullanma Eğilimli	1,1044	2,38817	,00	10,00
Nankör	1,5723	2,67257	,00	10,00
Pis	1,4538	2,76928	,00	10,00
Kaba	1,6365	2,70003	,00	10,00
Düşük Zihin Potansiyeli	,3434	1,45093	,00	10,00
Sinsi	1,8193	2,77736	,00	10,00
Suçlayıcı	,8614	2,32623	,00	10,00
İtici	,7209	2,10499	,00	10,00
Dar Görüşlü	2,9257	3,52920	,00	10,00
Engelleyici	2,3876	3,53317	,00	10,00
Kendini Kontrol Edememe	1,6526	2,88858	,00	10,00
Cinsel Taciz Eğilimli	3,3233	4,24381	,00	10,00
Ayrımcı	,8032	1,94632	,00	10,00
Bencil	2,0703	3,07405	,00	10,00
Vurdumduymaz	1,1827	2,55419	,00	10,00
Kültürsüz	,9237	2,42352	,00	10,00
Üstünlük Taslayan	,8112	2,34124	,00	10,00
Tembel	,9659	2,41742	,00	10,00
Doyumsuz	,9960	2,49829	,00	10,00
Cimri	1,3454	2,81652	,00	10,00
Boşboğaz	,6707	2,09339	,00	10,00
Pornografik Düşkünü	1,1606	2,71042	,00	10,00
Kaprisli	,6767	2,07163	,00	10,00
Küfürbaz	1,5482	3,02616	,00	10,00
Ukala	1,0743	2,55572	,00	10,00
Savurgan	,5301	1,87005	,00	10,00
Kalıtsal Hastalığı Olan	,3514	1,51552	,00	9,00
Pisboğaz	,3052	1,44072	,00	10,00
Akraba	,6245	2,08124	,00	10,00
Aşırı Titiz	,3695	1,51718	,00	10,00
Dağınık	,5382	1,93650	,00	10,00
Anne Baba Düşkünü	,5542	1,97012	,00	10,00
İnatçı	,8072	2,32106	,00	10,00
Batıl İnançları Olan	,5000	1,97596	,00	10,00
Fiziksel Zayıflık	,2249	1,23400	,00	9,00
Otoriter	,3655	1,63678	,00	10,00
Kıskanç	,6426	2,13073	,00	10,00
Fanatik	,2048	1,23750	,00	10,00
Alkol Kullanan	1,2751	2,86704	,00	10,00
Aceleci	,1867	1,06870	,00	10,00
Sigara Kullanmak	1,0120	2,72034	,00	10,00
Fakir	,5261	2,02805	,00	10,00

Tablo 32'de görüldüğü gibi 500 katılımcının eşlerinde bulunması ez arzu ettikleri özelliklerin mean (ortalamalarına) göre bakıldığı zaman katılımcıların genel olarak ilk onda (10) seçmiş oldukları özellikler belirlenmiştir.

Tablo 33 Çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde bulunmasını arzu ettmedikleri ilk on kriter)

	X	SS	Min	Mak
Cinsel Taciz Eğilimli	3,3100	4,24050	,00	10,00
Dar Görüşlü	2,9200	3,52455	,00	10,00
Engelleyici	2,3780	3,52931	,00	10,00
Bencil	2,0620	3,07067	,00	10,00
Yalancı	2,0440	3,10247	,00	10,00
Sinsi	1,8240	2,77929	,00	10,00
Kendini Kontrol Edememe	1,6460	2,88467	,00	10,00
Kaba	1,6300	2,69660	,00	10,00
Gözü Dışarıda	1,6240	2,72865	,00	10,00
İlgisiz	1,5940	2,76051	,00	10,00

N=500

Çalışmanın örnekleminde yer alan katılımcılara göre, yukarıdaki Tablo 33'de görüldüğü gibi, katılımcılarım eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri özellikleri ortalamaları göre ilk onda yer alan özellikler 1. sırada "Cinsel Taciz Eğilimli" (x=3.3100), 2.sırada "Dar Görüşlü" (x=2,92), 3.sırada "Engelleyici"(x=2,3780), 4.sırada "Bencil" (x=2,0620), 5.sırada "Yalancı" (x=2,0440), 6.sırada "Sinsi" (x=1,8240), 7.sırada "Kendini Kontrol Edememe" (x=1,6460), 8.sırada "Kaba"

(x=1,6300), 9.sırada "Gözü Dışarıda"(x=1,6240) ve 10.sırada da "İlgisiz" (x=1,5940) yer almaktadır. Katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri on özellik bu şekildedir.

Çalışmanın üniversite öğrencilerinin gelecekti eşlerinde bulunmasını en çok arzu etmiş oldukları ve eşlerinde bulunmasını arzu etmemiş oldukları özellikleri ile cinsiyetleri arasında ilişkiye Ki-Kare testi yapılarak bakılmıştır. Aşağıdaki tabloda da üniversite öğrencilerinin gelecekteki eşlerinde bulunması en çok arzu etmiş oldukları özellikleri ve arzu etmemiş oldukları özellikleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişki gösterilmiştir.

Tablo 34 Cinsiyete göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu ettikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları

	Değer	Sd	P
Ki-kare ($\chi 2$)	31,378	25	,177
Olabilirlik Oranı	40,576	25	,025
Doğrusal Birliktelik	,399	1	,572
N	500		

Tablo 34'de katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok arzu etmiş oldukları kriterlerde farklılaşma olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan ki-kare test sonuçlarına göre kadın ve erkek katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok bulunmasını arzu ettikleri kriterlere ilişkin farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2_{(24)} = 21,713$, $p>0,05$).

Tablo 35 Cinsiyete göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları

	Değer	Sd	P
Ki-kare ($\chi 2$)	21,713	24	,596
Olabilirlik Oranı	27,221	24	,294
Doğrusal Birliktelik	,041	1	,839
N	500		

Tablo 35'de katılımcıların eşlerşnde bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşma olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan ki-kare test sonuçlarına göre kadın ve erkek katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri kriterlere ilişkin farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2_{(24)}$ = 21,713, p>0,05).

Bu bulgularla hareketle üniversite öğrencilerinin cinsiyeti ve arzu ettikleri ve arzu etmedikleri özelliklere göre farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır.

Çalışmanın üniversite öğrencilerinin gelecekti eşlerinde bulunmasını arzu etmiş oldukları özellikleri ve arzu etmemiş oldukları özellikler ile katılımcılarının annelerinin tutumları arasında ilişkiye Ki-Kare testi yapılarak bakılmıştır. Aşağıdaki tabloda da üniversite öğrencilerinin gelecekteki eşlerinde bulunması arzu etmiş oldukları özellikleri ve arzu etmemiş oldukları özellikler ile katılımcılarının annelerinin tutumları arasındaki ilişki gösterilmiştir.

Tablo 36 Anne tutumlarına göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu ettikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları

	Değer	Sd	P
Ki-kare ($\chi 2$)	74,676	75	,489
Olabilirlik Oranı	84,073	75	,222
Doğrusal Birliktelik	,882	1	,348
N	500		

Tablo 36'da katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok arzu etmiş oldukları kriterlerde farklılaşma olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan ki-kare test sonuçlarına göre anne tutumları ile katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok bulunmasını arzu ettikleri kriterlere ilişkin farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2_{(75)} = 74,676$, $p>0,05$).

Tablo 37 Anne tutumlarına göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları

	Değer	Sd	P
Ki-kare ($\chi 2$)	70,843	72	,516
Olabilirlik Oranı	79,067	72	,266
Doğrusal Birliktelik	2,710	1	,100
N	500		

Tablo 37'de katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşma olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan ki-kare test sonuçlarına göre anne tutumları ile katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok bulunmasını arzu etmedikleri kriterlere ilişkin farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2_{(72)} = 70,843$, $p>0,05$).

Çalışmanın üniversite öğrencilerinin gelecekti eşlerinde bulunmasını arzu etmiş oldukları özellikleri ve arzu etmemiş oldukları özellikler ile katılımcılarının babalarına ilişkin tutumları arasında ilişkiye Ki-Kare testi yapılarak bakılmıştır. Aşağıdaki Tablo 38'deda üniversite öğrencilerinin gelecekteki eşlerinde bulunması arzu etmiş oldukları özellikleri ve arzu etmemiş oldukları özellikler ile katılımcılarının babalarına ilişkin tutumları arasındaki ilişki gösterilmiştir.

Tablo 38 Baba tutumlarına göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu ettikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları

	Değer	Sd	P
Ki-kare (χ2)	68,186	75	,698
Olabilirlik Oranı	81,402	75	,287
Doğrusal Birliktelik	1,511	1	,219
N	500		

Tablo 38'de katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok arzu etmiş oldukları kriterlerde farklılaşma olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan ki-kare test sonuçlarına göre baba tutumları ile katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok bulunmasını arzu ettikleri kriterlere ilişkin farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2_{(75)} = 68,186$, $p>0,05$).

Tablo 39 Baba tutumlarına göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları

	Değer	Sd	P
Ki-kare (χ2)	66,782	72	,652
Olabilirlik Oranı	75,828	72	,356
Doğrusal Birliktelik	2,403	1	,121
N	500		

Tablo 39'de katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşma olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan ki-kare test sonuçlarına göre baba tutumları ile katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok bulunmasını arzu etmedikleri kriterlere ilişkin farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2_{(72)} = 66,782$, $p>0,05$).

Çalışmanın üniversite öğrencilerinin gelecekti eşlerinde bulunmasını arzu etmiş oldukları özellikleri ve arzu etmemiş oldukları özellikler ile katılımcılarının siyasi görüşleri arasında ilişkiye Ki-Kare testi yapılarak bakılmıştır. Aşağıdaki Tablo 40'da üniversite öğrencilerinin gelecekteki eşlerinde bulunması arzu etmiş oldukları özellikleri ve arzu etmemiş oldukları özellikler ile katılımcılarının siyasi görüşleri arasındaki ilişki gösterilmiştir.

Tablo 40 Siyasi görüşlere göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu ettikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları

	Değer	Sd	P
Ki-kare ($\chi 2$)	78,141	75	,379
Olabilirlik Oranı	85,221	75	,197
Doğrusal Birliktelik	2,044	1	,153
N	500		

Tablo 40'da katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok arzu etmiş oldukları kriterlerde farklılaşma olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan ki-kare test sonuçlarına göre siyasi görüşleri ile katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok bulunmasını arzu ettikleri kriterlere ilişkin farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2_{(75)} = 78,141$, $p>0,05$).

Tablo 41 Siyasi görüşlere göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları

	Değer	Sd	P
Ki-kare ($\chi 2$)	89,869	72	,076
Olabilirlik Oranı	98,104	72	,022
Doğrusal Birliktelik	6,815	1	,009
N	500		

Tablo 41'de katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri oldukları kriterlerde farklılaşma olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan ki-kare test sonuçlarına göre siyasi ile katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri kriterlere ilişkin farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2_{(72)} = 89,869$, $p>0,05$).

Bu bulgularla hareketle üniversite öğrencilerinin siyasi görüşleri ile arzu etmiş oldukları özellikler ve arzu etmemiş özelliklere göre farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır.Diğer bulgulara göre de bakıldığı zaman öğrencilerin siyasi görüşleri ile arzu etmemeiş oldukları özelliklerine göre p değerinin 0,05 daha yakın olduğu görülmektedir.

Çalışmanın üniversite öğrencilerinin gelecekti eşlerinde bulunmasını arzu etmiş oldukları özellikleri ve arzu etmemiş oldukları özellikleri ile katılımcılarının yaşları arasında ilişkiye Ki-Kare testi yapılarak bakılmıştır. Aşağıdaki Tablo 42'de üniversite öğrencilerinin gelecekteki eşlerinde bulunması arzu etmiş oldukları özellikleri ve arzu etmemiş oldukları özellikleri ile katılımcılarının yaşları görüşleri arasındaki ilişki gösterilmiştir.

Tablo 42 Yaşlara göre katılımcıların eşlerin bulunmasını en çok arzu ettikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları

	Değer	Sd	P
Ki-kare ($\chi 2$)	87,319	100	,813
Olabilirlik Oranı	98,104	100	,967
Doğrusal Birliktelik	6,815	1	,780
N	500		

Tablo 42'de katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok arzu etmiş oldukları kriterlerde farklılaşma olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan ki-kare test sonuçlarına göre yaşları ile katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok bulunmasını arzu ettikleri kriterlere ilişkin farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2_{(100)} = 87,319$, $p>0,05$).

Tablo 43 Yaşlara göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları

	Değer	Sd	P
Ki-kare ($\chi 2$)	118,191	96	,062
Olabilirlik Oranı	87,291	96	,726
Doğrusal Birliktelik	4,058	1	,044
N	500		

Tablo 43'te katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu etmemiş oldukları kriterlerde farklılaşma olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan ki-kare test sonuçlarına göre yaşları ile katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri kriterlere ilişkin farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2_{(96)}$ = 118,191, p>0,05). Diğer bulgulara göre de bakıldığı zaman öğrencilerin yaşları ile arzu etmemeiş oldukları özelliklerine göre p değerinin 0,05 daha yakın olduğu görülmektedir.

Çalışmanın üniversite öğrencilerinin gelecekti eşlerinde bulunmasını arzu etmiş oldukları özellikleri ve arzu etmedikleri özellikleri ile katılımcılarının uyrukları arasında ilişkiye Ki-Kare testi yapılarak bakılmıştır. Aşağıdaki Tablo 44'de üniversite öğrencilerinin gelecekteki eşlerinde bulunması arzu etmiş oldukları özellikleri ve arzu etmemiş oldukları özellikleri ile katılımcılarının uyrukları arasındaki ilişki gösterilmiştir.

Tablo 44 Uyruklara göre katılımcıların eşlerin bulunmasını en çok arzu ettikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları

	Değer	Sd	P
Ki-kare ($\chi 2$)	48,067	50	,551
Olabilirlik Oranı	44,761	50	,683
Doğrusal Birliktelik	,649	1	,420
N	500		

Tablo 44'de katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok arzu etmiş oldukları kriterlerde farklılaşma olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan ki-kare test

sonuçlarına göre uyrukları ile katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok bulunmasını arzu ettikleri kriterlere ilişkin farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2_{(50)} = 48,067$, $p>0,05$).

Tablo 45 Uyruklara göre katılımcıların eşlerin bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşmaya ilişkin Ki-Kare test sonuçları

	Değer	Sd	P
Ki-kare ($\chi 2$)	33,744	48	,941
Olabilirlik Oranı	41,690	48	,728
Doğrusal Birliktelik	5,517	1	,019
N	500		

Tablo 45'de katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri kriterlerde farklılaşma olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan ki-kare test sonuçlarına göre uyrukları ile katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri kriterlere ilişkin farklılığın anlamlı olmadığı görülmektedir ($\chi^2_{(48)} =33,744$, $p>0,05$).

Çalışmanın diğer önemli ayağı olan üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin seviyeleri de çalışlamnın alt problemeri arasında yer almaktadır. Aşağıdaki, Tablo 46'da iletişim becerilerinin envanterinin betimsel istatistikleri yer almaktadır.

Tablo 46 İletişim becerileri envanterinin betimsel istatistikleri

	N	X	SS	Mak
İletişim Becerileri	500	97,4240	16,86217	217,00

Tablo 46'da görüldüğü gibi, toplamda n=500 katılımcının vermiş oldukları yanıtlar doğrultusunda, ortalamanın x=97,4240, Standart sapma SS=16,86217 ve maksimum puan ise de 217,00 olarak görülmektedir.

İletişim becerileri envanterinin toplam puanı üzerinde yapılan analize ek olarak, her bir alt ölçe içinde, ortalama, standart sapma ve maksimum puana bakılmıştır. Aşağıdaki Tablo 47'de bulgular genel olarak yer almaktadır.

Tablo 47 İletişim becerilerinin zihin, duygu ve davranış alt boyutlarının ortalamaları, maksimum puan ve standart sapmaları

İletişim Becerileri	N	X	SS	Mak
Zihinsel	500	30,2260	6,75383	71,00
Duygusal	500	35,0380	6,55121	72,00
Davranışsal	500	32,1600	6,44807	74,00

Tablo 47'de görüldüğü gibi, iletişim becerileri envanteri, zihinsel boyutunun ortalaması x=30,2260, standart sapma SS=6,75383 ve maksimum puan ise de 71, 00'dır. İletişim becerileri envanteri, duygusal boyutunun ortalaması x=35,0380, standart sapma SS=6,55121 ve maksimum puan ise de 72, 00'dır. İletişim Becerileri Envanteri, davranışal boyutunun ortalaması x=32,1600, standart sapma SS=6,44807 ve maksimum puan ise de 74, 00'dır.

Cinsiyetlerine göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi uygulanarak bakılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 48'de mevcuttur.

Tablo 48 Cinsiyetlerine göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi

Bağımlı Değişken	Cinsiyet	N	X	S	sd	F	P
Zihin	Kadın	310	29,9419	6,43			
	Erkek	190	30,6895	7,25	3-496	1,44	,230
Duygu	Kadın	310	34,8129	6,35			
	Erkek	190	35,4053	6,86		,963	,327
Davranış	Kadın	310	31,6935	6,19			
	Erkek	190	32,9211	6,80	3-496	4,297	,039

Tablo 48'de görüldüğü gibi, iki farklı cinisyet kategoresindeki katılımcıların İBE ve alt ölçekleri zihinsel boyut, duygusal ve davranışsal boyutlarının alt puanlarında fark gösterip göstermediği belirlenmek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (Tek Yönlü MANOVA) yapılmıştır.

Test öncesi, tek değişkenli normallik koşulu, normallik testeleri ve uç değerlerle çok değişkenli normallik koşulu da Mahalanobis değerlerinin hesaplanmasıyla kontrol edilmiş, verilerin her iki şekilde de normal dağıldığı görülmüştür.

Box testi, Covaryans matrisleri arasında anlamlı fark olmadığını (p=0,248,p>0,05), Levene testi de İBE (Zihinsel) alt ölçeği puanlarının (p= 0,457, p>0,05), İBE (Duygusal) alt ölçeği puanları (p=0,433, p>0,05) ve), İBE (Davranışsalı) alt ölçeği puanları (p=0,939, p>0,05) için hata varyanslarını eşit kabul edilebileceğini göstermiştir.

Tablo 48'in anlamlılık sütununda iletişim becerleri envanteri, zihinsel boyut düzeyinin cinsiyete bağlı değişimin (p=0,230, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 48'in anlamlılık sütununda iletişim becerleri envanteri, duygusal boyut düzeyinin cinsiyete bağlı değişimin (p=0,327, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Tablo 48'in anlamlılık sütununda İletişim

becerileri envanteri Davranışsal boyut düzeyinin cinsiyete bağlı değişimin (p=0,039, p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcılarının anne tutumlarına göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi uygulanarak bakılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 49'da mevcuttur.

Tablo 49 Anne tutumlarına göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi

Bağımlı Değişken	Annenizin Tutumu	N	X	S	sd	F	P
Zihinsel	Muhafazakar	96	30,8646	7,54	3-494	,574	,633
	Otoriter	115	29,6435	6,12			
	Uzlaşıcı	153	30,2810	6,99			
	Demokrat	136	30,2059	6,44			
Duygusal	Muhafazakar	96	35,4792	6,63			
	Otoriter	115	33,6957	6,59			
	Uzlaşıcı	153	34,4771	6,22			
	Demokrat	136	36,4926	6,59	3-494	4,545	,004
Davranışsal	Muhafazakar	96	32,4792	7,34			,784
	Otoriter	115	31,8174	6,03			
	Uzlaşıcı	153	31,9346	6,56			
	Demokrat	136	32,4779	6,45	3-494	,358	

Tablo 49'da görüldüğü gibi, dört farklı anne tutumları kategoresindeki katılımcıların İBE ve alt ölçekleri zihinsel boyut, duygusal ve davranışsal boyutlarının alt puanlarında fark gösterip göstermediği belirlenmek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (Tek Yönlü MANOVA) yapılmıştır.

Test öncesi, tek değişkenli normallik koşulu, normallik testeleri ve uç değerlerle çok değişkenli normallik koşulu da Mahalanobis değerlerinin hesaplanmasıyla kontrol edilmiş, verilerin her iki şekilde de normal dağıldığı görülmüştür. Box testi, Covaryans matrisleri arasında anlamlı fark olmadığını (p=0,248,p>0,05), Levene testi de İBE (Zihinsel) alt ölçeği puanlarının (p= 0,457, p>0,05), İBE (Duygusal) alt ölçeği puanları (p=0,433, p>0,05) ve), İBE (Davranışsall) alt

ölçeği puanları (p=0,939, p>0,05) için hata varyanslarını eşit kabul edilebileceğini göstermiştir.

Tablo 49'un anlamlılık sütununda İBE, zihinsel boyut düzeyinin katılımcıların annelerinin tutumlarına bağlı değişimin (p=0,633, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Tablo 449'un anlamlılık sütununda İBE duygusal boyut düzeyinin katılımcıların anne tutumlarına bağlı değişimin (p=0,004, p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 49'un anlamlılık sütununda İBE, davranışsal boyut düzeyinin katılımcıların anne tutumlarına bağlı değişimin (p=0,784, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.Yapılan MANOVA testi sonucunda yukarıda tablo 43 görüldüğü üzere, katılımcıların annelerinin tutumları ile katılımcılarının İBE, duygusal boyutu puanları arasında anlamlı bir fark [F(1.98-9,000) =1,976, p<0,05 Wilks'Λ= 0,965, kısmi η2= 0,012].

İBE ölçeği alt boyutu ile annelerin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunduğundan Scheffe testi yapılmıştır. Aşağıda Tablo 50'de Scheffe testine ilişkin bulgular mevcuttur.

Tablo 50 Katılımcıların iletişim becerileri duygusal boyut ile anne tutumları arası anamlılı Scheffe testi

Bağımlı Değişken	Anneatutumu	anne tutum Kategorileri	Ortalamalar Farkı	P
Duygusal	Muhafazakar	Otoriter	1,78	,267
		Uzlaşıcı	1,00	,704
		Demokrat	-1,01	,712
	Otoriter	Muhafazakar	-1,78	,267
		Uzlaşıcı	-,78	,812
		Demokrat	-2,80	,009
	Uzlaşıcı	Muhafazakar	-1,000	,704
		Otoriter	,78	,812
		Demokrat	-2,02	,075
	Demokrat	Muhafazakar	1,01	,712
		Uzlaşıcı	2,80	,009
		sosyalist	2,02	,075

Tablo 50'de görüldüğü gibi iletişim becerileri ve anne tutumları değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan MANOVA sonsrası Scheffe testi sonucuna göre duygusal alt boyutu ile anne tutumları kategorileri arasında anlamlılık duygusal alt ölçeği puanları ile otoriter anne tutumu ile demokrat anne tutumu arasında farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<.05$).

Katılımcılarının baba tutumlarına göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi uygulanarak bakılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 51'de mevcuttur

Tablo 51 Baba tutumlarına göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi

Bağımlı Değişken	Babanızın Tutumu	N	X	S	sd	F	P
ZIHIN	Muhafazakar	92	30,6630	6,74			
	Otoriter	128	29,9141	6,48			
	Uzlaşıcı	135	29,5926	6,46			
	Demokrat	145	30,8138	7,24	3-494	,981	,401
DUYGU	Muhafazakar	92	35,2717	5,72			
	Otoriter	128	34,4531	6,71			
	Uzlaşıcı	135	33,8148	6,28			
	Demokrat	145	36,5448	6,90	3-494	4,602	,003
DAVRANIŞ	Muhafazakar	92	32,0326	6,26			
	Otoriter	128	32,3672	6,43			
	Uzlaşıcı	135	31,3481	6,11			
	Demokrat	145	32,8138	6,86	3-494	1,268	,285

Tablo 51'de görüldüğü gibi, dört farklı baba tutumları kategoresindeki katılımcıların İBE ve alt ölçekleri zihinsel boyut, duygusal ve davranışsal boyutlarının alt puanlarında fark gösterip göstermediği belirlenmek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (Tek Yönlü MANOVA) yapılmıştır.

Test öncesi, tek değişkenli normallik koşulu, normallik testeleri ve uç değerlerle çok değişkenli normallik koşulu da Mahalanobis değerlerinin hesaplanmasıyla kontrol edilmiş, verilerin her iki şekilde de normal dağıldığı görülmüştür.

Box testi, Covaryans matrisleri arasında anlamlı fark olmadığını (p=0,089,p>0,05), Levene testi de İBE (Zihinsel) alt ölçeği puanlarının (p= 0,457, p>0,05), İBE (Duygusal) alt ölçeği puanları (p=0,433, p>0,05) ve), İBE (Davranışsall) alt ölçeği puanları (p=0,939, p>0,05) için hata varyanslarını eşit kabul edilebileceğini göstermiştir.

Tablo 51'in anlamlılık sütununda iletişim becerleri envanteri, zihinsel boyut düzeyinin katılımcıların babalarının tutumlarına bağlı değişimin (p=0,401, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Tablo 51'in anlamlılık sütununda İletişim becerileri envanteri duygusal boyut düzeyinin katılımcıların babalarının tutumlarına bağlı değişimin (p=0,003, p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 51'in anlamlılık sütununda iletişim becerleri envanteri, davranışsal boyut düzeyinin katılımcıların babalarının tutumlarına bağlı değişimin (p=0,285, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların, iletişim becerileri envanteri duygusal boyut ile katılımcıların babalarının tutumlarına puanları arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir. [F(9,000-1202) =1,905 , p<0,05 Wilks'Λ= 0,966, kısmi η2= 0,011]. İBE ölçeği duygusal alt boyutu ile baba tutumları arasında anlamlı bir fark bulunduğundan Scheffe testi yapılmıştır. Aşağıda Tablo 52'de Scheffe testine ilişkin bulgular mevcuttur.

Tablo 52 iletişim becerileri envanteri duygusal boyut ile katılımcıların babalarının tutumlarına bağlı değişimi-Scheffe testi

Bağımlı Değişken	Siyasi görüş	Siyasi görüş Kategorileri	Ortalamalar Farkı	P
Duygusal	Liberal-demokrat	Sosyal demokrat	-,71	,884
		sosyalist	-,80	,846
		Milliyetçi	-1,44	,461
	Sosyal demokrat	Liberal-demokrat	,71	,884
		sosyalist	-,09	1,00
		Milliyetçi	-,73	838
	sosyalist	Liberal-demokrat	,80	,846
		Sosyal demokrat	,09	1,000
		Milliyetçi	-,63	,892
	Milliyetçi	Liberal-demokrat	1,44	,461
		Sosyal demokrat	,73	,838
		sosyalist	,63	,892

Tablo 52'de görüldüğü gibi iletişim becerileri ve siyasi görüş değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan MANOVA sonsrası Scheffe testi sonucuna göre siyasi görüş ve duygusal alt ölçeği puanları arasında farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>.05).

Tablo 53 Siyasi görüşlerine göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi

Bağımlı Değişken	Siyasi Görüş	N	X	S	sd	F	P
Zihinsel	Liberal-Demokrat	92	30,8022	7,31	3-494	,354	,787
	Sosyal Demokrat	128	29,9861	5,50			
	Sosyalist	135	29,9776	7,21			
	Milliyetçi	145	30,3435	7,17			
Duygusal	Liberal-Demokrat	92	34,2418	7,72			
	Sosyal Demokrat	128	34,9514	5,95	3-494	,874	,454
	Sosyalist	135	35,0448	6,47			
	Milliyetçi	145	35,6794	6,39			
Davranışsal	Liberal-Demokrat	92	31,9890	7,41			
	Sosyal Demokrat	128	31,9444	5,66			
	Sosyalist	135	32,1493	6,35			
	Milliyetçi	145	32,5267	6,71	3-494	,215	,886

Tablo 53'te görüldüğü gibi, beş farklı siyasi görüş kategoresindeki katılımcıların İBE ve alt ölçekleri zihinsel boyut, duygusal ve davranışsal boyutlarının alt puanlarında fark gösterip göstermediği belirlenmek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (Tek Yönlü MANOVA) yapılmıştır.

Test öncesi, tek değişkenli normallik koşulu, normallik testeleri ve uç değerlerle çok değişkenli normallik koşulu da Mahalanobis değerlerinin hesaplanmasıyla kontrol edilmiş, verilerin her iki şekilde de normal dağıldığı görülmüştür.

Box testi, Covaryans matrisleri arasında anlamlı fark olmadığını ($p=0,113, p>0,05$), Levene testi de İBE (Zihinsel) alt ölçeği puanlarının ($p= 0,068, p>0,05$), İBE (Duygusal) alt ölçeği puanları ($p=0,326, p>0,05$) ve), İBE (Davranışsall) alt ölçeği puanları ($p=0,734, p>0,05$) için hata varyanslarını eşit kabul edilebileceğini göstermiştir.

Tablo 53'ün anlamlılık sütununda iletişim becerleri envanteri, zihinsel boyut düzeyinin katılımcıların siyasi görüşlerine bağlı değişimin (p=0,787, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 53'ün anlamlılık sütununda İletişim becerileri envanteri duygusal boyut düzeyinin katılımcıların siyasi görüşlerine bağlı değişimin (p=0,454, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 53'ün anlamlılık sütununda iletişim becerleri envanteri, davranışsal boyut düzeyinin katılımcıların siyasi görüşleri bağlı değişimin (p=0,886, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.[F(9,000-1202) =,727, p>0,05 Wilks'Λ= 0,987, kısmi η2= 0,004]. Katılımcılarının yaşlarına göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi uygulanarak bakılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 54'de mevcuttur.

Tablo 54 Yaşlarına göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi

Bağımlı Değişken	Yaş	N	X	S	sd	F	P
Zihinsel	18-20	154	30,5584	6,84	3-493	,264	,901
	21-23	255	30,0471	6,46			
	24-26	58	29,7931	8,07			
	27-29	24	30,9167	5,16			
	30 ve üzeri	9	30,5556	8,76			
Duygusal	18-20	154	34,6883	5,90	3-493	1,001	,406
	21-23	255	35,4510	6,52			
	24-26	58	33,9483	8,56			
	27-29	24	34,7500	6,14			
	30 ve üzeri	9	37,1111	3,33			
Davranışsal	18-20	154	32,3182	6,46	3-493	,255	,907
	21-23	255	32,0039	5,93			
	24-26	58	32,7241	8,90			
	27-29	24	31,8750	5,52			
	30 ve üzeri	9	31,0000	5,07			

Tablo 54'de görüldüğü gibi, beş farklı yaş grupları kategoresindeki katılımcıların İBE ve alt ölçekleri zihinsel boyut, duygusal ve davranışsal boyutlarının alt puanlarında fark gösterip göstermediği belirlenmek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (Tek Yönlü MANOVA) yapılmıştır.

Test öncesi, tek değişkenli normallik koşulu, normallik testeleri ve uç değerlerle çok değişkenli normallik koşulu da Mahalanobis değerlerinin hesaplanmasıyla kontrol edilmiş, verilerin her iki şekilde de normal dağıldığı görülmüştür.

Box testi, Covaryans matrisleri arasında anlamlı fark olmadığını ($p=0,127, p>0,05$), Levene testi de İBE (Zihinsel) alt ölçeği puanlarının ($p= 0,547$, $p>0,05$), İBE (Duygusal) alt ölçeği puanları ($p=0, 068$, $p>0,05$) ve), İBE (Davranışsall) alt ölçeği puanları ($p=0,087$, $p>0,05$) için hata varyanslarını eşit kabul edilebileceğini göstermiştir.

Tablo 54'ün anlamlılık sütununda iletişim becerleri envanteri, zihinsel boyut düzeyinin katılımcıların yaşlarına bağlı değişimin ($p=0,901$, $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 54'ün anlamlılık sütununda İletişim becerileri envanteri duygusal boyut düzeyinin katılımcıların yaşlarına bağlı değişimin ($p=0,406$, $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 54'ün anlamlılık sütununda iletişim becerleri envanteri, davranışsal boyut düzeyinin katılımcıların yaşlarına bağlı değişimin ($p=0,907$, $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.[$F(12,000-1305) =1,119$, $p>0,05$ Wilks'$\Lambda= 0,973$, kısmi $\eta 2= 0,009$].

Katılımcılarının uyruklarına göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi uygulanarak bakılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 55'de mevcuttur.

Tablo 55 Katılımcılarının uyruklarına göre iletişim becerilerinde fark olup olmadığını Manova testi

Bağımlı Değişken	Uyruk	N	X	S	sd	F	P
Zihinsel	KKTC	115	29,7913	6,49	3-495	,811	,445
	TC	366	30,4344	6,90			
	KKTC-TC	19	28,8421	5,23			
Duygusal	KKTC	115	34,9565	6,22	3-495	,487	,615
	TC	366	35,1366	6,68			
	KKTC-TC	19	33,6316	6,05			
Davranışsal	KKTC	115	30,6696	5,81	3-495	4,417	,013
	TC	366	32,6694	6,59			
	KKTC-TC	19	31,3684	6,21			

Tablo 55'de görüldüğü gibi, farklı uyruk kategoresindeki katılımcıların İBE ve alt ölçekleri zihinsel boyut, duygusal ve davranışsal boyutlarının alt puanlarında fark gösterip göstermediği belirlenmek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (Tek Yönlü MANOVA) yapılmıştır.

Test öncesi, tek değişkenli normallik koşulu, normallik testeleri ve uç değerlerle çok değişkenli normallik koşulu da Mahalanobis değerlerinin hesaplanmasıyla kontrol edilmiş, verilerin her iki şekilde de normal dağıldığı görülmüştür

Box testi, Covaryans matrisleri arasında anlamlı fark olmadığını ($p=0,269, p>0,05$), Levene testi de İBE (Zihinsel) alt ölçeği puanlarının ($p= 0,569$, $p>0,05$), İBE (Duygusal) alt ölçeği puanları ($p=0,570$, $p>0,05$) ve , İBE (Davranışsal) alt ölçeği puanları ($p=0,748$, $p>0,05$) için hata varyanslarını eşit kabul edilebileceğini göstermiştir.

Tablo 55'in anlamlılık sütununda iletişim becerleri envanteri, zihinsel boyut düzeyinin katılımcıların uyruklarına bağlı değişimin (p=0,445, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 55'in anlamlılık sütununda İletişim becerileri envanteri duygusal boyut düzeyinin katılımcıların uyruklarına bağlı değişimin (p=0,615, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 55'in anlamlılık sütununda iletişim becerleri envanteri, davranışsal boyut düzeyinin katılımcıların uyruklarına bağlı değişimin (p=0,013, p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır.[F(6-988) =2,400 , p<0,05 Wilks'Λ= 0,972, kısmi η2= 0,014].

Katılımcıların iletişim becerilerienvanteri davranışsal boyut ile uyrukları arasında anlamı olduğu anlaşıldığında Scheffe testi yapılmıştır.

Tablo 56 Katılımcıların iletişim becerileri envanteri davranışsal boyut ile uyrukları arası anamlılı Scheffe testi

Bağımlı Değişken	Uyruk	Uyruk Kategorileri	Ortalamalar Farkı	P
Davranışsal	KKTC	TC	-2,00	,015
		KKTC-TC	-,70	,907
	TC	KKTC	2,00	,015
		KKTC-TC	1,30	,689
	KKTC-TC	KKTC	,70	,907
		TC	-1,30	,689

Tablo 56'da görüldüğü gibi iletişim becerileri ve uyruk değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan MANOVA sonrası Scheffe testi sonucuna göre, KKTC uyruk kategorisi ve davranışsal alt ölçeği puanları ile KKTC ve TC kategorisi arasında farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<.05). TC uyruk kategorisi ve davranışsal alt ölçeği puanları KKTC kategorisi arasında farklılık istatiksel olarak anlamlı bulunmuştur(p<.05).

Çalışmanın diğer önemli ayağı olan üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimi tutumuna ilişkin inançları de çalışlamanın alt problemeri arasında yer almaktadır. Aşağıdaki, Tablo 57'de romantizm ve eş seçim tutumuna ilişkin betimsel istatistiksel verilmiştir.

Tablo 57 Romantizm ve eş seçim tutumuna ilişkin betimsel istatistiksel

	N	X	SS	Mak
Romantizm ve eş seçimi tutumu	500	110,2160	15,29501	155,00

Tablo 57'de görüldüğü gibi, toplamda n=500 katılımcının vermiş oldukları yanıtlar doğrultusunda, ortalamanın x=110,4240, Standart sapma SS=15,29501 ve maksimum puan ise de 155,00 olarak görülmektedir.

Romantizm ve eş seçim tutum ölçeğinin toplam puanı üzerinde yapılan analize ek olarak, her bir alt ölçek içinde, ortalama, standart sapma ve maksimum puana bakılmıştır. Aşağıdaki Tablo 58'de bulgular yer almaktadır.

Tablo 58 Romantizm ve eş seçim tutum ölçeği alt ölçeklerinin betimsel istatistikleri

Romantizm ve eş seçimi tutumu	N	X	SS	Mak
Beraber yaşama	500	12,0640	4,75785	20,00
Yalnız ve tek doğru	500	13,8180	2,93498	34,00
Aşk yeterli	500	14,0820	3,49567	33,00
Çaba gösterme	500	13,1060	2,76660	20,00
İdealleştirme	500	13,1100	2,59526	20,00
Zıt kutuplar	500	12,9140	2,55963	20,00
Tam güven	500	15,6600	2,97356	20,00

Tablo 58'de görüldüğü gibi, REST ölçeği, beraber yaşama boyutunun ortalaması x=12,0640, standart sapma SS=4,75785 ve maksimum puan ise de 20, 00'dır. REST ölçeği, yalnız ve tek doğru boyutunun ortalaması x=13,

8180, standart sapma SS=2,93498 ve maksimum puan ise de 34, 00'dır. REST ölçeği, aşk yeterli boyutunun ortalaması x=14,0820, standart sapma SS=3,49567 ve maksimum puan ise de 33, 00'dır. REST ölçeği, çaba gösterme boyutunun ortalaması x=13, 1060, standart sapma SS=2,7660 ve maksimum puan ise de 71, 00'dır. REST ölçeği, idealleştirme boyutunun ortalaması x=13,1100 standart sapma SS=2,59526 ve maksimum puan ise de 20, 00'dır. REST ölçeği, zıt kutuplar boyutunun ortalaması x=12,9140, standart sapma SS=2,55963 ve maksimum puan ise de 20, 00'dır. REST ölçeği, tam güven boyutunun ortalaması x=15,6600, standart sapma SS=2,97356 ve maksimum puan ise de 20, 00'dır.

Cinsiyetlerine göre romantizm ve eş seçimi tutumim tutumu ile iligli fark olup olmadığını Manova testi uygulanarak bakılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 59'da mevcuttur.

Tablo 59 Cinsiyetlerine göre romantizm ve eş seçim tutumu ile iligli fark olup olmadığını Manova testi

Bağımlı Değişken	Cinsiyet	N	X	S	sd	F	P
Birlikte Yaşamak	Kadın	310	29,7913	4,81	7-492	22,697	,000
	Erkek	190	30,4344	4,39			
Yalnız ve Tek Doğru	Kadın	310	34,9565	2,72	7-492	,132	,717
	Erkek	190	35,1366	3,26			
Aşk Yeterli	Kadın	310	30,6696	3,35	7-492	2,544	,111
	Erkek	190	32,6694	3,71			
Çaba Gösterme	Kadın	310	30,6696	2,80	7-492	,631	,427
	Erkek	190	32,6694	2,72			
İdealleştirme	Kadın	310	30,6696	2,60	7-492	,326	,568
	Erkek	190	32,6694	2,59			
Zıt Kutuplar	Kadın	310	30,6696	2,66	7-492	,553	,458
	Erkek	190	32,6694	2,38			
Tam Güven	Kadın	310	30,6696	2,96	7-492	,959	,328
	Erkek	190	32,6694	2,99			

Tablo 59'da görüldüğü gibi, iki farklı cinsiyet kategorisindeki katılımcıların REST ölçeği (Beraber yaşama) alt ölçeği, (Yalnız ve tek doğru) alt ölçeği, (Aşk yeterli) alt ölçeği, (Çaba gösterme) alt ölçeği, (İdealleştirme) alt ölçeği, (Zıt kutuplar) alt ölçeği ve (Tam güven) alt ölçeği puanlarının cinsiyet kategorilerine göre fark gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (Tek Yönlü MANOVA) yapılmıştır.

Test öncesi, tek değişkenli normallik koşulu, normallik testeleri ve uç değerlerle çok değişkenli normallik koşulu da Mahalanobis değerlerinin hesaplanmasıyla kontrol edilmiş, verilerin her iki şekilde de normal dağıldığı görülmüştür. Box testi, Covaryans matrisleri arasında anlamlı fark olmadığını ($p=0,028, p<0,05$), Levene testi de REST ölçeği Beraber yaşama alt ölçeği puanları ($p= 0,118$, $p>0,05$), Yalnız ve tek doğru alt ölçeği puanları($p= 0,393$, $p>0,05$), Aşk yeterli alt ölçeği puanları ($p= 0,152$, $p>0,05$), Çaba gösterme alt ölçeği puanları($p= 0,611$ $p>0,05$), İdealleştirme alt ölçeği puanları($p= 0,793$, $p>0,05$), Zıt kutuplar alt ölçeği puanları($p= 0,113$, $p>0,05$) ve Tam güven alt ölçeği puanları($p= 0,633$, $p>0,05$) için hata varyanslarını eşit kabul edilebileceğini göstermiştir.

Tablo 59'un anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, beraber yaşama düzeyinin cinsiyete bağlı değişimin ($p=0,000$, $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 59'un anlamlılık sütununda, romantizm ve eş seçimi tutum, yalnız vetek doğru düzeyinin cinsiyete bağlı değişimin ($p=0,717$, $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 59'un anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, aşk yeterli düzeyinin cinsiyete bağlı değişimin ($p=0,111$, $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 59'un anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, çaba göstermeme düzeyinin cinsiyete bağlı değişimin (p=0,427, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 59'un anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, idealleştirme düzeyinin cinsiyete bağlı değişimin (p=0,568, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 59'un anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, zıt kutuplar düzeyinin cinsiyete bağlı değişimin (p=0,458, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 59'un anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, tam güven düzeyinin cinsiyete bağlı değişimin (p=0,328, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. [F(7-492) =3,901 , p<0,05 Wilks'Λ= 0,947, kısmi η2= 0,053].

Katılımcılarının anne tutumlarına göre romantizm ve eş seçimi tutum ölçeğinin, fark olup olmadığını Manova testi uygulanarak bakılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 60'da mevcuttur

Tablo 60 Anne tutumuna göre romantizm ve eş seçim tutumu ile iligli fark olup olmadığını Manova testi

Bağımlı Değişken	Annenizin Tutumu	N	X	S	sd	F	P
Birlikte Yaşamak	Muhafazakar	96	12,000	4,65			
	Otoriter	115	11,6696	4,81			
	Uzlaşıcı	153	12,0131	4,53			
	Demokrat	136	12,0640	5,05	7-490	,654	,580
Yalnız ve Tek Doğru	Muhafazakar	96	13,9896	2,87			
	Otoriter	115	13,3739	2,77			
	Uzlaşıcı	153	14,1373	2,81	7-490	1,655	,176
	Demokrat	136	13,7132	3,22			
Aşk Yeterli	Muhafazakar	96	14,1667	3,46			
	Otoriter	115	14,0087	3,29			
	Uzlaşıcı	153	14,4967	3,05			
	Demokrat	136	13,6176	4,08	7-490	1,559	,199
Çaba Gösterme	Muhafazakar	96	13,1250	2,50			
	Otoriter	115	12,9304	2,68			
	Uzlaşıcı	153	13,0784	3,11			
	Demokrat	136	13,2721	2,62	7-490	,323	,809
İdealleştirme	Muhafazakar	96	13,6979	2,77	7-490	3,289	,021
	Otoriter	115	12,6957	2,61			
	Uzlaşıcı	153	13,2745	2,48			
	Demokrat	136	12,8603	2,52			
Zıt Kutuplar	Muhafazakar	96	13,2292	2,87	7-490	1,872	,133
	Otoriter	115	13,1304	2,52			
	Uzlaşıcı	153	12,9085	2,65			
	Demokrat	136	12,5147	2,20			
Tam Güven	Muhafazakar	96	15,8542	3,07	7-490	,299	,826
	Otoriter	115	15,4696	2,75			
	Uzlaşıcı	153	15,6928	2,70			
	Demokrat	136	15,6471	3,38			

Tablo 60'da görüldüğü gibi, dört farklı anne tutumu kategorisindeki katılımcıların REST ölçeği (Beraber yaşama) alt ölçeği, (Yalnız ve tek doğru) alt ölçeği, (Aşk yeterli) alt ölçeği, (Çaba gösterme) alt ölçeği, (İdealleştirme) alt ölçeği, (Zıt kutuplar) alt ölçeği ve (Tam güven) alt ölçeği puanlarının cinsiyet kategorilerine göre fark gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (Tek Yönlü MANOVA) yapılmıştır.

Test öncesi, tek değişkenli normallik koşulu, normallik testeleri ve uç değerlerle çok değişkenli normallik koşulu da Mahalanobis değerlerinin hesaplanmasıyla kontrol edilmiş, verilerin her iki şekilde de normal dağıldığı görülmüştür. Box testi, Covaryans matrisleri arasında anlamlı fark olmadığını (p=0,117,p<0,05), Levene testi de REST ölçeği Beraber yaşama alt ölçeği puanları (p= 0,295, p>0,05), Yalnız ve tek doğru alt ölçeği puanları(p= 0,887, p>0,05), Aşk yeterli alt ölçeği puanları (p= 0,177, p>0,05), Çaba gösterme alt ölçeği puanları(p= 0,049 p>0,05), İdealleştirme alt ölçeği puanları(p= 0,667, p>0,05), Zıt kutuplar alt ölçeği puanları(p= 0,173, p>0,05) ve Tam güven alt ölçeği puanları(p= 0,178, p>0,05) için hata varyanslarını eşit kabul edilebileceğini göstermiştir.

Tablo 60'ın anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, beraber yaşama düzeyinin anne tutumlarına bağlı değişimin (p=0,580, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 60'ın anlamlılık sütununda, romantizm ve eş seçimi tutum, yalnız vetek doğru düzeyinin anne tutumlarına bağlı değişimin (p=0,176, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 60'ın anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, aşk yeterli düzeyinin anne tutumlarına bağlı değişimin (p=0,199, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 60'ın anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, çaba göstermeme düzeyinin anne tutumlarına bağlı değişimin (p=0,809, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 60'ın anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, idealleştirme düzeyinin anne tutumlarına bağlı değişimin (p=0,021, p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 60'ın anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, zıt kutuplar düzeyinin anne tutumlarına bağlı değişimin (p=0,133, p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 60'ın anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, tam güven düzeyinin anne tutumlarına bağlı değişimin (p=0,826 , p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. [F(21-1408) =1,541, p<0,05 Wilks'Λ= 0,937, kısmi η2= 0,022]. Katılımcıların romantizm ve eş seçimi tutumim tutumu, yalnız ve tek doğru boyut ile anne tutumları arasında anlamı olduğu anlaşıldığında Scheffe testi yapılmıştır

Tablo 61 Katılımcıların romantizm ve eş seçim tutumu, yalnız ve tek doğru boyut ile anne tutumları arası anamlılı Scheffe testi

Bağımlı Değişken	Anneatutumu	anne tutum Kategorileri	Ortalamalar Farkı	P
Yalnız ve tek doğru	Muhafazakar	Otoriter	,62	,511
		Uzlaşıcı	-,15	,985
		Demokrat	,28	,919
	Otoriter	Muhafazakar	-,62	,511
		Uzlaşıcı	-,76	,217
		Demokrat	-,34	,841
	Uzlaşıcı	Muhafazakar	,15	,985
		Otoriter	,76	,217
		Demokrat	,42	,680
	Demokrat	Muhafazakar	-,28	,919
		Uzlaşıcı	,34	,841
		sosyalist	-,42	,680

Tablo 61'de görüldüğü gibi romantizm ve eş seçimi tutumu ve anne tutumları değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan MANOVA sonsrası Scheffe testi sonucuna göre anne tutumları ve yalnız ve tek doğru alt ölçeği puanları arasında farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>.05).

Katılımcılarının baba tutumlarına göre romantizm ve eş seçimi tutum ölçeğinin, fark olup olmadığını Manova testi uygulanarak bakılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 62'de mevcuttur

Tablo 62 Baba tutumuna göre romantizm ve eş seçimi tutumim tutumu ile iligli fark olup olmadığını Manova testi

Bağımlı Değişken	Babanızın Tutumu	N	X	S	sd	F	P
Birlikte Yaşamak	Muhafazakar	92	11,6304	4,88			
	Otoriter	128	11,0938	4,64			
	Uzlaşıcı	135	12,6296	4,47			
	Demokrat	145	12,6690	4,91	7-490	3,498	,015
Yalnız ve Tek Doğru	Muhafazakar	92	13,5000	3,06			
	Otoriter	128	13,8047	2,94			
	Uzlaşıcı	135	14,0741	2,59	7-490	,706	,549
	Demokrat	145	13,7931	3,15			
Aşk Yeterli	Muhafazakar	92	13,9130	3,50			
	Otoriter	128	14,3438	3,48			
	Uzlaşıcı	135	14,4444	2,91	7-490	1,643	,179
	Demokrat	145	13,6207	3,95			
Çaba Gösterme	Muhafazakar	92	13,0543	2,59			
	Otoriter	128	13,4297	2,78	7-490	1,431	,233
	Uzlaşıcı	135	12,7407	2,94			
	Demokrat	145	13,1931	2,68			
İdealleştirme	Muhafazakar	92	13,1060	2,91			
	Otoriter	128	13,3478	2,47	7-490	,322	,810
	Uzlaşıcı	135	13,0547	2,58			
	Demokrat	145	13,0815	2,52			
Zıt Kutuplar	Muhafazakar	92	13,1100	2,85			
	Otoriter	128	13,0326	2,54			
	Uzlaşıcı	135	12,7187	2,66			
	Demokrat	145	13,2889	2,25	7-490	1,756	,155
Tam Güven	Muhafazakar	92	12,9140	3,18			
	Otoriter	128	15,4348	2,89			
	Uzlaşıcı	135	15,5547	2,77			
	Demokrat	145	15,8296	3,11	7-490	,408	,748

Tablo 62'de görüldüğü gibi, dört farklı baba tutumu kategorisindeki katılımcıların REST ölçeği (Beraber yaşama) alt ölçeği, (Yalnız ve tek doğru) alt ölçeği, (Aşk yeterli) alt ölçeği, (Çaba gösterme) alt ölçeği, (İdealleştirme) alt ölçeği, (Zıt kutuplar) alt ölçeği ve (Tam güven) alt ölçeği puanlarının baba tutumu kategorilerine göre fark gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (Tek Yönlü MANOVA) yapılmıştır.

Test öncesi, tek değişkenli normallik koşulu, normallik testeleri ve uç değerlerle çok değişkenli normallik koşulu da Mahalanobis değerlerinin hesaplanmasıyla kontrol edilmiş, verilerin her iki şekilde de normal dağıldığı görülmüştür. Box testi, Covaryans matrisleri arasında anlamlı fark olmadığını (p=0,016,p<0,05), Levene testi de REST ölçeği Beraber yaşama alt ölçeği puanları (p= 0,621, p>0,05), Yalnız ve tek doğru alt ölçeği puanları(p= 0,497, p>0,05), Aşk yeterli alt ölçeği puanları (p= 0,123, p>0,05), Çaba gösterme alt ölçeği puanları(p= 0,478, p>0,05), İdealleştirme alt ölçeği puanları(p= 0,346, p>0,05), Zıt kutuplar alt ölçeği puanları(p= 0,252, p>0,05) ve Tam güven alt ölçeği puanları(p= 0,622, p>0,05) için hata varyanslarını eşit kabul edilebileceğini göstermiştir.

Tablo 62'nin anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, beraber yaşama düzeyinin baba tutumlarına bağlı değişimin (p=0,015, p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 62'nin anlamlılık sütununda, romantizm ve eş seçimi tutum, yalnız vetek doğru düzeyinin baba tutumlarına bağlı değişimin (p=0,549, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 62'nin anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, aşk yeterli düzeyinin baba tutumlarına bağlı değişimin (p=0,179, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 62'nin anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, çaba göstermeme düzeyinin baba tutumlarına bağlı değişimin (p=0,223, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 62'nin anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, idealleştirme düzeyinin baba tutumlarına bağlı değişimin (p=0,810, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 62'nin anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, zıt kutuplar düzeyinin baba tutumlarına bağlı değişimin (p=0,155, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 62'nin anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, tam güven düzeyinin baba tutumlarına bağlı değişimin (p=0,748, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. [F(21-1408) =1,735, p<0,05 Wilks'Λ= 0,929, kısmi η2= 0,024].

Katılımcıların romantizm ve eş seçimi tutumu, beraber yaşama boyut ile baba tutumları arasında anlamı olduğu anlaşıldığında Scheffe testi yapılmıştır

Tablo 63 Katılımcıların romantizm ve eş seçim tutumu, beraber yaşama boyut ile baba tutumları arası anamlılı Scheffe testi

Bağımlı Değişken	Baba tutumu	Baba tutum Kategorileri	Ortalamalar Farkı	P
Beraber Yaşamak	Muhafazakar	Otoriter	,54	,875
		Uzlaşıcı	-1,00	,485
		Demokrat	-1,04	,437
	Otoriter	Muhafazakar	-,54	,875
		Uzlaşıcı	-1,54	,075
		Demokrat	-1,58	,057
	Uzlaşıcı	Muhafazakar	1,00	,485
		Otoriter	1,54	,075
		Demokrat	-,04	1,000
	Demokrat	Muhafazakar	1,04	,437
		Uzlaşıcı	1,58	,057
		sosyalist	,04	1,000

Tablo 63'te görüldüğü gibi, romantizm ve eş seçimi tutumu ve baba tutumları değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan MANOVA sonsrası Scheffe testi sonucuna göre baba tutumları ve beraber yaşamak alt ölçeği puanları arasında farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>.05).

Katılımcılarının siyasi görüşlerine göre romantizm ve eş seçimi tutum ölçeğinin, fark olup olmadığını Manova testi uygulanarak bakılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 64'te mevcuttur

Tablo 64 Siyasi görüşe göre romantizm ve eş seçimi tutumim tutumu ile iligli fark olup olmadığını Manova testi

Bağımlı Değişken	Siyasi Görüş	N	X	S	sd	F	P
Birlikte Yaşamak	Liberal-Demokrat	91	12,3187	4,78	7-490	,483	,695
	Sosyal Demokrat	144	11,8472	4,88			
	Sosyalist	134	12,3657	4,89			
	Milliyetçi	131	11,8168	4,50			
Yalnız ve Tek Doğru	Liberal-Demokrat	91	14,0220	3,23	7-490	,281	,839
	Sosyal Demokrat	144	13,8819	3,06			
	Sosyalist	134	13,7090	2,69			
	Milliyetçi	131	13,7176	2,84			
Aşk Yeterlidir	Liberal-Demokrat	91	14,4615	3,32	7-490	,852	,466
	Sosyal Demokrat	144	14,2569	3,40			
	Sosyalist	134	13,8881	3,63			
	Milliyetçi	131	13,8244	3,59			
Çaba Gösterme	Liberal-Demokrat	91	13,2637	2,93	7-490	1,613	,185
	Sosyal Demokrat	144	13,4375	2,92			
	Sosyalist	134	12,7463	2,64			
	Milliyetçi	131	13,0000	2,58			
İdealleştirme	Liberal-Demokrat	91	13,1319	3,03	7-490	,072	,975
	Sosyal Demokrat	144	13,1250	2,48			
	Sosyalist	134	13,1642	2,55			
	Milliyetçi	131	13,0229	2,46			
Zıt Kutuplar	Liberal-Demokrat	91	13,2198	2,80	7-490	2,740	,043
	Sosyal Demokrat	144	13,1319	2,37			
	Sosyalist	134	12,9925	2,49			
	Milliyetçi	131	12,3817	2,61			
Tam Güven	Liberal-Demokrat	91	15,5165	3,02	7-490	,134	,940
	Sosyal Demokrat	144	15,7292	2,74			
	Sosyalist	134	15,7313	3,15			
	Milliyetçi	131	15,6107	3,03			

Tablo 64'te görüldüğü gibi, dört farklı siyasi görüş kategorisindeki katılımcıların REST ölçeği (Beraber yaşama) alt ölçeği, (Yalnız ve tek doğru) alt ölçeği, (Aşk yeterli) alt ölçeği, (Çaba gösterme) alt ölçeği, (İdealleştirme) alt ölçeği, (Zıt kutuplar) alt ölçeği ve (Tam güven) alt ölçeği puanlarının cinsiyet kategorilerine göre fark gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (Tek Yönlü MANOVA) yapılmıştır.

Test öncesi, tek değişkenli normallik koşulu, normallik testeleri ve uç değerlerle çok değişkenli normallik koşulu da Mahalanobis değerlerinin hesaplanmasıyla kontrol edilmiş, verilerin her iki şekilde de normal dağıldığı görülmüştür.

Box testi, Covaryans matrisleri arasında anlamlı fark olmadığını ($p=0,118, p>0,05$), Levene testi de REST ölçeği Beraber yaşama alt ölçeği puanları ($p= 0,531$, $p>0,05$), Yalnız ve tek doğru alt ölçeği puanları($p= 0,327$, $p>0,05$), Aşk yeterli alt ölçeği puanları ($p= 0,248$, $p>0,05$), Çaba gösterme alt ölçeği puanları($p= 0,274$, $p>0,05$), İdealleştirme alt ölçeği puanları($p= 0,305$, $p>0,05$), Zıt kutuplar alt ölçeği puanları($p= 0,336$, $p>0,05$) ve Tam güven alt ölçeği puanları($p= 0,641$, $p>0,05$) için hata varyanslarını eşit kabul edilebileceğini göstermiştir.

Tablo 64'ün anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, beraber yaşama düzeyinin siyasi görüşlerine bağlı değişimin ($p=0,695$, $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Tablo 64'ün anlamlılık sütununda, romantizm ve eş seçimi tutum, yalnız ve tek doğru düzeyinin siyasi görüşlerine bağlı değişimin ($p=0,839$, $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 64'ün anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, aşk yeterli düzeyinin siyasi görüşlerine bağlı değişimin (p=0,466, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 64'ün anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, çaba göstermeme düzeyinin siyasi görüşlerine bağlı değişimin (p=0,185, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 64'ün anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, idealleştirme düzeyinin siyasi görüşlerine bağlı değişimin (p=0,975, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 64'ün anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, zıt kutuplar düzeyinin siyasi görüşlerine bağlı değişimin (p=0,043, p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı oluğu anlaşılmaktadır. Tablo 64'ün anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, tam güven düzeyinin siyasi görüşlerine bağlı değişimin (p=0,940, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. [F(21-1408) =,909 , p>0,05 Wilks'Λ= 0,962, kısmi η2= 0,013]

Katılımcıların romantizm ve eş seçimi tutumu, zıt kutuplar doğru boyut ile siyasi görüşleri arasında anlamı olduğu anlaşıldığında Scheffe testi yapılmıştır

Tablo 65 Katılımcıların romantizm ve eş seçim tutum, zıt kutular boyut ile siyasi görüşleri arası anamlılı Scheffe testi

Bağımlı Değişken	Siyasi görüş	Siyasi görüş Kategorileri	Ortalamalar Farkı	P
Zıt kutuplar	Liberal-demokrat	Sosyal demokrat	,09	,996
		sosyalist	,02	,934
		Milliyetçi	,08	,122
	Sosyal demokrat	Liberal-demokrat	-,09	,996
		sosyalist	,14	,976
		Milliyetçi	,75	,115
	Sosyalist	Liberal-demokrat	-,23	,934
		Sosyal demokrat	-,14	,976
		Milliyetçi	,61	,284
	Milliyetçi	Liberal-demokrat	-,84	,122
		Sosyal demokrat	-,75	,115
		sosyalist	-61	,284

Tablo 65'de görüldüğü gibi , romantizm ve eş seçimi tutumu ve siyasi görüş değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan MANOVA sonsrası Scheffe testi sonucuna göre siyasi görüş ve zıt kutuplar alt ölçeği puanları arasında farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>.05).

Katılımcılarının yaşlarına göre romantizm ve eş seçimi tutum ölçeğinin, fark olup olmadığını Manova testi uygulanarak bakılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 66'da mevcuttur.

Tablo 66 Yaşa göre romantizm ve eş seçimi tutumim tutumu ile iligli fark olup olmadığını Manova testi

Bağımlı Değişken	Yaş	N	X	S	sd	F	P
Birlikte Yaşamak	18-20	154	12,1364	5,06	7-489	,656	,623
	21-23	255	12,0902	4,81			
	24-26	58	11,9655	4,09			
	27-29	24	10,9167	3,91			
	30 ve üzeri	9	13,7778	4,09			
Yalnız ve Tek Doğru	18-20	154	14,0260	2,91	7-489	,457	,767
	21-23	255	13,7490	2,97			
	24-26	58	13,8448	2,85			
	27-29	24	13,3750	3,15			
	30 ve üzeri	9	13,2222	2,59			
Aşk Yeterlidir	18-20	154	14,4026	3,25	7-489	1,506	,199
	21-23	255	13,9137	3,62			
	24-26	58	14,5690	3,58			
	27-29	24	13,0417	3,50			
	30 ve üzeri	9	13,0000	2,74			
Çaba Gösterme	18-20	154	13,2792	3,00	7-489	1,198	,311
	21-23	255	13,0784	2,57			
	24-26	58	12,9310	3,16			
	27-29	24	13,3750	2,41			
	30 ve üzeri	9	11,3333	1,73			
İdealleştirme	18-20	154	13,2078	2,54	7-489	2,859	,023
	21-23	255	13,1490	2,59			
	24-26	58	13,4828	2,55			
	27-29	24	11,6667	2,84			
	30 ve üzeri	9	11,7778	2,05			
Zıt Kutuplar	18-20	154	13,0390	2,54	7-489	1,643	,162
	21-23	255	12,7569	2,55			
	24-26	58	13,5690	2,56			
	27-29	24	12,3333	2,75			
	30 ve üzeri	9	12,5556	2,19			
Tam Güven	18-20	154	15,9481	2,90	7-489	1,004	,405
	21-23	255	15,5961	3,00			
	24-26	58	15,6207	2,70			
	27-29	24	14,7500	3,90			
	30 ve üzeri	9	15,2222	1,92			

Tablo 66'da görüldüğü gibi, beş farklı yaş kategorisindeki katılımcıların REST ölçeği (Beraber yaşama) alt ölçeği, (Yalnız ve tek doğru) alt ölçeği, (Aşk yeterli) alt ölçeği, (Çaba gösterme) alt ölçeği, (İdealleştirme) alt ölçeği, (Zıt kutuplar) alt ölçeği ve (Tam güven) alt ölçeği puanlarının yaş kategorilerine göre fark gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (Tek Yönlü MANOVA) yapılmıştır.

Test öncesi, tek değişkenli normallik koşulu, normallik testeleri ve uç değerlerle çok değişkenli normallik koşulu da Mahalanobis değerlerinin hesaplanmasıyla kontrol edilmiş, verilerin her iki şekilde de normal dağıldığı görülmüştür. Box testi, Covaryans matrisleri arasında anlamlı fark olmadığını ($p=0,142, p>0,05$), Levene testi de REST ölçeği Beraber yaşama alt ölçeği puanları ($p= 0,059$, $p>0,05$), Yalnız ve tek doğru alt ölçeği puanları($p= 0,715$, $p>0,05$), Aşk yeterli alt ölçeği puanları ($p= 0,458$, $p>0,05$), Çaba gösterme alt ölçeği puanları($p= 0,024$, $p<0,05$), İdealleştirme alt ölçeği puanları($p= 0,833$, $p>0,05$), Zıt kutuplar alt ölçeği puanları($p= 0,886$, $p>0,05$) ve Tam güven alt ölçeği puanları($p= 0,071$, $p>0,05$) için hata varyanslarını eşit kabul edilebileceğini göstermiştir.

Tablo 66'nın anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, beraber yaşama düzeyinin yaşa bağlı değişimin ($p=0,623$, $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Tablo 66'nın anlamlılık sütununda, romantizm ve eş seçimi tutum, yalnız ve tek doğru düzeyinin yaşa bağlı değişimin ($p=0,767$, $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Tablo 66'nın anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, aşk yeterli düzeyinin yaşa bağlı değişimin ($p=0,199$, $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Tablo 66'nın anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, çaba göstermeme düzeyinin yaşa bağlı

değişimin (p=0,311, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Tablo 66'nın anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, idealleştirme düzeyinin yaşa bağlı değişimin (p=0,023, p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 58'in anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, zıt kutuplar düzeyinin yaşa bağlı değişimin (p=0,162 p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Tablo 66'nın anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, tam güven düzeyinin yaşa bağlı değişimin (p=0,405, p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. [F(28-1765) =1,140, p>0,05 Wilks'Λ= 0,937, kısmi η2= 0,016].

Katılımcıların romantizm ve eş seçimi tutumu, idealleştirme boyut ile yaşları arasında anlamı olduğu anlaşıldığında Scheffe testi yapılmıştır

Tablo 67 Katılımcıların romantizm ve eş seçimi tutumim tutumu, idealleştirme boyut ile yaşları arası anamlılı Scheffe testi

Bağımlı Değişken	Yaş	Yaş Kategorileri	Ortalamalar Farkı	P
İdaelleştirme	18-20	21-23	,05	1,000
		24-26	,17	1,000
		27-29	1,22	,851
		30 ve +	-1,64	,908
	21-23	18-20	-,05	1,000
		24-26	,12	1,000
		27-29	1,17	,856
		30 ve +	-1,69	,896
	24-26	18-20	-,17	1,000
		21-23	-,12	1,000
		27-29	1,05	,935
		30 ve +	-1,81	,890
	27-29	18-20	-1,22	,851
		21-23	-1,17	,856
		24-26	-1,05	,935
		30 ve +	-2,86	,670
	30 ve +	18-20	1,64	,908
		21-23	1,69	,896
		24-26	1,81	,890
		27-29	2,86	,670

Tablo 67'de görüldüğü gibi, romantizm ve eş seçimi tutumu ve yaş değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan MANOVA sonsrası Scheffe testi sonucuna göre ve idealleştirme alt ölçeği puanları arasında farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>.05).

Katılımcılarının uyruklarına göre romantizm ve eş seçimi tutumim tutum ölçeğinin, fark olup olmadığını Manova testi uygulanarak bakılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 68'te mevcuttur

Tablo 68 Katılımcılarının uyruklarına göre romantizm ve eş seçimi tutum ölçeğinin, fark olup olmadığını Manova testi

Bağımlı Değişken	Uyruk	N	X	S	sd	F	P
Birlikte Yaşamak	KKTC	115	12,0174	4,72	7-491	3,546	,030
	TC	366	11,9317	4,79			
	KKTC-TC	19	14,8947	3,49			
Yalnız ve Tek Doğru	KKTC	115	13,5304	2,50	7-491	2,882	,057
	TC	366	13,8333	3,03			
	KKTC-TC	19	15,2632	3,11			
Aşk Yeterlidir	KKTC	115	13,8609	3,21	7-491	,516	,597
	TC	366	14,1749	3,60			
	KKTC-TC	19	13,6319	3,08			
Çaba Gösterme	KKTC	115	12,8522	3,10	7-491	1,111	,330
	TC	366	13,1503	2,64			
	KKTC-TC	19	13,7895	2,95			
İdealleştirme	KKTC	115	13,0957	2,72	7-491	1,622	,199
	TC	366	13,0601	2,56			
	KKTC-TC	19	14,1579	2,29			
Zıt Kutuplar	KKTC	115	12,8000	2,67	7-491	1,098	,334
	TC	366	12,9071	2,54			
	KKTC-TC	19	13,7368	2,16			
Tam Güven	KKTC	115	15,2957	3,38	7-491	1,294	,275
	TC	366	15,7486	2,87			
	KKTC-TC	19	16,1579	2,06			

Tablo 68'te görüldüğü gibi, üç farklı uyruk kategorisindeki katılımcıların REST ölçeği (Beraber yaşama) alt ölçeği, (Yalnız ve tek doğru) alt ölçeği, (Aşk yeterli) alt ölçeği, (Çaba gösterme) alt ölçeği, (İdealleştirme) alt ölçeği, (Zıt kutuplar) alt ölçeği ve (Tam güven) alt ölçeği puanlarının uyruk kategorilerine göre fark gösterip göstermediğini belirlemek için tek yönlü çok değişkenli varyans analizi (Tek Yönlü MANOVA) yapılmıştır.

Test öncesi, tek değişkenli normallik koşulu, normallik testeleri ve uç değerlerle çok değişkenli normallik koşulu da Mahalanobis değerlerinin hesaplanmasıyla kontrol edilmiş, verilerin her iki şekilde de normal dağıldığı görülmüştür. Box testi, Covaryans matrisleri arasında anlamlı fark olmadığını ($p=0,004, p<0,05$), Levene testi de REST ölçeği Beraber yaşama alt ölçeği puanları ($p= 0,152$, $p>0,05$), Yalnız ve tek doğru alt ölçeği puanları($p= 0,312$, $p>0,05$), Aşk yeterli alt ölçeği puanları ($p= 0,441$, $p>0,05$), Çaba gösterme alt ölçeği puanları($p= 0,056$, $p>0,05$), İdealleştirme alt ölçeği puanları($p= 0,833$, $p>0,05$), Zıt kutuplar alt ölçeği puanları($p= 0,455$, $p>0,05$) ve Tam güven alt ölçeği puanları($p= 0,114$, $p<0,05$) için hata varyanslarını eşit kabul edilebileceğini göstermiştir.

Tablo 68'in anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, beraber yaşama düzeyinin uyruğa bağlı değişimin ($p=0,030$, $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 68'in anlamlılık sütununda, romantizm ve eş seçimi tutum, yalnız ve tek doğru düzeyinin uyruğa bağlı değişimin ($p=0,057$, $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Tablo 68'in anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, aşk yeterli düzeyinin uyruğa bağlı değişimin ($p=0, 597$, $p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 68'in anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, çaba göstermeme düzeyinin uyruğa bağlı değişimin (p=0,330, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Tablo 68'in anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, idealleştirme düzeyinin uyruğa bağlı değişimin (p=0,199, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Tablo 68'in anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, zıt kutuplar düzeyinin uyruğa bağlı değişimin (p=0,334, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. Tablo 68'in anlamlılık sütununda romantizm ve eş seçimi tutum, tam güven düzeyinin uyruğa bağlı değişimin (p=0,275, p>0,05) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır. [F(14-982) =1,565, p>0,05 Wilks'Λ= 0,957, kısmi η2= 0,022].

Katılımcıların romantizm ve eş seçimi tutumu, beraber yaşama boyut ile uyrukları arasında anlamı olduğu anlaşıldığında Scheffe testi yapılmıştır

Tablo 69 Katılımcıların romantizm ve eş seçim tutumu, beraber yaşama boyut ile uyrukları arası anamlılı Scheffe testi

Bağımlı Değişken	Uyruk	Uyruk Kategorileri	Ortalamalar Farkı	P
Beraber Yaşamak	KKTC	TC	,09	,986
		KKTC-TC	-2,88*	,050
	TC	KKTC	-,86	,986
		KKTC-TC	-2,96*	,030
	KKTC-TC	KKTC	2,88*	,050
		TC	2,96*	,030

Tablo 69'da görüldüğü gibi, romantizm ve eş seçimi tutumu ve uyruk değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan MANOVA sonsrası Scheffe testi sonucuna göre KKTC uyruk kategorisi ile beraber yaşamak alt ölçeği puanları KKTC-TC kategorisi, TC uyruk kategoresi ile beraber yaşamak alt ölçeği puanları KKTC kategorisi ve KKTC-TC uyruk karegoresi ile beraber yaşamak alt ölçeği puanları KKTC ve TC

kategorileri lehine istatiksel olarak (p<.05) düzeyde anlamlı bir fark saptanmıştır. Bu durum, KKTC-TC uyruk kategoresinin TC ve KKTC grubuna göre daha fazla beraber yaşamaya dair inançları olduklarını ortaya koymaktadır.

Katılımcıların romantizm ve eş seçimi tutumu, yalnız ve tek doğru boyut ile uyrukları arasında anlamı olduğu anlaşıldığında Scheffe testi yapılmıştır.

Tablo 70 Katılımcıların romantizm ve eş seçimi tutumu, yalnız ve tek doğru boyut ile uyrukları arası anamlılı Scheffe testi

Bağımlı Değişken	Uyruk	Uyruk Kategorileri	Ortalamalar Farkı	P
Yalnız ve Tek Doğru	KKTC	TC	-,30	,626
		KKTC-TC	-1,73	,058
	TC	KKTC	,30	,626
		KKTC-TC	-1,43	,116
	KKTC-TC	KKTC	1,73	,058
		TC	1,43	,116

Tablo 70'de görüldüğü gibi, romantizm ve eş seçimi tutumu ve uyruk değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan MANOVA sonsrası Scheffe testi sonucuna göre uyruk kategoriler ve yalnız ve tek doğru alt ölçeği puanları arasında farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>.05).

5.5 Çalışma Boyunca Elde Edilen Nitel Bulgular

Tablo 71 Nitel çalışma katılımcılarının demografik bilgileri

Demografik Özellikler		f	%
Cinsiyet	Kadın	9	64
	Erkek	16	36
Yaş	19	5	20
	20	4	16
	21	4	16
	22	3	12
	23	3	12
	24	4	16
	25	2	8
Eğitim Durumu	Üniversite öğrencisi	20	100
İlişki Süresi	İlişki yok	3	12
	3 aylık	2	8
	4 aylık	1	4
	5 aylık	1	4
	6 aylık	2	8
	1 yıllık	2	8
	1 yıldan fazla	6	24
	2 yıllık	5	20
	3 yıllık	3	12

Tablo 71'de görüldüğü gibi, çalışmanın nitel kısmı 25 üniversite öğrencisinden oluşan katılımcılarla yapılan yarı-yapılandırılmış görüşmelerin analizinden oluşmaktadır. Nitel çalışmaya katılan 25 katılımcıdan 16'sı (%64) erkek ve 9'u (%36) kadındır. Katılımcıların tümü üniversite lisans öğrencisidir. Yaş aralıkları ise; 5 (%20) katılımcı 19 yaşında, 4 (%16) katılımcı 20 yaşında, 4 (%16) katılımcı 21 yaşında, 3 (%12) katılımcı 22 yaşında, 3 (%12) katılımcı 23 yaşında, 4 (%16) katılımcı 24 yaşında ve 2 (%8) katılımcı ise 25 yaşındadır. Katılımcıların ilişki durumları bakıldığında; 25 katılımcıdan 3 (%12)'ün ilişkisi yok, 2 (%8) katılımcının 3 aylık, 1 (%4) katılımcının 4 aylık, 1 (%4) katılımcının 5 aylık, 2 (%8) katılımcının 6 aylık, 2 (%8) katılımcının 1 yıllık ilişkisi, 6 (%24) katılımcının 1 yıldan fazla süre ilişkisi, 5 (%20) katılımcının 2 yıllık ilişkisi, 3 (%12) katılımcının 3 yıllık ilişkisi vardır.

25 katılımcı ile yapılan yarı-yapılandırılmış görüşme soruları tematik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Katılımcılara yöneltilen "***Soru 1: Romantik ilişkilerde etkili iletişim becerilerinin rolü nedir?***" sonucunda, 22 farklı şekilde tanımlamalarda bulunmuşturlar. Şekil 13'te görüldüğü gibi;

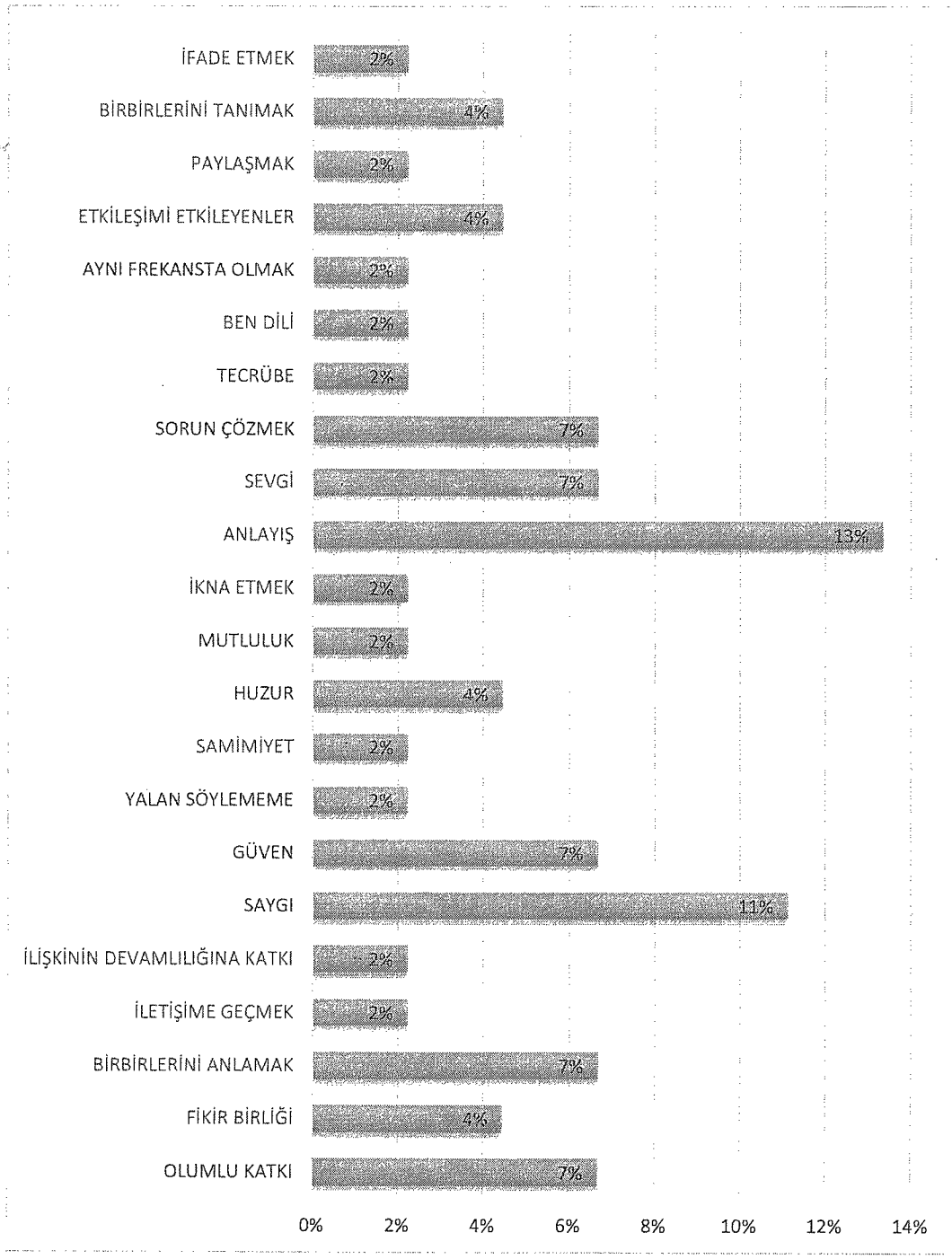

Şekil 3 Romantik ilişkilerde etkili iletişim becerilerin rolü

Katılımcılar romantik ilişkilerde etkili iletişim becerilerinin rolünü tanımlarken partnerlerinde arzu ettikleri özelliklerini de dile getirmiştirler. Şekil 13'te de görüldüğü gibi; "anlayış" (%13) ve "saygı" (%11) en çok ifade edilenlerdir. *Katılımcı 5 "Birbirilerine saygı ve güven duygusuyla hareket eden kişiler birbirleriyle iletişim kurmada sorun yaşamazlar". Katılımcı 10 "Romantik ilişkilerde etkili iletişimin rolü anlayışlı olmak, saygılı olmaktır. Sevgi ve saygı çerçevesinde etkili iletişim yol alır". Katılımcı 17 "Etkili iletişim olursa kişiler birbirlerini daha iyi anlar ve daha doğru kararlar alırlar. Buda ilişkinin bir parçasıdır". Katılımcı 19 "Iletişimin rolü bana göre % 100' dür, çünkü bir ilişkinin ister romantik olsun, isterse diğer her hangi bir ilişki şekli olsun. Birbirini anlayabilmek ve derdini anlatabilmek karşı tarafa çok önemlidir. Aynı frekansta konuşmak deyimi de tam olarak bunu anlatıyor. Yani birbirini anlayabilecek şekilde konuşmak. Biz ne kadar şey söylersek söyleyelim, eğer karşımızdakinin anlayacağı frekans aralığında değilse söylediklerimiz boş yere konuşmuş oluruz".* Katılımcıların ifadeleriyle, saygının ve anlayışının her ilişki için önemli olduğunu birkez daha vurgulanmıştır (Yüksel-Şahin, 2012). İletişim becerilerin ilk şartı olan "kendini tanımak" kapsamında katılımcıların "birbirlerini tanımak" (%4) ve "birbirlerini anlamak" (%7) şeklinde iletişim becerilerin katkılarını dile getirmiştirler. Katılımcılar; "sorun çözmek" (%7), "sevgi" (%7), "ve "güven" (%7) da kullanılan ifadeler arasındadır. İletişim kurma nedenlerimiz arasında yer alan "sorun çözme", "sevilmek" ve "değerli olmak" noktalarıyla örtüşen ifadeleri aktarmıştır. *Katılımcı 7 "Romantik ilişkilerde etkili iletişim becerilerinin rolü önemlidir çünkü kişi kendini ifade etmeli ve ederken yalan söylememeli ve gerçekten hissettiklerini ifade etmeli". Katılımcı 12 "Çiftlerin birbirlerini daha iyi anlamaları açısından, ayrıca bu ilişkinin devamı*

açısından önemlidir. Problemleri doğru anlayabilme ve ortadan kaldırabilme konusunda işlevsel olmalıdır" Katılımcı 22 "Bireylerin birbirlerini daha iyi tanımalarıdır. İlişkiyi daha düzgün ve anlaşılır hale getirir". Ayrıca, bireylerin empatik bir ortamda olmasıyla kendilerini güvende hissetmektediler (Canel 2011). *Katılımcı 21 "Bence romantik ilişki kavramı da artık çürümeye başladı. Çünkü eşler arasında ki duygular iletişimler günümüz de bitik halde. Ne kadar romantiklik olsa da eşler arasında kıskançlık, sadakatsizlik, aile büyüklerinin müdahaleleri gibi birçok neden var sayabileceğim etkili iletişimi çok etkiliyor. Yine de istinaslar var tabi ki bunlar da kendi aralarında iletişimini sağlam tutanlar ve özellikle eş seçiminin öneminden sonra oluşan güzel romantik ilişkilerdir bence."*Böylece, katılımcıların "güven" ifadesine vurgu yapmaları, empatik bir ortama duydukları ihtiyacı da vurgulamaktadır. "Ben dili" (%2) kullanmakla beraber iletişime geçilen kişiyi suçlanamaktan kaçınılması, samimiyet" (%2) ve "yalan söylememe" saygı duyulma ve dürüst olunması ihtiyacını vurgulamaktadır (Yüksel-Şahin 2012). "Huzur" (%4), "İkna etmek" (%), "mutluluk" (%2) ve "paylşamak" (%2) bireyin beklentilerini ve duygu düşüncelerini somut konuşmak noktasında aktarmasını vurgulamaktadır. *Katılımcı 8 "İlişkilerde huzurlu ve mutlu olması açısından çok önemlidir. Çünkü bireyler bu şekilde birbiriyle iletişim kurarken herhangi bir sorun yaşamayıp bireylerin mutlu olması acısından önemlidir".* Katılımcıların ifadelerinde de anlaşıldığı gibi etkili iletişim becerileri ilişkiye yön veren önemli bir güçtür.

"Soru 2: İletişim becerilerinin doğru eş seçme sürecinde ne gibi olumlu katkısı bulunmaktadır?" katılımcıların vermiş olduğu yanıtlar doğrultusunda Şekil 14'de yer alan ifadeler elde edilmiştir.

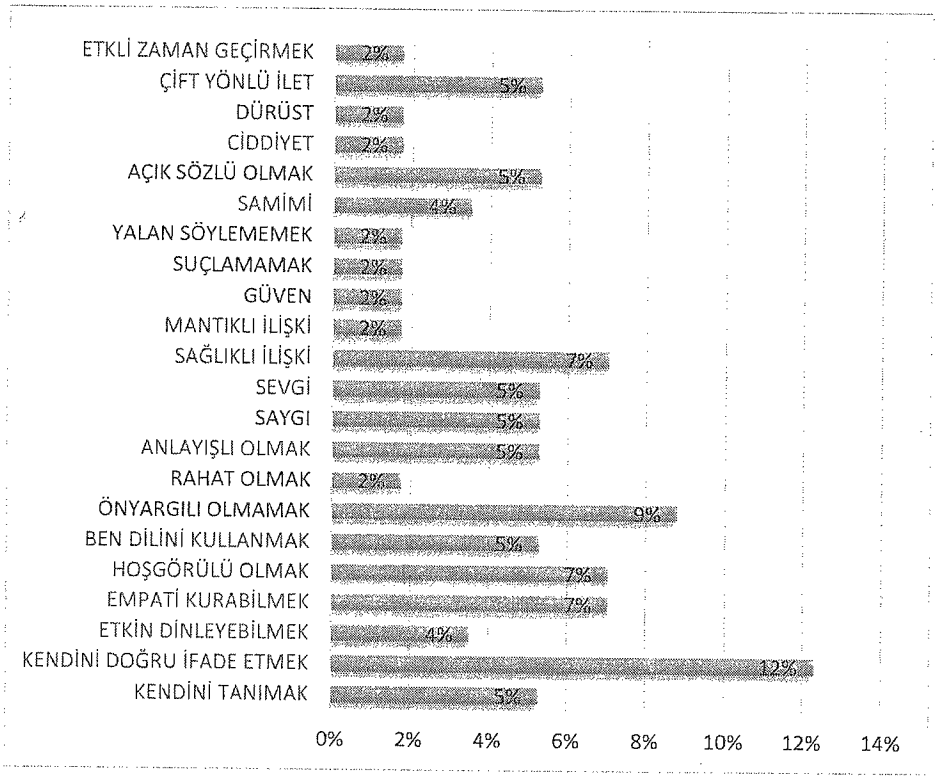

Şekil 4 İletişim becerilerinin doğru eş seçme sürecinde olumlu katkısı

"Kendini doğru ifade etmek" (%12) en çok yüzlediğe sahip olunan temadır. *Katılımcı 12 "Kendini tanıyan, ifade etmekte zorlanmayan, doğru empati becerilerine sahip olan kişiler ileride eş seçme sürecinde başarılı olabilirler". Katılımcı 11 "Kendini açmak ve kendini doğru ifade edebilmek doğru eş seçimine olumlu katkıda bulunur. Bunun için öncelikle kendini tanımak gerekir. Bu becerilere sahip olan kişinin eş seçmesi daha kolaylaşır". Katılımcı 19"Samimi, doğru, yalan ve riyakârlıktan uzak, direkt birincil kişi olarak kendimizi ifade ettiğimiz zaman doğru eş seçme sürecinde önemli bir adım*

atmış oluruz". Bireyin etki iletişim becerileri arasında kendini doğru ifade etmesi, 'somut konuşmak', 'tam ve tek mesaj yollamak' ve 'uygun bir biçimde kendini açması' noktlarıyla örtüşmektedir (Hartley 2012; Yüksel-Şahin 2012). Etkili iletişim becerilerinin doğru eş seçme sürecinde önemini vurgulamış olmaktadır. "Önyargılı olmamak" (%9) bireyin iletişime geçmiş olduğu karşıdaki kişiye içten saygı göstermesini vurgulamaktadır. Yani, kişinin özellikleri ne olursa olsun hoşgörü ve saygı ile davranılmasını vurgulamaktadır. Böylece, doğru eş seçimi konusunda"Önyargılı olmamak" konusununda önemi vurgulanmış olmaktadır. *Katılımcı 3 "Ön yargılı olunmamalı,kişi kendini net ve açık bir şekilde ifade edebilmeli, kişi rahat davrana bilmeli, empati kurmayı bilmek, anlayışlı ve hoşgörülü olmak ve son olarak saygı ve sevgi çerçevesinde olunursa eş seçmede olumlu olunabilir".* Katılımcıların ifadeleri "Sağlıklı ilişki" (%7), olarak genel bir tema ortaya çıkmasını sağlamıştırlar.%5'lik dilim içerisinde yer alan "Çift yönlü iletişim", "Açık sözlü olmak", "Sevgi", "Saygı", "Anlayışlı olmak", "Ben dilini kullanmak" ve "Kendini tanımak" yer almaktadır.%4'lik dilim içerisinde yer alan "Samimi olmak" ve "Etkin dinlemek" yer almaktadır. %2'lik dilim içerisinde yer alan "Etkili zaman geçirmek", "Dürüst", "Ciddiyet", "Yalan söylememek", "Suçlamamak", "Güven", "Mantıklı ilişki", "Rahat olmak", yer almaktadır. Katılımcıların ifadelerine bakıldığı zaman etkili iletişim becerilerinin bileşenlerini dile getirmiştirler. *Katılımcı 21 "Birlikte geçirilen zamanın darlığı olumsuz yönde etkiler. Daha çok zaman geçirip birbirleriyle iletişim kurma becerilerinin görülmesi lazım diye düşünüyorum. İletişim tek yönlü değil karşılıklı olmalıdır. Sözel iletişimde birbirlerini dinlemeleri gibi birçok şey sayabiliriz. Bu tür şeyler biraz olsun doğru eş seçmeye yardımcı olur". Katılımcı 6 "Bence kişi sadece birinden hoşlandığı*

*zaman saflıkla kendini ifade etmeli ve yalan ve abartmadan sadece hissettiklerini ifade etmelidir."*Doğru eş seçimi yaparken iletişim becerilerine duyulan ihtiyaç vurgulanmış olmaktadır.

Katılımcıların ***"Soru 3:Size göre eşinizde olması gereken kriterler nelerdir?"*** kapsamında vermiş olduğu yanıtlar, Şekil 15'de yer alan ifadeleri orta çıkarmıştır.

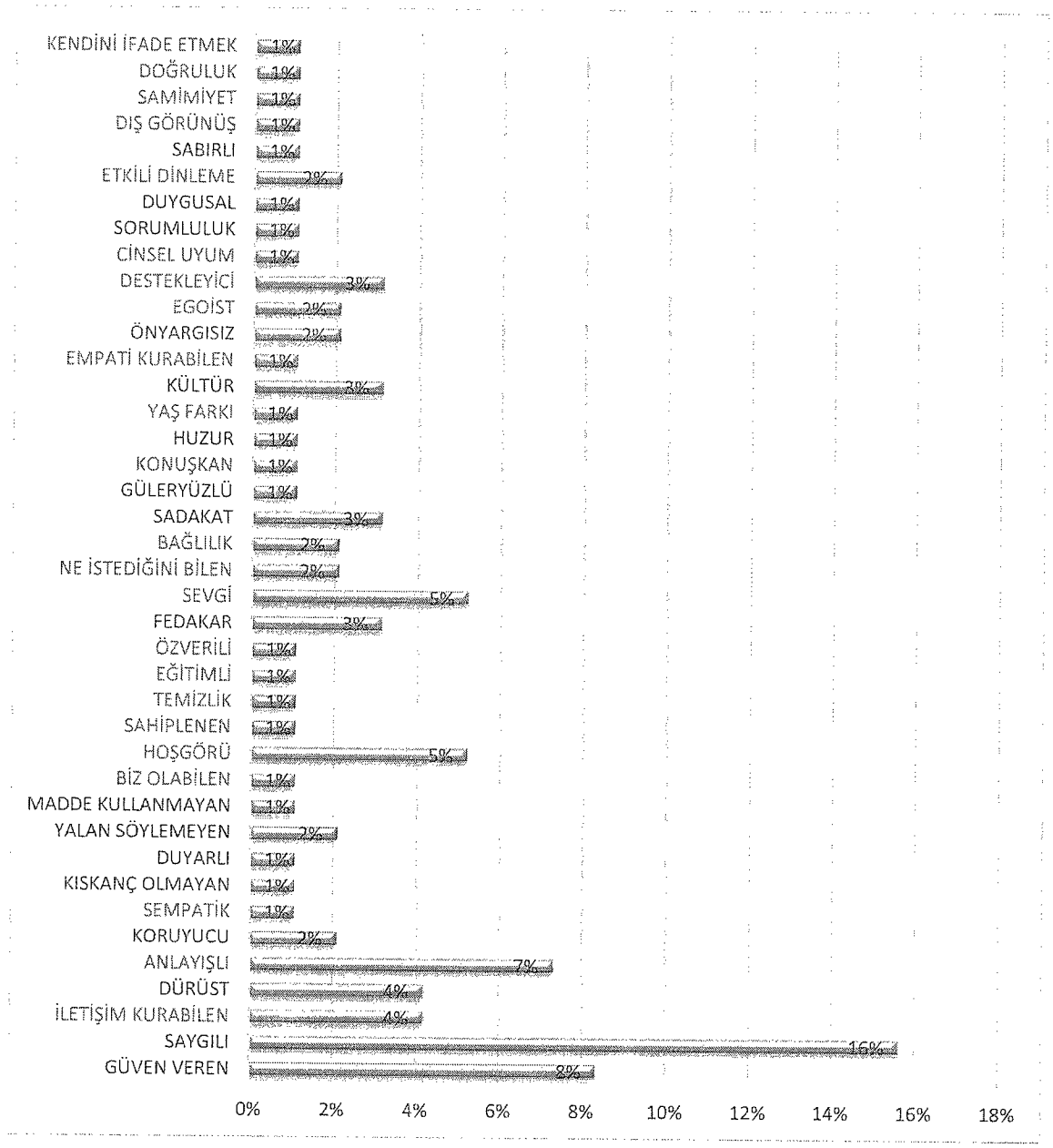

Şekil 5 Katılımcıların eşlerinde olması gereken kriterlerKatılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu ettikleri özelliklerin başında "Saygılı olması" (%16) yer almaktadır. "Saygılı olması" özelliğinin en çok ifade edilen özellikler arasında yer alması sağlıklı iletişim kurabilmek adına önemli bir unsurdur. *Katılımcı 18 "En başta saygılı olması benim için çok önemlidir. Çünkü bana göre saygı bittiğinde sevgide biter. Daha sonra hoşgörülü olmasını beklerim. Birde bana güven vermesi çok önemlidir".* "Güven veren" (%8) ve "Anlayışlı olmak" (%7) ilk üç içerisinde yer almaktadır.

%5 'lik dilim içerisinde "Sevgi" ve "Hoşgörü yer almaktadır. %4 'lik dilim içerisinde "Dürüst" (%4) ve "İletişim kurabilen" (%4) ve "Destekleyici" yer almaktadır. *Katılımcı 16 "Karşılıklı iletişimin sağlanması, isteklerimin elinden geliyorsa yapması gerekir, sürprizlerle dolu birisi olmalı, ilgi ve sevgisinin olması yeterli değil bunu göstermeli, yanımda olduğunu hissettirmeli ve ben bir karar verdiğimde bunu desteklemeli en önemlisi iyi bir iletişim kurup beni bir konuda yargılamadan anlamaya çalışmalı".* %3'lük dilim içerisinde, "Kültürel olarak benzer" (%3), "Fedakar" (%3) ve Sadakat (%3) yer almaktadır. %2'lik dilim içerisinde yer alan "Etkin dinleme", "Egoist olmayan", "Önyargısız", "Bağlılık", "Ne istediğini bilen" ve "Yalan söylemeyen" yer almaktadır.

%1'lik dilim içerisinde yer alan "Kendini ifade eden", "doğruluk", "samimiyet", "dış görünüş", "sabırlı olmak", "duygusal olmak", "sorumluluk", "cinsel uyum", "empati kurabilen", "yaş farkı fazla olmayan", "huzur veren", "konuşkan", "güleryüzlü", "özverili", "eğitimli", "temiz olan", "sahiplenen", "biz olabilen", "madde kullanmayan", "duyarlı", "kıskanç olmayan" ve "sempatik" yer almaktadır. *Katılımcı 20 "Güven ve saygı, Sadakat, Tatlı bir tebessüm".*

Bireysel farklılıklar düşünüldüğü zaman, katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu ettikleri özelliklerde de çeşitlilik gözlenmesi mümkündür.

Eşlerinde bulunması arzu edilen özelliklerin sağlıklı bir ilişki kurabilen bir bireyin özellikleri ile örtüşüğü söylenebilmketedir.

Katılımcıların ***"Soru 4:Evlilikte uyumu ve doyumu olumsuz yönde etkileyen nedenler nelerdir?"*** vermiş olduğu yanıtlardan ortaya çıkan temalar şekil 16'da yer almaktadır.

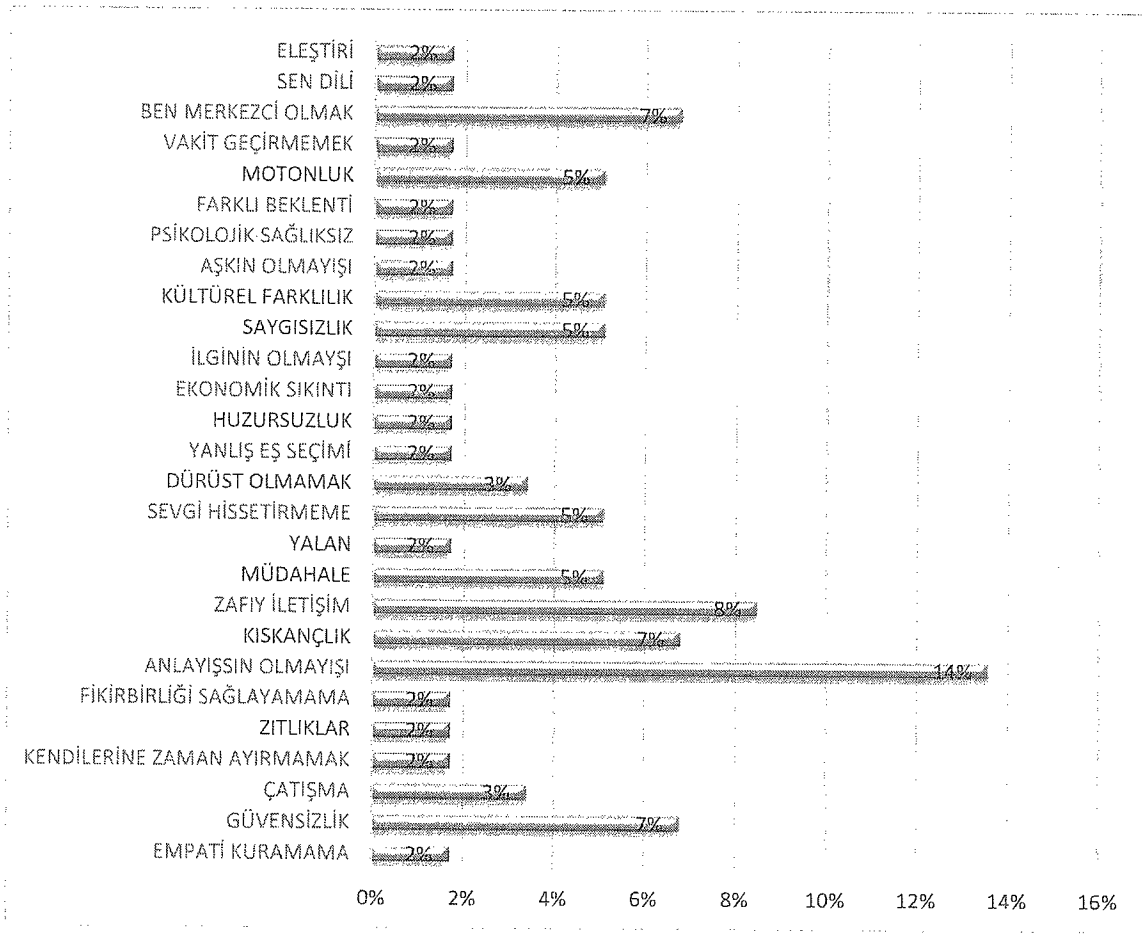

Şekil 6 :Evlilikte uyumu ve doyumu olumsuz yönde etkileyen nedenler

Katılımcıların evlilikte uyumu ve doyumu etkileyen nedeleri listelerken, listenin en başında %14'lik dilim "Anlayış" yer almaktadır. *Katılımcı 8 "Kişilerin birbirlerini anlamaması, kıskançlık, huzursuzluk, yanlış anlaşılmalar, sürekli*

tartışma ortamlarının ortaya çıkması, olumsuz ekonomik koşullar, arada sevginin olmaması, ilginin olmaması". %8 dilimde "Zayıf iletişim" yer almaktadır. %7'lik dilim içerisinde "Ben merkezci olmak", "Kıskançlık" ve "Güvensizlik" yer almaktadır. %5'lik dilim içerisinde "Monotonluk", "Kültürel farklılık", "Saygızılık", "Sevgi hissettirme" ve " Üçüncü kişilerin müdahalesi" yer almaktadır. *Katılımcı 20 "Aile(Kayınbaba-kayınvalide) baskıları ve aileye zaman ayıramama (Birlikte herhangi bir etkinlikte bulunmama), Sürekli fiziksel yorgunluk, Sağlıklı iletişim kuramamak, Benmerkezci davranma, Tahammülsüzlük". Katılımcı 14 "Saygısızlık, saygısızlık ve saygısızlık. Tabi ki sadece bu değil. İletişim bozuklukları, duygusal olarak aşkın sönmesi, bu maddeleri olumsuz yönde etkileyebilir". Katılımcı 16 "Evliliği olumsuz yönde etkileyen uyum ve doyum sorunu öncelikle kültürlerden oluştuğunu kültürel farklılıklardan oluşacağını düşünüyorum".* %3'lük dilim içerisinde "Dürüst olmamak" ve "Çatışma" yer almaktadır. %2'lik dilim içerisinde "Eleştiri", "Sen dili", "Vakit geçirmemek", "Farklı beklenti", "Psikolojik sağlıksızlık", "Aşkın olmayışı", "ilginin olmayışı", "Ekonomik sıkıntı", "Huzursuzluk", "Yanlış eş seçimi", "Yalan", "Fikirbirliği sağlayamama", "Zıtlıklar", "Kendilerine zaman ayırmamak" ve "Empati kurmama" yer almaktadır. *Katılımcı 11 "Duygu ve düşünceleri anlamaya çalışmamak. Beden dilini etkili kullanamamak. Dikkatini karşısında ki kişiye vermemek olumsuz yönde etkileyen sebeplerdir". Katılımcı 25 "Eşlerin birbirlerini dinlemeden suçlamaya başlamaları ve ardından gelen çatışma ilişkiyi olumsuz zedeleyecektir. Bana göre bu durumun ise en önemli nedeni ben dili yerine sen dili yani suçlayıcı dil kullanmamız. O insanı suçlamadan önce neden böyle davrandın demek yerine "sen zaten hep*

böylesin" demek o insanın bizden soğumasına ve onun da başka bir zaman ilk bulduğu fırsatta bizi suçlamaya başlamasına neden olacaktır".

Kısım 6

TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde, çalışma sonuçlarına çerçevesinde yapılan tartışmaya yer verilmiştir. Çalışmada, toplumun var olması, ilişkilerin düzenli bir şekilde yaşanması ve toplumu şekillendiren kurum olan eş seçme, evlilik ve aile üzerine odaklanılmıştır. Topluma sağlıklı bir bakış açısıyla gerekli olan noktaların görülmesi, kısa süreli evlilikler sonucu boşanmaların, kırılmış aile yapılarında yetişen çocukların, hızla artan toplumda suç işleyen çocukların, toplum içerisinde varlıklarını sürdürürken sıkıntılarla karşılaşan gençlerin, durumlarına kadar uzanan derin ve uzun soluklu bir konuya değinilmesidir. Çalışma, sadece eş seçme, evlilik ve aile danışmanlığı kapsamında olmayıp, toplum biliminin, insan ruh sağlığı ile ilişkidir. Toplumsal olarak gelişme evresinde olan bir ülkenin (Kuzey Kıbrıs'ın) örneklem oluşunun ve ülkenin genelinde gündem konusu sorunlarının politik, ekonomik açıdan devam ederken, toplumun sağlam zeminini sarsıntı halinde olduğu gözlemlenen kısa süreli evlilikler açısından toplum adına, harekete geçilmesi ve bu alana katkı sağlanması amaç edinilmiştir.

Çalışmanın katılımcılarının tümünün KKTC vatandaşı olmamasına rağmen, üniversite öğrencilerinin görüşlerini elde etmek (Eğitim Fakültesi öğrencileri oluşları; pedagoji, etkili iletişim ve benzeri dersleri almış olmaları) anlamlıdır.

Kuzey Kıbrıs'ta çözülmesi beklenen sorunların yarım asra aşkın zamandan beri çözüme ulaşılmayışı, özelliklede eğitim adası halindeyken bile gençlerin sağlıksız evlilikler ve eş seçimi süresince vurgu yapılmıştır. Ayrıca, örneklemin çoğunun TC'den gelen katılımcılarından oluşması ve Türkiye'de de boşanma oranlarının artışının fazla oluşu önemli bir durumdur (TUİK, 2015).

Çalışmanın bulguları incelendiğinde de, ilk aşaması olan eş seçme kriterlerine ilişkin ölçek yardımıyla toplanan verilerinin üniversite öğrencilerinin arzu ettikleri eş özelliklerinin ve arzu etmedikleri eş özelliklerinin temelinde hoş görünüm, anlayışının yattığını gözlememek kaçınılmazdır. Örneğin, Kısım 4'te belirtildiği gibi; katılımcıların eşleri olacak kişinin ilk on özellikleri: "Açık görüşlü oluşun, paylaşımcı oluşun, kültürlü, uzlaşıcı oluşun ve uyumlu bir şekilde cinsellik istenilmesi, tahmin edici oluşun, güçlü bir karektere sahip olmasının, iletişim becerilerinin olması gibi özellikler arzu edilenlerdir". Bu özelliklerden de görüldüğü gibi, ciddi anlamda, çatışma-çatışma çözme, uzlaşı, güçlü bir duruş, kendi ifadeleri üzerinde durmak ve benzeri noktalara deyinilen bir sonuç olduğu gözlemleniyor. Genel anlamda da, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs'ta ikamet eden katılımcıların bulundukları kültür ve toplumsal değerlerin aslında onların beklentileri üzerinde de etki sahibi oldukları görülmektedir . Arzu edilen özelliklerin bir şekilde, bireylerin duruşunu sahip oldukları değerleri kaybetmemek, sorunla mücadele, sorunu tahmin etme süresince ne kadar önemli olduğunu gözlemlerimiz arasına eklememiz anlamlı olacaktır. Ayrımcı, cinsel taciz eğilimli, öz-kontrolü olmayan, yasaklayıcı, kaba, doğru olmayan düşünceler, sinsi, bencillik, vurdumduymaz ve dar görüşlü olarak listelenen on özellik arzu edilmeyen özelliklerdir. Burada belirtilen bu on özellik tamamen, ikili ilişkilerle sınırlı olmayan ve toplumun getirdikleri ile mücadele edebilecek

bir kişinin özellikleriyle örtüştüğü düşünülebilir . Bu nedenle, Romantizm ve eş seçimi tutum Ölçeği ve bunun yanında da iletişim becerileri anketi uygulanmıştır. Çünkü, araştırmanın, eş belirleme konusundaki hangi özelliklere dikkat edilirken, onların romantizm ve eş seçimi tutumuna ilişkin görüşleri ve en önemlisi de katılımcının iletişim becerilerinin de tespit edilişi anlamlı bir ilişkinin kurulması adına önem arz etmektedir. Bunlara ek olarak, ilk ölçekteki değişenlerde önemli rol oynadığı, toplumsal değerlerin, tutumların, aile yapılarının da bir şekilde ortaya çıkarılmasının kaçınılmaz olduğu bir durum göz önüne çıkarılmasına yardımcı olmuştur .

Hayatın her evresinde insanların mutlu olma ihtiyacı vardır . Mutluluğun aslında, hayattan alınan doyumla ilişkili olduğunu, doyum içinde bireyin uyum olarak bulunduğu ilişkiler neticesinde gerçekleştiği üzerinde genel olarak durulmaktadır . İnsanın da mutlu olma ihtiyacının bir yemek yeme gibi bir ihtiyaçtan farklı olmadığını ve hayatın bir parçası olduğunu vurgulamak gerekmektedir. Özellikle de küreselleşen dünyanın getirmiş olduğu değişimler, insanların bireysel olarak kişisel mutluluklara, doyumlara odaklanmasının kaçınılmaz olduğu günümüzde, insanın sevgi-ait olma ihtiyacının ne kadar önemli olduğunu, bir bebeğin bağlanma ihtiyacı gibi bir genç yetişkinin duygusal anlamda bağlanma ihtiyacının sevgi ihtiyacının da fark edilmesi gerekmektedir.

Çalışmanın genel amacı da, bireyin mutlu olabilmek, hayatına yeni bir anlam katabilmek adına toplumun yapı taşı olan ailenin oluşturulması ve evlilik için eş belirleme sürecine vurgu yapılmıştır. Eş seçiminde de etkili olabilecek olan noktalar üzerinde durulurken, bireylerin eşlerini belirleme hususunda, iletişim

becerilerinin önemi vurgulanırken, diğer taraftan romantizm ve eş seçimi tutumimine ilişkin tutumlarının da eş seçiminde önemli bir husus olduğu üzerinde durulmuştur. Bunlarla birlikte, bireylerin eşlerinde bulunmasını arzu ettikleri özelliklerle bulunmasını arzu etmedikleri özellikler üzerinde durulmuştur.

Çalışmada yararlanılan kuramsal dayanak yani araştırma için yararlanılan kuramlar; Yaşantısal Aile Terapisi, Bowen Aile Sistem Kuramı, Sosyal Rol Kuramı ve Bağlanma Kuramı'dır. İletişimin ne olduğunu, İletişim türlerini, İletişim modellerini, evlilik, eş seçimi, aile kavramı, bu konularla ilişkili bilgilere yer verilmiştir. Özellikle, sosyal rol kuramı, sosyal öğrenme kuramı, Bowen aile kuramı, yaşantısal aile terapisi ve bağlanma teorisinin üzerinde hareket edilmiştir. Bu kuramlar aracılığı ile ailesel olarak toplumsal açıdan yüklenen mesajların hayatımızdaki yerini gözlemleme şansı yakalanmıştır. Bağlanma kuramının aslında sadece bebeklerde değil yetişkinlerde de devam ettiğini bilinmektedir . Bunun yanında da, sosyal rol kuramı, toplumun bireyler için biçmiş olduğu rollerdir . Bunun yanında da, bireylerin en önemli örneği, sosyalleşerek öğrenme, sosyal öğrenme kuramı ışığında olan öğrenmedir ve insanların hayatlarını şekillendirerek bu şekilde gerçekleştirmektedir.

Çalışmanın içerisinde, iletişim becerileri, romantizm ve eş seçimi tutumimine ilişkin tutum ve arzu edilen ve edilmeyen eş özelliklerine odaklanışmıştır. Böylece bireylerin aslında, neyi nasıl yapacağını neyin doğru neyin yanlış olduğunu görme şansının toplumsal yansıma ışığında olduğunu vurgulanmıştır . Bowen sistem kuramının da aktarım noktasında katkı sağlamaktadır. Ailerle ile arada mesafe olsa bile duygusal bir bağın

hissedilmesini işaret eder (Gladding, 2006). Aktarım bir önceki baş etme, seçme noktalarından meydana gelmektedir .

Çalışmanın amacını oluşturan noktalar ışığında, alan yazısının incelenmesi yapılmıştır. Kuzey Kıbrıs'ı düşündüğümüz zaman, yapılan çalışmaların ne kadar az sayıda olduğu görülmüştür. Kuzey Kıbrıs'ın bulunduğu coğrafya, politik, ekonomik durumunun da değerlendirilmesiyle birlikte, evliliklerin kısa sürede sonlanmasının boşanma oranlarının hızla artmasıyla, bozuk aile yapılarının toplumun yolunda gitmeyen diğer noktaları ile toplum üzerinde iyileşmesi güç olan derin yaraların oluşmasına neden olmuştur (Örneğin zararlı alışkanlıklar, madde kullanımı) . Yakın coğrafya ve benzer özelliklere sahip olan Türkiye'de yapılan çalışmalar, evlilik ve aile danışması noktasında artış göstermektedir.Yalnız bu alanda yapılan çalışmalar çok uzun bir geçmişe dayanmamaktadır.

Çalışmada karma metodoloji tercih edilmiştir. Çalışma boyunca nicel verileri toplamak amacıyla üç (3) farklı ölçek belirlenmiştir. Çalışmanın nitel kısmında ise çalışmanın amacına paralel olarak nitel sorular hazırlanarak bu noktalar üzerinde derinlemesine bilgi edinilmiştir. Çalışmanın, nicel kısmının katılımcı sayısının beş yüz (500) üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Aynı zamanda çalışmanın nitel kısmının katılımcı sayısını yirmi beş (25) üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. 25 katılımcı için hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış sorularla görüşleri alınmıştır. Çalışmanın örneklemi; tesadüfü örnekleme yöntemi kullanarak belirlenmiştir.

Çalışmada yer alan araştırma sorularına yönelik toplanan nicel ve nitel veriler uygun analiz yöntemleri seçilerek analiz edilmiştir.

Çalışma sonucuna varmak amacıyla araştırma soruları ışığında, çalışma bulguları ile cevap değinilmiştir. Araştırma sorularına verilen cevaplar aşağıda verilmiştir.

Katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok arzu ettikleri ilk onda yer alan özellikler, güvenilir, saygılı, dürüst, anlayış, kültürlü, kişilikli, sabırlı, temiz, romantik ve güçlü karakter yer almaktadır. Katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu ettiği özelliklerin, sterotp olarak iyi bir kişi olarak izlenim taşımaktadır. Sosyal Rol Kuramı'na göre; rol ayrımı stereotip beklentiler üretmektedir (Rudman & Glick, 2012). Kültürel açıdan kişilerin iyi eşe yüklendiği bakıldığı zaman, kültürel değerlerin ne kadar önemli olduğunu görme noktasında yardımcı olduğu anlaşılabilmektedir.

Nitel sorulardan elde edilen veriler ışığında; Eşte bulunması gereken kriterler; güven verici, saygılı, fedakar, özverili, hoşgörülü iyi iletişim kurabilen, ileri görüşlü, dürüst, anlayışlı, koruyucu, etkileyici, sempatik, kıskanç, yalandan nefret eden, çevresine ve başkalarına karşı duyarlı olan, sigara ve benzeri madde kullanmaması, sen ben ayrımı yapılmaması çok önemli rol taşımaktadır.

Yukarıda da aktarıldığı gibi, nitel verilerin toplanması yararlanılan nitel soruların, bireysel olarak katılımcıların sınırlandırma olmadan görüşlerinin aktarılması fırsatı sağladığından dolayı bireylerin eşlerinde bulunmasını istediği kriterlerinden de görüleceği gibi, genel olarak nicel verilerin toplanması sonucunda da benzer kriterlerin ilk anda yer almasının örneklemin içerisinde yer alan katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar ve nitel sorulara yanıt veren katılımcıların cevaplarla üçgenleme olduğunu görmekteyiz.

Katılımcıların eşlerinde bulunmasını en çok arzu etmedikleri ilk onda yer alan özellikler; cinsel taciz eğilimli, dar görüşlü, engelleyici, bencil, yalancı, sinsi, kendini kontrol edememe, kaba, gözü dışarıda ve ilgisiz yer almaktadır. Toplumsal olarak, toplumsal rol kuramının ve sosyal öğrenmenin vermiş olduğu mesajın seçilen özellikler arasında bağlantılı olduğunu aktardığı söylenebilmektedir.

Kötü bireyi tanımlarken var olan sterotip özellikleri düşünüldüğünde, toplumun sınıflandırmalarının ve şikayetçi olunan noktaların bunlar olduğu anlaşılmaktadır. Genel olarak bir kültürel yansımanın olduğu aktarılmaktadır. Bu nedenden dolayı da, sosyal öğrenmenin başladığı ailenin, okulun, toplumun insanların kararlarında ne kadar önemli olduğunu görme ortamı sağlanmaktadır. Bireyin sosyal ortamda öğrendiklerinin ne kadar önemli olduğu da böylelikle ortaya çıkmaktadır.

Bu grubun üniversite öğrencisi ve eğitim fakültesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Katılımcılar; pedagoji, insan etkileşimi, etkili iletişim ve benzeri konularda dersler almıştırlar. Bu konularda bireylerin cinsiyet üzerine farklı anlamlar yüklemesinin bir nebze önüne geçilebileceği düşünülebilmekte ve bu açıdan bakıldığı zaman eğitimci sıfatı ile yetişen üniversite öğrencilerinin, çalışmanın katılımcılarını oluşturmaları olumlu bir nokta olabilmektedir (Tokuç, Berberoğlu, Saraçoğlu & Çelikkalp, 2011). Cinsiyete göre iş dağılımı ve cinsiyete göre hiyerarşi (erkekler genellikle daha çok statü ve güce sahip oluşları). Sosyal rol kuramına göre, yapısal faktörler kadın ve erkeğin sosyal olarak paylaşılan inançların içeriğini belirler (Eagly, 1987). Sosyal rol kuramında vurgulanan cinsiyet üzerine yüklenen anlamlar göz önüne alındığı

zaman örneklem grubunun genç ve üniversite öğrencilerinden oluşması önemli bir ayırt edici özelliktir.

Anne ve baba turumları açısından bakıldığı zaman; üniversite öğrencilerden oluşan katılımcıların kendi özgürlüklerinin çoğunun yurt dışında eğitim almaları, ailelerinden uzak bir yerde kendi özelliklerine hakim olmalarını da duruma eklenirse, etkinin olmayışının aslında mümkün olabileceği görünebileceği aktralabilmektedir .

Değer sistemlerinin, hayattaki seçimler üzerinde etki sahibi olduğu düşünülmektedir. Bu değerlerden de siyasi görüşünde bireyin benimsemiş olduğu bakış açısının kararlar üzerinde etkili olduğu düşünülebilmektedir. Ayrıca, aidatın önemlilerinden bir tanesi olan kimlik, aidiyet noktasında, bireyin milliyeti/uyruğunun da bazı kararlar üzerinde etkisinin, ilişkinin olabileceği söylenebileceği düşünülmektedir. Aile kurumunun başlangıcı olan eş seçimi de kütlürel değerleri ve izleri taşımaktadır ve bir toplumun parçasıdır (Tirtashi 2012). Katılımcıların, arzu etmiş oldukları özellikler ile uyrukları arasında ilişki bulunmamıştır. Gelişim düzeyleri yaşın, insanların deneyimlediklerinin yaş gruplarıyla ilişkili olabileceğinin söylenebilmesidir. Ancak, sonuçlardan da görüldüğü gibi, katılımcıların yaşları ve arzu etmiş oldukları özelliklerle ilgili olmadığı anlaşılmıştır. Bireysel farklılıklara karşı toleranslı olmanın vurgulandığını dile getirebiliriz .

Bazı değer sistemlerinin, hayattaki seçimler üzerinde etki sahibi olduğu düşünülmektedir. Bu değerlerden de siyasi görüşünde bireyin benimsemiş olduğu bakış açısının kararlar üzerinde etkili olduğu düşünülebilmektedir (Çoban, Karaman & Doğan, 2010).

Gelişim düzeyleri yaşın, insanların deneyimlediklerinin yaş gruplarıyla ilişkili olabileceğinin söylenebilmesidir. Ancak, sonuçlardan da görüldüğü gibi, bu örneklem grubunda yer alan katılımcıların yaşları ve arzu etmemiş oldukları özelliklerle ilgili olmadığı anlaşılmıştır. Fakat yaş aralıkları ile de tercihlerde değişiklik meydana gelebilir (Aydın & Baran, 2010).

Katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri özellikleri ile cinsiyet, siyasi görüş ve uyruk açısından anlamlı bir ilişki olmadığı elde edilen bulgulardan yorumlanabilinir. Saygı, önyargısız ve hoşgörülü olmakla beraber bireysel farklılığa karşın verilen önemi işaret etmektedir (Bozgeyikli & Toprak, 2013). Bireysel farklılıklarda eş seçme kriterleri arasında engel olmadığı söylenebilir.

Çalışmanın önemli ayağı ve anlamı olan iletişim becerilerinin duygusal boyutu yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Gençlerin yoğun olarak önem vermiş olduğu şeyin duygusallık kısmına ağır basmasıyla ilişkilendirelibir (Karatekin, Sönmez & Kuş, 2012).

Toplumsal rol kuramında cinsiyete ve yaşa göre bazı değişimlerin, toplumsal olarak yüklenen rollerde birlikte şekillendiği gibi, iletişim becerilerinin cinsiyet ile ilişkisinin önemli olduğu elde edilen bulgulardan yola çıkılabilir. Cinsiyete göre davranışsal açıdan iletişim kurulurken nelere önem verilmesi bu noktada önemli olduğu söylenebilir (Çelik & Arıcı, 2014). Belli yaş gruplarında kalıp iletişim davranışlarını benimsemiş olmanın dikkat çekmektedir.

Annelerin ve babaların tutumlarının iletişim becerilerinin duygusallık açısından önemi de kültürel olarak, annenin ve babanın üstlendiği rolle ilişkilendirebilir ve annenin bu süreçteki etkisi vurgulanabilir.

Katılımcılar vermiş olduğu yanıtlar ışığında özellikle, tam güven boyutunda ve aşk yeterlidir boyutunda olduklarını işaret etmektedir. Romantik ilişkilerde arananların başında güvenin ve sevgi ihtiyacının vurgulandığına dikkat çekmektedir (Çetinkaya & Alparaslan, 2011)

Katılımcıların yanıtları; romantizm ve eş seçimi tutumu, beraber yaşama alt boyutunda cinsiyetin önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Cinsiyetin romantik ilişkilere dair tutumunun etkisi olabileceği düşünülmektedir. Toplumsal değerler ve roller açısından bakıldığında cinsiyet ve beraber yaşama açısından önemli bir rol oynamaktadır. Toplumun romantik ilişkilerde, kadınlara ve erkeklere karşı dağıtmış olduğu rollerle ilişkilidir. Ataerkil ve müslüman topluluğunu işaret eden örneklemin cinsiyet ve beraber yaşama konusunda anlamlı ilişki bulunması önemlidir. Ataerkil ve müslaman ailelerde romantik ilişkilerde partnerlerle yaşama konusunda görüş pek olumlu değildir. Evlilik öncesi beraber yaşama kabul görülmemektedir. Sosyal öğrenme açısından irdelerken, gençlere rol model olan aile üyeleri ve etraflarındaki kişilerin beraber yaşama konusunda gözlemledikleri önemlidir. Toplumun getirdikleri ile bağlantı kurulduğu zaman, toplum tarafından bir kadının bir erkek ile gayri resmi ilişkileri sonucunda beraber kalması hoş görülmemektedir.

Ayrıca, ataerkil aile yapısının hakim sürdüğü kültürel değerlerin izlerini işaret eden örnekleminin çoğunluğu yani Türkiye'de ataerkil yapının, babanın toplumdaki rolü, karar verme mekanizmasının beraber yaşama hususundaki anlamlılığında toplumsal açıdan büyük anlam ifade edileceği çalışmanın önemini vurgulamaktadır.

Romantik ilişkilerde toplum tarafından belli yaş gruplarında evlenmesi beklenilmektedir. Evlenilecek kişinin yaşı da önemlidir. Toplumsal değerler açısından romantizm ve eş seçimi tutumimindeki yaş ve idealleştirmeye dair tutumlar arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bunun yanında da sosyal öğrenme olarak ideal olanın doğru yaş grubu ile evlilik ve doğru yaş grubunda evlenmek üzerinde benimsenen mesajını anlayabiliriz.

Türk toplumunda, ideal olanın aslında, anne tarafından doğrulanmasının ne kadar gözlemlenebilir durum olduğunu bahsedebilirken, toplumsal olarak da ideal olan romantizm ve eş seçimi tutumu, idealleştirmenin belirlenmesinde annenin rolü vardır (Ağacık, 2007). Çevresel etkenlerin evlilikler ve eş seçme üzerinde etkisi görülmektedir (Sevim, 1999). Bulgularında, bu yönde çıkması kuramsal dayanakların ışığında aslında toplumsal değerlerin parçası olan ailesel görülerin önemlilik durumuna baktığımızda önemlilik durumunun gözlemle durumumuz mevcuttur.

Romantizm ve eş seçimi tutumu, zıt kutuplar alt boyutu ile siyasi görüş hususunda ilişki bulunması, bize benzemeyenlerle yapılan fikir birliğinin önemini vurgulamaktadır. Bireysel farklılıkların toplum olarak hoş görülmemesi bizleştirme noktasındaki duruşu da ortaya çıkarmaktadır.

Elde edilen bulgulara bakıldığı zaman, romantizm ve eş seçimi tutumu, yalnız ve tek doğru alt boyutunun, uyrukları ile ilişkisinin 0,057 olduğundan, 0,05'e yakın oluşundan, uyruğun kimliğin romantizm ve eş seçimi tutumimine ilişkin benimsenmiş olduğu inancın anlamlı olduğu söylenebilmektedir. Kültürlere ve milliyetlere ait benimsenen doğrular olduğunu ortaya koymaktadır.

Genel olarak nicel veriler ışığında cevaplanan araştırma sorularına verilen yanıtların toplumsal olarak sahip olunan, benimsenen değerlerin, aktarımların bazı durumlarda önemli olduğunu çalışmadaki örnekleminin benimsenmiş olduğu değerler ile ilişkilidir.

Romantik ilişkilerdeki etkili iletişimin olumlu katkısının olduğunu ve çiftlerin fikir birliği noktasında ikna etme ve sorunsuz iletişim için anlamlı olduğu aktarılmıştır. Çiftlerin, birbirlerini anlamaları için etkili iletişimin önemi vurgulanmıştır. Böylelikle duygu, düşünce ve davranışların aktarılması gerekmektedir (Gökçe & Baskan, 2012). Etkili iletişimin romantik ilişkilerde önemli rol oynayarak çiftlerin karşılıklı birbirini daha rahat anlamalarına ve iletişime geçmelerini sağlamaktadır (Çetinkaya, 2011b). İlişkinin en önemli adımının bireylerin yani ilişkiyi yürüten bireylerin birbirlerini tanıması olduğu aktarılmıştır. İlişkinin güzel bir iletişim ile varlığını sürdürebileceği belirtilmiştir. İletişimin güçlü kuvvetli oluşu o derecede sağlam anlaşılır bir ilişkinin oluşmasına neden olmaktadır. Çiftlerin birbirilerine göstermiş oldukları saygı ve güven duygusuyla çiftlerin birbirleriyle iletişim kurma açısından sorun yaşamayacakları vurgulanmıştır. Romantik ilişkiler için etkili iletişimin önemli bir rolü olduğunu, kişilerin kendilerini ifade etme noktasında, yalan söylememe ve samimi olarak hissedilenlerin olduğu gibi ifade edilmesi noktasında önemi vurgulanmıştır (Çelik & Tümkaya, 2012).

Romantik ilişkilerde karşı cinsi anlamanın güç olduğu ve etkili iletişim ile karşı cinsi anlamanın kolaylaşabilmesi, huzur ve mutluluğu yakalama, karşıdaki kişinin ikna edilmesi mümkünleşmektedir (Çelik & Tümkaya, 2012)

Romantik ilişiklerde etkili iletişim ile, anlayışın ve saygılı olmanın mevcut olması sağlanmaktadır. Ayrıca, sevgi ve saygı çerçevesinde etkili iletişimin

romantik ilişkilerde olabileceği vurgulanmıştır. Sağlıklı ilişki ve huzurlu ilişkinin temel yapı taşının etkili iletişim becerisi olduğu aktarılmıştır.

Etkili iletişim becerisinin yoksunluğunun çiftlerin karşılıklı olarak birbirlerinin yanlış anlaşılmalarına, kendilerini ifade edememe durumu, ilişkinin yönünün beklenmedik şekilde değiştirmesine neden olabileceği aktarılmıştır (Özcan & Bozdemir, 2011). Bunun sonucunda da romantizmin sonlanmasına neden olabilmektedir. Etkili iletişimin olmasıyla birlikte, çiftlerin birbirlerini daha iyi anlamasına ek olarak ilişkinin sürekliliği açısından da önemli olduğu vurgulanmıştır. Ek olarak, etkili iletişimin sorunu doğru şekilde tanımlayabilme ve anlayabilme kapsamında, sorun ortadan kaldırabilmek adına işlevselliği vurgulanmıştır .

Romantik ilişkilerde etkili iletişimin, herkese ait olmayan bir özellik olduğunu ve bunun aslında bir kabiliyet/yetenek meselesi olduğunu vurgularken, tecrübe sahibi insanlara özgü bir dil olarak vurgulanmıştır. Etkili iletişimin sadece sözlerle sınırlı olmadığı ve duygularında ifade edilmesinde önemli olduğu belirtilmiştir. Böylece, çiftlerin karşılıklı olarak birbirlerini sevmeleriyle ve bunun yanında da önemli bir nokta olarak saygıya yer verilmesine ortam sağlamaktadır .

Etkili iletişimin diğer önemli elementinin güven olduğu ortaya çıkmıştır. İlişkilerde güvene yer verilmesiyle sağlıklı ilişkilerin sağlam temellere sahip olmasını vurgular .

Romantik ilişkilerde en önemli maddenin etkili iletişim, anlaşmazlıklar ve sorunların iletişim sorunlarından kaynaklandığının belirtilmiştir. Sorunlar ve

anlaşmazlıklar etkili iletişimle ortadan kalkar . Çünkü, etkili iletişim ile kişilerin birbirlerini daha iyi anlamalarını ve bunun yanında da daha doğru kararlar almalarını sağlar .

Çiftlerin birbirlerini anlama noktasında, sen dili yerine ben dili kullanılmasıyla, kendilerini daha iyi anlatabileceği belirtilmiştir ve sorunların büyütülmeden çözüme ulaşabileceği belirtilmiştir .

Bireysel farklıklara ilişkin, bireylerin farklı düşüncelere ve tutumlara sahip olduğu ve bu noktaları hoşgörü ve saygının göz ardı edilmemesine gerekir . Buna ek olarak, partnerleri değiştirmeye çalışmak yerine olduğu gibi kabul etmeye çalışmanın daha sağlıklı olabileceğini düşünüldüğü belirtilmiştir . Katılımcının belirttiği hususlar etkili iletişimin, kullanılan dilinin önemi, bireylerin koşulsuz kabul edilmesi, bireysel farklılıkların vurgulanmasının (farklı düşünceler, tutumlar) çok önemli olduğu göz önünde tutulmalıdır .

İletişimin rolü, romantik ilişkilerde % 100 olduğu vurgulanmıştır (Özgüven, 2000; Hedayati ve Vakili, 2013). Bunun nedeni ise bir ilişkinin ister romantik olsun, isterse diğer her hangi bir ilişki şekli olsun, bireylerin birbirini anlayabilmek ve derdini anlatabilmek için karşı taraf için çok önemlidir . Romantik ilişki kavramının artık çürümeye başladığı ve bunun nedenin de eşler arasındaki duygular ve iletişimler günümüzde çok iyi durumda olmamasıdır. Ayrıca bireylerin birbirlerinin anlaması hususunda etkili iletişim, romantizm ve eş seçimi tutumimi noktasında da önemini vurgulamıştır. Etkili iletişimin ilişkilerdeki uyumla ilgili olarak insanların karşılıklı olarak birbirini anlaması, tolöre edebilmesi, tanımasının önemini vurgularken esasında da toplumsal değerlerin yansımasının görüldüğü bir çalışmanın sosyal olarak öğrencilerin

birbirlerini dinlemenin öneminin vurgulanmasının ne kadar önemli bir rolünün olduğunu ve görme fırsatı bulunduğu düşünülmektedir. Sağlıklı bir nesli bir sonraki nesile taşıyabilmek için sağlıklı iletişim kurulmasına çiftlerin bir birlerini anlamasına ihtiyaç duyulmaktadır (Özgüven, 2000: Hedayati ve Vakili, 2013).

Yalansız konuşmak, açık olmak, kültür ve uyuşan özellikler, kendini tanımak, kendini doğru ifade etmek, etkin ve ilgili dinlemek, empati kurabilmek, hoşgörülü olmak, beden dilini kullanmak, göz kontağı, hitap şekli, ön yargılı olunmaması, kişinin rahat davranabilmeli, anlayışlı ve hoşgörülü olmalı ve son olarak saygı ve sevgi çerçevesinde olunursa eş seçmede olumlu olunabileceğini vurgulandı. İletişim becerileri açısından, bireyin kendini ifade etmesi, kendini tanıması ve karşısındakini tanımak adına çaba göstermesi eş seçme sürecine katkı sağlamaktadır. Karşımızdaki kişilerle olumlu ilişki kurmak ve doğru eş olup olmadığına karar verme açısından önyargısız olmak ve hoşgörülü olmak olumlu katkılar. Bireyleri yargılamadan ve olduğu gibi kabul etmek, aralarında sağlıklı ve mantıklı bir ilişki olmalı, önyargılı olmamak, karşılıklı güven olması, suçlayıcı olmamak vs, vurgulanmaya çalışılmıştır. Saydamlık ve içtenlik bir şekilde ilişki kurulmasının da katkıları vurgulanmıştır. Olduğu gibi olan bir insanın eş seçim sürecinde de doğallığı sayesinde doğru eş seçmesine katkı sağlayabilir.

Etkili iletişim, duygularımızı karşımızdakine aktararak, daha olumlu ve mutlu bir birliktelik olunması, samimi, doğru, yalan ve riyakârlıktan uzak, direkt birincil kişi olarak kendimizi ifade ettiğimiz zaman, ilişkilerde, alıcının ve ileticinin karşılıklı süreçte etkin rol oynamasıyla diyalogun sağlam kurulmasında da çok önemli rolü olduğu vurgulanmıştır (Soylu & Kağıncı, 2015).

Yukarıda da aktarıldığı gibi iletişim becerilerinin katkısının nasıl olduğu katılımcıların bireysel görüşleri ışığında ortaya çıkmıştır. Bilindiği gibi, insanların birbirini anlaması hususunda, insanların kendilerini tanıması istek/arzularının fark etmesi açıcından önemli olduğundan, karşıdaki kişinin özelliklerini tanıması ve doğru eş seçilmesi ile ilgili önemli bir unsur olmaktadır.

Evliliklerdeki uyum ve doyum için empatinin kurulmasının gerektiğini ve empatinin olmayışının da, aksi takdirde uyumu ve doyumu etkilemekte ve bunun sonucunda da uyum ve doyum evlilikte mevcut olmaz (Koca, 2013) Güvensizliğin evliliklerden beklenen uyum ve doyumu olumsuz etkilediğini belirtmektedir (Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar, & Alpkan, 2005)

Evliliklerdeki uyum ve doyum için çiftlerin etkin bir şeklinde birbirlerini dinlememe ve iyi derecede iletişime ihtiyaç duymaktadırlar (Çankaya Cihangir, 2012).

Sevgi, saygı, anlayış ve hoşgörünün yine temel yapı taşı olduğu vurgulanmıştır. Yalan söylememe, dürüst olmak, sevgisini hissettirebilmek önemli bir anlayış ve bunların olmayışının da evlilikteki uyum ve doyumun varlığını şiddetli derecede etkilemektedir.

Kişilerin birbirlerini anlamaması, kıskançlık, huzursuzluk, yanlış anlaşılmalar, sürekli tartışma ortamlarının ortaya çıkması, arada sevginin olmaması, ilginin olmaması da diğer belirtilen unsurların yanında evlilikteki doyum ve uyumu olumsuz yönde etkilemektedir.

Genel sonuç; her bireyin sosyal bir varlık oluşundan fizyolojik ihtiyaçlardan, güvenlik, sevgi-ait olma, saygı-statü, vb. ihtiyaçlarından beri iletişim becerilerinin ne derecede önemli olduğunu bireyin okuduğu okuldan yetiştiği

aileden ve toplumdan yeni bir yapı taşı oluşturmak adına evliliklerin sağlıklı bir zeminde olması adına ne kadar fazla değişkenin önemli olduğunun, başlıca iletişim becerilerinin, romantizm ve eş seçimi tutumimine ilişkin tutum, eş seçimdeki eşte bulunması arzu edilen ve edilmeyen kriterlerin önemini vurgulanmasını sağlayan bir çalışma olduğu söylenebilmektedir.

Takip eden kısımda da çalışmanın önemi kısmı olan model önerisi bulunmaktadır. Model önerisinden önce, çalışmanın bulgularına ilişkin olarak aktarılması mümkün olunabilecek öneriler verilmiştir. Bunun yanında da araştırmacının son kısmı için model önerisinden önce de evlilik adına daha önceden üzerinde çalışılan model ve var olan programlara değinilmiştir.

Amacı; evliliklerin uyum ve doyum adına ihtiyacının neler olabileceğini ve ileride evlilikler adına ne gibi bir model uygulanmasıyla bu aşamaların sağlanmasının mümkün olabilmesi adına hangi adımları izlenebileceği üzerine durulmuştur.

KISIM 7

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde, çalışma sonuçları ve bu sonuçlar çerçevesinde çeşitli önerilere yer verilmiştir.

7.1 Sonuç

- Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlara göre, eşlerinde bulunması arzu ettikleri ilk on özellik sırasıyla "Güvenilir", "Saygılı", "Dürüst", "Anlayış" "Kültürlü", "Kişilikli", "Sabırlı", "Temiz", "Romantik" ve "Güçlü Karakter". Nitel veriler ışığında da güven verici, saygılı, fedakar, özverili, hoşgörülü iyi iletişim kurabilen, ileri görüşlü, dürüst, anlayışlı, koruyucu, etkileyici, sempatik, kıskanç, yalandan nefret eden, çevresine ve başkalarına karşı duyarlı olan, sigara ve benzeri madde kullanmaması, sen ben ayrımı yapılmamasıdır.
- Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlara göre, eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri ilk on özellik sırasıyla "Cinsel Taciz Eğilimli", "Dar Görüşlü", "Engelleyici", "Bencil", "Yalancı", "Sinsi", "Kendini Kontrol Edememe", "Kaba", "Gözü Dışarıda" ve "İlgisiz".
- Katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu ettikleri özellikler ile cinsiyet, yaş, uyruk, annelerin-babaların tutumları ve siyasi görüş açısından ilişkisine bakıldığında fark bulunmaktadır.

- Katılımcıların eşlerinde bulunmasını arzu etmedikleri özellikler ile cinsiyet, yaş, uyruk, annelerin-babaların tutumları ve siyasi görüş açısından ilişkisine bakıldığında fark bulunmaktadır.

- Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlara göre, iletişim becerilerin duygusal boyut üzerinde ortalamanın daha fazla olduğu sonucu elde edilmiştir.
- Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlara göre, iletişim becerileri, "duygusal boyut düzeyinin annelerin tutumları ve babaların tutumlarına", "davranışsal boyut düzeyinin cinsiyetlerine ve uyruklarına", bağlı değişiminin istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır
- Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlara göre, romantizm ve eş seçimi tutumu seviyelerinde "Tam Güven" ve "Aşk Yeterlidir" boyutları üzerinde ortalamanın daha fazla olduğu sonucu elde edilmiştir.
- Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlara göre, romantizm ve eş seçimi tutumu alt boyutları ile "cinsiyet ile beraber yaşama alt boyutu", "cinsiyet ile babaların tutumları", "annelerin tutumları ile idealleştirme alt boyutu", "yaşlar ile idealleştirme alt boyutu" ve "uyruk ile beraber yaşama alt boyutu" arasında istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlaşılmaktadır.
- Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlara göre, romantik ilişkilerde iletişimin rolü ve doğru eş seçme iletişim becerilerinin rolü kişinin kendini tanımasıyla beraber doğru eş seçme noktasında saydam olması ve etkili iletişim becerilerinin (saygı, güven, kendini ifade etme, anlayış, hoşgörü vb) gerekliliği vurgulanmıştır.

- Katılımcıların vermiş oldukları yanıtlara göre, evlilikte uyum ve doyumu olumsuz etkileyen noktalar; etkili iletişimin yoksunluğunu dikkat çekilmiştir. Özellikle, saygı, güven, sevgi, anlayış, kendini ifade etme, etkin dinlememe, anlayışsızlık, empatinin yapılmaması, sen dilinin kullanılması, önyargılı olmak ve hoşgörüsüzlük noktaları dile getirmiştir.

7.2 Öneriler

- Çalışmada sonucunda, romantik ilişkiler için gerekli olan iletişim becerilerine duyulan ihtiyaç elde edilen en önemli bulgulardandır. Çiftlere ve ailelere yönelik sunulan hizmetlerde birincil olarak iletişim becerilerinin geliştirimesi önerilir.
- Doyumun yaşanamadığı romantik ilişkilerde ve eş seçiminde yaşanan sorunlar için alınması gereken önlemler konusunda bireyler bilinçlendirilmelidir. kitle iletişim ve sosyal medya aracılığı ile gereken mesajlar verilmelidir.
- Okul psikolojik danışmanlarının, evlilik ve aile danışmanlığı konusunda eğitim alıp, velilere ve öğrencilere eş seçimi ve sağlıklı ailelere sahip olmak adına seminerler verilebilir.
- Kuzey Kıbrıs'ta belediyeler aracılığı ile evlilik ve aile danışmanlığı kapsamında eş seçimi, kısa süreli evlilikler, boşanmalar ve aile sorunları açısından uzman desteği verilebilir.
- Romantik ilişkilerde, eş seçiminde ve evlilik öncesinde sağlıklı kararlar alınması adına geliştirlen model önerisinin kullanılması önerilir. Geliştirilen model önerisinin kullanılması; iş hayatlarındaki memnuniyet ve perfomans artırmak adına evliliklerdeki uyum ve doyumun artırılması

için, evlilik öncesinde evlenme isteği olan çiftlere uygulanması mümkün olan modelin büyük bir getirisi olacaktır.

7.2.1 Araştırmacılara öneriler

- Farklı kültürlerdeki eş seçimine yönelik araştırma yapılabilir;
- Bu çalışmanın tümü heteroseksüel çiftlerin romantik ilişkileri sonucunda evlilik öncesi eş seçimine yönelik kritilerleri üzerinde durulmuştur. Heteroseksüel olmayan çiftler arasında eş seçimine yönelik araştırmaların yapılabilir;
- Evlilik öncesi eş seçimi ve dini değerlere yönelik araştırmaların yapılması;
- Farklı milliyetler ve kültürler arasında eş seçimine yönelik araştırmalar yapılabilir.

7.3 Uygulayıcılar için: Sosyal Değişim Kuramı'na Dayanan 8 Maddelik Evlilik Öncesi Model Önerisi

Sosyal Değişim Kuramı temel olarak önerilen model, 8 ile 10 aylık süreyi kapsayacak evlilik öncesi çiftlere bireysel ve birlikte sunulacak psikolojik danışma hizmetidir. Bu model önerisi; araştırma, yaklaşımlar ve uygulama arasındaki kopukluğa dikkat çekmektir.Sosyal Değişim Kuramının dayandığı paradigma, bireysel piskoloji, sosyoloji ve klasik ekonomidir. Evlilik ilişkilerinden elde edilen kazanç üzerinde durulmuştur. Bu kazanç, ilişkiden elde edilen haz, doyum ve memnuniyeti işaret etmektedir (Thibaut & Kelley, 1959). Bireyin başka bir bireyle etkileşiminin altında yararlı ve iyi bir kazanç arandığını savunulur (Blau, 1964). Sosyal değişimin evlilik ilişkilerinde kaynak transferinin ödül ve ceza olarak ifade edilir (Emerson, 1974) Bugunkü konumlarından daha iyi bir 'sosyal', 'ekonomik', 'psikolojik' açıdan daha iyi bir etkileşime geçmeleri arzulanmaktadır (Nakonenyz & Denton, 2008). Sosyal Değişim Kuramı'nın temelde odaklanmış olduğu kazancın, bireysel ve toplumsal olarak çeşitlenmesi çalışma boyunca elde edilen toplumsal rollerin, taşınan aile değerlerinin ve bireysel ihtiyaçların ile farklılıkların çeşitliliğine dikkat çekmektedir. Bu model önerisi, çalışma boyunca iletişim becerileri, eş seçimine dair inançlar ve eş seçiminde dikkat edilen kriterlerin içermektedir. Bu kritilerin potasniyel eş seçimi sürecinde evlilik öncesi sunulan psikolojik yardım uygulama planlarına Sosyal Değişim Kuramı'nın varsayımlarının yansıtılması adına tasarlanmıştır.

Chibucos, Leite & Weis (2005) yılında yazmış oldukları "Readings in family theory" kitabının içerisinde yer alan, Sosyal Değişim Kuramı ismindeki kısımda

Cook (2005) tarafından belirtilen Sosyal Değişim Kuramı temel varsayımlarına dayandırılan 3 evre ve 8 aşamadan oluşan bir model önerilmiştir. Bu varsayımlar özetle; Etkileşime girerken insanların mantıksal kararlar ışığından maksimum kazanç sağlamak amaçlanmaktadır. İnsanların haz odaklı olduğuna dikkat çekmektedir. İnsanların bugünkü durumlarından daha karlı duruma geçecek sosyal, ekonomik ve psikolojik alternatif arayışındadırlar. İnsanların ceza kaçınma durumlarında geçerlidir. Ayrıca, insanlar serbest rekabet sistem odaklı hedefleri vardır. Bu değişim kültürel ve toplumsal normlar dahilinde çalışmaktadır (Cook, 2005). Ayrıca, sosyal değişim kuramı ile romantik ilişkiler, eş seçimi ve evlilikler üzerine yapılan çalışmaların bulguları da dikkate alınmıştır.

Psikolojik danışma süreci 3 evreden oluşmaktadır. Birinci evre "Bireylerin kendilerini ve potansiyel eşlerini anlamak", ikinci evre "bireylerin kendisinin ve potansiyel eşlerinin beklentilerini ile ihtiyaçlarını anlamak" ve üçüncü evre "çiftlerin ortak kararlarını belirlemek".

Birinci evre: Bireylerin kendilerini ve potansiyel eşlerini anlamak

Bu evre içerisinde öncelikle çiftlere psikolojik danışma sürecinin nasıl gideceği konusunda bilgi verilecek ön görüşme yapılacaktır. Süreç içerisinde, bireysel olarak dahil olacakları ve çift olarak dahil olacakları psikolojik danışma oturumları hakkında bilgi verilecektir. Bireysel olarak çiftlerle ortalama 2 oturum devam edecek; *1.Adım "İletişim Becerilerine Odaklanmak"* kapsamında iletişim becerilerine odaklanılacaktır. Birinci oturumda, çiftlere öncelikle iletişimin hayatlarındaki yerini ortaya çıkarmak için etkililiği sorgulanacaktır. Kendi iletişim becerileri örüntülerini ortaya çıkarmaya çalışılacaktır. İkinci oturumda, etkili iletişim becerilerine sahip olunup

olunmadığını değerlendirmek için öncelikle Ersanlı & Balcı (1998) İBE kullanılması tercih edilmektedir. Elde edilen sonuçlar üzerinde görüşleri alınacaktır.

Üçüncü oturum içinde ise, duygusal-romantik ilişkilerinde, iletişim örüntülerinin yerini ve etkililiği konusunda da çiftlerin görüşleri ortaya çıkarılacaktır.

2. *Adım "Empati"* kapsamında dördüncü oturum da çiftlerle bireysel olarak devam edecektir. Bu oturumda çiftlerin empati hakkında görüşleri ortaya çıkarılacaktır. Beşinci oturumda, Jolliffe & Farrington (2006) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması Topçu, Baker & Aydın (2010) tarafından yapılan Temel Empati Ölçeği uygulanmasının tercih edilmesi önerilir. Dört temel duyguyu içeren "korku, üzüntü, öfke ve mutluluk" ölçeğin uygulanması, bireyin ilişkiden ne bekliyor ve potansiyel eşin dahil olduğu ilişkiden beklentisinin ne olduğunu anlayabilmesi hedeflenir. Altıncı oturumda ise, empatinin ihtiyaçlarını gidermek ve istediklerini alma noktasında görüşleri sorgulacaktır.

3. *Adım "Çatışma Çözme Becerileri"* kapsamında yedinci oturumda çiftlerle bireysel olarak çatışma ve çatışma çözmenin hayatlarındaki yeri sorgulanacaktır. Sekizinci oturumda ise Rapoport & Chammah (1965)e göre; çatışmanın meydana geldiği durumaları yeniden şekillendirilerek tansiyonu aşağıya çekebilmek ve ilişkiden elde edilecek kazancı kaybedilecek bedelden daha yükseğe çekmeğe vurgu yapmaktır. Bu amaç ışığında; Sheets-Haworth tarafından geliştirilmiş, Evlilikte Problem Çözme Ölçeği (EPÇÖ) ile Akbalık (2001) Çatışma Çözme Ölçeği uygulanmasının tercih edilmesi önerilir. Dokuzuncu oturumda ölçme araçlarında elde edilen bulgular ışığında, çiftlerin

sağlıklı iletişim ve ilişkiler kurabilmek adına; çatışma ve çatışma çözme ihtiyacı konusunda farkındalık kazandırmak hedeflenir.

Birinci evrenin çiftlerle birlikte devam edeceği üç oturumda (onikinci oturuma kadar) ise, karşılıklı olarak ilişkilerinde sosyal değişim için, iletişim becerileri, empati ve çatışma çözme becerileri üzerinde durulacaktır.

Model önerisinin birinci evresi, bireyin eş seçme sürecinde amaç odaklı olduğundan amaçları doğrultusunda tercihler yapmaktadır (Kelley, 1983). Bu tercihlerde de bireysel farklılık görülmektedir (Blau, 1964). Yapılan tercihlerde, en yüksek verimi elde ede bilmek adına, ihtiyaç duyulan iletişim becerilerine, empatiye ve çatışma ve problem çözme becerilerine vurgu yapılmış olacaktır. Çalışma içinde Sosyal Değişim Kuramı çerçevesinde kültürel değerler açısından bakıldığından sahip oldukları iletişim, empati ve çatışma ve problem çözme kalıplarına da dikkat çekmiş olunacaktır. Markman (1981)'e göre; evlilik öncesinde iyi iletişim becerilerine sahip olmakla beraber, sağlıklı bir evlilikte zararlı davranışlar sergilemeyi azaltır. Evlilik öncesinde, iletişim becerilerinin seviyesi de evliliklerin stres durumları ortaya çıkmaktadır.

İkinci evre: Bireylerin kendisinin ve potansiyel eşlerinin beklentilerini ile ihtiyaçlarını anlamak

İkinci evresi 4.Adım: "Farkındalık", 5.Adım:"Bakış açıları", 6.Adım "Sevgi dilleri" ve 7.Adım: "Ait olma ihtiyacı" oluşmaktadır. .İkinci evrenin birinci kısmı yine bireysel olarak çiftlerle görüşülecektir

İkinci evre onüçüncü oturumda, *4.Adım: "Farkındalık"* kapsamında çiftlerle bireyse olarak eş seçimine ilişkin tutumlarının neler olduğu sorgulacaktır. Eş seçmenin neden önemli olduğu hakkında görüşleri algınacaktır. Oturum sonunda, REST ölçeği gibi eş seçimine ilişkin kişisel bakış açılarını

görebilmelerini sağlamak adına uygulanmasının tercih edilmetedir. On dördüncü oturumda ise, ölçme aracından elde edilen bulgular üzerinde durulacaktır. On beşinci oturumda ise, romantik eş seçimini ilişkin tutumun aslında ilişkiden elde edecekleri doyum üzerinde etkisi üzerinde durulacaktır. On altıncı oturumda, *5.Adım:"Bakış açıları"* kapsamında, potansiyel eşle dair bakış açıları ortaya çıkarılacak ve eşlerinin taşıdığı özellikleri belirlemek için; Yıldırım (2007) tarafından geliştirilen, Üniversite Öğrencilerin Eş Seçme Kriterleri Ölçeğinin kullanılmasının tercih edilmesi önerilir. On yedici oturumda ise; ölçme aracından elde edilecek sonuçlar ışığında, eşlerinde bulunmasını istedikleri özellikler üzerinde durularak ve özelliklerin ilişkiye dair beklentileri açısından da önemi vurgulanacaktır. On sekizinci oturumda ise; *6.Adım "Sevgi dilleri"* kapsamında sevginin hayatlarındaki yeri konusunda fikirleri ortaya çıkarılaraktır. Sonra, Akın & Eker (2012) tarafından geçerlilik ve güvenirlilik çalışması yapılan Duyarlı Sevgi Ölçeği kullanılacaktır. On dokuzuncu oturumda ise ölçme aracından elde edilen bulgular tartışılacak ve sevgi dilleriyle ilişkilerindeki beklentilerin giderilmesi üzerinde rolü sorgulanacaktır. Yirminci oturumda ise; *7.Adım: "Ait olma ihtiyacı"* kapsamında bireyin yetişkinliğe erişimek ve ait olma- bağlanma ihtiyacı gündeme getirilecektir. Ait olma ihtiyacını ortaya çıkarmak için Yetişkin Bağlanma Ölçeği, Yakın İlişkiler Versiyonu (Collins, 1996) kullanıcaktır. Yirmi birinci oturumda ise; elde edilen bulgular ve bağlanma ihtiyacını duygusal ilişkilerinde gidermedeki yeri ortaya çıkarılacaktır.

İkinci evrenin çiftlerle birlikte devam edeceği dört oturumda (yirmi beşinci oturuma kadar) ise karşılıklı olarak ilişkilerinde sosyal değişim için

"Farkındalık" "Bakış açıları", "Sevgi dilleri" ve "Ait olma ihtiyacı" üzerinde durulacaktır.

Model önerisinin ikinci evresinde üzerinde durulan; bireylerin eş seçme sürecinde farkındalık derecesinin önemi büyük olduğundan, bireyin kendi isteklerinden ne derede farkında olduğunu görebilmek, potansiyel eşten istek ve beklentilerinin neler olduğunu fark edebilmesi açısından önemlidir. Bireysel olarak algılarının önemi böylelikle vurgulanmıştır (Karney & Bradbury,1995). Evlilikten elde edilen gerek maddi, ekonomik, gerekse sosyal ve psikolojik değerlerini ortaya koyacak evlilik algılayışı önemlidir (Cost, 2005; Levinger, 1979). Beklenen psikolojik ihtiyaçların içerisinde sevgi ihtiyaç gidermeye doyuma bakış açılarının ne olduğunu görmeleri hedeflenmiştir. Çünkü ihtiyaçların giderilmeyişi ilişkinin sürekliliğini etklimektedir (Rusbult, 1992). Sosyal Değişim Kuramı'nda evlilikten farklı olan potansiyel eşten beklentilerde değişimin daha çok duygusal ihtiyaçların giderilmesine ve güven ihtiyacına vurgu yapılmaktadır (Hamplova, 2002). Bireyin bugünkü konumuna gerek ekonomik gerekse sosyal ve psikolojik aidiyatını sorgulamasına yardım etmek hedeflenmiştir (Davila & Bradbury, 2001).

Üçüncü evre: ortak kararlar

Üçüncü evre çiftlerle psikolojik danışma birlikte yürütlecektir. Geçen 25 oturumun genel değerlerdimesi devam eden yirmi altıncı ve yirmi yedinci oturumda değerlendirilecektir. Yirmi sekizinci oturumda ise *8. Adım: Konsensus* kapsamında; ortak kararlar ve fikir birliği üzerinde konuşulacaktır. Yirmi dokunuzcu oturumda ise; Spainer (1976) tarafından geliştirilen ve Türk örnekleminde geçerlik güvenilirlik çalışması Fışıloğlu ve Demir (2000) tarafından yapılmış Çiftler Uyum Ölçeğinin (dört alt ölçekten oluşmaktadır:

eşler arası tatmin alt ölçeği;eşler arası bağlılık alt ölçeği; eşler arası fikir birliği alt ölçeği; duygusal ifade alt) uygulanacaktır ve üzerinde konuşulacaktır. Otuzuncu oturumda ise; elde edilen bulgular üzerinde çiftin görüşleri alınacaktır. Geriye kalan son iki oturumda psikolojik danışma sürecinin sonlandırması üzerine genel özet ve sosyal değişim adı altına bireylerin evlenecekleri kişiden ne elde etmek istedikleri konusunda net oluşları gündeme getirilip süreç sonlandırılıp bireylerin fikir birliği belirlenecektir.

Fikirbirliğine duyulan ihtiyaç da aslında ikili ilşikilerde ilerlemek adına önemli bir noktadır. Berger & Keller (1979)'in Sosyal Değişim Kuramı ışığında vurguladıkları nokta ise aynı dünya görüşünün paylaşımıdır. Aynı zamanda fikir birliği anlayışın ilişkilerdeki önemi de vurgulamaktadır (McCubbin & Patterson, 1982).

"Dünya benim tasarımımdır. Ben neyi görüyor ve nasıl algılıyorsam dünyam odur" Arthur Schopenhauer (1788-1860)

KAYNAKÇA

Acitelli, L. K., Kenny, D. A., & Weiner, D. (2001). The Importance of Similarity and Understanding of Partners' Marital Ideals to Relationship Satisfaction. *Personal Relationships, 8*, 167–185.

Ağacık, N. (2007). *Annenin Aile İşlevselliği Algısına Yönelik Bir Araştırma [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi].* Ankara: Ankara Üniversitesi.

Akbalık, G. (2001). Çatışma Çözme Ölçeği'nin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Türk Psikologlar Derneği Dergisi, 2*(15), 1-15.

Akers, R., La Greca, A., Cochran, J., & Sellers, C. (1989). Social Learning Theory and Alcohol Behavior Among Elderly. *The Sociological Quarterly*, 689.

Akfert, S. K., & Çakıcı, M. (2009). Üniversite Öğrencilerinde Sigara-Alkol Kullanımı ve Aile Sorunları ile İlişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 10*, 40-47.

Akın, A., & Eker, H. (2012). Duyarlı Sevgi Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25*(1).

Anadolu, Ü. (2012, Eylül 23). *Kişilerarası İlişkilerde İletişim.* Eylül 23, 2013 tarihinde www.anadolu.edu.tr/aos/kitap/ehsm/1208/unite04.pdf adresinden alındı

Archer, J. (1996). Sex Differences in Social Behavior: Are the Social Role and Evolutionary Explanations Compatible? *American Psychologist, 51*(9), 909.

Arıkan, Ç. (1996). Halkın Boşanmaya İlişkin Tutumları. *Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları*, 324.

Ash, C. (2001). The Purpose of Marriage. *Churchman, 115*(1), 17-29.

Atak, H., & Taştan, N. (2012). Romantik İlişkiler ve Aşk. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımları*, 520-546.

Aydın, O., & Baran, G. (2010). Toplumsal Değişme Sürecinde Evlenme ve Boşanma. *Toplum ve Sosyal Hizmet, 21*(2), 117-126.

Aziz, A. (2010). *İletişime Giriş* . İstanbul: Hiperlink Publication.

Azizoğlu, B. (2000). *Psikolojik Yardım İçin Başvuruda Bulunan ve Bulunmayan Evli Çiftlerin Evlilik İlişkilerini Değerlendirmelerinin Karşılaştırılması [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı.

Bacanlı, H. (2001, March). Eş Tercihi . *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7-16.

Bacanlı, H., İlhan, T., & Güngör, H. (2012). İlişkisel Mizah Envanterinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 11-23.

Bailey, S. (n.d.). *Msextension.* Retrieved April 4, 2012, from Positive Family Communication: http://msuextension.org/publications/HomeHealthandFamily/MT200916HR.pdf

Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory.* EnglewoodCliffs, NJ: Prentice-Hall.

Banerjee, A., Duflo, E., Ghatak, M., & Lafortune, J. (2009). *Marry for What: Caste and Mate Selection in Modern India.* Cambridge: National Bureau of Economic Research.

Baran, M. (2013). *Kadınlara Verilen İletişim Çatışmaları Eğitiminin Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* Erzurum: Atatürk Üniversitesi.

Baugh, C. W., Avery, A. W., & Sheets-Haworth, K. L. (1982). Marital Problem Solving Scale: A Measure to Assess Relationship Conflict Negotiation Ability. *Family Therapy, 9*, 43-51.

Bayhan, P., & Işıtan, S. (2010). Ergenlik Döneminde İlişkiler:Akran ve Romantik İlişkelere Genel Bakış. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür Araştırma Dergisi*, 33-44.

Becker, G. (1974). A Theory of Marriage. In T. Schultz, *Economics of the Family: Marriage, Children, and Human Capital* (pp. 299 - 351). National Bureau of Economic Research.

Bener, Ö., & Günay, G. (2012). Gençlerin Evlilik ve Yaşamına İlişkin Tutumları. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2*(1), xx-xx.

Birsel Nemlioğlu, S. (2011). *Ergenlikte Romantik İlişkiler [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* Ankara: Ankara Üniversitesi.

Blau, P. M. (1964). *Exchange and Power in social life.* Transaction Publishers.

Bodenmann, G., Ledermann, T., & Bradbury, T. N. (2007). Stress, Sex, and Satisfaction in Marriage. *Personal Relationships, 14*(4), 551-56.

Botkin, D. R., Weeks, M. N., & Morris, J. E. (2000). Changing Marriage Role Expectations: 1961–1996. *Sex Roles, 42*(9-10), 933-942.

Botwin, M., Buss, D., & Shackelford, T. (1997). Personality and Mate Preference: Five Factors in Mate Selection and Marital Satisfaction. *Journal of Personality*(65), 107-136.

Bowlby, J. (1944). Forty-Four Juvenile Thieves: Their Characters and Home Life. *International Journal of Psychoanalysis, 25*(19-52), 107-127.

Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss.* United States: Basic Books.

Bozdemir, N., & Özcan, S. (2011). Cinselliğe ve Cinsel Sağlığa Genel Bakış. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care, 5*(4), 37-46.

Bozgeyikli, H., & Toprak, E. (2013). Üniversiteli Gençlerin Eş Seçim Kriterlerinin Sıralama Yargıylarıyla Ölçeklenmesi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi, 1*(1), 68-87.

Bulut, I. (1990). Evlilik Kurumu ve Aile İlişkileri. Aile Yazıları. *Başbakanlık Aile Araştırma Kurumları Yayınları*, 590.

Buss, D. (1987). Mate Selection Criteria: An Evoluntary Perspective. In C. Crawford, C. Smith, D. Krebs, & (Eds), *Sociobiology and Psychology: Ideas, Issues and Application.* Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.

Buss, D. (1994). *The Evolution of Desire: Strategies of Human Mating.* New York: Basic Books.

Buss, D., & Barnes, M. (1986). Preferences in Human Mate Selection. *Journal of Personality and Social Psychology*(50), 559-570.

Büyükdüvenci. (1993). Aristoteles'te Mutluluk Kavramı. *Felsefe Dünyası, 9*, 41-45.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Pegem Akademi.

Çalışır, M. (2009). Yetişkin Bağlanma Kuramı ve Duygulanım Düzenleme Stratejilerinin Depresyonla İlişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1-24.

Campbell, L., Simpson, J. A., Boldry, J., & Kashy, D. A. (2005). Perceptions of Conflict and Support in Romantic Relationships: The Role of

Attachment Anxiety. *Journal of Personality and Social Psychology, 88*(3), 510.

Canel, N. (2011). Evlilik ve Aile Hayatı. Ankara: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü.

Caner-Edwards, A. F. (2014). *Psychological Need.Black Families In Crisis: The Middle Class.* Routledge.

Çankaya Cihangir, Z. (2012). Dinleme Becerisi Ölçeği'nin Yeniden İncelenmesi: Psikolojik Danışma ve Rehberlik Öğrencilerinin Dinleme Becerilerinin Çeşitli Değişkenlere Karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 12*(4), 2359-2376.

Cansel, E. (1969). Sosyal Devlet ve Aile. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 26*(3), 11-21.

Çavuşoğlu, F. (2007). *Evli Çiftlerin Kendi Aile Yapı ve İşlevselliklerinin Aile Orjinleri ile Karşılaştırılması [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Ankara: Gazi Üniversitesi.

Çelenoğlu, A. (2011). Evli Bireylerin Bağlanma Stillerine ve Kendilik Algısına Göre Evlilikte Yaşanan Sorunlarla Başa Çıkma Yollarının İncenlemsi[Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul: Haliç Üniversitesi.

Çelik, E. (2012). *Evli Bireylerin Cinsel Özgüven Düzeyleri ile Cinsel Öz - Yeterlik, Evlilik Yaşam Doyumu ve Cinsel Utangaçlıklarının*

İncelenmesi [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.

Çelik, E. (2012). Evli Bireylerin Cinsel Özgüven Düzeyleri İle Cinsel Öz-Yeterlilik,Evlilik Yaşam Doyumu ve Cinsel Utangaçlıkların İncelenmesi[Yayınlanmamış doktora tezi]. Sakarya: Sakaarya Üniversitesi.

Çelik, E., & Arıcı, N. (2014). Evli Bireylerin Cinsel Utangaçlığını Etkileyen Faktörlerin Yapısal Eşitlik Modeli İle İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 14*(51), 1689-1707.

Çelik, M., & Tümkaya, S. (2012). Öğretim Elamanlarının Evlilik Uyumu ve Yaşam Doyumlarının İş Değişkenleri ile İlişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 13*(1), 223-238.

Çetinkaya, E., Kemer, G., Bulgan, G., & Tezer, E. (2008). İkili İlişkiler Güven Ölçeği Ölçeği'nin Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* , 65-77.

Çetinkaya, Ö., & Alparaslan, A. (2011). Duygusal Zekanın İletişim Becerileri Üzerine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16*(1), 363-377.

Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe Öğretmen Adaylarının İletişim Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 19*(2), 567-576.

Çırakoğlu, O. C. (2006). *Kontrol Odağının ve Eleştirel Düşünmenin Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerindeki Doyumsuzlukları Ele Alış Biçimleri Üzerindeki Rolü [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

Çoban, A., Karaman, N., & Doğan, T. (2010). Öğretmen Adaylarının Kültürel Farklılıklara Yönelik Bakış Açılarının Çeşitli Demografik Değişkenlere İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi, 10*(1), 125-131.

Collins, N. (1996). Working Models of Attachment: Implications for Explanation, Emotion, and Behavior. *Journal of Personality and Social Psychology, 4*, 810-832.

Comella, P. (2011). Observing Emotional Functioning in Human Relationship Systems: Lessons From Murray Bowen's Writings . O. Bregman, & C. White içinde, *Bringing systems thinking to life : expanding the horizons for bowen family* (s. 3-30). New York: Routledge.

Cook, K. (2005). Social Exchange Theory. T. R. Chibucos, R. W. Leite, & D. L. Weis içinde, *Readings in Family Theory* (s. 137-182). Newbury Park: Sage.

Crane, D., Allgod, S., Larson, J., & Griffin, W. (tarih yok). Assessing Marital Quality with Distressed and Nondistressed Couples: A Comparison and Equivalency Table for Three Frequently Used Measures. *Journal of Marriage and The Family*, 87.

Cresswell, J., & Plano Clark, V. (2011). *Karma Yöntem Araştırmaları: Tasarım ve Yürütülmesi* (2. Baskı b.). (Y. Dede, & S. Demir, Çev.) Ankara: Sage Publication.

Davila, J., & Bradbury, T. N. (2001). Attachment Insecurity and the Distinction Between Unhappy Spouses Who Do and Do Not Divorce., 15, . *Journal of Family Psychology*, 371-393.

Demir, G. M. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Akademik Motivasyon Profillerinin Psikolojik İhtiyaç Doyumu, Akademik Erteleme ve Yaşam Doyumu ile İlişkisi [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Demiray, U. (2010). İletişim Modelleri. U. Demiray içinde, *Etkili İletişim* (s. 45-73). Ankara: Pegem Akademi.

Demirbaş, M., & Yağbasan. (2005). Sosyal Öğrenme Teorisine Dayalı Öğretim Etkinliklerinin, Öğrencilerin Bilimsel Tutumlarının Kalıcığına Olan Etkisinin İncelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Dergisi.*

Demirkan, S., Ersöz, A., Şen, R., Ertekin, E., Sezgin, Ö., Turgut, A., & Şehitoğlu, N. (2009). *Boşanma Nedenleri Araştırması.* Ankara: Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü.

Demirtaş, S., Diken, B., & Gözaydın, İ. B. (2009). Mekan ve Ötekiler.

Derebaşı, I. (2004). *Evlilik Doyumu Ölçeğinin (MSI-R) Madde - Cevap Kuramına Dayalı Olarak Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi ve*

Adaptasyon Çalışması [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. İzmir: Ege Üniversitesi.

Dewey, J. (1966). *Democrasy and Education.* New York: A Division of Macmillan Inc.

Doğan, Ö. (2010). Evli Bireylerde Olumlu Yanılsama: İlişki Bağlanımı İle Nedensel ve Sorumluluk Yüklemeleri Arasındaki İlişkiler [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Sosyal Psikoloji) Anabilim Dalı.

Doman, L., & Roux, A. (2010). The causes of loneliness and the factors that contribute towards it - a literature review. *The Journal of Humanities, 50*(2), 216-228.

Duran, Ş., & Hamamcı, Z. (2010). Evlilik öncesi ilişki geliştirme programının romantik ilişkiler yaşan üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ve çatışma iletişim tarzları üzerinde etkisinin incelenmesi. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 87-99.

Eagly, A. H. (1987). Reporting sex Dfferences. *American Psychologist, 42*, 456.

Eagly, A. H., Wood, W., & Diekman, A. B. (2000). Social role theory of sex differences and similarities: A current appraisal. *The developmental social psychology of gender*, 123-174.

education.ufl. (2015, January 12). *College of Education*. Dissertations and Theses Authored by Counselor Eduation Alumni: http://education.ufl.edu/counselor-education/dissertations-list/ adresinden alındı

Eisenberg, N., Smith, C. L., & Spinrad, T. S. (2011). Effortful Control: Relations with Emotion Regulation, Adjustment, Socialization in Childhood. K. Vohs, & R. Boumeister içinde, *Handbook of self-regulation: Research, theory, and applications* (s. 263-282). America: Guildford Press.

Ekşi, B. (2005). Evliliğe Hazırlık Aşamasındaki Karı-Koca Adaylarının Evlilik ve Anne-Baba Olma Üzerine Düşünceleri. *Aile ve Toplum, 2*(9).

Ekşi, H., & Kahraman, Z. (2012). Bir Evlilik ve Aile Hayatı Eğitim Programının Evli Kadınlarda Evlilik Uyumuna ve Aile Sistemine Etkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*(36), 129-145.

Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., & Alpkan, R. (2005). Evlilik Uyumu. *Düşünen Adam, 18*(1), 39-47.

Erem, F. (2008). "Çatışma Çözme Eğitiminin" Şiddet Yönelimli Öğrencilerin Velilerinin Çatışma Çözme Becerileri Üzerinde Etkisi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

Ergin, A. (2010). *Eğitimde Etkili İletişim* (5.Baskı b.). Ankara: Anı yayıncılık.

Erkal, M. (1995). *Sosyoloji* . İstanbul: Der Yayınları.

Erözkan, A. (2004). *Romantik İlişkilerde Reddedilmeye Dayalı İncinebilirlik Bilişsel Değerlendirme ve Başaçıkma [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* 2004: Karadeniz Teknik Üniversitesi.

Ersanlı, K., & Balcı, S. (1998). İletişim Becerileri Envanterinin Geliştirilmesi:Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7-12.

Fişiloğlu, H., & Demir, A. (2000). Applicability of the Dyadic Adjustment Scale for Measurement of Marital Quality with Turkish Couples. *European Journal of Psychological Assessment, 16*(3), 214.

Fowers, B. J. (2001). The limits of a techinical concept of a good marriage: Exploring the role of virtue in communication skills. *Journal of Marital and Family Therapy, 27*(3), 327-340.

Fuchs, V. (1990). *Womens's quest economic equalit.* . United States of America: Harward University Press Paperback.

Gaunt, R. (2006). Couple similarity and marital satisfaction: Are similar spouses happier?. *Journal of personality, 74*(5), 1401-1420.

Gladding, S. (2012). *Aile Terapisi Tarihi, Kuram ve Uygulamaları* (5.Baskı b.). (İ. Keklik, & İ. Yıldırım, Çev.) Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği.

Gladding, S. T. (2006). *Family therapy (4th ed.).* Ohio: Pearson.

Glenn, N. D. (1975). The Contribution of Marriage to the Psychological Well-being of Males and Females. *Journal of Marriage and the Family*, 594-600.

Gökçe, D., & Baskan, G. (2012). Eğitim Denetçilerinin İletişim Becerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 42*(x), 200-211.

Goodrich, T., & Silverstein, L. (2005). Now You See It, Now You Don't: Feminist Training in Family Therapy. *Family Process, 44*(3), 267-281.

Goodwin, R. (1990). Sex Differences Among Partner Preferences: Are The Sexes Really Very Similar. *Sex Roles*(23), 501-513.

Gove, W. R., Hughes, M., & Style, C. B. (1983). Does Marriage Have Positive Effects on The Psychological Well-being of The Individual? *Journal of Health and Social Behavior*, 122-131.

Güngör Houser, A. (2009). *Evli Bireylerin Sahip Oldukları İletişim Çatışması Türü, Romantik Kıskançlık ve Duygusal Zeka Düzeylerinin Evlilik Doyumları Üzerine Etkisi [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* Ankara: Ankara Üniversitesi.

Güngör, C. H. (2007). *Evlilik Doyumunu Açıklamaya Yönelik Bir Model Geliştirme [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* Ankara: Gazi Üniversitesi.

Güngör, H., & Özbay, Y. (2008). Evlilikte Yetkinlik Ölçeğinin Geliştirilmesi:Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 79-93.

Güngör, H., Yılmaz, M., & Çelik, S. (2011). Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeğinin Uyarlaması: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 180-190.

Güven, N., & Sevim, S. (2007). İlişkilerde İlgili Bilişsel Çarpıtmalar ve Algılanan Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumunu Yordama Gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3*(28), 49-61.

Halsey, M., & Young, A. (2006). 'Our Desires Are Ungovernable' Writing Graffiti in Urban Space. *Theoretical Criminology, 10*(3), 275–306.

Hamplová, D. (2002). Marriage and Cohabitation: Qualitative Differences in Partnership Arrangements. *ociologický časopis/Czech Sociological Review*, 771-788.

Hansen, J. E., & Schuldt, W. J. (1984). Marital Self-disclosure and Marital Satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 923-926.

Hartley, P. (2010). *Interpersonal Communication [Kişilerarası İletişim].* (Ü. Doğanay, M. Yamanoğlu, B. Şimşek, P. Özdemir, H. Şanlı, & İ. Taştan, Çev.) Ankara: İmge Kitabevi.

Hazan, C., & Shaver, P. (1994). Bağlanma (Yakın İlişkilerle İlgili Araştırmalar İçin Bir Çerçeve). (A. Dönmez, Çev.) *Psyhological Inquiry*, 1-49.

Hill, R. (1945). Campus Values in Mate Selection. *Journal of Home Economics*(37), 554-558.

Hiltner, J. (2000). The Example of Our Heroine: Deborah Sampson and the Legacy of Herman Mann's the Female Review. *American Studies, 41*(1), 93-113.

Hui, C. M., Molden, D. C., & Finkel, E. J. (2013). Loving Freedom: Concerns with Promotion or Prevention and The Role of Autonomy in Relationship Well-being. *Journal of Personality and Social Psychology, 105*(1), 61.

İmamoğlu, O. (1995). Değişim Sürecinde Aile; Evlilik İlişkileri Bireysel Gelişim ve Demokratik Değerler. D. S. Aile, & T. K. Değerler. içinde Ankara: TC.Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.

Işıloğlu, B. (2006). Anksiyete ve Depresyon Tanısı ile İzlenen Evli Kadınlarda Aile içi Şiddetin Sosyodemografik Faktörler, Çift Uyumu ve Hastalıkla İlişkisi [Uzmanlık Tezi]. İstanbul.

Janetius, T. (2004). Marriage and Marital Adjustment [Unpublished PhD Thesis].

Johnson, B., & Christensen, L. (2010). *Educational Research: Quantitative, Qualitative and Mixed Approaches.* United Kingdom: Sage Publication.

Jolliffe, D., & Farrington, D. P. (2006). Development and validation of the Basic Empathy Scale. *Journal of Adolescence, 29*(4), 589-611.

Jorgensen, S. R., & Gaudy, J. C. (1980). Self-disclosure and Satisfaction in Marriage: The Relation Examined. . *Family Relations*, 281-287.

Kalkan, M. (2002). *Evlilik İlişkisini Geliştirme Programının, Evliliklerin Evlilik Uyum Düzeyine Etkisi [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.

Karatekin, K., Sönmez, Ö., & Kuş, Z. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin İletişim Becerilerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Turkish Studies, 7*(3), 1695-1708.

Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (1995). The Longitudinal Course of Marital Quality and Stability: A Review of Theory, Methods, and Research. *Psychological Bulletin, 118*(1), 3.

Kayhan, Y., & Yazıcıoğlu, Ü. (2007). Aile Yapısı ve Özellikleri. *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, 335.

Kefalas, M. (2011). "Marriage Is More Than Being Together": The Meaning of Marriagefor Young Adults. *Journal of Family Issue*, 845-875.

Keklik, İ. (2011, Summer). Türk Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Tercihleri . *Eurasian Journal of Education Research*, 129-148.

Kelley, H. H., Berscheid, E., Christensen, A., Harvey, J. H., Huston, T. L., Levinger, G., & Peterson, D. R. (1983). *Analyzing close relationships. Close relationships.*

Kemer, G., Bulgan, G., & Yıldız, E. Ç. (2015). Gender Differences, Infidelity, Dyadic Trust, and Jealousy among Married Turkish Individuals. *Current Psychology*, 1-14.

Kırhan, A. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Tematik Televizyon Kanal Tercihleri Kullanımlar ve Doyumlar Kuramı -Sosyal Öğrenme Kuramı Çerçevesinde Maltepe Üniversitesi'nde Bir Çalışma [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul: Maltepe Üniversitesi.

Kışlak-Tutarel, Ş., & Göztepe, I. (2012). Duygusal Dışavurumu, Empati, Depresyon ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiler. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3*(2), 27-46.

Koca, D. (2013). *Bir Aile Eğitim Programının Evli Annelerin Evlilik Doyumu, Evlilikte Sorun Çözme Becerisi ve Psikolojik İyi Oluşuna Etkisi[Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi].* İstanbul: Marmara Universitesi.

Koçak, R., & Çelik, C. (2009). Okul Yöneticilerinin Mesleki Tükenmişlikler İle Evlilik Doyumları Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 52-60.

Koşar, N. (1992). *Sosyal Kişisel Çalışma.* Ankara: Aydınlar Matbaası.

Kutlu, M., Balcı, S., & Yılmaz, M. (2007). The Effect of Communication Skills Training on University Students' Self-monitoring and Optimism Levels. *Eurasian Journal of Educational Research*(27).

Law, D. D., & Crane, D. R. (2000). The Influence of Marital and Family Therapy on Health Care Utilization in a Health-Maintenance Organization. *Journal of Marital and Family Therapy, 26*(3), 281-292.

Levinger, G. (1979). A social exchange view on the dissolution of pair relationships. *Social Exchange in Developing Relationships, 3*, 169-193.

Manne, S., Ostroff, J., Rini, C., Fox, K., Goldstein, L., & Grana, G. (2004). The Interpersonal Process Model of Intimacy: The Role of Self-disclosure, Partner Disclosure, and Partner Responsiveness in Interactions Between Breast Cancer Patients and Their Partners. *Journal of Family Psychology, 18*(4), 589.

Markman, H. J. (1981). Prediction of marital distress: a 5-year follow-up. *Journal of consulting and clinical psychology, 49*(5), 760.

Marlowe, F. (2004). Mate Preferences Among the Hadza Hunter-Gatherers. *Human Nature*(15), 365-376.

Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review, 50*(4), 370.

McCubbin, H. I., & Patterson, J. M. (1982). Family adaptation to crisis. A. McCubbin, & J. Patterson içinde, *Family Stress, Coping, and Social Support* (s. 26-47). Springfield, IL: Charles C Thomas.

McGinnis, R. (1958). Campus Values in Mate Selection. *Social Forces*(35), 368-373.

Mcquail, D., & Sven, W. (1982). *Communication Models.* Longman.

Meadows, S. O. (2010). The Association Between Perceptions of Social Support and Maternal Mental Health: A Cumulative Perspective . *Journal of Family Issues*, xx-xx.

Meredith, P., Strong, J., & Feeney, J. (2007). Adult Attachment Variables Predict Depression Before and After Treatment for Chronic Pain. *European Journal of Pain*, 164-170.

Meriç, N. (2012). *Psikiyatrik Sosyal Hizmet.* Aile Terapisi Dönemi Ödevi: http://psikiyatriksosyalhizmet.com/wp-content/uploads/2010/02/aile_danismanligi_kuramlari.pdf adresinden alındı

Metintaş, S., Akşit, A., Toprak, D., Çelik, M., Ünlüoğlu, İ., & Tayfur, M. (2007). Aile Sağlığı. *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, 275.

Mihalic, S. W., & Elliott, D. (1997). A Social Learning Theory Model of Marital Violence. *Journal of Family Violence, 12*(1), 21-47.

Morgan, E. a. (2011). Interpersonal Identity Formation in Conversations with Close Friends. *Journal of Adolescence*, 1-13.

Müezzinoğlu, S. (2015). *Romantik İlişkilerde Aldatma: Bağlanma Boyutları, Kişilik Özellikleri ve İlişki Bağlanımı [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* Ankara: Gazi Üniversitesi.

Musick, K., & Bumpass, L. (2012). Reexamining the Case for Marriage: Union Formation and Changes in Well-being. *Journal of Marriage and Family*, 1-18.

Nakonezny, P. A., & Denton, W. H. (2008). Marital relationships: A social exchange theory perspective. *The American Journal of Family Therapy, 36*(5), 402-412.

Nazlı, S. (2000). *Aile danışması.* . Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Nielsen, A., Pinsof, W., Rampage, C., Solomon, A., & Goldstein, S. (2004). Arriage 101: An Integrated Academic and Experiential. *Family Relations, 53*(5), 485-494.

Nosst. (2012, Mart). *Wikieducator.* The Importance of Communication in Families: http://wikieducator.org/images/f/f1/SS_Lesson1.pdf adresinden alındı

Nüfusçu, G., & Yılmaz, A. (2012). Evlilik Pratiklerinin Dönüşüm/Yeniden Üretim Sürecinde Evlendirme Programları. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi, x*(16), 23-48.

Oğuzoğlu, H. (1950). *Evlilik Birliğini Temsilde Medeni Kanunumuzun Dayandığı Esaslar.* Haziran 4, 2013 tarihinde auhf.ankara.edu.tr/dergiler/.../AUHF-1950-07-03-04-Oguzoglu.pdf adresinden alındı

Onat Bayram, G. (2009). *İnfertilitenin Yaşam Kalitesi ve Evlilik Uyumu Üzerine Etkisi [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

Özden, M. S. (2013). *Önceden Edinilmiş ve Sonradan Kazanılmış Gelişim Özelliklerinin Evlilikte Çift Uyumu İle İlişkisi.* İstanbul: Maltepe Üniversitesi.

Özgüven, İ. (2000). *Evlilik ve Aile Terapisi.* Ankara: PDREM Yayınları.

Özmen, A. (2003). Örnekleme. A. Yüzer içinde, *İstatistik* (s. 167-197). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Pehlivan, H. (2011). *Bilişsel Davranışçı Yaklaşım Temelli Psikoeğitim Programının Kadın Danışma Merkezine Başvuran Annelerin İyi Oluş Düzeyi, Evlilik Doyumu, Problem Çözme ve İletişim Becerilerine Etkisi [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* İzmir: Ege Üniversitesi.

Phillips, D., & Soltis, J. (1991). *Perspectives on Learning.* New York: Teacher Collecege, Columbia University.

Polat, D. (2006). *Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi].* Ankara: Ankara Üniversitesi.

Polat, D. (2012). Boşanma Aşamasındaki Bireylerin Evlilik Çatışmaları, Çatışma İletişim Tarzları ve Sosyal Destek Sistemlerinin İncelenmesi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

Radikal. (2015, July 17). *Radikal.* Evli Çiftler Neden Mutlu Olamazlar? (4) Ahlak'ın Evlilik Üzerinde Etkisi: http://blog.radikal.com.tr/yasam/evli-ciftler-neden-mutlu-olamazlar-4-ahlakin-evlilik-uzerinde-etkisi-107048 adresinden alındı

Rapoport, A., & Chammah, A. (1965). *Prisoner's Dilemma.* Ann Arbor: University of Michigan Press.

Rausch, A. (n.d.). *Farm & Family Connections:Communication in the Family.* Retrieved April 5, 2012, from Extension: http://www.extension.purdue.edu/extmedia/ID/ID-239.pdf

Rollins, B. C., & Feldman, H. (1970). Marital Satisfaction Over the Family Life Cycle. *Journal of Marriage and the Family*, 20-28.

Rudman, L., & Glick, P. (2012). *Social Psychology of Gender.* New York: Guilford Press.

RuhsalGelişim. (tarih yok). *Ruhsal Gelişim.* February 2, 2014 tarihinde Beş Sevgi Dili: http://www.ruhsalgelisim.com/yazilarim/index.php?option=com_content&view=article&id=71:be-sevg-dl&catid=38:ale-danimanlii adresinden alındı

Sağlam, M. (2011). Boşanma Sürecinde Olan Ailelerdeki Çocukların Aile Algılarının ve Sorunlarının Resimler Aracılığı İle İncelenmesi[Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Şahin, N., Basım, H., & Çetin, F. (2009). Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarında Kendilik Algısı Kontrol Odağı. *Türk Psikiyatri Dergisi, 20*(2), 153-163.

Salman, N., & Uzunboylu, H. (2011). *Eşlerin Boşanma Nedenleri ve Eğitimi.* Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Sarı, T. (2008). *Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişkilerle İlgili Akılcı Olmayan İnançlar, Bağlanma Boyutları ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkiler [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Sayar, K. (2007). Parçalanmış Aileler ve Çocuklarında Görülen Problem. *Günümüzde Aile Sempozyumu*, (s. 70-77). İstanbul.

Schultz, D., & Schultz, S. (2001). *Modern Psikoloji Tarihi.* (Y. Aslay, Çev.) İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Scott, E. S. (2000). Social Norms and the Legal Regulation of Marriage. *Virginia Law Review*, 1901-197.

Şener, A., & Terzioğlu, R. (2012). Arkadaşlık İlişkilerinin Evlilik Uyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Ensitüsü Dergisi*, 27-46.

Sevim, S. (1999). Evlilik İlişkilerini Geliştirme Programı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 19-25.

Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (2004). What Do Self-Report Attachment Measures Assess? W. Rholes, & J. Simpson içinde, *Adult Attachmen Theory: Research, Clinical Implication* (s. 17-54). New York: Guildford Press.

Soylu, Y., & Kağıncı, Y. (2015). Evlilk Uyumunun Empatik Eğilim, İletişim ve Çatışma Çözme Stillerine Göre Yordanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 5*(43), 44-54.

Sprecher, S., Metts, S., Burleson, B., Hatfield, E., & Thompson, A. (1995). Domains of Expressive Interaction in Intimate Relationships: Associations with Satisfaction and Commitment. *Family Relations*, 203-210.

Stack, S., & Eshleman, J. R. (1998). Marital Status and Happiness: A 17-Nation Study. *Journal of Marriage and the Family*, 527-536.

Sürerbiçer, F. (2008, Mayıs). Boşanmış Bireylerin Deneyimlerine Göre Evlilik Eğitimi Gereksinimi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı, Yaşamboyu Öğrenme Bilim Dalı.

Swann, W. B., Hixon, J. G., & De La Ronde, C. (1992). Embracing the bitter "truth": Negative self-concepts and marital commitment. , 3(2),. *Psychological Science, 3*(2), 118-121.

Tat, M. (2007). *Zihin Dili Programlaması (NLP)nin Kişisel Gelişim ve Kişilerarası İletişim Üzerindeki Etkileri.* İzmir: Ege Üniversitesi.

Taycan, S., & Kuruoğlu, A. (2014). Evlilik Uyumu ile Bağlanma Stilleri ve Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 9-18.

Tezer, E. (1996). Evlilik İlişkisinden Sağlanan Doyum: Evlilik Yaşamı Ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2*(7), 1-7.

Thibaut, J. W., & Kelley, H. H. (1959). *The Social Psychology of Groups* . New York: John Wiley & Sons.

Tirtashi, E. (2012). A Study of Attachment Styles and Forgiveness in Divorce-Seeking Women. *Global Journal of Psychology Research, 2*, 15-22.

Todosijevic, B., Ljubinkovic, S., & Arancic, A. (2003). Mate Selection Criteria: A Trait Desirability Assesment Study of Sex Differences in Serbia. *Evoluntionary Pscyhology*(1), 116-126.

Tokuç, B., Berberoğlu, U., Saraçoğlu, G., & Çelikkalp, Ü. (2011). Sağlık Yüksekokul Öğrencilerinin Evlilik Dışı Cinsel İlişki, İstemli Düşükler ve Kontraseptif Kullanımı Konusundaki Görüşler. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi, 9*(3), 166-173.

Tolan Çakmak, Ö. (2015). *Evlillik Uyumunun Kişilik Özellikleri, İlişkiye Dair İnançlar ve Çatışma Çözüm Stilleri Bağlamında Yordanması (Diyarbakır İli Örneği) [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* Malatya: İnönü Üniversitesi.

Topcu, Ç., Baker, Ö. E., & Aydın, Y. (2010). Temel Empati Ölçeği Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4*(34), 174-180.

Tümkaya, S., Aybek, B., & Aldağ, H. (2009). An Investigation of University Students' Critical Thinking Disposition and Perceived Problem Solving Skill. *Eurasian Journal of Education Research*(36).

Tuncay Senlet, E. (2012). *Kadına Yönelik Aile İçinde Şiddetin Bağlanma, Evlilikte Başa Çıkma ve Sosyal Desteğin Etkileri ile Birlikte Evlilik Uyumu ve Psikolojik Durumlar ile İlişkileri [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

Uluocak, P., & Bulut, I. (2011). Aile Terapilerinin Feminist Teori Açısından İncelenmesi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 9-24.

Üncü, S. (2007, Haziran). Duygusal Zeka ve Evlilik Doyumu İlişkisi [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Uygarer, G. (2011, Eylül Gazimağusa). Role of SNS on Tertiary Students' Interpersonal Communication Skills and Attachment Needs [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Doğu Akdeniz Üniversitesi.

Vanassche, S., Swicegood, G., & Matthijs, K. (2013). Marriage and Children As a Key to Happiness? Cross-National Differences in The Effects of Marital Status and Children on Well-being. *Journal of Happiness Studies, 14*(2), 501-524.

Weiss, Y. (1997). *The Formation and Dissolution of Families: Why Marry? Who Marries Whom? And What Happens Upon Divorce.* Handbook of Population and Family Economics. Tel-Aviv: Elsevier Science.

Willard, J. (2011). *His Needs, Her Needs: Building an Affair-Proof Marriage.* Revell.

Williams, D. (1988). Gender, Marriage and Psychosocial Well-Being. *Journal of Family Issues*, 454.

Williams, K. (2003). Has the Future of Marriage Arrived? A Contemporary Examination of Gender, Marriage, and Psychological Well-being. *Journal of Health and Social Behavior, 44*(4), 470.

Wood, R., & Woody, J. (1973). *Sexual,Martial and Familial Relations.* U.S.A: Bannerstone House.

Yalçın, İ. (2010). *İlişki Geliştirme Programının Üniversite Öğrencilerinin İlişki Doyum Düzeylerine Etkisi [Yayınlanmamış Doktora Tezi].* Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Yıldırım, İ. (2007, March). Üniversite Öğrencilerinin Eş Seçme Kritlerleri . *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, pp. 15-28.

Yoo, H., Bartle-Haring, S., Day, R. D., & Gangamma, R. (2014). Couple Communication, Emotional and Sexual Intimacy, and Relationship Satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy, 40*(4), 275-293.

Zıllıoğlu, M. (2007). *İletişim Nedir?* İstanbul: CemYayınevi.

EKLER

EK A

PİLOT ÇALIŞMANIN EVRENİNE DAHİL OLAN FAKÜLTELER VE YÜKSEKOKULLAR

1.Eğitim Fakültesi

2. Hukuk Fakültesi

3. Mimarlık Fakültesi

4.Mühendislik Fakültesi

5. İletişim Fakültesi

6. Fen-Edebiyat Fakültesi

7. İşletme ve Ekonomi Fakültesi

8. Sağlık Bilimleri Fakültesi

9.Eczacılık Fakültesi

10.Tıp Fakültesi

11.Turizm Otelcilik Yüksek Okulu

12.Bilgisayar Teknoloji Yüksek Okulu

EK B

REST ÖLÇEĞİ

Sayın Katılımcı;

Bu ölçek, bireylerin eş seçimine yönelik inançlarını belirlemeye yöneliktir. Aşağıdaki ifadeleri okuduktan sonra, sizi en iyi yansıttığını düşündüğünüz ifadeyi ilgili paranteze (X) işareti koyarak belirtiniz. Bu bir test olmadığından cevaplar doğru ve yanlış olarak değerlendirilmeyecektir. Önemli olan vereceğiniz cevapların sizi doğru olarak yansıtmasıdır. Ölçekteki hiç bir maddeyi boş bırakmadan cevaplayınız. Burada ifade ettiğiniz bilgiler sadece bu çalışma için kullanılacak olup, başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Adınızı veya kimlik bilgilerinizi belirten herhangi bir ifade yazmayınız.

Yardımlarınız için teşekkür ederiz.

Açıklama: Aşağıdaki ifadelerden her birini okuduktan sonra, bu ifadeye ne ölçüde katıldığınızı gösteren sütuna ait olan kutucuğun içini (X)şeklinde işaretleyiniz.	Hiç Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Tamamen (5)
1 Çoğu yaşıtlarım gibi, ben de bir gün evleneceğimden eminim.	( )	( )	( )	( )	( )
2 Evlenmem için uygun olan tek bir gerçek aşk vardır, o da evleneceğim kişiyle olan aşktır.	( )	( )	( )	( )	( )
3 Birbirimize karşı hissettiğimiz sevgi, evlenmek için gari izeyde yeterli bir neden olmalıdır.	( )	( )	( )	( )	( )
4 Evlilik öncesi birlikte yaşamak, mutlu evliliği sürdürebilme şansımızı arttıracaktır.	( )	( )	( )	( )	( )
5 Sevgilimle evlenmeyi düşünmeden önce, evliliğimizin süreceğinden kesinlikle emin olmalıyım.	( )	( )	( )	( )	( )
6 Sevdiğim kişi benim için tamamıyla ideal olmasa bile onunla evlenebilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
7 Evlenilecek uygun kişiyi bulma, çabadan daha çok bir şans işidir.	( )	( )	( )	( )	( )
8 Her yönüyle birbirine benzeyen çiftlerin ilişkileri çok sıradan ve sıkıcıdır.	( )	( )	( )	( )	( )
9 Ben hayatta bir kez evleneceğim.	( )	( )	( )	( )	( )
10 Dünyada mutlu bir evlilik yapabileceğim birçok kişi vardır.	( )	( )	( )	( )	( )
11 Birbirimize duyduğumuz aşk, mutlu bir evlilik yürütmek için yeterli olmalıdır.	( )	( )	( )	( )	( )
12 :vlilik öncesi birlikte yaşarsak, evliliğimizde daha mutlu acağımıza inanıyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
13 vlenmeden önce iyi bir eş olacağımdan tamamen emin malıyım.	( )	( )	( )	( )	( )

14	İlişkimizdeki her şey beni memnun etmiyorsa, sevgilimle evlenmemeliyim.	()	()	()	()	()
15	Yeterince uzun süre beklersem, evlenebileceğim uygun kişi bir gün karşıma çıkar.	()	()	()	()	()
16	vlenmeye karar verdiğim zaman, gelecekteki eşimle ınzer zelliklere sahip olmak benim için önemlidir.	()	()	()	()	()
17	ınyanın bir yerinde benim için uygun olan evlenmem ken bir eş vardır, ben de başkaları için öyleyimdir.	()	()	()	()	()
18	Birbirimizi sevdiğimiz sürece, evliliğe giden yolda hiçbir engel tanımamalıyız.	()	()	()	()	()
19	şkimizi sınamanın bir yolu olarak, evlenmeden önce 'likte y yaşamak bizim için iyi bir fikirdir.	()	()	()	()	()
20	Gelecekteki eşim ve ben evlenmeden önce çok iyi bir ‹adaş malıyız.	()	()	()	()	()
21	Zamanın güçlü sevgimizi aşındırmayacağına inanana dar /lenmemeliyiz.	()	()	()	()	()
22	vleneceğim kişi bir eşte aradığım tüm niteliklere sahip malıdır.	()	()	()	()	()
23	Evlenecek uygun kişiyi bulmak, benim kontrol ebileceğim r şey değildir.	()	()	()	()	()
24	irçok yönden bana benzeyen biriyle evlendiğimde ;kimiz aha güçlü olacaktır.	()	()	()	()	()
25	ünyada evlenebileceğim 'sadece bir tek' uygun kişi rdır.	()	()	()	()	()
26	ncak bir aptal, çok sevdiği biriyle evlenmekten kaçar.	()	()	()	()	()

27 vlenmeden önce birlikte yaşamak, evliliğimizin nasıl deceğini sınamanın iyi bir yoludur.	()	()	()	()	()
28 vlenmeden önce evliliğe tamamen hazır olana kadar eklemeliyim.	()	()	()	()	()
29 enim ihtiyaçlarımın hepsine cevap vereceğinden emin masam bile yine de sevgilimle evlenirdim.	()	()	()	()	()
30 azıları benim evlilik beklentilerime uygun değildir.	()	()	()	()	()
31 vlenmek için fazla çaba harcamasam da bir gün leneceğim.	()	()	()	()	()
32 enim kişilik özelliklerimin tam tersi özelliklere sahip isiyle vlenmeliyim.	()	()	()	()	()

EK C

İLETİŞİM BECERİLERİ ENVANTERİ

Açıklama: Aşağıda insan ilişkileriyle ilgili tutum ve davranış ifadeleri bulunmaktadır. **Genel olarak insanlarla iletişim kurarken nasıl davrandığınızı, neler düşündüğünüzü ve neler hissettiğinizi anlatan aşağıdaki ifadelerin** size uygunluk derecesini belirtmeniz istenmektedir. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. İfadeler, **"Tam Benim Gibi (A), Biraz Benim Gibi (B), Kararsızım (C), Benim Gibi Hiç Değil (D), Benim Gibi Hiç Değil (E)"** karşılığındadır. Her ifadeye ilişkin beş seçenekten yalnız birini işaretlemeniz ve cevapsız bırakmamanız gerekmektedir. Lütfen her ifadeyi cevaplayınız.

Elde edilen bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacaktır. Envanterin doldurulmasında gerekli özeni göstereceğinizi umar, katkılarınız için teşekkür ederim.

1. İnsanları anlamaya çalışırım.

2. İletişimde bulunduğum insanlardan gelen öğüt ve önerileri içtenlikle dinlerim.

3. Düşüncelerimi başkalarına tam olarak iletmekte zorluk çekmem.

4. Konuşurken, etkili bir göz iletişimi kurabilirim.

5. Genelde eleştirilmekten hoşlanmam.

6. Dikkatimi karşımdakinin ilgi alanı üzerinde toplayabilirim.

7. Kişilerin, anlatmak istediklerini dinlemek için yeterince zaman ayırırım.

8. Karşımdaki kişiye genellikle söz hakkı vermek istemem.

9. Karşımdaki kişiyi dinlerken hayal kurarım.

10. Başkaları konuşurken sabırlı olur, onların sözünü kesmem.

11. İnsanları dinlerken sıkıldığımı hissederim.

12. Eleştirilerimi karşımdaki kişiyi incitmeden iletirim.

13. Konuşurken ilk adımı atmaktan çekinmem.

14. Konuşurken açık, sade ve düzgün cümleler kurarım.

15. Karşımdaki kişiyle aynı görüşü paylaşmazsam bile fikirlerine saygı duyarım.

16. İletişimde bulunduğum kişinin yüzüne baktığım halde sözlerini dinlemediğim olur.

17. Karşımdaki kişinin konuşmaya ve dinlenmeye istekli olup olmadığını anlamaya çalışırım.

18. Yanlış tutum ve davranışlarımın kolaylıkla kabul ederim.

19. Dinlediğim kişiyi daha iyi anlamak için sorular yöneltirim.

20. Dinleyenim anlamaz göründüğünde, iletmek istediklerimi tekrarlar, yeni kelimelerle ifade eder, özetlerim.

21. İnsanlarla görüşürken, bilerek onları rahatlatacak şeyler yaparım.

22. Dinlerken, karşımdaki kişinin sözünü kesmemeye özen gösteririm.

23. Küs olduğum birisiyle barışmak istediğimde ilk adımı atmaktan çekinmem.

24. Karşımdaki kişinin duygu ve düşünceleri bana ters düşse bile yargılamam.

25. Ses tonumu konunun özelliğine göre ayarlayabilirim.

26. Genellikle insanlara güvenirim.

27. İletişim kurduğum kişinin karşı cinsten olmasından rahatsızlık duymam.

28. Başkalarını dinlemek mecburiyetinde olmadığımı düşünürüm.

29. Özür dilemek bana zor gelir.

30. Tartışma sonunda, savunduğum düşüncelerin yanlış olduğunu kabul edebilirim.

31. Konuşurken sözümün kesilmesinden rahatsız olurum.

32. İnsanları kontrol etmeye ve istediğim kalıba sokmaya çalışırım.

33. İletişim kurduğum kişinin tutumundan daha çok sorununu anlamaya çalışırım.

34. Çevremdekiler, insanlara karşı ilgisiz kaldığım kanısındalar.

35. Çoğunlukla duygularımdan emin olamıyorum.

36. İletişim kurduğum kimse tarafından anlaşılmaktan mutluluk duyarım.

37. Başkaları ile ilişkilerimi bozacak çıkışlar yapabilirim.

38. Karşımdaki kişiye güvenmek beni mutlu eder.

39. Her insanı olumlu beklentilerle karşılarım.

40. İletişim kurduğum kimselerden bir şeyler verdiğimi hissederim.

41. İnsanlara cevaplamada zorlanacakları ani sorular yöneltmem.

42. Beni rahatsız eden duygularımı iletmekte sıkıntı çekmem.

43. Öneride bulunduğum kişinin öneriye açık olup olmadığına dikkat ederim.

44. İletişim kurduğum insanlar tarafından anlaşıldığımı hissederim.

45. Kendimi karşımdaki kişinin yerine koyarak,duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışırım.

EK D

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EŞ SEÇME KRİTERLERİ

1. .Cinsiyet Kız ☐ Erkek☐
2. .Uyruk KKTC ☐ TC ☐ Diğer .....
3. Yaş.....
4. Fakülte.....
5. Siyasi Görüşünüz : Liberal-Demokrat☐ Sosyal Demokrat☐ Sosyalist☐ Milliyetçi☐

Potansiyel Eşte Olmasını Arzu Ettikleriniz 50 özellikten 10 tanesini seçerek önem sırasına göre 1'den 10 kadar sıralayınız

Tablo-1 Cinsiyetlerine Göre Üniversite Öğrencilerinin Potansiyel Eşte Olmasını Arzu ettikleri Özellikler

Önem sırası	Olumlu Özellikler
1	Güvenilir .....
2	Dürüst.....
3	Kişilikli.....
4	Sadakatli.....
5	Sözünü Tutan.....
6	Sevgi Potansiyeli.....
7	Anlayışlı.....
8	Saygılı.....
9	Güçlü Karakter.....
10	Değer Bilir.....
11	Destekleyici.....
12	Duygusal Sağlık.....
13	Cinsel Uyumlu.....
14	Temiz.....
15	Paylaşımcı.....
16	Kültürlü.....
17	Açık Görüşlü.....
18	İletişim Becerisi.....
19	Hoşsohbet.....
20	Özverili.....
21	Uzlaşmacı.....
22	Sabırlı.....
23	Öngörülü.....
24	Zeki.....
25	Ekono. Bağımsızlık.....
26	Nazik.....
27	Cömert.....
28	Enerji Dolu.....

29 Çocuk Eğitim.Bilen.....

30 Ortak Değerler.....

31 Fiziksel Çekicilik.....

32 Ev İşlerini Bilen.....

33 Benzer Eğitim Düz.....

34 Esprili.....

35 Cesur.....

36 Heteroseksüel.....

37 Düzenli.....

38 Romantik.....

39 Becerikli.....

40 Çocuk Yapma Yet.....

41 Tutumlu.....

42 Ortak İlgi.....

43 Fiziksel Güçlü.....

44 Benzer Politik .....

45 Benzer Yaş.....

46 Zengin.....

47 Aynı Dinden.....

48 Aynı Etnik.....

49 Dindar.....

50 Bakire.....

Potansiyel Eşte Olmasını Arzu Etmedikleriniz 50 özellikten 10 tanesini seçerek önem sırasına göre 1'den 10 kadar sıralayınız

Tablo-2 Cinsiyetlerine Göre Üniversite Öğrencilerinin Potansiyel Eşte Olmasını Arzu Etmedikleri Özellikler

Önem Sırası	Olumsuz Özellikler
1	Yalancı.....
2	İlgisiz.....
3	Art Niyetli.....
4	Sadakatsiz.....
5	Gözü Dışarıda.....
6	Eşcinsel.....
7	Zayıf Karakter.....
8	Anlayışsız.....
9	Şiddet Kul. Eğilimi.....
10	Nankör.....
11	Pis.....
12	Kaba.....
13	Düş. Zihin Potansi.....
14	Sinsi.....
15	Suçlayıcı.....
16	İtici.....
17	Dar Görüşlü.....
18	Engelleyici.....
19	Ken. Kont. Edeme
20	Cinsel Taciz Eğilimi
21	Ayırımcı
22	Bencil
23	Vurdumduymaz

24	Kültürsüz
25	Üstünlük Taslayan
26	Tembel
27	Doyumsuz
28	Cimri
29	Boşboğaz
30	Pornografi düşkünü
31	Kaprisli
32	Küfürbaz
33	Ukala
34	Savurgan
35	Kalıtsal Hasta. Olan
36	Pisboğaz
37	Akraba
38	Aşırı Titiz
39	Dağınık
40	Anne Baba Düşkünü
41	İnatçı
42	Batıl İnançları Olan
43	Fiziksel Zayıflık
44	Otoriter
45	Kıskanç
46	Fanatik
47	Alkol Kullanan
48	Aceleci
49	Sigara Kullanmak
50	Fakir

EK D

GÖRÜŞME FORMU

Kısım I: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli katılımcı;

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Programı'nın Anabilim Dalı'nda doktora tez aşamasında bulunan öğrencisiyim. Sizlerden istediğim, tezimle ilgili çalışmaya esas olmak üzere aşağıda verilen "Kişisel Bilgi Formu" durumunuzu yansıtacak şekilde doldurmanızdır. Kimlik bilgilerinizin (isim, çalıştığınız yer, v.b.) belirtilmesi gerekmemektedir. Yanıtlarınızı içtenlikle ve eksiksiz olarak vermeniz, araştırma objektifliği açısından son derece önemlidir.

Yapacağınız katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Gülen UYGARER

Uzman Psikolojik Danışman

Cinsiyetiniz

1. Kadın ( ) 2. Erkek ( )

Yaş.....

Eğitim Durumunuz

1. İlköğretim mezunu ( ) 2. Lise mezunu ( ) 3. Üniversite ( )

C) İlişki durumunuz

1. 2-7 yıl ( ) 2. 8-13 yıl ( ) 3. 14-19 yıl ( ) 4. 19-sonrası( )

Kısım II: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

1.Romantik ilişkilerde etkili iletişim becerilerinin rolü nedir?

2. Nasıl bir iletişim becerilerine sahip olmak doğru eş seçme sürecine olumlu bir katkıda bulunur?

3. Size göre eşinizde olması gereken kriterler nelerdir?

4.Evlilikte uyumu ve doyumu olumsuz yönde etkileyen nedenler nelerdir?

EK E

PİLOT ÇALIŞMA GÖRÜŞME FORMU

Kısım I: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli katılımcı;

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Programı'nın Anabilim Dalı'nda doktora tez aşamasında bulunan öğrencisiyim. Sizlerden istediğim, tezimle ilgili çalışmaya esas olmak üzere aşağıda verilen "Kişisel Bilgi Formu" durumunuzu yansıtacak şekilde doldurmanızdır. Kimlik bilgilerinizin (isim, çalıştığınız yer, v.b.) belirtilmesi gerekmemektedir. Yanıtlarınızı içtenlikle ve eksiksiz olarak vermeniz, araştırma objektifliği açısından son derece önemlidir.

Yapacağınız katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Gülen UYGARER
Uzman Psikolojik Danışman

A)Cinsiyetiniz

1. Kadın ( ) 2. Erkek ( )

B) Yaş.....

C) Eğitim Durumunuz

1. İlköğretim mezunu ( ) 2. Lise mezunu ( ) 3. Üniversite ( )

D) Kaç yıldır evlisiniz?

1. 0-1 yıl ()
2. 2-7 yıl ( )
3. 8-13 yıl ( )
4. 14-19 yıl ( )
5. 19-25 ( )
6. 5. 25-sonrası ()

Kısım II: Nitel Ön Çalışma Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

1.Evlenmeye nasıl karar verdiniz?

2.Evlilik sizin için neler ifade eder?

3.Evliliğinizin 25 yıllık sırrı nedir?

4.Evlilikten nasıl doyuma ulaşıyorsunuz?

EK F

NİCEL PİLOT ÇALIŞMANIN BETİMSEL İSTATİSTİKLERİ

Tablo 72 Nicel pilot çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde bulunmasını arzu ettikleri kriterler)

	X	SS	Min	Mak
Güvenilir	,8300	2,07092	,00	10,00
Dürüst	,4000	1,39756	,00	10,00
Kişilikli	,3333	1,20293	,00	10,00
Sadaktli	1,1633	2,55049	,00	10,00
Sözünü Tutan	1,2933	2,46187	,00	10,00
Sevgi Potansiyelli	1,3567	2,66329	,00	10,00
Anlayışlı	2,2300	3,05202	,00	10,00
Saygılı	2,6500	1,60771	,00	10,00
Güçlü Karakter	1,5333	2,76061	,00	10,00
Değer Bilir	1,3433	2,67881	,00	10,00
Destekleyici	,6933	1,87376	,00	9,00
Duygusal Sağlık	4,6400	4,3372	,00	8,00
Cinsel Uyumlu	3,4067	3,74987	,00	10,00
Temiz	,7300	1,90505	,00	10,00
Paylaşımcı	6,7567	4,27376	,00	10,00
Kültürlü	2,1433	3,18170	,00	10,00
Açık Görüşlü	1,4933	3,35572	,00	9,00
İletişim Becerisi	2,6500	3,05202	,00	10,00
Hoşsohbet	1,2767	2,44268	,00	10,00
Özverili	,6300	1,79923	,00	10,00
Uzlaşmacı	1,6067	2,75874	,00	9,00
Sabırlı	1,3133	2,53045	,00	10,00
Öngörülü	3,3667	3,95360	,00	10,00
Zeki	1,2667	2,61502	,00	10,00
Ekonomik Bağımsızlık	,9200	2,18851	,00	10,00
Nazik	,4067	1,49736	,00	10,00
Cömert	,6000	1,85422	,00	10,00
Enerji Dolu	,5300	1,69272	,00	10,00
Çocuk Eğitimini Bilen	,2467	1,05967	,00	9,00
Ortak Değerler	,3300	1,44732	,00	10,00
Fiziksel Çekicilik	,5233	1,57408	,00	9,00
Ev İşlerini Bilen	,5233	1,69480	,00	10,00
Benzer Eğitim Düzeyi	,3367	1,36487	,00	10,00
Espirili	,7967	1,82568	,00	9,00
Cesur	,2667	1,17480	,00	10,00
Heteroseksüel	,3100	1,45636	,00	10,00
Düzenli	,6000	1,79371	,00	10,00
Romantik	,7600	2,06315	,00	10,00
Becerikli	,2700	1,16402	,00	8,00
Çocuk Yapma Yeteneği	,3133	1,45908	,00	10,00
Tutumlu	,4167	1,51129	,00	10,00
Ortak İlgi	,3500	1,54341	,00	10,00
Fiziksel Güçlü	,1433	,95174	,00	10,00
Benzer Politik	,2467	1,34357	,00	10,00
Benzer Yaş	,2833	1,31230	,00	9,00
Zengin	,5500	1,89900	,00	10,00
Aynı Dinden	,5433	1,87791	,00	10,00
Aynı Etnik	,2000	1,08501	,00	10,00
Dindar	,7533	2,28690	,00	10,00
Bakire	,6733	1,81777	,00	10,00

N=300

Tablo 73 Nicel pilot çalışmanın betimsel istatistikleri (Eşlerinde bulunmasını arzu ettmedikleri kriterler)

	X	SS	Min	Mak
Yalancı	6,5633	4,29583	,00	10,00
İlgisiz	2,8833	3,99871	,00	10,00
Art Niyetli	2,4333	3,67659	,00	10,00
Sadakatsiz	3,5133	3,97944	,00	10,00
Gözü Dışarıda	2,7800	3,66192	,00	10,00
Eşcinsel	1,9700	3,21510	,00	10,00
Zayıf Karakter	1,5433	2,81921	,00	10,00
Anlayışsız	1,5433	2,63399	,00	9,00
Şiddet Kullanma Eğilimli	1,4200	2,59217	,00	10,00
Nankör	1,6900	2,86144	,00	10,00
Pis	1,4833	2,55568	,00	9,00
Kaba	1,1167	2,42955	,00	10,00
Düşük Zihin Potansiyeli	,3267	1,33136	,00	9,00
Sinsi	,9267	2,24159	,00	10,00
Suçlayıcı	,9267	2,16724	,00	10,00
İtici	,7667	1,99470	,00	10,00
Dar Görüşlü	1,2633	2,51696	,00	10,00
Engelleyici	,5167	1,53762	,00	9,00
Kendini Kontrol Edememe	,5567	1,80304	,00	9,00
Cinsel Taciz Eğilimli	1,4950	2,91648	,00	10,00
Ayrımcı	,4433	1,57110	,00	10,00
Bencil	1,4600	2,56326	,00	10,00
Vurdumduymaz	,4833	1,40819	,00	8,00
Kültürsüz	,7633	1,91124	,00	10,00
Üstünlük Taslayan	,5667	1,68573	,00	10,00
Tembel	,9600	2,20937	,00	9,00
Doyumsuz	,7267	1,85204	,00	9,00
Cimri	,8900	2,17877	,00	10,00
Boşboğaz	,4833	1,61195	,00	10,00
Pornografik Düşkünü	,9733	2,35466	,00	10,00
Kaprisli	,5700	1,78767	,00	9,00
Küfürbaz	,8833	2,09388	,00	10,00
Ukala	,5667	1,77277	,00	10,00
Savurgan	,2500	1,10070	,00	8,00
Kalıtsal Hastalığı Olan	,3500	1,45185	,00	9,00
Pisboğaz	,1900	1,03156	,00	8,00
Akraba	,1900	,92922	,00	8,00
Aşırı Titiz	,4533	1,57780	,00	8,00
Dağınık	,5700	1,85560	,00	10,00
Anne Baba Düşkünü	,4233	1,45298	,00	9,00
İnatçı	,4633	1,72779	,00	10,00
Batıl İnançları Olan	,4267	1,62689	,00	10,00
Fiziksel Zayıflık	,2033	1,07042	,00	10,00
Otoriter	,2700	1,21188	,00	9,00
Kıskanç	,4667	1,45693	,00	9,00
Fanatik	,2767	1,37590	,00	10,00

Alkol Kullanan	1,2367	2,76638	,00	10,00
Aceleci	,2600	1,39723	,00	10,00
Sigara Kullanmak	,7033	2,02377	,00	10,00
Fakir	,4467	1,73316	,00	10,00

(Tablo 18'in devamı)

EK G

ÖZGEÇMİŞ

1. Adı Soyadı :Gülen UYGARER

İletişim Bilgileri

Adres : KKTC-İSKELE DEVRİM SOKAK NO:8

Telefon : 0533 864 57 66- 0392 37 12 180

Mail : gulenuygarer@gmail.com

2. Doğum Tarihi :08.11.1988

3. Unvanı : Uzman

4. Öğrenim Durumu :Doktora öğrencisi

Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Lisans	Psikolojik Danışma ve Rehberlik	Doğu Akdeniz Üniversitesi	2009
Yüksek Lisans	İletişim ve Medya Çalışmaları	Doğu Akdeniz Üniversitesi	2011
Yüksek Lisans	Psikolojik Danışmanlık/Danışmanlık Psikolojisi	Girne Amerikan Üniversitesi	2012

Doktora	Rehberlik ve Psikolojik Danışma	Yakın Doğu Üniversitesi	tez sunum aşamasında
Doktora	Rehberlik ve Psikolojik Danışma	Ege Üniversitesi	2014-2015 Eğitim Yılı Özel öğrenci olarak 2 dönem ders alınmıştır.

****Evlilik ve Aile Danışmanlığı Sertifika Programı-İzmir Katip Çelebi Üniversitesi-YÖK Onaylı (450 saat)**
****Evlilik ve Aile Danışmanlığı Sertifika Programı-Türk PDR Derneği (108 saat)**

5. Akademik Unvanlar
Uzman

6. Yayınlar

6.1. Uluslar arası hakemli dergilerde yayınlanan makaleler

Özad,B. ve Uygarer,G. (2014). Attachment needs and Social Networking Sites. Social Behavior and Personality. Volume 42, Supplement 1 to issue 1, 2014 , pp. 43S-52S(10)

Dinçyürek,S.ve Uygarer,G. (2012). Conduct of Psychological Counseling and Guidance Services over the Internet: Converging Communications. *TOJET - Volume 11 - Issue 3 - July - 2012*

Dinçyürek,S. ve Uygarer,G. (2012).Öğrencilerin İnternet Üzerinden Başvurmak İstedikleri Terapi Hizmetleri: Sağlıklı Gelecek Nesiller. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*

6.2. Uluslar arası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında (Proceeding) basılan bildiriler.

Uygarer,G. (2015) Eş Seçiminin WWW Yanısması. EJER 2015. Hacettepe Üniversitesi: Ankara.

Uygarer,G. & Özad,B. (2015) Social Media's Influence on content of TV serials. 4th International Communication, Media, Technology and Design Conference. Dubai

Özad,B. & Uygarer,G. (2015) My Parents are My Facebook Friends' Friends 2. 4th International Communication, Media, Technology and Design Conference. Dubai

Uygarer,G. (2012) The relationship between having Facebook account and being happy. The International Conference on Computational and Social Sciences, Recep Tayyip University: Rize

Uygarer, R., Özbiler,Ş., & Uygarer,G. (2014) Yüksek Eğitim Ortamlarında Eşitlik Hakkında Genel Bir Bakış. Yıldız International conference on Educational Research and Social Studies. Yıldız Teknik Üniversitesi:İstanbul

Özbiler,Ş. & Uygarer,G. (2014) Gelecek yüz yıl içerisinde rehberlik ve psikolojik danışma'ya genel bir bakış rehberlik ütopyaları. VI.Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi. Hacettepe Üniversitesi. Ankara

Uygarer,G. & Özad,B.(2014) Yalan Dünya Dizisi İzleyiciye İyi Geliyor Mu?. III.Uluslararası İletişim Sempozyumu. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi

Uygarer, G. (2014). Representation of Family Relationship in a Turkish TV Serial: "Aramızda Kalsın" 1. Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi. (EJER 2014)

Uygarer,R. Ve Uygarer,G (2014) Üniversite Eğitiminde Çoklu Ortam Araçlarının Kullanımını ile Kalıcı Bilgiye Katkıları:PDR Üniversite Öğrencilerinin Bakış Açısı. 'International Conference on New Trends in Educational Technolog (INTET-2014)

Uygarer, G. (2013) Are Counseling Services Possible on Facebook? İstanbul 2013 Dünya Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi.

Uygarer, G. & Karaman, E. (2012). The role of anxiety on presentatıon skılls and usage of foreign language. 1. Kıbrıs Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi (CICER'12-). Girne.

Uygarer,G. & Işık,I.N.(2012) Influence Of Innovation To Education Preferences. 1. Kıbrıs Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi (CICER'12-). Girne.

Özbiler, Ş., Dinçyürek, S., & Uygarer, G. (2012)CICER'12-The Attitudes And Competency Of School Counselors On Psychological Counseling And Guidance Servıces Vıa The Internet Usıng: A Sample Of State Hıgh Schools At North Cyprus. 1. Kıbrıs Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi (CICER'12-). Girne.

Uygarer, G. (2011). -Okul Fiziksel şartlarının ilkokul öğrencileri üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri. 3. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi (ICES 2011). Gazimağusa.

Uygarer,G. (2011). What are implications of Facebook on students who are enrolled at EMU? (ITEC 2011) İstanbul.

Uygarer, G ve arkadaşları (2010). INTE 2010-TheEffect of VocationalGuidance on SecondarySchool's Students

Uygarer, G. (2010).ITEC 2010- Implications of Facebook on Students who Study at Eastern Mediterranean University

6.3. Yazılan Uluslar arası kitaplar veya kitaplarda bölümler.

Uygarer,G: (2014) Role of SNS on Interpersonal Communication Skills and Attachment Needs: LAP: Almanya .

Uygarer,G., & Dinçyürek,S. (2013). "Conflict and Solution Strategies in Family via Efficient Communication. LAP: Almanya .

Dinçyürek,S. ve Uygarer,G.(2012) Evlilik ve Aile Danışmanlığı. Ankara.

Uygarer,G. (2012) Relationship between Vocational Maturity and Pschyological Well-being. LAP: Almanya

6.4. Ulusal hakemli dergilerde yayınlanan makaleler

6.5. Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan bildiri kitabında basılan bildiriler

21. Ulusal Özel Eğitim Kongresi-KKTC'de Özel Gereksinimli Çocuklara Sahip Olan Ailelerin Karşılaştıkları Problemler.

6.6 Diğer Yayınlar

Uygarer, G., & Dincyurek, S. The Influence of the War in Cyprus on Turkish Cypriot Families. The Online Journal of New Horizons in Education.

7.Projeler

MARAŞ AÇELYA Projesi (Tamamlandı-Basın Açıklaması 21 Şubat 2015'de yapıldı)

8.Bilimsel Kuruluşlara Üyelikleri

TÜRK Psikolojik Danışman ve Rehberlik Derneği

Kıbrıs Psikolojik Danışmanlık Derneği

KKTC Kızılay

9. Verdiği lisans ve lisansüstü düzeyindeki dersler

Akademik Yıl	Dönem	Dersin Adı	Haftalık Saati Teorik	Uygulama	Öğrenci Sayısı
2014-2015	Bahar	Sosyal Psikoloji (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	3	0	90
2014-2015	Bahar	RPD'de Alan Çalışması (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	1	4	30
2014-2015	Bahar	Kurum Deneyimi (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	1		40
2014-2015	Bahar	Etkili İletişim (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	3		35
2014-2015	Bahar	Effective Communication (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	3		2

2014-2015	Bahar	Toplum ve Reklam (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	3		35
2014-2015	Bahar	Öğretmenlik Uygulaması (Yakın Doğu Üniversitesi)	1	4	100
2014-2015	Güz	RPD'de Alan Çalışması (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	1	4	25
2014-2015	Güz	Yaşam Dönemleri Uyum Problemleri (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	3	0	90
2014-2015	Güz	Okullarda Gözlem (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	2	2	50
2014-2015	Güz	Halkla İlişkiler ve Reklamcılıkta Organizasyonel Paradigmalar (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	3		20
2014-2015	Güz	Öğretmenlik Uygulaması (Yakın Doğu Üniversitesi)	1	4	100
2014-2015	Güz	Stres ve Başa Çıkma eğitimi (Uluslar arası Kıbrıs Üniversitesi)	3	0	150
2014-2015	Güz	Psikolojik danışma ilke ve teknikleri (Uluslar arası Kıbrıs Üniversitesi)	3		40
2013-2014	Bahar	Kurum Deneyimi (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	1	4	60
2013-2014	Bahar	Rehberlik ve Psikolojik Danışmada Alan Çalışması (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	1	4	40
2013-2014	Bahar	PDR-Eğitimde Program Geliştirme (Yakın Doğu Üniversitesi)	3	0	150
2013-2014	Güz	Psikolojik danışmanlık kuramları	3	0	150

		(Yakın Doğu Üniversitesi)			
2013-2014	Güz	Kişiler arası ilişkiler ve iletişim (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	2	0	1
2013-2014	Güz	Okullar Gözlem (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	2	2	44
2013-2014	Güz	Kurum Deneyimi (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	1	4	23
2013-2014	Güz	Rehberlik ve Psikolojik Danışmada Alan Çalışması (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	1	4	15
2012-2013	Yaz	Psikolojik danışma ilke ve teknikleri (Yakın Doğu Üniversitesi)	3	0	12
2012-2013	Bahar	PDR'de etik ve yasal konular (Yakın Doğu Üniversitesi)	3	0	160
2012-2013	Bahar	Rehberlik ve Psikolojik Danışmada Alan Çalışması (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	1	4	30
2012-2013	Bahar	Kurum Deneyimi (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	1	4	45
2012-2013	Güz	Kurum Deneyimi (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	1	4	26
2012-2013	Güz	Rehberlik ve Psikolojik Danışmada Alan Çalışması (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	1	4	11
2012-2013	Güz	Okullarda Gözlem (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	2	2	100
2011-2012	Bahar	Kurum Deneyim (Doğu Akdeniz Üniversitesi)	1	4	65

*** İşaretli dersler, yüksek lisans dersleridir.**